

ERASMVS ROTERODAMVS IOAN NI FROBENIO COMPATRI SVO

CHARISSIMO S. D.

v M antehac omnia Mori mei mihi supra modu semper placuerint, tamen ipse meo iudicio nonnihil distidebam, ob arctissima inter nos amicitiam. Caterum ubi uideo doctos uno ore omneis meo subscribere suffragio, ac uehementius etiam diuinum

hominis ingeniu suspicere, non quod plus ament, sed quod plus cernant, serio plaudo mez sentetiz, nec uerebor post hac quod sentio palam eloqui. Quid tandem non præstitis set admirabilis ista naturæ felicitas, si hoc ingenium instimiffet Italia: si totu Musaru facris uacaret, si ad iusta frugem ac uelut autumnű fuű maturuiffet: Epigramata lufit adolescens admodú, ac pleraq; puer. Britániam suam núcis egreffus est, nisi semel atquiteru, principis sui nomine legatione fungens apud Flandros. Præter rem uxoria, præter cu ras domesticas, præter publici muneris functione, & causare undas, tot tantisch regni negocijs distrahit, ut mireris esse ociú uel cogitadi de libris. Proinde misimus ad te pgymna smara illius, & Vtopiā, ut si uidet tuis excusa typis orbi po-Reritatice comendentur. Quado ea est tux officina autoritas, ut liber uel hoc nomine placeat eruditis, si cognitu sirè Frobenianis adibus pdisse. Bene uale cu optimo socero, co iuge suauissima, ac mellitissimis liberis. Erasmu filiolum mihi tecum comunem,inter literas natu, fac optimis literis instituédű cures.Louanij.VIII Cal.Septemb.An.M.D.XVII.

GVILLIELMVS

PSETO ANGLO S.

RATIAM SANÈ INGENTEM À nobis inijîti Lupsete adolescétum do ctissime, qui me porrecta mihi v TO-PIA THOMAE MORI, ad iucudib simæ simul & usui futuræ lectionis inv

tentionem auertisti. Nam cum à me dudum precibus id contendiffes, id quod meapte iple sponte magnope re exoptaturus eram, ut THOMAE LINACRI medici utracp lingua præstátissimi libros sex de sanitate tuč da legerem, quos ille ex Galeni monumentis latinita/ te nuper ita donauit, uel quibus ipse potius latinitate, ut si omnia eius autoris opera (quæ ego instar omnis medicinæ effe puto)latina tandem fiant non magnopere tum medicorum schola Græcæ linguæ cognitionem desyderatura uideatur eum libru ex schedis LI-NACR I tumultuaria lectione ita percurri(quarum mi hi usum tantisper à te indultum summi loco benefit rij duco)utea lectione multu me profecisse existimem, fed ex libri aditione, qua nunc à te fedulo procuratur in officinis huius urbis, ego maiorem etiam profectu mihi spondeam. Hoc nomine cum me tibi obstrictum elle

ctum esfe satis crederem, ecce tu mihi uelut prioris be neficijuel appendicem uel auctarium V TOPIAM illa MORI donasti, hominis in primis acris, ingenióq; a-mœno,& in rerum humanarum æstimatione ueterato ris. Eum librum cum ruri in manibus cursitando, sata gendo, operis imperitando haberem (partim enim nosti, partim audisti uillaticis me negocijs alteru iam huc annum multum operæ impendisse) usca adeo eius le/ ctione affectus sum cognitis & perpensis Vtopinoru moribus & institutis, ut penè rei familiaris procuratio nem intermiserim, atque etiam abiecerim, cu nugas esse uiderem artem omnem industriames ceconomicam. omnino curam census ampliatricem qua tamen ipsa omne genus mortalium uelut cestro quodam intestino & congenito exagitari nemo est qui non uideat & intelligat ut legitimarum prope dixerim & ciuliu ary tium ac disciplinarum eum elle scopum fateri necesse sit ut tam livida quam accurata solerria alter ab altero, qui cu ciuilitatis ius ei & interdu gentilitatis intercedit. quippia semp abducat, abstrahat, abradat, abiuret, ext primat, extundat, exculpat, extorqueat, excutiat, excut dat, subducat, suffurer, suppiler, involet, legibusque part tim conniuentibus, partim autoribus auferat & inter uertat. Id adeo magis in ijs gentibus apud quas iura. qua ciuilia & pontificia uocantur, amplius in utrocp fo ro ualent. Quorum moribus & institutis cam inualuis le opinione 311-11-123

fe opinione nemo no uidet, ut homines cautionu pru/ dentes uel captionu potius,& inconfultoru ciuiu aucu pes,& formularu, id est excipularu opifices, ac pactilis iuris callentissimi, & litiú concinnatores iurisép contras uerfi.peruerfi,inuerfi,confulti,antiftites effe iuftitiææ/ quitatisés existiment, solice digni q de aquo bonóqs responsitent, atq; etiam (quod maius est multo) qui cu imperioac potestate statuant, quid unum queq habe re,quid non habere,quatenus codiúco liceat.halucina tis id utiq; sensus communis iudicio.quippe cu pleriq; hominum craffis ignorantiælemis cæcutientes,tamæ! quissimam fere causam unum queq putemus habere quam maxime ius postulat, aut iure subnixus est. Cu fi ad ueritatis normam, & ad simplicitatis Euangelicae præscriptum exigere iura uelimus,nemo sit tam stupidus quin intelligat, nemo ta uacors quin fateatur fi ur geas, ta ius & fas hodie ac iamdiu in fanctionibus pon tificijs,& ius atq æquum in legibus ciuilibus & princi pum placitis dissidere, quam CHRISTI rerum huma narum conditoris instituta, eiusque discipulorum ritus, ab corú decretis & placitis qui Crœsi & Midæ aceruos bonorum finem esse putant, & felicitatis cumulu.adco si institiam finire nucuelis quomodo priscis autoribus placuit, qua ius fuum unicuig tribuat uel nullibi eam in publico inuenias, uel (si dicere id mihi permittam) ou linariam quandam dispensarricem esse ur fateamur ne celle lit. ATTENDED TO THE

cesse site site site site cesses site de cesses sit uium inter le & popularium affectus. Nisi uero à germana mundicp æquali iustitia(quod ius naturale uocant)manasse ius id cotederint, ut quo quisq plus pole leat, co etiá plus habeat, quo auté plus habeat, co plus eminere interciues debeat quo fit ut ia iure gentiu rece ptu esse uideamus, ut q necarte necindustria memora bili iuuare ciues suos & populares possunt, si modo pa ctiles illos nexus & cotractiles nodos teneat, queis hominu patrimonia obstringuntur, quosquulgus igna rum, hominesés literis humanioribus dediti ac procul foro, animi caula aut ueritatis indaganda ergò agentes,partim Gordij uincula esse ducunt, partim circulatoria.nec magnopere miranda, ij millenorum ciuium censum,& sape singularum ciuitatum, aut etiam ampliore habeant. ijdemq; tum locupletes, tum frugi homines, tum magnifici conquisitores honorifice uociten tur. Quippe ijs fæculis, ijs institutis, ijs moribus,in ijs gentibus quæ id ius effe statuerunt, ut tam summa fi de atquautoritate quisco sit, quam maximis opibus pe nates suos architectatus est, ipse hæredescp eius. idep eo magis atq; magis,quo eorum adnepotes horumq rurfus abnepotes patrimonia à maioribus parta lucu/ lentis certatim accessionibus cumulauerint, id est quo longius latiuscip confines, affines, cognatos, confangui neoscip fummouerint. At uero CHRISTVS possession num condi

num conditor & moderator, Pythagoricam cómunio-nem & charitatem inter affeclas fuos relictam, luculen to fanxit exemplo, damnato capitis Anania ob teme, ratam comunionis legem. Quo certe instituto CHRIA sTVs omne iuris, istius ciuilis pontificijes adeo recentioris argumentosa uolumina, inter suos quidem abro gasse mihi uidetur . quod ipsum ius hodie arcem tene re prudentiæ uidemus, ac fata nostra regere. V TOPIA uero infula, quam etiam VDEPOTIAM appellari au dio, mirifica uticp forte (fi credimus) Christianos uero ritus ac germana ipfam fapientia publice privatimos hausisse perhibetur, intemeratarines ad hucusquiem seruasse, utpote qua tria diuina instituta, hocest bono rum malorumq; inter ciues æqualitatem, seu malis ci uilitatem numeris omnibus suis absolutam, & pacis ac tranquillitatis amorem constantem ac pertinacem, & auri argentice contemptú confertis(ut aiunt)manibus retinet,tria(ut ita loquar)euerticula omnium fraudu, imposturarum,circuscriptionum,uersutiarum, & plani carum improbitatum. Superi suo numine facerent ut hæctria VTOPIANAE legis capita trabalibus clauis firmæac staræ persuasionis in sensibus omniŭ morta lium figerentur, protinus superbiam, cupiditatem, con tentione uasanam, atqualia pene omnia uulnifica Sty gij aduersarij tela concidere langueréca uideres, iuriscij illam uoluminum uim immenfam,tot eximia folidace ingenia

ingenia ad libitinam usq detinentia, ut cassa & uacanz tia teredinibus permitti, aut inuolucris officinarum di cari. Proh diui immortales quæ nam Vtopianorum fanctiras eam diuinitus beatitudinem emereri potuit, ut auaritia & cupiditas in eam unam infulam irrumpe re, aut irrepere tot faculis non potuerint, nec inde iusti tiam cum pudore proteruitate sua impudentiácis explodere & exigere. Deus nunc optimus maximus tam benigne cum ijs prouincijs egiffet, quæ ab eius facratif fimo nomine cognomentum retinent & amplectutur: certe auaritia tot mentes alioquin egregias arduasqu deprauans & peffundans, femel hinc facefferer, & aure um faculum Saturniumq rediret. Hic enimuero periculum esse quispiam autumarit ne forte Aratus & poè tæ prisa opinione falsi fuerint, qui Iustitiam è terris de cedenté in fignifero circulo collocauerut, restitisse em eam in Vtopia infula necesse est. si Hythlodao credimus,nec dum in celum peruenisse.uerum ego Vropia extra mundi cogniti fines sitam esse percunctando có peri infulam nimiru fortunatam, Elyfijs fortaffe came pis proximam, (nam Hythlodæus nodum fitum eius finibus certis tradidit ut Morus ipfe testatur) multas quidem ipsam in urbes distractam, sed unam in ciuita tem coeuntes aut cospiranteis, nomine Hagnopolin, fuis utique ritibus bonisca acquiescente, innocentia bearam,cælestem quodam modo uitam agentem,ut infra calum

exlum, sic supra mundi huius cogniti colluuione. Quae in tot mortalium studijs ut acribus & incitatis, sic inani bus & irritis turbide & æstuose in præcipitium rapitur. Eius igitur infulæ cognitione THOMAE MORO debemus, qui beatæ uitæ exemplar, ac uiuedi præscriptu atate nostra promulgauit, ab Hythlodao, ut ipse tradit,inuentum,cui omnia fert accepta qui ut Vtopianis ciuitatem architectatus sir, ritusco illis & instituta codiderit, id est beatæ uitæ argumetű nobis inde mutuatus fit,&importarit, MORV's certe infulam & fancta infti tuta stilo orationéca illustrauit, ac ciuitatem ipsam Hagnopolitanoru ad norma regulacp expoliuit,omniácp ea addidit, unde operi magnifico decor uenustasco accedit,& autoritas.etia si in ea opera nauanda sibi tantu partes structoris uendicauit.uidelicet religio fuit maio res sibi partes in eo opere sumere,ne Hythlodaus iure queri posset gloria sibi à MORO præcerptam, præstorataring relinqui, si quado suos ipse labores literis man dare constituister. ευλαβουμένου δέθερ αυτού, με ύθλοδαιος έντος ο τη ονθεποτίαγε νήσω εμφιλοχωρώμ επιφανείς ποτε θυσχεςάνειε καλ βαςύνοιτο τάυτκρ άγνωμοσύνκρ άυτου τουγο εγκαταλιωόντος αυτώ προαπινθισμένου το κλίος το δυρίμαι τος τούτου. ούτω γαιρ πεωθσθαι, πρός ανθρώμ δθίμ αγαθώντε மல் சுஷ்டு, MORO autem homini per fe graui,& autoritate magna fubnixo, fidem planeut habea, efficit Pe tri Aegidi Hantuerpiensis testimonium, quem uirum

GVIL. BVD AEVS LVPSETO: nuncă coram à me cognitum (mitto nuc doctrina mo rumq comendationem) eo nomine amo quod ER A. SMI clariffimi uiri ac de literis facris, profanis, omnéque genus meritiflimi, amicus est iuratiflimus, quicum etia ipso iamdiu societatem amicorú contraxi literis ultro citrog oblignatis. Vale Luplete mi dilectissime, & LI NACRYM Britanici nominis colume(quod quide ad literas bonas attinet)no magis iam uestru (ut spero) nostru uerbis meis faluta, uel coram uel epistola intera nunciasides primo quoes temporesis em unus est pau corum, quibus me perlubens approbarim si possim, cu & iple coram hic agens mihi le fumme, Ioannice Ruel lio amico meo, studiorumos conscio probauerit, & eius

pridie Cal. August.

4) Dut

excellentem doctrinam, exactamq; diligentiam in pris mis suspiciam, amularics contendam. Velim etiam ut MORO falutem una & alteram mandato meo uel mít tas ut dixi, uel dicas quem uitum in Mineruæ facratius album iamdiu opinione mea, fermonéq; meo relatu. de Vropia noui orbis infula fumme & amo, & ueneror. Eius enim historiam ætas nostra, posteræg ætates habebunt uelut elegantium, utiliumq institutorum fe minarium, unde translatitios mores in suam quisq ciuitatem importent & accommodent. Vale, Parisiis

tage a month at managerial a chine produced i file of the

REATI, HYTHLODAEI EX SORORE NEPOTIS IN VTOPIAM INSVLAM.

T BY A VE WI BY THORW

Vtopia priscis dicta, ob infrequentiam, Nunc ciuitatis æmula Platonicæ, Fortasse uictrix, (nam quod illa literis Deliniauit, hoc ego una præstiti, Viris & opibus, optimiscip legibus) Eutopia merito sum uocanda nomine.

b 2

VTOPIENSIVM ALPHABETVM. 15-
abedefghiklmnopqrstuxy
DEBERTILLS COORDEOD
OOOOOOOOOOOOO
TETRASTICHON VERNACVLA VTO-
PIENSIVM LINGVA
Vropos ha Boccas peula chama.
BELLTEGO OFOOOE LOESO OCOVO
polta chamaan
LCOTODO OGOTI
Bargol he maglomi baccan
OCUPLE GO ACELAG OCOOCI
foma gymnofophaon
ELAO DEAJLELEGOLJ.
Aorama ovmnofophon labarem
Agrama gymnofophon labarem ΟΘΠΟΔΟ ΘΠΔΙΙΕΙΓΟΙΙ ΘΟΘΟΠΟΔ
bacha bodamilomin
EQUIENTO OF OPOOR
Voluala barchin heman la
Voluala barchin heman la ELSEOSO OODOGOJ GOAOJ SO
lauoluola dramme pagloni.
SOELSELSO. ODOAAO. LOSSLJO.
HORVM VERSVVM AD VERBVM HAEC
EST SENTENTIA.
Vtopus me dux ex non infula fecit infulam.
Vna ego terrarum omnium absq philosophia
Ciuitatem philosophicam expressi mortalibus.
Libenter impartio mea, non grauatim accipio meliora.
D 3

" SO CLARISSIMO D

ARIENSI, CATHOLICI REGIS CA
ROLI A CONSILIIS, PETRVS
AEGIDIVS ANTVERPI

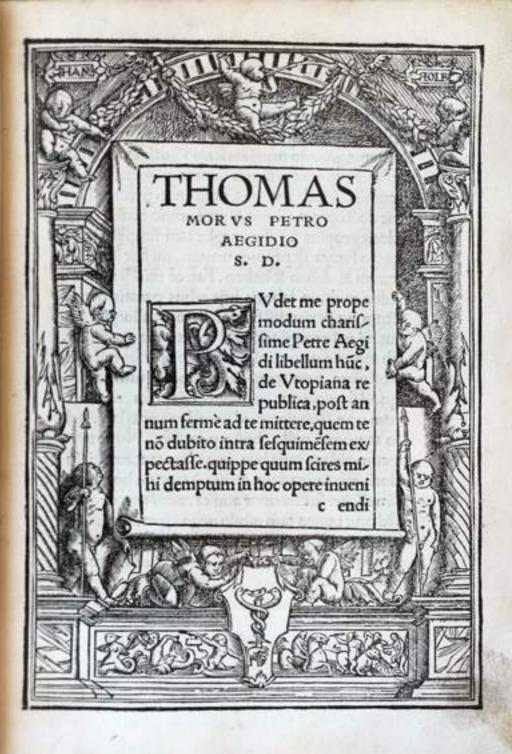
ENSIS S. D.

VPERIORIBVS hisce diebus ornatissis me Buslidi, misit ad me THOMAS ille MORVS, te quoch teste, cui notissimus est, eximium huius ætatis nostræ decus, Vtopiā insulā, paucis adhuc mortalibus

cognită. sed dignă în primis, quam ut plus es Platonicam omneis uelint cognoscere præsertim ab homine facudis simo sic expressam, sic depictă, sic oculis subiectă, ut quoties lego, aliquanto plus mihi uidere uidear, दह cu ipfum Raphaelé Hythlodæű (nam ei sermoni æque interfui ac MORVS iple) sua uerba sonanté audiré. Etiam si uir ille, haud uulgari præditus eloquentia sic rem exponeret, ut facile appareret eum no ea referre, qua narrantibus alijs didicillet, fed quæ cominus haufiflet oculis, & in qbus no exiguű tempus effet uerfatus, homo mea quidé fentétia, regionu, hominu, & reru experientia nel ipfo Vlyffe Iu/ perior,& quale octingentis hisce annis nuscip arbitrer na tum, ad que collatus Vespucius nihil uidisse puter. Iam præteros quod uifa os audita narramus efficacius, aderat homini peculiaris quæda ad explicandas res dexteritas. Attamé

Attamen eadé hac quoties MORI penícillo depicta con templor, sic afficior, ut mihi uidear nonuncis in ipsa uersa ri Vtopia. Et hercule crediderim Raphaele ipsum minus in ea infula uidiffe p omne quinquenniú quod illic egit, thin MORI descriptione uideri liceat. Tantu hic occurrit undice miraculore, ut ambigă quid primu, aut potissimu admirer, felicissimæ memoriæ fidem, quæ tot res auditas duntaxat penè ad uerbu reddere potuerit an prudentia, qui uulgo ignotissimos fontes, unde omia reipublica uel oriutur mala, uel oriri possent bona, sic animaduertit. an orationis uim acfacultaté, qua tanta sermonis latini puri tate, tantis dicendi neruis, tot res coplexus est, præsertim un9 in tot publica simul & domestica negotia distractus; Verű hæc omia tu minus admiraris doctissime Buslidi. qui familiari etia cosuetudine penitus habes cognitus ho mine maius ac prope diuinu hominis ingeniu. În cateris igitur nihil eft, quod illius fcriptis quea adijcere. Tantu te trastichú uernacula Vtopiensiú lingua scriptum, quod à MORI discellu, forte mihi ostedit Hythlodaus apponen dum curaui, præfixo eiulde gentisalphabeto, tú adiectis ad margines aliquot annotatiunculis. Ná quod de infu læsitu laborat MOR v s, ne id quidé omnino tacuit Raphael, quancis paucis admodu, ac uelut obiter attigit, uel lut hocalij feruas loco. Atquid fane nescio quo modo ca sus quida malus utrice nostru inuidit, siquide cum ea los queretur Raphael, adierat MORVM è famulis quispia,

qui illi nescio quid diceret in aure, ac mihi quide tanto at tentius auscultanti, comitu quispia, clarius, ob frigus opionor, nauigatione collectu, tustiens, dicentis uoces aliquot intercepit. Veru non conquiesca, donec hac quoq; parte ad plenu cognouero, adeo ut no solum situm insulæ, sed ipsam etia poli sublatione sim tibi ad ungue redditurus, si modo incolumis est noster Hythlodæus. Nam uarius de homine rumor adfert, alij affirmant perisse in itinere, rursum alij reuersum in patria, sed partim suoru mores nó ferenté, partim Vtopiæ defyderio follicitatú, eò remi-graffe. Ná quod huius infulæ nomé nufés apud Cosmo graphos reperiat, pulchre dissoluit Hythlodaus ipse. Si quidem fieri potuit, inquit, ut nome quo ueteres fint usi, postea sit comutatu aut etia illos hac sugerit insula, qua do & hodie coplures oriuntur terra, priscis illis Geogras phis intacta. Quance quorsum attinet hic argumentis astruere side, cu MORVS ille sit autor? Cateru quod is ambigit de æditione, equidem laudo & agnosco uiri mo destia. At mihi uisum est opus modis omnibus indignu quod diu premeretur,& cu primis dignu, quod exeat in manus hominű, idép tuo potissimű nomine comendatű orbi, uel qd' MOR I dotes tibi præcipue sint pspectæ, uel qd'nemo magis idoneus, q rectis cossilis iuuet republica, in qua ia annis copluribus, summa cu laude uersaris, tum prudetiæ, tu integritatis. Bene Vale studioru Meccenas, & hui sæculi dec. Antuerpiæ An. M.D. XVI. Cal. Noueb. Thomas

endi laborem, neque de dispositione quicquam fuisse cogitandum, cui tantum erant ea recitanda,quæ tecum una pariter audiui narrantem Ra-phaelem, quare nec erat quod in eloquendo labo raretur,quando nec illius fermo potuit exquisitus esse, quum esse primum subitarius, atque extem/ poralis, deinde hominis, ut scis, non perinde Lativ ne docti quam Grace, & mea oratio quanto acce deret propius ad illius neglectam simplicitatem, tanto futura sit propior ucritati, cui hac in re soli curam & debeo & habeo . Fateor mi Petre, mihi adeo multum laboris hijs rebus paratis detractum, ut pene nihil fuerit relictum, alioquin huius rei uel excogitatio, uel economia, potuisset, ab ingenio neque infimo, neque prorfus indocto postulare, tum temporis nonnihil, tum studij. quod fi exigeretur, ut diferte etiam res, non tantum uere scriberetur, id uero à me præstari, nullo tempore, nullo studio potuisset. Nunc uero quum ablatis curis hijs, in quibus tantum fuit fudoris exhauriendum, restiterit tantum hoc, uti sic fimpliciter scriberentur audita, nihil erat negocij. fed huic tamen tam nihilo negocij peragendo,cæ/ tera negocia mea minus ferè quam nihil temporisreliquerut

ris reliquerunt. Dum causas forenseis assidue alias ago, alias audio, alias arbiter finio, alias iudex dirimo, dum hicoffici causa uisitur, ille negoci, dum foris totum ferme diem alijs impartior, reliquum meis, relinquo mihi, hoc est literis, nihil. Nempe reuerfo domum, cum uxore fabulandum est, garriendum cum liberis, colloquendum cum ministris. quæ ego omnia inter negocia nu/ mero, quando fieri necesse est (necesse est autem, nisi uelis esse domi tuæ peregrinus) & danda omnino opera est, ut quos uitæ tuæ comites, aut natura prouidit, aut fecit casus, aut ipse delegisti, hijs ut te quam iucundiflimum compares, mo do ut ne comitate corrumpas, aut indulgentia ex ministris dominos reddas. Inter hæc quæ dixi elabitur dies, mensis, annus. Quando ergo scribis mus ? nec interim de fomno quicquam fum loquutus, ut nec de cibo quidem, qui multis non minus abfumit temporis, quam fomnus ipfe,qui uitæ absumit ferme dimidium. At mihi hoc folum temporis adquiro quod fomno cibóque suf furor, quod quoníam parcum est, lente, quia ta/ men aliquid , aliquando perfeci, arque ad te mi-Petre transmisi Vropiam ut legeres, & si quidef

fugiffet

fugisset nos, uti tu admoneres. Quanqua enim non hac parte penitus diffido mihi (qui utinam sicingenio atque doctrina aliquid essem, ut memoria non usquequaque destituor) non usqueadeo tamen confido, ut credam nihil mihi potus iffe excidere. Nam & Ioannes Clemens puer me, us, qui adfuit ut scis unà, ut quem à nullo patior sermone abesse in quo aliquid esse fructus por test, quoniam ab hacherba qua & latinis literis & Gracis copit euirescere, egregiam aliquando frugem spero, in magnam me coniecit dubitatio nem, si quidem quum, quantum ego recordor, Hy thlodæus narrauerit Amauroticum illum pontem, quo fluuius Anydrus insternitur, quingen/ tos habere passus in longum, Ioannes meus ait detrahendos esse ducentos, latitudinem fluminis haud supra trecentos ibi continere. Ego te rogo rem ut reuoces in memoriam. Nam litu cum il lo fentis, ego quoque adfentiar & me lapfum cre/ Nota The, dam, sin ipse non recolis, scribam ut feci quod ipse ologica dif recordari uideor mihi, nam ut maxime curabo, ferentiă în, ne quid sit în libro falsi, îta si quid sit în ambiguo, ter mentiri 80 mendar potius mendacium dicam, quâm mentiar, quod ciù dicere, malim bonus esse quâm prudens. Quanquâm

AD PETRVM AEGIDIVM PRAEFATIO, 11

facile fuerit huic mederi morbo, si ex Raphaele ipfo, aut præsens scisciteris, aut per literas, quod necesse est facias, uel ob alium scrupulum, quino b is incidit nescio mea ne culpa magis, an tua, an Raphaelis ipsius. Nam neque nobis in mentem uenit quærere, neque illi dicere, qua in parte noui illius orbis Vtopia sita sit. Quod non suisse pratermissum sic, uellem profecto mediocri pecunia mea redemptum, uel quod subpudet me nescire, quo in mari sit insula de qua tam multa recense. am, uel quod funt apud nos unus & alter, fed unus maxime, uir pius & professione Theologus, qui miro flagrat desyderio adeudæ Vtopiæ. non inani & curiofa libidine collustrandi noua, fed uti religionem nostram, feliciter ibi cceptam, foueat atque adaugeat. Quod quo faciat rite, de/ creuit ante curare ut mittatur à Pontifice, atque adeo ut creetur Vtopiensibus Episcopus, nihil eo scrupulo retardatus, quod hocantistitium sit illi precibus impetrandum . Quippe fanctum ducit Sanctus ambitum, quem non honoris aut quastus ratio, ambitus. sed pietatis respectus pepererit. Quamobrem te oro mi Petre uti aut præfens, fi potes commode, aut absens per epistolam, compelles Hythlodaum

dæum,atcp efficias, ne quicquam huic operi meo, aut insit falsi, aut ueri desyderetur. Atque haud scio an præster ipsum ei librum ostendi. Nam ne que alius æque fufficit, si quid est erratum corrige re,neq; is, iple aliter hoc præstare potest, quam fi quæ funt à me scripta perlegerit. Ad hæc: fiet ut hoc pacto intelligas, accipiat ne libenter, an grauatim ferat, hoc operis à me conscribi. Nempe si suos labores decreuit ipse mandare literis, no/ lit fortasse me: neque ego certe uelim, Vtopiensium per me uulgata republica, florem illi gratiamque nouitatis historia sua praripere : Quanquam ut uere dicam nec iple mecum fatis adhuc Ingrata ho constitui, an sim omnino æditurus. Etenim tam uaria funt palata mortalium, tam morofa quorundam ingenia, tam ingrati animi, tam absur/ da iudicia, ut cum hijs haud paulo felicius agi ui deatur, qui iucundi atque hilares genio indul/ gent suo, quam qui semet macerant curis, ut æ dant aliquid quod alijs, aut fastidientibus, aut ingratis, uel utilitati possit esse, uel uoluptati. Plurimi literas nesciunt: multi contemnunt . Barbarus ut durum reijcit, quicquid non est plane barbarum, Scioli aspernatur ut triuiale, quicquid obso letis uerbis

minum iu dicia.

letis uerbis non scaret . quibusdam solum placent uetera. plerisque tantum sua. Hic tam tetricus est, ut non admittat iocos, hic ram infulfus, ut non fe- Simos, uo rat fales.tam fimi quidam funt,ut nafum omnem cathomi. uelur aquam ab rabido morfus cane, reformidet. neso. adeo mobiles alij funt, ut aliud sedentes probent, aliud stantes. Hi sedent in tabernis, & inter pocula de scriptorum iudicant ingenijs, magnáq; cum autoritate condemnant utcunque lubitum est, su is quenque scriptis, ucluti capillicio uellicantes, ipsi interim tuti, & quod dici folet, 130 860000, quip/ Prouabi/ pe tam leues & abrasi undique, ut ne pilum qui dem habeant boni uiri, quo possint apprehendi. Sunt præterea quidam tam ingrati, ut quum im pense delectentur opere: nihilo tamen magis a/ ment autorem . nonablimiles inhumanis holpi latio, tibus, qui quum opiparo conuiuio prolixe fint excepti, faturi demum discedunt domum, nullis) habitis gratijs ei,à quo funt inuitati. I nunc & ho. minibus tam delicati palati: tam uarij gustus: animi præterea tam memoris & grati, tuis impenfis epulum instrue. Sed tamen mi Petre tu illud age quod dixi cum Hythlodaco.postea tamen integrum erit hac de re consultare denuo. Quan/ quàm fi

alfin

quam si di ipsius uoluntate siat: quandoquidem
scribendi labore defunctus: nunc sero sapio:
quod reliquum est de ædendo: ser
quar amicorum consilium: atr
que in primis tuum. Vale duscissime Petre
Aegidi: cum
optima
conr
iuge: ac
me ut soles ama: quando ego te
amo etiam plus quam soleo.

mangant, magerials; melijop sensching mod

the means to the control of the cont

PERMITTED STREET THE PROPERTY OF

Io. Clemens.

Hythlodaus.

Tho. Morus. Pet. Aegid.

SERMONIS QVEM

RAPHAEL HYTHLODAEVS VIR EXIMIVS,
DE OPTIMO REIPVBLICAE STATV HABVIT, LIBER PRIMVS, PER ILLVSTREM
VIRVM THOMAM MORVM INCLYTAE
BRITANNIARVM VRBIS LONDINI
ET CIVEM, ET VICECOMITEM.

ti negocia quædam inuictissimus An gliæ Rex HENRICVS eius nominis octauus, omnibus egregij principis artibus ornatissimus, cum serenissid mo Castel mo Castellæ principe CAROLO controuersa nuper habuisset, ad ea tractanda, componendács, oratore me legauit in Flandriam, comitem & collegam uiri incom parabilis Cuthberti Tunstalli, quem facris scrinijs nu/ per ingenti omniŭ gratulatione præfecit, de cuius fanè laudibus nihil à me dicetur, no quod uerear ne parum fynceræ fidei testis habéda sit amicitia, sed quod uirtus eius, ac doctrina maior est, cp ut à me prædicari possit, tum notior ubiquatquillustrior, que debeat, nisi uideri uelim folem lucerna, quod aiunt, ostendere. Occurre runt nobis Brugis (sic enim couenerat) hi, quibus à prin cipe negociú demandabatur, egregij uiri omnes.in his præfectus Brugensis uir magnificus, princeps & caput erat, caterum os & pectus Georgius Temficius Caffi, letanus Præpositus, non arte solum, ueruetiam natura facundus, ad hac jureconfultiffimus, tractandi uero negocij cum ingenio, tum affiduo rerum ufu eximius arti fex.ubi femel atquiterum congressi, quibusda de rebus non fatis cofentiremus, illi in aliquot dies uale nobis di eto, Bruxellas profecti funt, principis oraculum feifeita turi. Ego me interim(fic enim res ferebat) Antuerpiam rofero. Ibi dum uerfor, sæpe me inter alios, sed quo no alius gratior, inuisit Petrus Aegidius Antuerpiæ natus magna fide, & loco apud fuos honesto, dignus hone stissimo, quippe iuuenis haud scio doctior ne, an mora tior.eft em & optimus & literatiffim9, ad hac animo in omnes

omnes candido, in amicos uero tam propelo pectore amore, fide, adfectu tam fyncero, ut uix unum aut alte, rum ufci inuenias, quem illi fentias omnibus amicitiæ numeris esse conferendum. Rara illi modestia, nemini longius abelt fucus, nulli simplicitas inest prudentior, x adalare porrò sermone tam lepidus, & tam innoxie facetus, ut patriz desyderium, aclaris domestici, uxoris, & liberorum, quorum studio reuisendoru nimis cu anxie tene bar (iam tum enim plus quatuor mensibus abfuera do mo)magna ex parte mihi dulciffima cofuetudine fua. & mellitiffima confabulatione leuauerit. Hunc quum die quadă în templo diuæ Mariæ, quod & opere pulcherrimum,& populo celeberrimű est, rei diuinæ inter fuillem, arq peracto facro, pararem inde in hospitium redire, forte colloquétem uideo cum hospite quodam, uergentis ad fenium atatis, uultu adusto, promissa bar ba.penula neglectim ab humero dependête, qui mihi ex uultu arq habitu nauderus esse uidebatur. At Petrus ubi me cospexit, adit ac salutat.respondere conant tem feducit paululum, & uides inquit hunc? (fimul defi gnabat eum eum quo loquétem uideram) eum inquit iam hinc ad te rectà parabam ducere. Venisset inqua pergratus mihi tua caufa. Imo inquit ille, si nosses hominem.fua. Nam nemo uiuit hodie mortaliu omniu, qui tantam tibi hominű, terrarumqi incognitarum nar rare possir historiam.quarum rerum audiendaru scio auidiffy

Palminer: Plato:

auidissimum esse te. Ergo inqua non pessime coniecta ui. Nam primo aspectu protinus sensi hominem esse nauderum. Atqui inquit aberrasti longissime:nauiga, uit quidem non ut Palinurus, sed ut Vlysses:imo uelut Plato. Nempe Raphael iste, sic enim uocatur gentilicio nomine Hythlodæus, & latinæ linguæ nó indoctus,& grace doctiffimus (cuius ideo studiosior & Romana fuit, quoniam totum se addixerat philosophiæ: qua in re nihil quod alicuius momenti sit. præter Senecæ quæ dam, ac Ciceronis extare latine cognouit) relicto fratribus patrimonio,qd'ei domi fuerat (est em Lusitanus) orbis terraru contemplandi studio Americo Vespucio se adiunxit, ates in tribus posterioribus illaru quatuor nauigationu qua passim ia legutur, perpetuus eius co/ mes fuit, nisi qd' in ultima cu eo nó redijt. Curauit em atque adeo extorsit ab Americo, ut ipse in his XXIIII effet q ad fines postremæ nauigatióis in Castello relin quebant. Itaq relictus est, uti obtéperaret animo eius, peregrinationis magis & sepulchri curioso. quippe cui hæcassidue sunt in ore, Cælo tegitur qui non habet ur nam, & Vndiq; ad superos tantundem esseuiæ. Quæ Apophthe mens eius, nisi deus ei propitius adfuisset, nimio fuerat illi costatura. Cæterű postép digresso Vespucio multas regiones cu quinca Castellanoru comitibus emensus est, mirabili tande fortuna Taprobanen delatus, inde peruenit in Caliquit, ubi repertis comode Lusitanotu nauibus

gma.

nauibus, in patria denica præter spem reuchitur. Hæc ubi narrauit Petrus, actis ei gratijs quod tā officiolus in me fuisset, ut cuius uiri colloquiu mihi gratum spera ret, cius uti sermone fruerer, tantā rationem habuisset, ad Raphaelem me conuerto, tum ubi nos mutuo falu/ tassemus, arquilla comunia dixissemus, quæ dici in primo hospitum cogressu solent inde domu meam digre dimur, ibicp in horto considentes in scamno cespitibus herbeis constrato, cofabulamur. Narrauit ergo nobis, quo pacto posteacis Vespucius abierat, ipse, socijos eius, qui in Castello remanserant, conueniendo atque blandiendo ceperint se paulatim eius terræ gentibus infinuare,iamen non innoxie modo apud eas, fed enia familiariter uerfari, tum principi cuida (cuius & patria mihi,& nomen excidit) grati, charicp esse eius liberalita te narrabat comeatum, atquiaticu ipli & quinq eius comitibus affatim fuille suppeditatu, cu itineris (quod per aquam ratibus, per terram curru peragebant) fideliffimo duce, qui eos ad alios principes, quos diligéter comendari petebant, adduceret. Nam post multorum itinera dierum, oppida atque urbes aichat reperiffe fe, acnon pessime institutas magna populorum frequen tia respublicas. Nempe sub aquatoris linea tum hine atquinde ab utroop latere quantum fere spatifiolis ot bita coplectitur, uastas obiacere solitudines perpetuo feruore torridas. Squalor undiqu & triftis rerum facies horrida

ns Fifutio vov = vio feve feamit mperiem. Cell :

horrida atquinculta omia feris habitata, serpetibuscu, aut denice hominib9, nece minus efferis quàm fint be luæ,nece minus noxijs. Cæterum ubi longius euectus fis,paulatim omnia masuescere, cælum minus asperu, solum uirore blandu, mitiora animantiu ingenia, tand dem aperiri populos, urbes, oppida, in his affidua non inter se modo, ac finitimos, sed procul etia distitas gen-tes, terra mariép comercia. Inde sibi natam facultatem multas ultro citroq terras inuifendi, quod nulla nauis ad iter quodlibet instruebatur, in quam non ille, comitesép eius libentissime admittebantur. Naues quas pri mis regionibus conspexerut, carina plana fuisse narrabat uela consutis papyris aut uiminibus intendebant, alibi coriacea . post uero acuminatas carinas canabea uela reppererunt. omnia denico nostris similia. nauta: maris ac celi no imperiti. Sed miram se narrabat inisse gratia, tradito magnetis ufu, cuius antea penitus erant ignari ideóq; timide pelago consueuisse sese, neq; alias temere, qualitate credere, Nunc uero eius siducia lapi dis contemnut hyemem, securi magis, securi mag lum sir,ne quæ res magno eis bono futura putabatur, eadem per imprudétiam magnorum causa malorum fiat. Quid quoq in loco fe uidiffe narrauit, & longum fuerit explicare, neg huius est operis institutum, & alio fortasse loco dicetur à nobis, præsertim quicquid ex usu fuerit no ignorari, qualia fut in primis ea, qua apud po pulos

pulos ufci ciuiliter couiuentes animaduertit, recte pru denterce prouisa. His enim de rebus & nos auidissime rogabamus,& ille libentissime disserebat, omissa interim inquisitione monstroru, quibus nihil est minus no uum. Nam Scyllas & Celenos rapaces, & Lestrigonas populiuoros, atqueius cemodi immania porteta, nuscip fere non inuenias, at fane ac fapienter instituto ciues haud reperias ubilibet. Cateru ut multa apud nouos illos populos adnotauit ppera cofulta, fic haud pauca recensuit, unde possint exempla sumi corrigendis haru urbiú,nationú,gentium,ac regnorú erroribus idonea, alio, ut dixi, loco à me comemoranda. Nunc ea tantum referre animus est, qua de moribus arqs institutis nar rabat Vtopiensium, præmisso tamen eo sermone, quo uelut tractu quodam ad eius métionem reipublice de uentum est. Nam quu Raphael prudentissime recent fuiffet, alia hic, alia illic errata, utrobica certe plurima, tu qua apud nos, quaeue ité funt apud illos cauta fapientius, quum uniuscuiusque populi mores atquinstituta sie teneret, tancis in quécunq locum diuertiflet, tota ibi ui tam uixisse uideretur, admiratus hominem Petrus, Mi ror profecto mi Raphael, inquit, cur te regi cuipiá non adiungas, quoru nemine effe fatis fcio, cui tu non fis fu turus ucheméter gratus, utpote qué hac doctrina, atque hac locorum hominumque peritia nó oblectare folum, fed exemplis quoque instructe, atquadiunare consilio

Raphaclemberg M. seas embrem adumgat .

fis idoneus, fimul hoc pacto & mis rebus egregie cofu lucris,& tuorum omniú commodis magno esse adiu-mento possis. Quod ad meos attinet, inquit ille, no ual de comoueor, nempe in quos mediocriter opinor me offici mei partes impleuisse, nam quibus rebus ali no niss sense se agri cedunt, imo tum quoca ægre cedunt, quum amplius retinere non possunt, eas res ego no sa nus modo ac uegetus, sed iuuenis quoq cognatis, amis cisca dispartiui, quos debere puto hac mea esse benis gnitate cotentos, nequid exigere arca expectare præte rea ut memet eorum causa regibus in servitiu dedam. Bona uerba inquit Petrus, mihi uisum est non ut servitas regibus, sed ut inservias. Hoc est inquit ille una sul uias regibus, fed ut inferuias. Hoc est inquit ille, una fyl laba pluscii feruias. At ego sic ceseo inquit Petrus, quo quo tu nomine re appelles, eam tamen ipsam esse uia. qua non alijs modo & priuatim,& publice possis codu ceres sed tuam quoq; ipsius coditionem reddere feliciorem. Feliciorem ne inquit Raphael, ea uia facere, à qua abhorret animus? Atqui nunc sicuiuo ut uolo, quod ego certe suspicor paucissimis purpuratoru cotingere. Quin satis est corum, qui potetum amicitias ambiunt, ne magnă putes iacturam fieri, si me ates uno aut alter ro mei similibus sint carituri. Tum ego, perspicuum est inquă te mi Raphael, necs opu esse, necs potetiæ cupi-dum, arq; ego, psecto huius tuæ mentis homine no mi nusueneror ac suspicio, cip eoru queuis, q maxime reru

funt potentes. Cæterum uideberis plane tem te atque isthocanimo tuo tam generoso, tam uere philosopho dignam facturus, si te ita compares, ut uel cum aliquo priuatim incomodo ingenium tuú ates industria, publicis rebus accomodes, quod nuncis tanto cum fructu queas, quato si à consilis fueris magno alicui principi. eich (quod te facturu certe feio) recta atq honesta per fuaferis.nempe à principe bonoru, malorum quo omniu torrens in totum populu, uelut à perenni quoda fonte prománat. In te uero tam abfoluta doctrina est, ut uel citra magnú rerum ufum, porrò tanta rerum peritia, ut fine ulla doctrina, egregium cosiliariu cuiuis regum sis præstaturus. Bis erras, inquit ille, mi More, primum in me, deinde in re ipfa.nam neq; mihi ea est facultas, qua tu tribuis,& si maxime esset, tamé quú ocio meo nego cium facesserem, publicam rem nihil promoueam. Pri mum em principes ipli pleries omnes militaribus flu-dis (quorum ego nece peritiam habeo, nece delydero) libentius occupantur, qui bonis pacis artibus, maiusqu multo studiú est, quibus modis per fas acnefas noua fibi regna pariant, ci uti parta bene administrent. Præ terea quicunca regibus à consilio sunt, corú nemo est, qui non aut uere tantú fapit, ut non egeat, aut tantum fibi fapere uidetur, ut non libeat alterius probare confi lium, nisi quod absurdissimis quibusci; dictis affentiu tur & supparasitatur eoru, quos ut maxime apud prin cipem

cipem gratiæ, student assentatione demereri sibi. Et cer te sic est natura comparatum, ut sua cuice inueta blandiantur. Sic & coruo suus arridet pullus, & suus simiæ carulus placer. Quod fiquis in illo cœru uel alienis inuidentium, uel præferentium sua, aliquid afferat, quod aut alijs temporibus factum legit, aut alijs fieri locis ui dit,ibi qui audiunt, perinde agunt, ac si tota sapientiæ fue periditaretur opinio, & post illa pro stultis plane fint habendi, nisi aliquid sufficiant inuenire, quod in alioru inuentis uerrant uitio. Si catera destituant, tum hue confugiunt, hae nostris, inquiunt, placuere maioribus.quorum prudentia utinam nos æquaremus.itaq hoc dicto ueluti egregie perorata re confidunt. Tanco magnű sit periculű, siquis ulla in re deprehendatur ma ioribus fuis fapientior à quibus tamen, ut quicq optime consultú est, ita æquissimo animo ualere sinimus. at fiqua de re potuit confuli prudentius, eam protinus ansam cupide arreptam mordicus retinemus. Itacs in hac superba, absurda, ac morosa iudicia, cu sape alibi, tum femel in Anglia quoquincidi. Obfecro inqua,fuisti apud nos. Fui inquit, atq aliquot menses ibi sum uerfatus, non multo post eam dadem, qua Angloru oc cidentaliú ciuile aduerfus regem bellum miserada ipso rum strage copressum est. Interea multum debui reue rendiffimo patri Ioanni Mortono Cantuariesi Archiepiscopo & Cardinali, ac tum quoq: Angliæ Cancella rio,uiro

rio uiro mi Petre (na Moro cognita fum narraturus) no autoritate magis, ci prudetia ac uirtute uenerabili. Etenim statura ci mediocris erat,necatati, cpcp seræce dens.uultus qué reuereare,nó horreas.in congressu nó difficilis. ferius tamen & grauis.libido erat asperius interdum copellando supplicates experiri, sed sine noxa. quid ingenij, qua animi præsentia quisq; præse ferret. qua uelut cognata sibi uirtute,modo abesset impuden tia delectabatur, & ut idoneá ad res gerédas amplecte batur, Sermo politus & efficax, Iuris magna peritia, in genium incoparabile, memoria ad prodigiú usquexcel lens.l-læc em natura egregia, discendo atquexercendo puexit. Huius cossiliis rex plurimu sidere, multu Resp. niti(cu ego adera)uidebatur quippe qui ab prima ferè iuuenta protinus à schola coiectus in aula, maximis in negocijs per omnë uerfatus ætatë, acuarijs fortunææsti bus affidue iactatus prudentia rerum (quæ sic recepta no facile elabitur) multis, magniscp cu periculis didice rat. Forte fortuna quu die quoda in eius mensa essem, laicus quidam legum uestratiu peritus aderat, is nescio Delegib unde nactus occasione, copit accurate laudare, rigida paru aqu illa iustitia, quæ tú illic exercebat in fures, quos passim narrabat nonuncis suspedi uiginti in una cruce, atque eo uchementius dicebat le mirari, cu tam pauci elaberent supplicio, quo malo fato fieret, uti ta multi tamé ubiqu graffarent. Tum ego, aufus em fum libere apud Cardi nalem

milio fara :-

Quaratio ne ficri pol lit, ne tam multi lint fures.

nalem loqui:nihil mireris inqua. Nam hac punitio fu rum & fupra iustum est, & no exusu publico. Est enim ad uindicanda furta nimis atrox, nec tamé ad refrenan da sufficiens. Quippe nequ furtum simplex tam inges facinus est ut capite debeat plecti, neque ulla pœna est tanta, ut ab latrocinijs cohibeat eos, qui nullam alia ar tem quarendi uictus habent. Itaq hac in re non uos modo, fed bona pars huius orbis imitari uidetur malos praceptores, qui discipulos uerberant libentius of docent. Decernutur enim furanti grauia atq horreda fupplicia, cum potius multo fuerit prouidendu, uti aliquis effet prouentus uitæ, ne cuice tam dira sit furandi primu, dehine percundi necessitas. Est inquit ille, satis hoc prouisum: sunt artes mechanica, est agricolatio, ex his tueri uită liceat,ni sponte mali esse mallent. At non ficeuades inqua. Nam primu omittamus cos, qui far pe uel ab externis bellis, uel ciuilibus mutili redeut do mum,ut nuper apud uos è Cornubiensi prælio,& non ita pridem è Gallico, qui uel Reip. impendut mébra, uel regi, quos nece priftinas artes exercere debilitas pa titur.neg: atas nouam discere. hos inqua omittamus, quando bella per intermissas uices comeant. Ea cotem plemur.quænullo die no accidunt. Tantus est ergo no bilium numerus, qui no ipli modo degant ociolitance fuci laboribus alioru, quos puta suoru prædioru colo/ nos augēdis reditibus ad uiuu usquradunt. Nam eam folam

folam frugalitatem nouere, homines alioquin ad men dicitatem usq: prodigi:ueru immensam quoq: ocioso rum stipatorum turbam circuferunt, qui nullam unos quarredi victus arté didicere. Hi simul atq; herus obies rit, aut ipli agrotauerint, eficiuntur ilico.nam & ociolos libentius cis ægrotos alunt, & sæpe morientis heres no ptinus alenda fufficit paterna familia.interim illi efuriunt strennue, nisi strennue latrocinétur. Nam quid sa ciant: Siquide ubi errando paululu uestes ac ualetudi nem attriuere, morbo iam fqualidos, arcp oblitos pan nis,necp generoli dignatur accipere, necp andent rusti ci:non ignari eum qui molliter educatus in ocio ac deli/ cijs, solitus sit accinetus acinace accetra, totam uiciniam uultu nebulonico despicere & contemnere omnes prac se, haudquaçis idoneum fore, qui cum ligone ac marra, maligna mercede ac uictu parco, fideliter inseruiar pau peri. Ad hæc ille, atqui nobis inquit, hoc hominum get nus in primis fouendu est. In his enim, utpote hominibus animi magis excelfi ac generolioris, & funt opifi ces aut agricolæ, confiftunt uires ac robur exercitus, fi quando sir coffigendu bello. Profecto inqua ego, eadé opera dicas licet, belli gratia fouedos effe fures, quibus haud dubie nuncii carebitis, dum habebitis hos. Quin neq latrones funt instrennui milites,neq milites igna uissimi latronu, adeo inter has artes belle conuenit. At hocuitium tamé frequens estuobis, nó propriú est em omniū

omniu ferè gentiu comune, Nam Gallias infestat alia praterea peltis peltilentior, Tota patria stipendiarijs, in pace quoch (fi illa pax est) oppleta ates obsessa miliubus, eadem persuasione inductis, qua uos ociosos hic
ministros alendos esse cessus situatione inductis, qua uos ociosos hic
ministros alendos esse cessus situatione publicam falutem, si in
promptu semper adsit ualidum, sirmumos præsidium,
maxime ueteranoru, neces enim cosidunt inexercitatis
prasidua.

quices ut uel ideo quærendu eis bellum sit, ne imperitos habeat milites,& homines iugulandi gratis,ne (ut habet facete Salustius)manus aut animus incipiat per ocium torpescere. At quam sit perniciosum huiusmodi beluas alere, & Gallia suo malo didicit, & Romanoru, Carthaginensium ac Syrorum, tum multarú gentium exempla dedarant, quorú omniú non imperiú modo, fed agros quoqi, atqi adeo urbes ipfas parati ipforum exercitus alijs atqualijs occasionibus euerterut. Quam ucro no magnopere necessariu, uel hinc elucescit, quod ne Galli quidem milites armis ab unquiculis exercitatissimi cum euocatis comparati uestris, admodu sæpe gloriantur superiores sese discessisse, ut ne quid dicam amplius, ne præsentibus uidear adblandiri uobis. Sed necuestri illi uel opisices urbici, uel rudes atquagrestes agricolæ ociosos generosorús stipatores creduntur ual de pertimescere, nisi aut hi quibus ad uires arca auda ciam corpus contigit ineptius, aut quorum animi uis inopia

înopia rei familiaris infringitur, adeo periculu nullum est, ne quoru ualida & robusta corpora (nece enim nisi felectos dignantur generoli corrumpere)nunc uel elan guelcut ocio, uel negocijs prope muliebribus emolliun tur.ijdem bonis artibus instructi ad uitam,& uirilibus exercitati laboribus effœminentur. Certe utcunq fefe hæchabet res, illud mihi nequaçã uidetur publicæ rei conducere,in euentum belli, quod nuncis habetis, nisi quum uultis,infinitam eius generis turbam alere,quod infestar pacem, cuius tanto maior haberi ratio, quam belli debeat. Neque hac tamen sola est furandi necessi ras. Est alia magis quantum credo, peculiaris uobis. Quenam est ea inquit Cardinalis. Oues inquam ueftræ, quæ tam mites effe, tamqu exiguo folent ali, nunc (uti fertur)tam edaces atquindomitat effe coeperunt, ut homines deuoret ipsos, agros, domos, oppida uastent ac depopulentur. Nempe quibuscung regni partibus nascitur lana tenuior, arque ideo preciosior, ibi nobiles & generofi, atquadeo Abbates aliquot fancti uiri, non his contenti reditibus, fructibusce annuis, qui maioribus suis solebant ex prædijs crescere, nec habetes satis, quod ociole aclaute ninentes, nihil in publicu profint, nisi etiá obsint, aruo nihil relinquunt, omnia claudunt pascuis, demoliuntur domos, diruunt oppida, templo duntaxar stabulandis ouibus relicto. & tancis parum soli perderent apud uos ferarum saltus, acuiuaria, illi boni

boni uiri habitationes omes, & quicquid ulch est culti, uerrunt in solitudinem. Ergo ut unus helluo inexplebi lis ac dira pestis patria, cotinuatis agris, aliquot millia iugerum uno circudet septo, enciuntur coloni quidam, fuis etiam aut circuscripti fraude, aut ui oppressi exuun tur, aut fatigati iniurijs, adigūtur ad uenditione. Itacp quoquo pacto emigrant miseri, uiri, mulieres, mariti, uxores.orbi, uiduæ, paretes cum paruis liberis,& nume rofa magis co diuite familia, ut multis opus habet ma mbus res rustica, emigrant inqua è notis atquassuetis laribus, nec inueniút quo fe recipiát, fupellectilé omné haud magno uendibilem, etiá fi manere possit empto, rem.quu extrudi necesse est,minimo uenudant.id quu breui errando infumpferint, quid restat aliud denice, Es uti furentur, & pendeant iuste scilicet, aut uagentur atq mendicent quanti tum quoq uelut errones connciuntur in carcerem, quod ociosi obambulent, quoru operá nemo est qui conducat, quú illi cupidissime offe rant. Nam rufticæ rei cui affueuer ut nihil est quod aga rur,ubi nihil feritur. Siquidem unus opilio atcp bubul cus fufficit ei terræ depascendæ pecoribus, in cuius cultum,ut sementi faciendæ sufficeret,multæ poscebantur manus. Atq hacratione fit, ut multis in locis annona multo fit carior. Quin lanarum quoque adeo increuit precium ut à tenuioribus, qui panos inde folent apud uos conficere, prorfus emi non possint, atque ea ratione plures

plures ab opere ablegantur in ocium. Nam post aucta pascua infinitam ouium uim absumpsit tabes, uelut eo rum cupiditaté ulcifcente deo immissa in oues lue, qua in ipforum capita contortam esfe fuerat iustius. Quod si maxime increscat ouium numerus precio nihil decre fcit tamen quod earum, si monopolium appellari non potest quod nó unus uendit, certe oligopolium est. Re ciderunt enim fere in manus paucorum, eorunderings diuitu, quos nulla necessitas urget ante uendedi quam liber, nec ante libet qu'am liceat quanti libet. Iam cetera quoque pecorum genera, ut æque cara sint, eadem ra, tio est, atq hoc etiam amplius, quod dirutis uillis, atq imminuta re rustica non sint qui fœturam curent. Nes q enim diuites illi, ut ouium, sic etiam armentorum foe tus éducant: sed aliunde macra empta uili posteaçis sus is pascuis pinguerint, magno reuendunt. Ideóq;, sicuti reor nondum fentitur totum huius rei incommodume Nempe adhuc his modo locis reddunt cara, ubi uendunt. caterum ubi aliquandiu celerius extulerint illinc. quàm nasci possint, tú demú ibi quoq; paulatim decre fcente copia, ubi coemuntur, necesse est hic insigni labo retur inopia. Ita qua re uel maxime felix hae uestra uidebatur infula,iam ipfam paucorum improba cupiditas uertit in perniciem. Nam hæc annonæ caritas in caufa est, cur quifq quam possit plurimos è familia dimittat, quo quafo nisi mendicatum, aut quod genero/

fis animis perfuadeas facilius latrocinatus Quid quod ad miferam hanc egeftatem, atquinopiam adiungitur, importuna luxuries. Nam & ministris nobilium, & opi ficibus. & iplis propemodu rusticis, & omnibus denica ordinibus, multu est infolétis apparatus in uestibus, ni mius in uictu luxus. Iá ganea, luftra, lupanar, & aliud lu panar tabernæ, uinariæ, ceruiliariæ, postremo tot improbi ludi, alea, charta, fritillus, pila, fphæra, discus, an non hæc celeriter exhausta pecunia, recta suos mystas mittunt aliquò latrocinatum? Has perniciofas pestes effcite, statuite, ut uillas atq; oppida rustica, aut hi resti tuant qui dirucre, aut ea cedant repolituris, aten ædifi care uolentibus. Refrenate coemptiones istas diuitum, acuelut monopolij exercendi licentia. Pauciores alanc ocio, reddatur agricolatio, lanificium instauretur, ut sit honestum negociú, quo se utiliter exerceat ociosa ista turba, uel quos hactenus inopía fures fecit, uel qui núc errones aut ociofi funt ministri, fures nimirum utrica futuri. Certe nisi his malis medemini, frustra iacteris exercitam in uindicanda furta iustitiam nempe specio fam magis, cp aut iusta aut utilem. Siquide quu pessime finitis educari,& mores paulatim ab teneris annis corrupi, puniendos uidelicet, tum demu quu ea flagitia uiri designent, quorum spem de se perpetua à pueri tia usq prabuerat, quid aliud quaso cp facitis fures,& ijdem plectitis! Iam me hac loquente iuris ille conful tus inte

tus interim se ad dicendum composuerat, ac statuerat fecum modo illo folenni disputantium uti, qui diligen tius repetunt ce respondent, adeo bonam partem lau-dis ponunt in memoria. Belle, inquit, dixisti profecto, quum sis uidelicet hospes, qui magis audire his de rebus aliquid potueris, es exacte quices cognoscere, id quod ego paucis efficiam perspicuum. Nam primum ordine recensebo quæ tu dixisti deinde ostendam qui bus in rebus imposuit tibi nostrarum rerum ignorazio, postremo rationes tuas omnes diluam aten dissolum. Igitur ut à primo quod sum pollicitus exordiar, quatuor mihi uisus es: Tace inquir Cardinalis: nam haud responsurus paucis uideris qui sicincipias. Qua-Expressie obrem leuabimus in præsenti te hac respondendi mo, morem el Cardinali lestia, seruaturi tamen integrum id munus tibi in pro-samiliarë ximum congressum uestrum, quem(nisi quid imperinterpella, di si quis diar, aut te, aut Raphaelé hunc) crastinus dies uesim re-soquacius ferat. Sed interim abste mi Raphael perquam libéter ageret. audierim, quare tu furtú putes ultimo fupplicio nó pu, niendum quamue aliam pœnam iple statuas, quæ ma gis conducat in publicum. Nam tolerandum ne tu qui dem sentis. At si nunc per mortem quoquamen in sur tum ruitur, proposita semel uitæ securitate, quæ uis, quis metus posset absterrere malesicos: qui mitigatio-ne supplicijuelut præmio quodam ad malesiciu se innitatos interpretaretur? Omnino mihi uidetur inqua

44 V T O P I AE THOM AE MORI

imperia

ex Liuio,

pater benignissime homini uita eripi propter ereptam pecuniam prorfus iniquum elle. Siquidem cum huma na uita ne omnibus quidé fortunæ possessionibus paria ficri posse arbitror. Quod si læsam iustitiam, si leges uiolaras, hac rependi pœna dicant, haud pecunia: quid ni merito fummum illud ius, fumma uocetur iniuria; Manliana Nam necp legu probanda funt tam Manliana imperia, ut ficubi in leuissimis parum obtemperetur, illico ftringant gladium:neg; tam Stoica fcita, ut omnia pec cara adeo existiment paría, uti nihil iudicent interesse, occidat ne aliquis hominem annummum ei furripiat, inter quæ (fi quices æquitas ualet) nihil omnino fimi/ le aut affine. Deus uetuit occidi quencp, & nos tam fa cile occidimus ob adempta pecuniolam: Quod si quis interpretetur, illo dei iullu interdictam necis potesta tem,nisi quatenus humana lex declaret occidedu, quid obstat quo minus homines codem modo constituant inter fe, quatenus stuprum admittendum sit, adultera/ dum peierandum. Siquidem quum deus non alienæ modo uerum etiam suæ cuique mortisius ademerit, si hominum inter se consensus de mutua cede, certis plas citis consentientium, adeo debet ualere, ut illius pracepti uinculis eximat fuos fatellites, qui fine ullo exem/ plo dei, cos interemerint, quos humana fanctio iuffit occidi: an non hoc pacto præceptum illud dei tantum iuris est habiturum, quantu humana iura permiserint?

acfiet

ac fiet nimirum ut ad eundem modum omnibus in rebus statuant homines, quatenus diuina mandata con ueniat observari. Denique lex Mosaica, quanti inclemens & aspera:nempe in seruos, & quidem obstinatos lata,tamé pecunia furtum haud morte mulctauit. Ne putemus deum in noua lege demétiæ: qua pater impe rat filijs maiorem indulfisse nobis inuicem sæuiendi lis centiam.Hac funt cur non licere putem.Quamuero fit absurdum, atq; etiam perniciosum reipub furem, atq; homicidam ex æquo puniri,nemo est,opinor,qui neld at. Nempe quum latro conspiciat non minus imminere discriminis duntaxat furti damnato, cu si praterea conuincatur homicidi, hac una cogitatione impellitur in cædem eius, quem alioqui fuerat tatum spoliaturus. quippe prætercis quod deprehenso nihil sit plus pericu li.est eria in cæde securitas maior, & maior cæladi spes fublato facinoris indice. Itaq du fures nimis atrociter studemus perterrefacere, in bonorum incitamus perni tiem. Iam quod quæri folet: quæ punitio possit else co modior:hoc meo iudicio haud paulo facilius est reper tu: qua possit esse deterior. Cur enim dubitemus ea uiam utilem esse castigadis sceleribus:qua scimus olim tam diu placuisse Romanis administranda reipub.pe ritiflimis. Nempe hi magnorum facinorum couictos in lapidicinas, atcp fodienda metalla damnabant, per/ petuis adferuados uinculis. Quança ego quod ad hac rem

46 V TOPIAE THOMAE MORI

Respubli t ca Polyleri earu apud Perfey.

rem attinet nullius institutu gentis magis pbo, quam id quod interea du peregrinabar, in Perside observa-tum apud uulgo dictos Polyleritas adnotaui, populu neq exiguu,neq imprudenter institutu, & nisi quod tributum quotannis Persaru pendit regi:catera liberu acfuis pmillum legibus. Catere quonia longe ab mari, montibus fere circudati, & fuz terræ nulla in re maligne cotentifructibus, neq; adeut alios sæpe, neq; adeu tur.tamé ex uetusto more gentis, neq; fines prorogare Rudent & quos habent ab omni facile iniuria, & mon tes tuent, & pensio qua rerum potienti persoluunt, im munes prorlus ab militia.haud perinde spledide, atqu comode, felicesqui magis quam nobiles, aut clari degut. quippe ne nomine quide opinor præter es contermi-Annotan e nis admodum, fatis noti. Ergo apud hos furti qui pen aguntur, quod sustulere domino reddut, non, quod ali bi fieri folet, principi: utpote cui tantu iuris effe censent in rem furtiuam quantu ipli furi: Sin res perierit, pre-cio ex bonis furum confecto, ac perfoluto tum reliquo uxoribus eoru, atcp liberis integro, ipsi damnantur in opera, ac nisi atrociter comissum furtú est, nece claudú tur ergastulo, neq; gestant compedes, sed liberi, ac solu ti in publicis occupantur operibus. detrectantes aclan guidius gerentes lese:non ta ui nculis cohercent quam excitant uerberibus, strénuam nauantes opera, absunt à contumelijs, noctu tantu nominatim cenfiti cubiculis includunt

dum nobif qui secus facimus,

includuntur præter affiduum laborem nihil incomodi est in uita. Aluntur enim haud duriter qui publicæ rei feruitt, è publico alibi aliter. Siquidé alicubi quod im penditur in eos ex elecmofyna colligitur, atquea uia cip cip incertastamen ut est ille populus misericors nulla re perif uberior. alibi reditus quida publici ad id destina tur. Eft ubi certum in cos ulus tributum uiritim confe runt. Quin aliquot in locis nullum publicum opus faciút, sed ut priuatus quisque eget mercenarijs, ita illorum cuiuspiam in eum diem operam, stata mercede condu cit apud forum, paulo minoris quam quanti libera fue rat conducturus:præterea fas est seruilem ignania flagris corripere. Sic fit uti nuncii opere careant: & prater uictum aliquid quoch die ab fingulis publico inferat arario. Vno quodam colore uestiuntur & omnes & fo At ide hor li, capillo non abraso uerum paulo supra auriculas at die famuli tonfo,è quarum altera paululum præscinditur. Cibum nobilium pulchrum cuica ab amicis dari potumen ac fui coloris uestem, li libi ducut cet pecuniam datam esse danti pariter, atquaccipiéti ca pitale, nequ minus periculofum etia homini libero qua cunqui de causa nummum à damnato recepisse, & seruos item(fic enim damnatos uocant) arma contingere. Suos quæq regio propria distinguit nota, quam abienisse capitale est, ut uel extra suos conspici sines, uel cu alterius regionis seruo quicci esse collocutum. At neg tutior fugæ meditatio co ipla est fuga. Quin conscium talis fuille

talis fuiffe cofilii in feruo nex estiin libero feruitus. Co tra indici pramia decreta funt:libero pecunia, feruo li bertas utrice uero uenia atquimpunitas conscietias, ne quando persequi malum consilium es peenitere sit tutius. Huius rei hæclex atquincordo est quem dixi, qui quatum habeat humanitatis & commodi, facile patet. quando sicirascitur, ut uitia perimat seruatis hominibus, atquita tractatis, ut bonos esse necesse sit. & quant tum ante damni dederunt, tantum reliqua uita refarti-ant.porrò ne ad pristinos relabantur mores, adeo nul-lus est metus, ut uiatores quoq; quibus iter aliquò in-stitutum est non alijs uiæ ducibus sese tutioreis arbitre tur, que feruis illis ad quamque regionem fubinde comu/ tatis. Nempe ad perpetrandum latrocinium nihil hav bent ufquam non importunum:manus inermes:pecunia tantum sceleris index:deprehenso parata uindicta neq: spes ulla prorsus fugiendi quoquam. Quo enim pacto falleret actegeret sugam: homo nulla uestiu par te populo similis: nisi abeat nudus: quin sic quoq; sugi entem proderet auricula. At ne inito faltem confilio co iurent in rempub.id demum scilicet periculu est. quasi in tantam uenire spem ulla possituicinia non tentatis ac follicitatis ante multarum regionű feruitijs, quæ tan tum abfunt à facultate conspirandisut ne couenire qui dem:& colloqui aut falutare se mutuo liceat:ut credan tur interim id consilium intrepide credituri suis : quod reticentibus

reticentibus periculosum, prodentibus maximo esse bo no sciant. Quum contra nemo sit prorsus exspes, obediendo ac perferendo, bonamés de se prebendo spem. emendatioris in posterum uite, posse his modis fieri. ut libertaté aliquando recuperet, quippe nullo non an no restitutis aliquot comendatione patietia. Hac quu dixissem atop adjecissem nihil mihi uideri causæ quare non hie modus haberi uel in Anglia possit multo ma iore cu fructu, quàm illa iustitia, quàm iuris ille peritus tantopere laudauerat, Sub hac ille, nempe iureconfultus, Nuncip inquit istud sic stabiliri queat in Anglia,ut nó in fummum discrimen adducat remp. & simul hac dicens, cómouit caput, ac distorsit labrum, atcp ita con ticuit. Et omnes qui aderant, pedibus in eius ibant sen tentia. Tum Cardinalis no est, inquit, prodiue diuinare, commode ne an fecus res ceffura fit, nullo prorfus fa cto periculo. Verú si pronuntiata mortis sententia, dife ferri executionem iubeat princeps, atq; huc experiatur morem, cohibitis afyloru priuilegijs. Tum uero fi res comprobetur euentu elle utilis, rectum fuerit eam flabiliri.alioqui tune quoq; afficere supplicio cos, qui sunt ante damnati, nece minus è republica fuerit, nece ma gis iniustum.quam si nuncide fieret, necullum interea nasci ex ea re potest periculum. Quin mihi certe uiden tur errones quoq ad eundé posse modum no pessime tractari, in quos hactenus ta multis æditis legibus, nihil g promouimus

SO V TOPTAB THOM AE MORI

promouimus tamé. Hacubi dixit Cardinalis, qua me narrante contempferant omnes, eadem nemo non cer tatim laudibus est prosequutus, maxime tamen illud de erronibus, quoniam hoc ab ipso adiectum est. Ne-scio an quæ sunt secuta silere prestiterit.erant enim si dicula, sed narrabo tamen nam non erant mala, & ali quid ad hanc rem pertinebant. Adstabat forte parasi-tus quidă, qui uideri uolebat imitari morione, sed ita simulabat.ut propior uero esfet, tā frigidis dictis captās rifum,ut ipfe fæpius, cp dicta fua rideretur. Excidebant homini tamé interdú quædam, adeo non abfurda, ut fidem adagio faceret, crebro iactu iaci aliquado Vene rem. Is ergo, dicente quodam è conuiuis: lam meo fer-mone bene, puisum esse furibus, atquà Cardinale etia cautum de erronibus, restare nunc uti his præterea con fuleretur publicitus, quos ad egestaté morbus aut sene ctus impuliflet arq ad labores unde uiui poffit, reddidiffer impotes. Sine, inquit, me. nam ego & hoc recte ut fiat uidero. Etenim hoc genus hominum misere cupio aliquò è cospectu amoliri meo, ita me male uexarut sa pe, cum querulis illis opplorationibus flagitarent pecu niam, quas nuncis tamen tam commode potuerunt oc tinere, ut nummum à me extorquerent. Quippe semp alterum cuenit, ut aut non libeat dare, aut ne liceat qui dem, quando nihil est quod detur. Itaq; nunc coeperut sapere nam ne perdant operam, ubi me præterire ub dent, præter

Feftiuus dialogus fratris & morionis.

dent, prætermittunt taciti.ita nihil à me sperant ampli/ us, non hercule magis quam fi effem facerdos. Sed illos Prourebit ego mendicos omnes lata lege distribui ac dispartiri iu uulgo ta beo in Benedictinorum comobia, & fieri laicos ut uo mendicos. cant monachos: Mulieres moniales effe impero. Subrisit Cardinalis & approbat ioco, catteri etiam serio-Ceterum Theologus quidam frater hoc dicto in facer dotes ac monachos adeo est exhilaratus, ut iam ipse quoq: cœperit ludere homo alioqui prope ad toruitatem grauis. At ne sic quidem, inquit, extricaberis à mêdicis,nisi nobis quoce prospexeris fratribus. Atqui, in quit Parasitus, hoc iam curatum est. Nam Cardinalis egregie prospexituobis quum statueret de cohercendis, atqi opere exercendis erronibus. nam uos eftis er rones maximi . Hoc quoque dictum, quum coniectis in Cardinalem oculis eum uiderent non abnuere, cœperunt omnes non illibenter arripere, excepto fratre. Nam is (neque equidé miror) tali perfusus aceto. sic in- Allusitad dignatus est arque incanduit, ut nec à conuicijs qui-illud Hora dem potuerit temperare: hominem uocauit nebulo- tianum, ita nem, detractorem, fufurronem, & filium perditionis, aceto. minas interim terribiles citans e scriptura sacra. Iam feurra ferio feurrari coepit. & erat plane in fua palæ ftra. Noli, inquit, iralci bone frater, scriptum est, in parientia uestra possidebitis animas uestras. Rurfum frater (referam enim ipfius uerba)non irafcor, inquit,

Veferuat decorti in

Apparet fratrem ob zelus abu fum neu/ ficut hoc

feelus.

inquit furcifer, uel saltem non pecco. Nam Psalmieranoe : sta dicit . Irascimini & nolite peccare. Admonitus de inde frater à Cardinale fuauiter, ut suos affectus compesceret, Non domine, inquit, ego loquor nisi ex bo-no zelo sicut debeo, Nam uiri sancti habuerunt bonu zelum, unde dicitur, Zelus domus tuæ comedit me. & canitur in ecclefijs, Irrifores Helizei, dum conscendit imperină, domum dei, zelus calui fentiunt, ficut fortaffe fentiet iste derifor, scurra, ribaldus. Facis inquit, Cardinalis bo trogenere, no fortaffis affectu, fed mihi uideris facturus, nefcio an sanctius, certe sapientius, si te ita compares, ne cum homine stulto & ridiculo ridiculum tibi certamen insti tuas. Non domine inquit. non facerem sapientius. Nã Solomon iple fapientiffimus dicit:Responde stulto se cundum stultitiam eius, sicut ego nunc facio, & demon stro ei foueam in quam cadet, nisi bene præcaueat. Nam si multi irrifores Helizei, qui erattatum unus cal uus, senserunt zelus calui, quato magis sentiet unus derifor multorum fratrum, in quibus funt multi calui ? & etiam habemus bullam Papalem, per qua omnes qui derident nos, funt excommunicati. Cardinalis, ubi uidit nullum fieri finem, nutu ablegato parafito, ac aliam in rem commodum uerfo fermone, paulo post furgit è menfa, atque audiendis dientum negotijs dedit fe, nos q dimilit. En mi More, qu'am longo te fermone oneraui, quod tam diu facere plane puduisset me, nisi tu & apide

eupide flagitaffes, & fic uidereris audire, tanquam nole les quicquam cius confabulationis omitti, quæ quan/ quim aliquanto perstrictius, narranda tamé mihi fuit omnino propter eorum iudicium, qui quæ me dicente spreuerant, cadé rursus euestigio no improbante Car dinale, etiam ipli comprobarunt, uscpadeo assentantes ei, ut paraliti quoq: cius inuentis, quæ dominus per io cum non afpernabatur, adblandirentur & ferio prope modu admitteret. Vt hine possis æstimare quanti me ac mea cofilia aulici forer aftimaturi. Profecto mi Raphael inqua magna me affecisti uoluptate,ita sunt abs te dicta prudenter simul & lepide omnia, præterea ui/ fus mihi interim fum, non folu in patria uerfari, uerum etiam repuerascere quodámodo iucunda recordatione Cardinalis illius, in cuius aula puer fum educatus cuius uiri memoriæ quod tu tam impense faues, non credas mi Raphael quanto mihi sis effectus hoc nomine cha tior.cu elles alioqui charillimus. Caterum no pollum adhucullo pacto mea demutare fententia quin te plas ne putem, li animu inducas tuum, uti ne ab aulis princi pum abhorreas, in publicum posse te tuis consilijs plurimű boni coferre.quare nihil magis incumbit tuo,hoc est boni uiri, officio . Si quidem eu tuus censeat Plato. refp.ita demum futuras elle felices, fi aut regnét philos fophi, aut reges philosophentur, es procul aberit felicir tas, si philosophi regibus nee dignentur salté suum img s partiri

partiri confiliur Non funt, inquit, ille tam ingrati, quin id libenter faceret, imo multi libris æditis iam fecerut, fi hij qui rerum potiuntur essent parati, bene consultis parere. Sed bene haud dubie præuidit Plato, nisi reges philosophentur ipsi,nuncis futuru,ut peruersis opinio nibus à pueris imbuti, atquinfecti penitus philosopha tium coprobent confilia:quod ipfe quoq experiebat apud Dionysiú. An non me putas, si apud aliqué regú decreta sana pponerem, & perniciosa maloru semina. conarer illi euellere, prinus aut eijciédum aut habendű ludibrio: Age finge me apud regé este Galloru, atquin eiuscosidere cosilio, du in secretissimo secessu præsiden te rege iplo,in corona prudentissimos: hominum, ma gnis agitur studijs, gbus artibus ac machinametis Me diolanu retineat, ac fugitiua illam Neapolim ad se retrahat:postea uero euertat Venetos, ac tota Italia subij ciat fibi.deinde Flandros Brabatos, tota postremo Bur gundia sur faciat ditionis. Atqualias praterea gentes, quarú regnú iam olim animo inuafit.Hic dú alius fua/ det feriendu cu Venetis fœdus tantisper duraturu, du iplis fuerit commodum, cum illis communicandum co filium.quin deponendam quoq apud eofdem aliqua prædæ partem, quam rebus ex sententia peractis repe tar, dum alius consulit conducendos Germanos, alius Bluett co, pecunia demulcendos Eluctios. Alius aduerfus numen imperatoria maiestatis, auro, uelut anathemate,

propi

Tecte Gal los dehor/ cal ab ita lia paran da.

duction.

propiriandum. Dum alij uidetur cum Arragonum rege componendas effe res,& alieno Nauaria regno, ue fur pacis authoramento cedendum: Alius interim cenfet Castelliæ principem aliqua spe affinitatis irretien dum atog aulicos nobiles aliquot in fuam factionem certa pensione esse pertrahendos. Dú maximus omnis um nodus occurrit, quid statuendum interim de Anglia sir. Caterum de pace tractandum tamen, & conftringenda firmiffimis uinculis, semper infirma focies tas amici uocentur, fufpiciantur utinimici. Habendos igitur paratos uelut in statione Scotos, ad omnem in tentos ocasionem, si quid se commoueant Angli protinus immittendos. Ad hæc fouendum exulem nobile aliquem occulte, nach id aperte ne fiat prohibent foedera, qui id regnum sibi deberi contendat, ut ea uelut ansa contineat. suspectum sibi principem . Hic,inqua. in tanto rerum molimine, tot egregijs uiris ad bellum fua certatim confilia conferentibus, si ego homuncio furgam, ac uerti iubeam uela, omittendam Italiam cenfeam & domi dicam effe manendű,unű Galliæ regnű ferè maius esse, ci ut comode possit ab uno administra ri.ne fibi putet rex de alis adijaédis effe cogitadu. Tu fiillis pponerem decreta Achorioru populi, Vtopien Exemplo fiú infulæ ad Euronoton oppoliti, g quú, olim bellum geslissent, ut regi suo aliud obtinerent regnum, quod affinitatis antiquæ caufa fibi contendebat hæreditate deberi.

16 V T O P I AE THOMAE MORI

deberi, confequuti tandé id, ubi uiderunt nihilo fibi mi nus effe molestiæ in retinendo, quàm in quæredo pertulerut, uerum affidua pulullare femina, uel internærebellionis, uel externæ incursionis, in deditos ita semper aut pro illis, aut contra pugnandum, nunco dari facultatem dimittendi exercitus, compilari interim se, efferri foras pecuniam, alienæ gloriolæ suum impendi sangui nem pacem nihilo tutiore, domi corruptos bello mo, res,imbibitam latrocinandi libidine,confirmatam cadibus audaciam, leges effe contemptui, quod rex in du orum curam regnorum distractus, minus in utrumuis animum posset intendere. Cum uideret alioqui tantis malis nullum finem fore, inito tadem confilio, regi fuo humanissime fecerunt optionem retinédi utrius regni uellet.nam utrius pnó fore potestatem, se plures esse, quam qui à dimidiato possint rege gubernari, quu ne mo sit libenter admissurus mulione sibi cum alio com/ muné. Ita coactus est ille bonus princeps, nouo regno cuipiam ex amicis relicto (qui breui eriam post eiectus est) antiquo esse contetus. Præterea si ostendere omes hos conatus bellorum, quibus tot nationes eius causa tumultuarentur, quum thefauros eius exhaufiffent, ac destruxissent populum, aliqua tandem fortuna frustra cessures proinde auitum regnum coleret, onaret quantu postet,& faceret quam floretislimu. Amet suos & ametur à fuis,cum his unà uiuat, imperetce fuauiter.

atch alia regna ualere finat, quando id quod nuc ei con tigiffet. fatis amplum supercy effet. hanc oratione quibus auribus mi More, putas excipiendam ? Profecto no ualde pronis inquam. Pergamus ergo inquit, si con/ siliarijs cum rege quopiam tractantibus, & cominiscen tibus quibus technis ei queant coaceruare thefauros, dum unus intendendam cofulit æftimationem mone/ tæ.quum ipli lit erogada pecunia. denciendam rurlus infra iustum, quu fuerit corroganda uti & multu aris paruo disfoluat, & pro paruo multum recipiat: Dum alius suadet ut bellu simulet, atcp eo prætextu coacta pecunia cum uifum erit, faciat pacé, fanctis cerimonijs, quo plebeculæ oculis fiat præftigium, miseratus uidelicet humanum fanguinem princeps pius: Dum alius ei fuggerit in métem, antiquas qualda. & tineis adefas le ges, loga defuetudine antiquatas, quas quod nemo la tas meminisset, omes sint trasgressi, carú ergo mulctas iubeat exigi, nullum uberiorem prouétum esse, nullum magis honorificum, utpote qui iustitia pra se persona ferat: Dum abalio admonetur, uti fub magnis mulctis multa prohibeat, maxime talia, quæ ne fiant, in rem fit populi.post pecunia cum illis dispenser, quorum com/ modis obstat interdictum, sic & a populo gratia iniri, & duplex adferri compendiu, uel dum hij mulctantur, quos quæstus cupiditas pellexit in casses, uel dum alijs uendit prinilegia, tanto pluris, quanto scilicet suerit mer

lior princeps, utpote qui grauatim quicci cotra populi comodum privato cuici indulgeat, & ob id no nisi ma gno precio. Dum alius ei persuader obstringedos sibi iudices, qui quauis in re p regio iure disceptet, accersen dos præterea in palatiu, atquinuitados uti coram fe de fuis rebus differant, ita nulla caufam eius ta aperte iniquam fore,in qua nó aliquis corú uel cotradicendi stu dio, uel pudore dicédi cadé, uel quo gratia incat, apud eum aliqua reperiant rima, qua possit intendi calunia. Sie dum iudicibus diuerfa fentietibus, res per fe clarissi ma disputatur, & ucritas in quæstione uenit, ansam comodű regi dari, pro suo cómodo ius interpretadi. cæte ros aut pudore accessuros, aut metu, sic intrepide fert, postea p tribunali sentetia. Nece em deesse prætextus potest pronucianti, p principe. Nempe cui satis est aut acquitaté à sua parte esse, aut uerba legis, aut corortum scripti sensum, aut quæ legib9deniq; omnibus præpon derat, apud religiofos iudices principis indifputabilem Craffi diui prærogatiua. Dum omnes in Craffiano illo cofentiunt atqı cospirant, Nulla auri uim satis esse principi, cui sit aledus exercitus.præterea nihil iniufte regem facere,ut maxime etiam uelit posse. Quippe omnia omniu eius esse, ut homines etia ipsos, tantu uero cuiq esse ppriu quantu regis benignitas ei no ademerit, qd'ipsum ut cuminimu sit, principis multu referre, ut cuius tutamen tu in eo situ sit, ne populus diuitijs ac libertate lasciuiat.

quod

qd' hæres minus patiéter ferát dura atquiniusta impe/ ria, quú cótra egeftas atquinopia retundat animos, ac pariétes reddat, adimatqui preffis generofos rebellandi fpiritus. Hie fi ego rurfus adfurges cótenda hæccófilia omia regi & inhonesta este, & pniciosa. Cui9 nó honor modo, sed securitas que in populi, magis opibus sira sit que suis que si ostenda, regé sibi deligere sua causa, nó regis.uidelicet uti ei9labore ac studio ipsi cómode uiuat. tutique ab iniurijs. eócu magis ad principe eam ptinere cura, ut populo bene sit suo, ci ut sibi, no aliter ac pasto ris officium est, oues potius cu semet pascere, quatenus opilio est. Nam qd'populi egestaté censeant pacis præ sidiú este, longistime aberrare eos ipsa res docet. Népe ubi plus rixaru coperias, ci inter médicos? Quis inten tius mutatiói rerú studet, que minime placet præsens uitæ status: Aut cui denice audacior impetus ad cotur banda omnia, spe alicude lucrădi. cp cui ia nihil est qd' possit pere: Quod si rex aliquis adeo aut cotemptus esset, aut inuisus suis, ut aliter eos cotinere in officio no possit, nisi cotumelijs, copilatione, & sectione graffetur, coscp redigat ad médicitaté, præstiterit illi profecto regno abdicare, cis his retinere artibus, qbus ciscis imperij nomé, retineat, certe amittit maiestaté. Nece em regiæ dignitatis est, imperiú in médicos exercere, sed in opulé tos potius, atq; felices. Quod ipm sensit certe uir crecti ac fublimis animi Fabricius, cu responderet malle se im perare

perare diuitibus, ci diuitem este. Et profecto unum ali quem uoluptate ac delicijs fluere, gemetibus undiquac lamentantibus alijs, hot non est regni, sed carceris esse custodem. Denique imperitissimus medicus est, qui morbum nescit nisi morbo curare, ita qui uitam ciuiu no nouit alia uia corrigere, quam ademptis uitæ como dis, is se nescire fateatur imperare liberis, quin aut inertiam potius mutet fuam, aut superbiam, nam his ferè uitijs accidit, ut populus eum uel cotemnat, uel habeat odio.uiuat innocuus de fuo, fumptus ad reditus accomoder, refrenet maleficia, & recta institutioe suoru præ ueniat potius, ci finat increscere, quæ deinde puniat.le ges abrogatas confuetudine haud temere reuocet, præ sertim que diu desite nunco desyderate sunt. neque unch commissi nomine eiusmodi quicci capiat, quale priuatum quépiam iudex, uelut iniquú ac uafrum non pateretur accipere. Hie si proponere illis Macarensium legem.qui & ipsi non longe admodum absunt ab Vto pia quoru rex quo primu die auspicatur imperiu, ma gnis adhibitis facrificijs iurijurando aftringitur,nuncij le uno tempore supra mille auri pondo in thesauris ha biturum, aut argenti, quatum eius auri precium æquet. Hanc legem ferunt ab optimo quodam rege institută. cui maiori curæ fuit patriæ comodum, & diuitiæ fuæ, uelut obicem aceruadæ pecuniæ tantæ, quanta faceret inopiam eius in populo. Nempe eum thefaurum uide bat fuffe

Mira lex Macaréliñ

bat suffecturu, siue regi aduersus rebelleis, siue regno aduerfus hostium incursiones effet confligendum. Cæ terum minoré esse cip ut animos faciat inuadendi alie na quæ potiffima condendæ legis caufa fuit. Proxima quod sic prospectum putauit ne desit pecunia, qua in quotidiana ciuium commutatione uerletur, & quum regi necesse est erogare, quicquid thesauro supra legiti mum accreuit modum, no quæliturum cenfuit occafio/ nes iniuria, Talis rex & malis erit formidini, & à bonis amabitur. Hac ergo atqs huiulmodi si ingereré apud homines in cotrariam parté uehementet indinatos. Co furdis effem narraturus fabulam ? Surdiffimis inqua, haud dubie, negs hercule miror, necs mihi uidetur (ut uere dica)huiufmodi fermones ingeredi, aut talia dan da confilia, qua certus sis nuncis admissum iri. Quid enim prodelle possit, aut quomodo in illorum pectus influere fermo tam infolens, quoru præoccupauit animos.atquinfedit penitus diuerfa perfuafio. Apud ami culos in familiari colloquio no infuauis est hac philoso phia scholastica. Cateru in cosiliis principu, ubi res ma gnæ magna autoritate aguntur, no est his rebus locus. Flocest, inquit ille, quod dicebam no esse apud princi Philoso, pes locum philosophiæ. Imo inqua est uerum, no huic Philosophia schot scholastica.qua quiduis putet ubiuis conuenire, sed est lastica. alia philosophia ciuilior, quæ suam nouit scenam, eich fefe accomodans, in ea fabula quæ in manibus eft. fuas

partes

ipolone mira-

жифор тусоштор

partes concinne & cum decoro tutatur. Hacutendű eft tibi. Alioquin dum agitur quæpiam Plauti comœdia, nugantibus inter se uernulis, si tu in prosceniú prodeas habitu philosophico,& receseas ex Octavia locum in quo Seneca disputat cum Nerone, nonne præstiterit egiffe mutam perfonam, ci aliena recitando talem feciffe tragicomœdiam? Corruperis enim, peruerterisca præsente sabulam, dum diuersa permisces, etiam si ea quæ tu affers meliora fuerint. Quæcunce fabula in ma nu est.eam age & potes optime.neg ideo tota pertur bes quod tibi in métem uenit alterius, qua fit lepidior. Sicelt in Rep. sicin consultationibus principu. Si radi citus euelli non possint opiniones praua, nec receptis usu uitijs mederi queas, ex animi tui sententia, no ideo tamé deserenda Resp.est, & in tempestate nauis destituenda est, quonia uentos inhibere non possis at neg insuetus & insolens sermo inculcandus, que scias apud diuerfa perfuafos pondus nó habiturum, fed obliquo ductu conandu est, atquadnitendu tibi, uti pro tua uirili omnia tractes comode. & quod in bonu nequis uer tere, efficias falté, ut sit épminime malú. Nam ut omia bene fint, fieri no potest, nisi omnes boni fint quod ad aliquot abhincannos adhucnon expecto. Hacinquit, arte nihil fieret aliud, & ne dum aliorum furori medeti studeo, ipse cum illis infania. Nam si uera loqui uolo, talia loquar necesse est. Cateru falsa loqui, sit ne philo, fophi

fophi nescio, certe non est meum. Quanti ille meus ser mo ut fuerit fortasse ingratus illis, atcp molestus, ita no uideo cur uideri debeat usq ad ineptias insolés. Quod si aut ca diceré, quæ singit Plato in sua Rep. aut ea quæ faciút Vtopieles in lua, hæc quach essent, ut certe lunt, meliora, tamé aliena uideri possint, quod hic singuloru privatae funt possessiones, illic omnia funt communia. Mea uero oratio nisi quod ad eos qui statuissent secu. Vtopiesia rucre diuerfa uia pracipites, iucundus effe non poteft, inftituta. qui reuocet ac præmonstret perícula, alioquin quid ha buit, quod non ubiuis dici, uel coueniat, uel oporteat? Equidem si omittenda sunt omnia tanquàm insolentia atq: abfurda, quæcunça peruersi mores hominum fecerut, ut uideri possint aliena, dissimulemus oportet. apud Christianos, pleraco omnia que CHRISTVS docuit, ac dissimulari usqueadeo uetuit, ut ea quoque que iple in aures infulurraffet fuis, palain in tectis iulferit prædicari. Quorum maxima pars ab istis moribus loge est alienior, quam mea suit oratio. Nisi quod concionatores homines callidi, tuum illud confilium fecuti puto, quando mores fuos homines ad CHRI-STI normain grauatim paterentur aptari, doctrinam eius uelut regulam plumbeam accommodauerunt ad mores ut aliquo faltem pacto coniungerentur folicet. qua re nihil uideo quid profecerint, nisi ut securius liceat esse malos, atque ipse profecto tantundem proficiam

ficiam in confilijs principum. Nam aut diuerfa fentia, quod perinde fucrit, ac si nihil sentiam, aut eadem, & iplorum adiutor sim, ut inquit Mitio Terétianus, infa nie. Nam obliquus ille ductus tuus non uideo quid fibi uelit, quo censes adnitendum, si no possint omnia reddi bona, tamen ut tractentur commode, fiantque, quoad licet.cominime mala. Quippe non est ibi diffi mulandi locus, nec licer coniuere, approbada funt aper te pellima cossilia. & decretis pestiletissimis subscribedu est Speculatoris uice fuerit, ac penè proditoris, etia qui improbe consulta maligne laudauerit. Porrò nihil oc currit.in quo prodesse quicci possis,in eos delatus col· legas, qui uel optimum uirum facilius corruperint, ci ipli corrigantur.quorum peruersa consuetudine uel de prauaberis, uel ipfe integer atquinnocens, alienæ mali tiæ, stultitiæg prætexeris, tantum abest ut aliquid pos sit in melius obliquo illo ductu conuertere. Quam ob rem pulcherrima similitudine declarat Plato, cur meri/ to sapientes abstineat à capessenda Rep. Quippe quu populum uideat in plateas effulum asliduis imbribus perfundi, nec perfuadere queant illis, ut se subducat plu uiæ,tectáq: subeat.gnari nihil profuturos sese si exeat. cut una compluatur, semet intra tecta continent habentes fatis, quando alienæ stultitiæ no possunt mede ri, si ipsi saltem sint in tuto. Quancis prosecto mi More (ut ea uere dicam, quæ meus animus fert)mihi uidetut ubicung

ubicung private funt possessiones, ubi omnes omnia pecunijs metiuntur, ibi uix uncis posse sieri, ut cu Rep. aut iuste agatur, aut prospere, nisi uel ibi sentias agi iu ste, ubi optima qua que perueniut ad pessimos, uel ibi fe liciter, ubi omnia diuiduntur in pauciflimos, necillos habitos undecunq; commode, ceteris uero plane mife ris. Quam ob rem quu apud animum meum reputo, prudentissima atq: fanctissima instituta Vtopicsium, apud quos tam paucis legibus, tam cómode res admi/ nistrantur, ut & uirtuti precium sit, & tamen æquatis re bus omnia abundent omnibus, tum ubi his coru mo/ ribus ex aduerío coparo, tot nationes alias, semper ordinantes, nec ullam fatis ordinatam unce, earu omniu in quibus quod quilq; nactus fuerit, fuum uocat priua tum, quorum tam multæ indies conditæ leges no fufficiunt, uel ut consequatur quiscis, uel ut tueatur, uel ut sa tis internofcat ab alieno, illud quod fuu inuice quifce priuatum nominat, id quod facile indicant infinita illa tam affidue nafcentia, cis nuncis finienda litigia. hæc in/ quam, dum apud me confydero, æquior Platoni fio, minuscp demiror, dedignatum illis leges ferre ullas, qui reculabant eas quibus ex æquo omnes omnia par tirentur commoda. Siquidem facile pravidit homo prudentissimus, unam atquunicam illam esse uiam ad falutem publică, si rerum indicatur æqualitas, quæ nescio an unce possit observari, ubi sua sunt singulorum propria.

propria. Nam quu certis titulis, quisce quantu potest, ad le couerrit, quantacucs fuerit reru copia, eam omne pauci inter se partiti, reliquis relinquut inopiam, feréqu accidit,ut alteri sint alterorum sorte dignissimi, quu illi fine rapaces, improbi atcp inutiles, contra hi modesti ui ri,ac simplices,& cotidiana industria, in publicum & in femet benigniores. Adeo mihi certe pluadeo, res æqua bili aciusta aliqua ratione distribui, aut feliciter agicu rebus mortalium, nisi sublata prorsus proprietate, non posse. Sed manente illa, mansura semper apud multo maxima, multoq optimam hominu partem, egestatis & erumnarű anxiam atq ineuitabilem sarcina. Quam ut fateor leuari aliquantulu posse, sic tolli plane cotendo no posse. Nempe si statuatur ne quis supra certum agri modum possideat, & uti sit legitimus cuics census pecunia. si fuerit legibus quibusdam cautum, ut neg fit princeps nimium potens, necp populus nimis infor lens, Tum magistratus ne ambiantur, neu dentur uel num, aut fumptus in illis fieri sit necesse, alioquin & oc calio datur per fraudem ac rapinas farciendæ pecuniæ, & fit necessitas eis muneribus præficiendi diuites, quæ potius fuerant administranda prudentibus. talibus in quam legibus, quemadmodum ægra affiduis folent fo mentis fulciri corpora deplorara ualetudinis, ita hac quoq mala leniri queant, ac mitigari. ut fanentur uero arq in bonu redeat habitu, nulla omino spes est, dum **fua**

fua cuiq: funt ppria. Quin dum unius partis cura: ftudes, aliaru uulnus exalperaueris, ita mutuo nascitur ex alterius medela alterius morbus, quado nihil sic adijoi quicis potest ut non idem adimatur alij. At mihi inqua cotra uidetur,ibi nuncis comode uiui posse,ubi omnia fint comunia. Nam quo pacto supperat copia rerum, unoquoq ab labore subducente se: utpote que necs fui quæltus urget ratio, & alienæ indultriæ fiducia reddit segnem. At quum & stimulentur inopia neque quod quisque fuerit nactus,id pro suo tueri ulla possit le ge, an no necesse est perpetua cæde ac seditione labore tur? Sublata præfertim autoritate ac reuerentia magistratuu, cui quis esse locus possit, apud homines taleis, quos inter nullú discrimé est, ne cóminisci quidé queo. No miror inquit, sic uideri tibi, quippe cui eius imago rei.aut nulla succurrit, aut falsa. Veru si in Vtopia fuisfes mecum, moresce corum atquinftituta uidiffes præ fens, ut ego feci, q plus annis quinq; ibi uixi, neq; uncip uoluissem inde discedere, nisi ut nou illum orbé proderem, tum plane faterere, populum recte institutum nulqualibi te uidiffe quillic. Atqui profecto inquit Per trus Aegidius, ægre persuadeas mihi, melius institutu populum in nouo illo, ci in hoc noto nobis orbe repe riri,ut in quo nece deteriora ingenia, & uctustiores opi not effe, os in illo Resp. & in quibus plurima ad uitam tommoda longus inuenit ulus, ut ne adijciam apud

nos cafu reperta quædam, quibus excogitadis nullum potuisset ingenium sufficere. Quod ad uetustatem, inquit ille, rerum attinet publicaru, tum pronunciare pof les rectius, si historias illius orbis perlegisses, quibus si fides haberi debet, prius apud eos erat urbes, quam ho mines apud nos.iam uero quicquid hactenus uel inge nium inuenit, uel casus repperit, hoc utrobics potuit ex titisse. Caterum ego certe puto, ut illis præstemus inge nio, studio tamen atquindustria longe à tergo relinqui mur. Nam(ut ipforum habét annales) ante appulfum illuc nostru de rebus nostris (quos illi uocat Vitraequinoctialeis) nihil unce quicce audierat, nisi quod olim annis ab hine ducetis supra mille, nauis quædam apud infulam Vtopiam naufragio perijt, qua tempestas eò detulerar. Eiecti funt in littus Romani, quidam, atque Aegyptij, qui postea nuncis inde discessere. Hanc una occasionem, uide quam commodam illis sua fecit indu stria. Nihil artis erat intra Romanu imperium, unde possitaliquis esseus quod no illi autab expositis ho spitibus didicerint, aut acceptis quaredi seminibus adinuenerint.tanto bono fuit illis aliquos hine femel illuc esse delatos. At siqua similis fortuna quempiam ante hac illine huc perpulerit, tam penitus hoc obliteratum eft ci iftud quoq forfan excidet posteris,me aliquan do illic fuiffe. Et ut illi uno statim congressu quicquid à nobis commode inuentum est, secerunt suum : Sic dia futurum

futuru puto, priulcis nos accipiamus quiequam quod apud illos melius en nobis est institutum. Quod unu maxime effe reor in caufa, cur quu necs ingenio, nequ opibus inferiores limus eis, iplorum tamen res quam nostra prudentius administretur, & felicius efflorescat. Ergo mi Raphael inqua, quaso te atos obsecro, descri be nobis infulam.nec uelis effe breuis, fed explices ordine, agros, fluuios, urbes, homines, mores, instituta, leges,ac denique omnia, qua nos putes uelle cognoscere. putabis auté uelle quicquid adhuenescimus. Nihil inquit faciam libétius. Nam hac in promptu habeo. Sed res ocium poscit. Eamus ergo inquam intro pransum, mox tempus nostro arbitratu sumemus. Fiat inquit. Ita ingressi prandemus pransi, in eundé reuersi locurs, in codem sedili consedimus, ac iussis ministris ne quis interpellaret, ego ac Petrus Aegidius hortamur Raphaelem, ut præstet quod erat pollicitus. Is ergo ubi nos uidit intentos, atop auidos audiendi, quum paulisper tacitus & cogitabundus assedisset, huncin modis exorfus eft.

PRIMI LIBRI

FINIS.

i ; Sermonis

SERMONIS QVEM

RAPHAEL HYTHLODAEVS DE OPTI MO REIP. STATV HABVIT, LI BER SECVNDVS, PER THO MAM MORVM CIVEM ET VICECOMITEM LONDINENSEM.

Sit⁹ & for/ ma Vto/ piæ nouæ infulæ.

in media fui parte (na hac latiffima est) millia passuu ducenta porrigit, magnuca per insulæ spatium no multo angustior, fines uersus paulatim utrinca tenuatur, hi uelut circunducti circino quingentorum ambitu mil

lium, insulam totam in lunæ speciem renascentis estigiant. Cuius cornua fretum interfluens, millibus palsuu plus minus undecim dirimit, ac per ingens inane disfusum, circuiectu undique terræ prohibitis uentis, uasti in morem lacus stagnans magis, com sem propè eius terræ aluum pro portu facit, magnóque hominum usu naues quaquà uersus transmittit, fauces

hine

hinc uadis, inde faxis formidolofa. In medio ferme in. Locus na terífitio una rupes eminet, eóq: innoxia, cui inædifica tura tutus tam turrim præfidio tenent, cetere latentes & infidio. fidio defen fæ. Canales solis ipsis noti atque ideo non temere acci ditur. dit uti exterus quisquim hunc in sinum, nisi Vtopia no duce, penetret, ut in quem uix iplis tutus ingreffus est nisi signis quibusdam è litore uiam regentibus. His in diuerla translatis loca, hostium quamlibet numerofam dassem facile in perniciem traherer. Ab altera par Stratage, te non infrequentes portus. At ubicp descensus in ter- ma ex mu ram ita natura munitus, aut arte, ut ingentes copiæ pau eis inde queant propugnatoribus arceri. Cæterum uti fertur, utiquipla loci facies præ se fert, ea tellus olim no ambiebatur mari. Sed Vtopus cuius utpote uictoris Vtopiaini nomé refert infula. Nam ante id temporis Abraxa di Vtopo du cebatur, qui qui rudem atqua agrestem turbam ad id quo ce. nunc cetteros propè mortales antecellit cultus, humani tatiscu perduxit, primo protinus appulfu uictoria poti tus parluu milia quindecim, qua parte tellus cotinenti Hocpius adhæsit, exscindendű curauit, ac mate circum terra du- erat disth xit. Quurique ad id operis non incolas modo coegiffet fodere. (ne cotumeliæ loco laboré ducerent) fed fuos præterea que omniv milites omnes adiungerer.in tantam hominu multitu bus comu dine opere distributo incredibili celeritate res perfecta, neest. finitimos(q initio uanitaté incepti riferant)admiratio ne successus ac terrore perculerit. Insula ciuitates habet

quatuor

Oppida Viopiz in fulw Silitudo diocre in

Diffribu/

Athincho die pestis rerump. omnium.

Prima cu/ ra agricola tionis.

quatuor & quinquaginta spatiosas omnes ac magni ficas lingua, moribus, institutis, legibus, prorfus filde. idem situs omniu.eadem ubique quatenus per locum li concerdit cet, reru facies. Harum quæ proximæ inter funt millia facit.

Vrbiti in quatuor ac uiginti separant. Nulla rursus est tam deser ter se mer ta, è qua nó ad aliam urbé pedibus que at unius itinere discretin terualium. diei perueniri. Ciues quacp ex urbe terni senes acreru periti tractatum de rebus infulæ comunibus, quotanis coueniunt Amaurotum. Nam (ea urbs quod tanti in umbilico terræ sita maxime iacet omniŭ partium lega tis opportuna) prima, princepsés habetur. Agri ita co, mode ciuitatib9 assignati sunt, ut ab nulla parte minus tio agroru. foli quam XX passuu millia una quæuis habeat.ab ali qua multo etiam amplius, uidelicet qua parte longius urbes inter se disiunguntur. Nulli urbi cupido promo uendorum siniú. Quippe quos habét agricolas magis eorum se, Es dominos putant. Habent ruri per omnes agros commode dispositas domos, rusticis instrumetis instructas. Ha habitantur ciuibus per uices eò commi grantibus. Nulla familia rustica in uiris mulieribuscp pauciores habet, of quadraginta præter duos affcriptiv tios feruos, que pater matercp familias graues ac maturi præficiútur, & singulis tricenis familijs philarchus unus. E quacpfamilia uiginti quotanis in urbem remi grat, hi qui bienniu ruri compleuere. In horum locum totide recentes exurbe subrogatur, ut ab his qui annu ibi fuere.

ibi fuere.arq ideo rusticarum peritiores rerum.institu/ antur, alios anno sequente docturi, ne si pariter omnes ibi noui, agricolationiscs rudes effent, aliquid in anno na per imperitiam peccaretur. Is innouandorum agricolaru mos,& si folennis sit.ne quisquam inuitus asperiorem uitam cogatur continuare diutius, multi tamen quos rusticæ rei studium natura delectat.plures sibi an nos impetrant. Agricola terram colunt, nutriunt ani. Agricola / malia, ligna comparant, atquin urbem qua commodu ru officia. est, terra mariúe conuchunt. Pullorum infinitam educant multitudinem, mirabili artificio. Negg enim incu- Mira ratio bant oua gallinæ, fed magnum eorum numerum calo- fouendi re quodam æquabili fouentes animant, educantes, hi fimul atque tella prodiere, homines, uice matrum comf tantur, & agnoscunt. Equos alunt percip paucos, nec ni Vius equo si ferocientes, nequalium in usum quam exercenda re rum. bus equestribus iuuentuti. Nam omnem, seu colendi, Vius bou. feu uehendi laborem, boues obeunt, quos (ut fatentur) equis impetu cedere, fic patientia uincere, nec tot obno. xios morbis putant, ad hac minore impendio, & operæ. & fumptus ali, ac deniquaboribus emeritos, in cibu tandem usui esse. Semente in solum panem utuntur-Nam aut uuarum uinum bibunt, aut pomorum, piro/ Cibus, ac rumue, aut denich aquam nonunch meram, sæpe etiä, qua mel, aut glycyrizam incoxerint, cuius haud exigua habent copiam. Quum exploratum habeant (habent enim

V T O P I AB T H O M AB M O R I

Modus le enim certiflimum) quantum annonæ confumat urbs, mentis. & circuniectus urbi conuentus, tamen multo amplius & sementis faciunt, & pecudum educant, cp quod in su os usus sufficiat, reliquu impartituri finitimis. Quibul aunque rebus opus est, qua res ruri non habentur, cam supellectilem omnem ab urbe petunt, & sine ulla reru commutatione, à magistratibus urbanis nullo negocio consequutur. Nam illo singulo quoq; mense, plerica ad festum diem conueniunt. Quum frumentandi dies instat,magistratibus urbanis agricolarum phylarchi de nunciant, quantum ciuium numerum ad se mitti coue niat, qua multitudo frumentatorum, quum ad ipsum diem opportune adsit, uno prope sereno die tota frual ualeat. mentatione defunguntur.

DE VRBIBVS, AC NOMINA TIM DE AMAVROTO.

7 Rbium qui unam norit, omnes nouerit. ita funt inter se (quatenus loci natura nó obstat)omnino Amaurou fimiles. Depingam igitur unam quampiam (neg enim admodum refert quam) Sed quam potius, cp Amau-rotum qua neculla dignior est, quippe cui senatus gra tia reliquæ deserunt, neculla mihi notior, ut in qua annos quincp perpetuo uixerim. Situm est igitur Amau rotum,in leni deiectu montis, figura ferè quadrata. Na latitudo eius paulò infra collis inccepta uerticem, milli bus pal-

Vtopičítů urbis de scriptio.

bus passuú duobus ad flumen Anydrú pertiner, secun dum ripam aliquanto longior. Oritur Anydrus mili/ Anydriflu bus octoginta fupra Amaurotum, modico fonte, sed feriptio. aliorum occurfu fluminum, arq in his duorum etiam mediocrium auctus, ante urbem ipfam, quingentos in latum pailus extenditur, mox adhuc amplior, fexaginta milia prolapfus, excipitur oceano. Hoc toto spacio. quod urbem ac mare interiacet, ac supra urbem quoq; aliquot milia, fex horas perpetuas influens actus, ac re fluus alternat celeri flumine. Quum fese pelagus insert, Idemsit av triginta in longu milia totum Anydri alueum suis oc. pud Any glosin fluv cupat undis, profligato retrorfum fluuio. Tum aliquan mine That to ultra liquorem cius salsugine corrumpit, dehine pau mysilatim dulcescens amnis, syncerus urbem perlabitur, ac refugientem uicissim purus & incorruptus, ad ipsas pro pe fauces infequitur. Vrbs aduerfæ fluminis ripæ, non Erin hoc pilis ac fublicibus ligneis, sed ex opere lapideo, egregie cu Amaur arcuato ponte, commissa est, ab ea parte, quæ longissi roto conue me diftat à mari quo naues totum id latus urbis polonit. fint inoffensæ præteruehi. Habent alium præterea fluuium,haud magnum quidem illum, fed perquam pla cidum, ac iucundum. Nam ex eodem scaturiens monte, in quo ciuitas collocatur, mediam illam per deuexa perflues Anydro miscetur. Eius fluun caput, sontemes, Vius a quod paulo extra urbem nascitur, munimentis ample que pota xi, Amaurotani iunxerunt oppido, ne si qua uis ho

k : stium

stium ingruat, intercipi, atquauerti aqua, né ue corrum pi queat. Inde canalibus coctilibus, diuersim ad inferio res urbis partes aqua diriuatur, id sicubi locus fieri ue tat, cisternis capacibus, collecta pluuia, tantunde usus adfert. Murus altus, ac latus oppidű cingit, turribus, ac propugnaculis frequens, arida fossa, sed alta, lataép, ac munimen ueprium sepibus impedita tribus ab lateribus circudat

Platez cut sulmodi.

mœnia, quarto flumen ipsum pro fossa est. Platea cu ad uecturam, tum aduersus uentos descriptas, cómode adificia neuticis fordida, quorum longa, & totum per uicum, perperua feries, aduería domorum fronte con Aedificia. Spicitur.has uicorum frontes uia distinguit pedes uigin ti lata. Posterioribus ædium partibus, quanta est uid

longitudo, hortus adiacet, latus, & uicoru tergis undique bus adhæ circumseptus. Nulla domus est, quæ non ut hostium in tentes. plateam, ita posticum in hortum habeat. Quin bifores quoq facili tractu manus apertiles, ac dein sua sponte cocuntes, quemuis intromittut, ita nihil ufquam prius Hre sapilit ti est. Nam domos ipsas uno quoqu decennio sorte comunita, et Platonis mutant. Hos hortos magnifaciunt, in his uineas, fructus, herbas, flores habent, tanto nitore, cultucp, ut ni-

hil fructuosius usquam uiderim, nihil elegantius qua Villias in restudium eorum, non ipsa uoluptas modo, sedui-bonorum corum quoq inuicem de suo cuiusq horti cultu certa-eua Maro, men accendit. & certe non aliud quicci temere urbe to ta reperias, siue ad usum ciuium, siue ad uoluptatem co cata.

modius.

modius. cóq: nullius rei, quam hulufmodi hortorum, majorem habuille curam uidetur is qui codidit. Nam totam hancurbis figuram.iam inde ab initio deferipua ab ipfo Vtopo ferunt. Sed ornatú, exterumés cultum. quibus unius acacem hominis haud fuffecturam uidit.posteris adisciendum reliquit. Itaqı scriptum in an nalibus habent, quos ab capta uf cp infula.mille feptingentorum ac fexaginta annorum complectentes hifto riam, diligenter & religiofe perscriptos adservant, ades initio humiles, ac ueluti cafas, & tuguria fuifle, è quolibet ligno temere factas, parietes luto obductos, culmina in aciem fastigiata stramentis operucrant. Ar nunc omnis domus uilenda forma tabulatorum trium, pari etum facies, aut lilice, aut cementis, aut latere cochili con structæ, in aluum introrsus congesto rudere, Tecta in planum fubducta, que intritis quibufdam insternunt. nullius impendij, sed ea temperatura, quæ nec igni obnoxia sit, & tolerandis tempestatum iniurijs plumbū fuperet. Ventos è fenestris uitro (nam eius ibi creberri Vitren aut mus usus est) expellunt. Interim etiam lino tenui, quod lintesta fer perlucido oleo, aut fuccino perlinunt, gemino nimirú commodo. Siquidem ad eum modum fit, ut & plus lu cis transmittat. & uentorum minus admittat.

DE MAGISTRATIBUS.

Riginta quace familia magistratum sibi quotan L nis eligunt, que sua prisca lingua Syphograntum k 3 uocant

75 V T O P I AE THOM AE MORI

uocant, recentiore phylarchum, Syphograntis decem Tranibor cum suis familijs Traniborus olim, nunc protophylat. Vtopiesis chus dictus præsicitur. Demum Syphogranti omnes, nat præse qui sunt ducenti, iurati lecturos sese, quem maxime au prima censent utilem, suffragijs occultis renunciant principem Mira ratio unum uidelicet ex his quatuor, quos eis populus nomi creadi ma nauit. Nam à quace urbis quarta parte, selectus unus Tyrannis commendatur senatui. Principis magistratus perpemusa be tuus est in omnem illius uitam, nisi tyrannidis affecta ne inflitui ta fuspicio impediat. Traniboros quotannis eligunt. Cito diri. Caterum haud temere commutant. Reliqui magistra menda co tus omnes annui. Tranibori tertio quoqi die, interdu quas nunc si res postulat sæpius, in consiliú cum principe ueniunt. data opera De rep.confultant.controuersias priuatorum (si qua fum proro funt) quæ perquam paucæ funt, mature dirimunt. Syphograntos semper in senatum duos adsciscunt, atque Nibil subi omni die diuersos. cautumép ut ne quid ratu sit quod to fratuen ad remp. pertineat. de quo non tribus in fenatu diebus dum. ante agitatum, quam decretum sit. Extra senatum, aut comitia publica de rebus comunibus inire confilia capi tale habetur. Hæc eo ferunt instituta, ne prodiue esset.

toiuratione principis, ac Tranibororum, oppresso per tyrannidem populo, statum reipub, mutare. Atq; ideo quicquid magni momenti iudicatur, ad Syphogranto rum comitia defertur, qui cum suis familijs communica ta re, post inter se consultant, ac suum consilium renun ciant LIBER SECVNDVS, 7

ciant senatui. Interdum ad totius insulæ consilium res desertur. Quin id quoq: moris habet senatus, ut nihil. Vtinā idē quo die primum proponitur, eodem disputetur. sed in hodiesias is nostris con sequentem senatu disferatur, ne quis ubi quod in buo silis. cam primum uenerit, temere essutierit, ea potius excongitet postea, quibus decreta tueatur sua, quàm quæ ex reip. usu sint. malites salutis publicæ, quam opinionis Hoc sibi de se iacturam sacere, peruerso quodam ac præpostero uosebat ue pudore, ne initio parú prospexisse uideat. Cui prospi bium, is ris tiendú initio suit, ut consulto potius, es cito loqueretur.

DE ARTIFICIIS.

A Rs una est omnibus uiris, mulicribusca promi Agricola A scua agricultura, cuius nemo est expers. Haca punisomnio, tio comu! eritia erudiuntur omnes, partim in schola traditis præ qua nune ceptis partim in agros uiciniores urbi quafi per ludum cotemptos educti, non intuentes modo, fed per exercitandi corpo reficimus. ris occasionem tractantes etiam. Præter agriculturam Artes ad (quæ est omnibus, ut dixi, cómunis) quilibet una qua non ad lupiam, tancis fuam docetur, ca est fere aut lanificiu, aut xu discenoperandi lini studium aut cemetariorum, aut fabri. seu ferrarij, seu materiarij artisicium. Necpenim aliud est opificium ullum, quod numeru aliquem, dictu dignu occupet illic. Nam uestes, quarum, nisi quod habitu Cultus sidsexus discernitur, & celibatus à coniugio, una per to militudo. tam infulam forma est, cademos per omne auum per petua, nec ad oculum indecora, & ad corporis moturn habilis

um expers artificit.

quila na/ gura litap! discatart?,

lendie Rer publica.

dus opifi/ cum labor.

habilis, tum ad frigoris aftusque rationem appolita. Eas inquam, quaeque sibi familia conficit. Sed ex alis illis artibus unusquisque aliquam discit, nec uiri modo, fed mulieres etiam. cæterum hæ uelut imbecilliores, le uiora tractant.lanam ferè, linumép operantur.uiris ar-tes reliquæ magis laboriofæ mandantur, maxima ex parte quiscs in patrijs artibus educatur.nam eò plerios Adquam natura feruntur. Quod si quem animus aliò trahat, in eius opificij, cuius capitur studio, familiam quampiam politus, că adoptione traducitur, cura non à patre modo eius, sed magistratibus etiam præstita, ut graui, atq; honesto pa trifamilias mancipetur. Quin si quis unam perdoctus artem, aliam præterea cupiuerit, eodem modo permit titur. Vtramq; nactus, utram uelit exercet, nisi alterutra ciuitas magis egeat. Syphograntorum, præcipuú ac prope unicum negocium est, curare, ac prospicere, Octosipel ne quisquam desideat ociosus. Sed uti sua quisque ar ti sedulo incumbat, nec ab summo mane tamen, ad multam usque noctem perpetuo labore, uelut iumen ta.fatigatus.nam ea plufquam feruilis erumna eft,quz tamen ubiq; ferè opificum uita est, exceptis Vtopien fibus, qui cum in horas uigintiquatuor æquales, diem connumerata nocte diuidant, sex duntaxat operi de putant, tres ante meridiem, à quibus prandium ineunt, arq à prandio duas pomeridianas horas, quum interquieuerint, tres deinde rurfus labori datas, coena daudunt.

dunt. Quum primam horam ab meridie numeret: fub octavam cubitum eunt horas octo fomnus uendicat. Quicquid inter operis horas ac fomni cibics medium effet,id suo cuiúsquarbitrio permittitur, non quo per luxum.aut fegnitiem abutatur, sed quod ab opificio fuo liberum, ex animi sententia in aliud quippiam studi bene collocet has intercapedines pleries impendut literis. Solenne est enim publicas cotidie lectiones ha beri, antelucanis horis, quibus ut interfint, ij dumtaxat adiguntur,qui ad literas nominatim selecti sunt. Cate rum ex omni ordine mares simul, ac fœminæ multitudo maxima ad audiendas lectiones, alij alias, prout cu iusque fert natura confluit. Hoc ipsum tempus tamen, si Studia li quis arti sue malit insumere quod multis usu uenit terarum (quorum animus in nullius contemplatione disciplinæ confurgir)haud prohibetur, quin laudatur quoqu. ur utilis reipublica. Super cœna tum unam horam lu- Lufus in dendo producunt, æftate in hortis, hyeme in aulis illis comis. communibus, in quibus comedunt. Ibi aut musicen ex ercent, aut se sermone recreant. Aleam atquid genus Atnune ineptos ac perniciosos ludos ne cognoscunt quidem, alea prin caterum duos habent in usu ludos, latrunculorum lu sus est. do non diffimiles. Alterum numeroru pugnam, in qua numerus numerum prædatur. Alterum in quo collata Lufus un acie cum uirtutibus uitia confligut. Quo in ludo percip les quoq. scire ostenditur & uitioru inter se dissidiu. & aduersus uirtutes

uirtutes concordia.item quæ vitia, quibus se uirtutibus opponant, quibus uiribus aperte oppugnent, quibus machinametis ab obliquo adoriatur, quo prælidio,uir tutes uitiorum uires infringant, quibus artibus eorum conatus eludant, quibus deniq; modis alterutra pars uictoria compos fiat. Sed hoc loco, ne quid erretis quidda pressius intuendu est. Etenim quod sex dumtaxat horas in opere funt, fieri fortaffe potest, ut inopia aliqua putes,necessariaru rerum sequi. Quod tam lon ge abelt ut accidat, ut id temporis ad omniŭ rerum co Piam quæ quidem ad uitæ uel necessitatem requiran.
Octofort tur uel comoditatem non sufficiat modo, sed supersit etiam, id quod uos quoquintelligetis si uobiscum reput tetis apud alias getes, quam magna populi pars iners degit. primum mulieres ferè omnes, totius summæ di midium, aut sicubi mulieres negociosæ sunt, ibi ut pluri mum, earum uice, uiri stertunt, ad hæc, sacerdotum ac religiosorum, quos uocant quanta quacp ociosa turba, adrice diuites omnes maxime prædiorum dominos. quos uulgo generofos appellant ac nobiles, his adnu-mera ipforum famulitiú, totam uidelicet illam cetrato-rum nebulonum colluuiem, robuftos denice ac ualen/ tes mendicos adiunge, morbum quempiam prætexen/
tes inertiæ, multo certe pauciores esse quam putaras inPrudentis uenies cos, quorú labore constant hæc omnia quibus
ume dictu. mortales utuntur. Expéde nunc tecú ex his ipsis quam

paud

pauci in necessarijs opificijs uerfant fiquide ubi omnia pecunis metimur, multas artes necesse est exerceri inanes prorfus ac fupfluas, luxus tantú ac libidinis ministras.na hæcipsa multitudo quæ núc opat, si partiret in tam paucas artes, de paucas cómodus natura: ufus postulatiin tata reru abudatia: quanta nuc esse necesse fit, precia nimiru uiliora forent, ci ut artifices inde uita tueri fuam possent. At si isti omnes quos núc inertes ar res distringuntrac rota insup ocio ac desidia languesces turba, quoru unus quiuis earu rerum qua alioru labo ribus suppeditătur: quantu duo carundé operatores columitin opera universi atq eadé utilia collocarent, facile animaduertis: quantulu téporis ad suppeditada omnia:quæ uel necessitatis ratio: uel comoditatis effla gitet (adde uoluptatis etiá quæ quidé uera sit ac natura lis) abude fatis super foret atquid ipsum in Vtopia res ipla pspicuu facit. Nam illic in tota urbe cu adiacete ui cinia uix homines qugeti ex omi uiroru ac mulieru nu mero, quoru atas ac robur opi sufficit, uacatio pmittif. Nemagi, In hijs fyphograti(che leges eos labore foluerut) ipfi ftratus qui tamé sele no eximutiquo facilius exéplo suo reliquos recessant. ad labores inuitent. Eadé immunitate gaudét hi: quos cómédatióe facerdotú, plualus populus occultis lypho grātoru suffragijs ad pdiscēdas disciplinas ppetuā uacationé indulget. Quoru si qs cocepta de se spem fefellerittad opifices retrudit, cotrace no rarêter ufu uenit: ut mechanicus

14 V TOPIAE TOMAE MORI

ut mechanicus quispia, subcisiuas illas horas tam gnauiter impédat literis, tantú diligentia proficiat, ut opisicio suo exemptus, in literatorum dassem prouchatur. Soli literas Exhoc literatorum ordine legati, sacerdotes, Tranibori u ad magistratus uos ac ipse denicip deligitur princeps, quem illi prisca ipsotumur. rum lingua Barzanem, recentiore Ademum appellat. Reliqua ferè multitudo omnis: quum necpociosa site nec inutilib? opisicijs occupata, procliuis assimatio est, quam pauca hora quantu boni operis pariant, ad ca

do uitētur impenfæin ædificijs.

rum lingua Barzanem, recentiore Ademum appellat. Reliqua ferè multitudo omnis: quum necp ociosa site nec inutilib9 opificis occupata, procliuis æstimatio est, quàm pauce horæ quantu boni operis pariant, ad ca quæ commemoraui, hoc præterea facilitatis accedit quod in necessarijs plerisquartibus, minore oga quam aliæ gentes.opus habent. Nam primum ædificiorum, aut structura: aut refectio ideo tam multorum assidua ubiq; requirit opera,quod quæ pater ædificauit:hæres parti frugi,paulatim dilabi linit, ita quod minimo tue ri potuit: fuccessor eius de integro impendio magno co gitur instaurare.quin frequeter etiam quæ domus alij ingenti fumptu stetit, hanc alius delicato animo contemnit, eá que neglecta: atquideo breui collapía: alia ali-bi impensis non minoribus extruit. At apud Vtopien les compolitis rebus omnibus:& constituta rep. rarissi me accidit:uti noua collocandis ædibus area deligatur & non modo remedium celeriter præfentibus uitijs ad hiberur, sed etiam imminentibus occurritur. Ita fit, ut minimo labore, diutissime perdurent ædificia. & id ger nus opifices uix habeant interdum quod agant: nifi quod

mund materiam dolare domi & lapides interim quar drare atquaptare iubennir, quo (fi quod opus incidat) maturius pollit exurgere. Iam in ueltibus uide, quim paucis operis egeant: primú dum in opere fimucorio neglectim aut pellibus amiciuntur quæ in septenniú in amiciu. durent quum procedunt in publicú, superinduút chla/ mydem ueftem.qua rudiores illas ueftes cótegan cius per rotam infulam unus color est aren is natiuus. Iraqu lanei panni,no modo multo minus que ufquam alibi furficir.ucra is iple quoqu multo minoris impendifelt, ar lini minor est labor, eoq usus crebrior, sed in lineo folus candor, in lanco fola mundicies confpicif, nullú remujoris fili precium est. Iraq fir.ut quum alibi nuscip. uni homini quatuor aut quin qu toga: lanea: diuerfis co loribus ac totidem fericia tunica fufficiant, delicationibus paulo ne decem quidem,ibi una quifes contentus eft.plerunch in biennium. Quippe nec causa est ulla cur plures affecter, quas consecutus nech aduersus fri/ gus effer munitior, nece uestiru uideretur uel pilo culnor. Quamobrem qui & omnes utilibus fele artibus exerceant. & ipfarum etiam opera pauciora fufficiant. he nimirum ut abundante rerum omnium copia, inter dum in reficiendas (fi quæ detricæ funt) uias publicas immenfam multitudine educant, persape etiam quu nec talis cuiulpiam operis ulus occurrat, pauciores horas operadi publice denuntier nequenim fuguacaneo

labore ciues inuitos exercent magistratus: quandoqui dem eius reipub.institutio hunc unum scopum in pri mis respicit: ut quoad per publicas necessitates liceto plurimu temporis ab seruitio corporis ad animi liber tatem cultumés ciuibus uniuersis asseratur. In eo enim sitam uitæ felicitatem putant.

DE COMMERCIIS MVTVIS.

C Ed iam quo pacto sese mutuo ciues utatur:qua po Dpuli inter se commercia: quæq sit distribuedarum rerum forma uidetur explicandum. Quum igitur ex fi milijs constet ciuitas:familias ut plurimu, cognatione efficiút. Nam fœminæ(ubi maturuerint)collocatæ ma ritis:in ipforum domicilia concedunt.at mafculi filinat deinceps nepotes:in familia permanent, & parentua tiquissimo parent.nisi præsenecta mente parum ualu rit.tuncenim ætate proximus ei fufficitur. Verum ned uitas aut fieri infrequentior: aut ultra modum possi increscere, cauetur, ne ulla familia, quarum millia sex quæq ciuitas, excepto conuentu, complectitur: paucio res quam decem:pluresue quam sexdecim puberes ha beat. Impuberum enim nullus præfiniri numerus po test. Hic modus facile servatur, transcriptis hijs in rario res familias, qui in plenioribus excrefcunt. At si quado in totum plus iusto abundauerit: aliarum urbium sua rum infrequentiam farciunt. Quod si forte per totam infulam

Numerus ciuium. infulam plus æquo moles intumuerit.tum ex qualibet urbe descriptis ciuibus in continente proximo ubicuca indigenis agri multum superest,& cultu uacat: colonia fuis ipforum legibus propagant, ascitis unà terrat in-digenis si conviuere secum uelint. Cum uolentibus con functi in idem uitæ institutum:eosdemcy mores,facile toalescunt, ides utriuses populi bono. efficiunt enim fuis institutis ut ea terra, utrisqu abunda sit: quæ alteris aut parca ac maligna uidebatur. Renuentes ipfor rum legibus uiuere, propellunt his finibus quos fibi ipli describut. Aduersus repugnantes, bello confligut. nam cam iustissimam belli causam ducunt, quum por pulus quispiam eius soli quo ipse non utitur, sed uelut inane acuacuum possidet, alijs tamen qui ex natura præscripto inde nutriri debeant, usum ac possessionem interdicat. Si quando ullas ex fuis urbibus aliquis ca fus, couses imminuerit, ut ex alijs infulæ partibus feruaro fuo cuiusqurbis modo, refarciri no possint (quod bis dumtaxat ab omni auo peltis graffante fauitia fer tur contigisse) remigrantibus è colonia ciuibus replen tur. Perire enim colonias potius patiūtur, quam ullam ex infulanis urbibus imminui. Sed ad conuictum ci uium reuertor. Antiquissimus (ut dixi) præest familiæ. Sic excludi Ministri sunt uxores maritis, & liberi parentibus, atque potest ocio in summa minores natu maioribus. Ciuitas omnis in nistrorum. quatuor aquales partes dividitur. In medio cuiusqu

88 V T O P I AE T H O M AE M O R I

partis foru est omniu rerum. Eo in certas domos opa cuiulcy familiæ conuehuntur, atcp in horrea fingulæ fe orfum species distributæ sunt. Ab hijs quilibet paterfa milias quibus iple suich opus habent, petit, ac fine pe cunia, sine omni prorsus hostimento quicquid petierit, aufert. Quare enim negetur quicoff quum & omnium rerum abunde satis sit nectimor ullus subsit, ne quistos plusquam sit, opus flagitare uelit? Nam cur supuacua petiturus putetur is,qui certu habeat, nihil sibi unqua Rapacitas defuturum? Nempe auidum ac rapacem, aut timor ca rendi facit, in omni animantu genere, aut in homine fo la reddit superbia, quægloriæ sibi ducit, superflua retu ostentatione cateros antecellere, quod uitij genus in Vtopiensium institutis nullum omnino locu habet. Adiuncta funt foris (quæ comemoraui) fora cibaria, in qua no olera modo, arborum cp fructus & panes comportatur, sed pisces præterea quadrupeducs & auium quicquid esculentu est, extra urbem locis appositis ubi fordes pe, fluento tabum ac fordes eluant. Hinc deportant pecu ftem inue des occifas depurarasque manibus famuloru (nam nequ fuos ciues patiuntur affuefcere laniatu animaliu, cuius Expecudu ufu, dementiam humanissimu naturæ nostræ affectu dicimus & paulatim deperire putant, negs fordidű quiccis atquim mundu, cuius putredine corruptus aer morbu posset in uehere) pferri in urbem sinunt. Habet præterea quiliber uicus, aulas quasda capaces, aquali ab sese inuicem

internallo

tibus. homines tugulare.

unde.

internallo distantes, nomine quanq; suo cognitas. Has colunt Syphograti, quaru unicui queriginta familia ui delicet ab utrocs latere quindecim funt adscriptæ,cibu ibi fumpturæ. Obfonatores cuiufq aulæ, certa hora co meniunt in forum, ac relato fuorum numero, cibum pe eis hospitijs curătur. Nam quatuor habent în ambitu ciuitatis hospitia, paulo extra muros tam capacia ut to tidem oppidulis æquari possint, tum ut neq ægrotoru numerus qualibet magnus anguste collocaretur. & per hocincomode, tum quo hij qui tali morbo tenerentur, enius contagio folet ab alio ad aliú ferpere, longius ab aliorum cœtu semoueri possint. Hac hospitia ita sunt instructa, atquemibus rebus quæ ad falutem conferant referta, tum tam tenera ac fedula cura adhibetur, tam assidua medicorú peritissimorú præsentia, ut quú Aluc nemo mittatur inuitus, nemo tamé ferè in tota ur be sit, qui aduersa ualetudine laborans, non ibi decum bere cip domi sur præserat. Quú ægrotorum obsona Conuiuia comunia, sor cibos ex medicorú præscripto receperit, deinceps puiscuary optima quaquinter aulas aquabiliter pro fuo cuinfq numero distributtur, nisi quod principis, pontificis,& Tranibororu respectus habetur, ac legatoru etiam, & exteroru omniu (si qui sunt, qui pauci ac raro sunt) sed hijs quoch cu adfunt, domicilia certa atquinstructa parantur, Ad has aulas prandij, coená qu statis horis tota fypho-

berrans ha ber mitio. a coachis.

Forming ministræi commis.

lyphograntia conuenit, anea tuba clangore commo. nefacta.nifi qui aut in hospitijs, aut domi decumbut. Veublelli quanquam nemo prohibetur, postquam aulis est faris factum e foro domum cibum petere. sciunt enim nemi ne que fiar nem id temere facere,nam & fi domi prandere nulli ue titum lit, nemo tamen hoc libenter facit, cum negs ho, nestum habeatur. & stultum sit deterioris paradi pran dij sumere laborem, cum lautum atqu opiparum prafto apud aulam tam propinquam fit. In hac aula mini steria omia in quibus paulo plus fordis, aut laboris est, obeunt serui. Caterum coquendi, parandicis abi officium,& totius denicy instruendi couiun sola mulieres exercent, cuiusquidelicer familia per uices. Tribus.plu ribusue menfis pro numero conuiuarum discumbitur. Viri ad parietem, foeminæ exterius collocantur, ut fi quid his fubiti oboriatur mali, quod uterum gerentibus interdum folet accidere, imperturbatis ordinibus exurgant, atque inde ad nutrices abeant. Sedent illa quidem feorfum cum lactentibus in ccenaculo que. dam ad id destinato, nunquam sine foco atque aqua munda,nec absque cunis interim, ut & redinare licent infantulos, & ad ignem cum uelint exemptos falcijs liberare, acludo reficere. sua quaco soboli nutrix est, nifi aut mors, aut morbus impediat. id eum accidit. uxores Syphograntorum propere nutricem quarunt. necid difficile elt. Nam quæid præstare postunt, nul Lofficia

li officio sese offerunt libentius, quoniam & omnes Laude& eam miscricordiam laude prosequuntur, & qui educaues optitur, nutricem parentis agnoscit loco. In antro nutrime iuitant
ad recte
agendum. expleuere. ceteri impuberes, quo in numero ducunt Educatio quicuq fexus alterius utrius intra nubiles annos funt, fobolis. aut ministrant discumbentibus, aut qui per atatem nondum ualent, adstant tamen, atque id summo cum filentio. utrique quod à sedentibus porrigitur, eo ue/ feuntur, nec aliud discretum prandendi tempus ha-bent. In medio primæmensæ (qui summus locus est, & cui, Nam ea mensa suprema in parte coenaculi trans uerfa est)totus conuentus conspicitur, Syphogran . tus cum uxore considet. His adiunguntur duo ex na tu maximis. Sedent enim per omnes mensas quater sacerdos ni. At si templum in ea Syphograntia situm est, sacerdos supraprin dos, eiusque uxor cum Syphogranto sedent ut præsi cipem, At nuc. etia de ent. Ab utraque parte collocantur iuniores, post se Episcopi nes rurfus, atq hoc pacto per totam domum, & æqua is manci i les inter fe junguntur, & diffimilibus tamen immifcen piorum ut tur.quod ideo ferunt institutum, ut senum grauitas ac reuerentia (quum nihil ita in mensa fieri, diciúe potest, luniores ut eos ab omni parte uicinos effugiat) iuniores ab im maioribus proba uerborum, gestuumq licentia cohibeat. Cibo. admixti. num fercula non à primo loco deinceps apponuntur, Senti habi fed senioribus primum omnibus (quorum insignes ta ratio,

m 1

loci funt) optimus quifq cibus infertur. deinde reliquis aqualiter ministratur. At senes lautitias suas (quarum non tanta erat copia, ut posset totam per domum affa tim distribui) pro suo arbitratu circunsedentibus impartiutur. Sic & maioribus natu fuus feruatur honos, & commodi tantundem tamen, ad omneis peruenit. Omne prandium, ccenames ab aliqua lectione auspir cantur, quæ ad mores faciat, sed breui tamé ne fastidio uix mona. fit. Ab hac feniores, honeftos fermones, fed neque tristes, ac infacetos ingerunt. At nec longis logis totum oc cupant prandium, quin audiunt libéter iuuenes quoquatque adeo de industria prouocant, quo & indolis cui iusque & ingenii per conuiuii libertatem prodentis sese, capiant experimentum. Prandia breuiuscula sunt, coe Sermones i couluifs. næ largiores, quod labor illa, has fomnus & nocturna quies excipit, quam illi ad falubrem concoctionem ma

Id hodie medici da moane

Id hodie

chi obser

uant.

Musica in conuluio.

Voluptas inoxia no

exhilarare conuiuas possir. sunt enim hanc in partem aliquanto procliuiores, ut nullum uoluptatis genus(ex aspernada quo nihil sequatur incommodi) censeant interdictum. Hoc pacto igitur in urbe couiuunt, at ruri, qui longius ab sese dissiti sunt, omnes domi quisq sua comedunt. nulli enim familiæ quicquam ad uictum deeft, quippe

gis efficacem putant. Nulla ccena sine musica transigi-

tur.nec ullis caret secunda mensa bellarijs. odores in cendunt, & unqueta spargunt nihiles no faciunt, quod

à quibus id totum uenit, quo uescantur urbici.

Depere

DE PEREGRINATIONE VTOPIENSIVM.

T si quos aut amicoru alia in urbe comorantiu. A aut iplius etiam uidendi loci delyderium coeperit Syphograntis ac Traniboris fuis uenia facile impetrant, nisi siquis usus impediat. Mittitur ergo simul, nu merus aliquis cum epistola principis, que & datam pe regrinandi copiam teltatur, & reditus diem præfcribit. Vehiculum datur cum seruo publico, qui agat bours & curet.certerum nisi mulieres in coetu habeat, uchiculum uelut onus & impedimentum.remittitur. Toto itinere cum nihil fecum efferant, nihil defit tamen, ubiq; enim domi funt Si quo in loco diutius uno die comorentur. fuam ibi quifq; artem exercet, atq; ab artis eiufdé opificibus.humaniffime tractantur. Si femet autore quil quam extra suos fines uagetur, deprehensus sine prin cipis diplomate, contumelio se habitus, pro fugitiuo re ducitur, castigatus acriter. idem ausus denuo, seruitute plectitur. Quod si quem libido incessar per sua ciuitatis agros palandi, uenia patris & consentiente coniuge. non prohibetur. Sed in quodcung rus peruenerit, nul lus ante cibus datur, quam ante meridianu operis pen fum, (aut quatum ante cœnam ibi laborari folet) abfol uerit.Hac lege quouis intra fuæ urbis fines ire licet.Erit enim non minus utilis urbi, quam si in urbe esset. Iam uidetis co nulla sit usco ociandi licentia, nullus inertiæ pratext9, nulla taberna uinaria, nulla ceruifiaria, nulcit lupanar,

O fanctā republică, & uel Chri tandam.

tas facit, ut omnibus fufficiat.

lupanar, nulla corruptelæ occasio, nullæ latebræ, cócilia bulum nullum, fed omnium præfentes oculi necessita stianis imi tem aut consueti laboris, aut ocij non inhonesti faciut. Quem populi morem necesse est omnium rerum cor Acquabili piam fequi.atq; ea quum acquabiliter ad omnes perue

niar, fit nimiru, ut inops effe nemo aut mendicus polsit. In senatu Amaurotico (quem uti dixi terni quotannis omni ex urbe frequetant) ubi primum constiterit. quæ res quocp loco abundet, rurfum cuius alicubi ma lignior prouentus fuerit, alterius inopiam, alterius pro tinus ubertas explet, atque id gratuito faciunt, nihil uiv cissim ab his recipientes quibus donant. Sed quæ de suis rebus unicuipia urbi dederint, nihil ab ea repeten tes, ab alia cui nihil impenderut, quibus egent accipiut.

Ita tota infula uelut una familia est. At postquam satis

prouisum ipsis est, (quod non antea factum censent,

quam in bienniù propter anni fequentis euentum pro

spexerint) tum ex his quæ superfunt magna uim fru-

menti,mellis,lanæ,lini,ligni,cocci,& conchylioru, uelle

Respubli ca nihil ali ud d ma/ gna qua dam famil lia cft.

rum, ceræ, seui, corij, ad hæcanimaliú quoque in alias re Negotiatio giones exportant quarum rerum omniu, feptima par Veopieliū. tem inopibus eius regionis dono dant, reliqua precio mediocri uenditant, quo ex cómercio, non eas modo merces, quibus domi egét, (nam id fere nihil est præter ferrum) sed argeti atq; auri præterea, magnam uim in

patriam reportant. Cuius rei diutina consuctudine su

pra

pra que credi possit, ubiquiam earum rerum copia abun dant. Itacs nune parum pensi habent, præsente ne pecunia, an in diem uendat, multócs maxima partem ha beant in nominibus, in quibus tamen faciendis no pri uatorum uncip, sed confectis ex more instrumentis, pu Vt nuse blicam urbis fidem sequuntur. Ciuitas ubi solutionis perfit sua dies aduenerit, à priuatis debitoribus exigit creditum, communiarce in arrarium redigit, eiusch pecunia quoad ab Vto Qua ratio piensibus repetatur, usura fruitur. Illi maxima partem ne possie nunci repetunt. Nam quæ res apud se nullum habet pecunia. ulum,eam ab his auferre, quibus ului est, haud æquum censent. Caterú si res ita poscat, ut eius aliquá partem alij populo mutuá daturi fint, tum demű poscunt, aut quu bellum gerendum est, quam in rem unam rotum illum thefaurum quem habent domi feruant, uti aut extremis in periculis, aut in subitis præsidio sit. potissi Satius est mum quo milites externos (quos libentius quam fuos nia autar/ eiues obijciunt discrimini) immodico stipendio condu te declinar cant gnari multitudine pecuniæhostes ipsosplerung fanguinis mercabiles, & uel proditione, uel infestis etiam signis humanita inter le committi. Hanc ob caufam inæftimabilem the faurum feruant, at non ut thefaurum tamen, fed ita ha bent, quomodo me narrare profecto deterret pudor, metuentem ne fidem oratio non sit habitura, quod eo iustius uereor, quo magis mihi sum conscius, nisi ui- O artifice. diffem præfens, chægre potuiffem ipfe perduci,ut alte ri idem

bellű pecu

ri idem recensenti credere. Necesse est enim sere quam quices est ab eorum qui audiunt moribus alienu, tam idem procul illis abeffe à fide . quante prudens rerum æstimator minus fortasse mirabitur, quum reliqua eo rum instituta, tam longe ab nostris differant: si argenti quoq; atq; auri usus ad ipsoru potius, chi ad nostri mo ris rationem accomodetur. Nempe quu pecunia non utantur ipsi, sed in eum seruent euentum, qui ut potest usu uenire, ita sieri potest ut nunco incidat. Interim au-rum, argentum cp (unde ea sit) sicapud se habent, ut ab nullo pluris æstimetur, & rerum ipsarum natura mere tur, qua quis non uidet & longe infra ferrum sunt ut sine quo non hercule magis & abs igni atq; aqua ui-uere mortales queant, quu interim auro, argent oq; nul lum usum, quo no facile careamus, natura tribuerit, nis hominu stultitia precium ratitati fecisset quin contra, uelut parens indulgentissima optima quæqi in propa tulo poluerit, ut aerem, aqua, ac tellurem iplam, longil fime uero uana acnihil profutura femouerit. Ergo hac metalla si apud eos in turrim aliquam abstruderetur. princeps ac senatus in suspicionem uenire posser(ut est uulgi stulta solertia) ne deluso per rechna populo, ipsi aliquo inde comodo fruerentur, porrò si phyalas inde aliaq; id genus opera fabre excusa consicerent, si quan do incidisset occasio, ut constanda sint rursus, atquin mi litum eroganda stipendium, uident nimirum fore, ut

ægre

Aurii ferro uiliº.quan tũ ad ulum attinct

ægre patiantur auelli quæ femel in delitijs habere cœpillent. His rebus uti occurrant, excogitauere quanda rationem, ut reliquis ipforum institutis colentaneam, ita ab nostris (apud quos auru tati fit ac tam diligéter conditur)longissime. Abhorretem, eóq; nisi peritis nó gantiflimis quidé illis, sed uilibus tamen edant bibatque corumetts. ex auro, atquargento nó in cómunibus aulis modo, fed in priuatis etiam domibus, matellas passim, ac fordidis fima quæq uafa conficiunt. Ad hæccatenas & craffas compedes, quibus cohercent seruos; ijsdem ex metallis operantur. Postremo quoscunce aliquod crimen infat mes facit, ab horum auribus anuli dependent aurei di Aurum ge gitos aurum cingit, aurea torques ambit collum, & ca/famium. put denici auro uincitur. Ita omnibus curant modis, uti apud fe aurum argentumq in ignominia fint, atq hocpacto fit,ut hacmetalla, qua catera gentes nó mi nus fere dolenter ac uiscera sua distrahi patiutur, apud Vtopien.si semel omnia res postularer efferri, nemo si bi iacturam unius fecifie affis ulderetur. Margaritas Gemma præterea legunt in littoribus, quin in rupibus quibus, puerorum dam adamantes ac pyropos quoques tamen qua-runt, sed oblatos casu, perpoliunt. His ornant infantulos, qui ut primis pueritiæ annis, talibus ornamétis glo riantur, ac superbiunt: sicubi plusculum accreuit atatis, cum animaduerrunt eiulmodi nugis non nisi pueros uti.nullo

uti,nullo parentum monitu, sed suomet ipforu pudo. re deponunt non aliter ac nostri pueri, quum grande scunt nuces, bullas, & pupas abijciunt. Itaq; hæctam di uersa ab reliquis gentibus instituta, quàm diuersas iti-dem animorum affectiones pariat, nuncis æque mihi atq; in Anemoliorum legatis inclaruit. Venerunthi Amaurotum(dum ego aderam) & quoniam magnis de rebus tractatum ueniebant, aduentú eorú terni illi ciues, ex qualibet urbe præuenerant, sed omnes finiti-Marum gentium legati, qui eò ante appulerat, quibus Vtopiensium perspecti mores erant, apud quos sum-ptuoso uestitui nihil honoris haberi intelligebant, seri cum contemptui effe, aurum etiam infame fciebant, cul tu quam poterant modestissimo uenire consucuerant. At Anemolij, quod longius aberat, ac minus cum illis comercij habuerant, quum accepissent, codem omnes, eóg rudi corporis cultu esse, persuasi non habere cos, quo no utebatur, ipli etia superbi magis, quam sapientes, decreuerunt apparatus elegantia, deos quos dam re præsentare, & miseroru oculos Vtopiensium, ornatus sui splendore præstringere. Itacp ingressi sunt legati tres, cu comitibus centum,omnes uestitu uersicolori, plerique ferico, legati ipfi (nam domi nobiles erant) ami ctu aureo, magnis torquibus, & inauribus aureis, ad hæc anulis aureis in manibus, monilibus insuper appe sis in pileo, quæ margaritis ac gemmis affulgebat, omi bus postre-

Elegantif /

bus postremo rebus ornati, quæ apud Vtopienses, aut feruorum supplicia, aut infamium dedecora, aut puerorum nugamenta fuere. Itaq operæprecium erat uiv dere quo pacto cristas erexerint, ubi suum ornatu cum Vtopiensiu uestitu (nam in plateis sese populus essude ear) contulere contraq non minus erat uoluptatis cosy derare quam lóge sua eos spes expectatión; fefellerat, quaqui longe ab ea existimatione aberant, qua se conse anuros putaucrát. Nempe Vtopiensiú oculis omniú. exceptis percis paucis, qui alias gentes aliqua idonea de causa inuiserant, totus ille splédor, apparatus pudé-dus uidebatur, & insimum quenq; pro dominis reue-renter salutantes, legatos ipsos ex aurearum usu cate-narum p seruis habitos, sine ullo prorsus honore prætermiserunt. Quin pueros quoq; uidisses, qui gemmas ac margaritas abiecerant, ubi in legatorum pileis affi-nas conspexerunt, compellare matrem ac latus sodere. En mater, quam magnus nebulo margaritis adhuc & कार्शिक gemmulis utitur, ac li effet puerulus. At parens ferio etiam illa tace inquit fili est opinor quispia è morioni bus legatorum. Alij catenas illas aureas reprehendere, utpote nullius usus, quippe ta graciles, ut eas facile ser-uus infringere, tam laxas rursus, uti quum suerit libitu possit excutere,& solutus acliber quouis ausugere. Ver num legati post quoi ibi unum, atq; alterum diem uersati cantam auri uim in tanta uilitate conspexerunt,nec in minore

minore contumelia, quàm apud se honore habitam ui

xit,ob gem

& Gapte.

diffent, ad hac in unius fugitiui ferui catenas compedesq plus auri, atq argenti congestum, cis totus ipso-rum trium apparatus costiterat, subsidentibus pennis omnem illum cultum, quo sese tam arroganter extule rant, pudefacti, seposuerunt. Maxime uero postos far miliarius cum Vtopiensibus collocuti, mores corum atquopiniones didicere, mirant illi siquide quece esse mortalium quem exiguæ gemmulæ, aut lapilli dubius oblectet fulgor, cui quide stellam aliquam, atquipsum mas factiti denice folem liceat intueri, aut quéce tam infanu effe, af, aut certe du bill di, ut nobilior ipse sibi ob tenuioris lanæ filum uideatur, sit exigui quidé hanc ipsam (quatumuis tenui filo sit) ouis olim acmalignu gestauit, nec aliud tamen interim, cp ouis fuit. Miratur item aurum fuapte natura tam inutile,nunc ubiq gen tium æstimari tanti, ut homo ipse per quem, atq; adeo in cuius usum id precij obtinuit, minoris multo cis aurum ipfum æstimetur,usquadeo ut plumbeus quispia, Quauere & cui no plus ingenij sit offipiti, nec minus etia impro bus quam stultus, multos tamen & sapientes & bonos uiros in seruitute habeat, ob id duntaxat, quod ei ma gnus contigit aureorum numifmatu cumulus, quem li qua fortuna, aut aliqua legum stropha (quæ nihil mi nus ac fortuna ipla fummis ima permiscet) ab hero illo ad abiectiffimum totius familiæ fuæ nebulone transtulerit, fit nimirum paulopost, ut in famuli sui famuli licium

licium concedat, uelut appendix additamentumqi numifmatum. Ceterum multo magis eorum mirantur, Quanto ac deteitantur infaniam qui diuitibus illis, quibus neque plus fapilit debet quicque, neque funt obnoxij, nullo alio respectu. Cip Christiano quod diuites funt, honores tantu non diuinos impendiulgus, dint, idcp cum cos tam fordidos atquatas cognofount or habeant certo certius ex tanto númorú cumu/ lo, uiuentibus illis ne unum quidem numulum uncip ad se uenturu. Has atq huiusmodi opiniones partim ex educatione conceperunt in ea educti Rep.cuius instituta longissime ab his stultitiæ generibus absunt. partim ex doctrina & literis. Nam & fi haud multi cu iusqurbis sunt qui ceteris exonerati laboribus soli di fciplinæ deputantur. hij uidelicet in quibus à pueritia egregiam indolem, eximium ingenium, arq; animu ad bonas artes propensum deprehendere, tamen omnes pueri literis imbuuntur. & populi bona pars uiri, foemi nieq. per totă uitam, horas illas quas ab operibus libe ras diximus, în literis collocant. Disciplinas ipsoru lin Studia & gua perdiscunt. est em necă uerboru inops, nec insua Vtopiesiu. uis auditu, nec ulla fidelior animi interpres est. cadem fere(nifi quod ubiq; corruptior, alibi aliter) magna eius orbis plagam peruagatur. Ex omibus his philosophis, quoru nomina funt in hoc noto nobis orbe celebria, ante nostru aduentu ne fama quide cuiuses eo puenes rat. & tamen in mulica, dialectica cp. ac numeradi & me tiendi fcientia.

Mufica. Dialectica. Arithmeti/ Apparet hocloco subelle na fum.

tiendi scientia eadem serè quæ nostri illi ueteres inue nere. Caterum ut antiquos omnibus prope rebus exa quant, ita nuperoru inuentis dialecticoru longe funt impares. Nam ne ullam quidem regulam inuenerunt earu, quas de restrictionibus, amplificationibus, ac sup positionibus acutissime excogitatis in paruis logicali-bus passim hic ediscut pueri. Porrò secudas intétiones tam longe abest ut inuestigare suffecerint, ut nechomi né ipsum in comuni que uocat que (ut scitis) plane co, losseű & quouis gigate maiore, tu à nobis praterea digito demonstratu, nemo tamé eore uidere potuerit. At Aftrologia funt in aftrorű curfu,& cælestiű orbium motu,peritiss mi. Quin instrumera quoch diuersis figuris solerter ex cogitarunt, quibus folis ac lunæ, & cæterorú ité astrorú quæ in ipforu horizonte uisunt, motiones ac situs exa-Etillime coprehesos habent. Cætere amicitias, atcperrá tiú distidia syderú, actotá deniq; illá exastris diuinádi impostură,ne somniat quide. Imbres, uetos, ac cateras tépestatú uicistitudines, signis quibusdá longo persper

Athfire/ gnat, inter Christia/ noshodie,

Phyfica of mniu incer uffima.

ctis usu præsentiút. Sed de causis earú rerú omniú, & de fluxu maris eiusque salsitate, & in suma de carli mun dicporigine, ac natura partim eadé que ueteres philos sophi nostri disserut, partim ut illi inter se dissident, ita hí quoq du nouas reru ratióes afferut, ab omibus illis dissentiut, nec inter se tamé uses quaq coueniut. In ea Ethica. philosophiæ parte qua de moribagit, eade illis dispu

Shirt was

cantut

tantur quæ nobis, de bonis animi quærut & corporis, Ordo bo & externis,tu utrum boni nomen omnibus his,an for norum lis animi dotibus conueniat, De uirtute differut, ac uo luptate, sed omniú prima est ac princeps cotrouersia. qua nam in re,una pluribusúe fita hominis felicitatem Fines bor norum. puter. At hac in re ppensiores æquo uident in factio- Vtopiani ne uoluptatis assertice, ut qua uel tota, uel potissima felicitatem felicitatis huana: parte definiat. Et quo magis mireris luptate me ab religione quoq; (quæ grauis & feuera eft feréq; tri, tiuntur. ftis & rigida) petűt tamé fentétiæ tá delicatæ patrocini um. Necs em de felicitate disceptant unes, quin princi philosor pia quada ex religióe deprompta, tú philosophia qua phia ete rationibus utitur cóiungant, sine que ad uera felicitatis inuestigatione manca, atquimbecilla per se ratione Theologia putăr. Ea principia fut huiusmodi. Animă esse immortalé, ac dei beneficétia ad felicitaté natá. uirtutibus ac be nefactis nostris præmia post hácuitá, flagitijs destina immortali ta supplicia. Hac tametsi religionis sint, ratioe tamé ce, tas, de qua fentad ea crededa, & cocedenda perduci, qbus è medio pauci etià fublatis, sine ulla cuctatioe princiat neminé esse ta stu Christiani pidu, qui no fentiat petenda fibi per fasac nefas uolu Veno qua ptaté, hoc tatú caueret ne minor uoluptas obstet maio uis expeté ri, aut că persequat quă inuicem retaliet dolor. Nă uir da volus tuté asperă, ac difficile sequi, ac no abigere modo suaui dolor affes tatem uitæ, sed dolorem etiā sponte perpeti, cuius nul standusni si uirtutis su expectes fructu (quis em potest esse fructus si post causa. mortem

petenda. Vtopičliů.

mortem nihil aslequeris quum hanc uitam totă insua. uiter hoc est misere traduxeris) id uero dementissimi ferunt. Nune uero non in omni uoluptate felicitatem, fed in bona, atcp honesta sitam putant, ad eam enim uelut ad fummum bonum, naturam nostram ab ipsa uirtute pertrahi, cui sola aduersa factio felicitatem tribuit. Nempe uittutem definiunt, secundum naturam uiuere ad id siquidem à deo institutos essenos. Eu ue ro natura ductum sequi quisquis in appetendis sugie disquebus obtemperat rationi. Rationem porro mor tales primum omnium in amorem, ac ueneratione di uinæ maiestatis incendere, cui debemus, & quod su mus, & quod compotes esse felicitatis possumus, secun dum id commonet, atq; excitat nos ut uitam cip licet mi nime anxiam, ac maxime læta ducamus ipfi, cæterisq omnibus ad idem obtinendum adiutores nos pro na tura societate prabeamus. Nece em quisco unco fuit tam triftis ac rigidus affecla uirtutis, & ofor uoluptatis, qui ita labores, uigilias & squalores indicat tibi, ut non idem aliorum inopiam, atq; incomoda leuare, te pro tua uirili iubeat,& id laudadum humanitatis nomine censeat, homine homini saluti acsolatio esse, si huma num est maxime(qua uirtute nulla est homini magis propria) aliorum mitigare molestiam, & sublata triftitia uitæ iucunditati, hoc est uoluptati reddere. Quidni natura quency instiget ut sibimet idem præstett Nam

autmala

Hociuxta Stoicos.

aut mala est uita iucuda,id est, uoluptaria, quod si est, At nunc non folum neminem ad eam debes adiutare, fed omi quidam ac bus utpote noxiam ac mortiferam, quantum potes adi lores uelut mere, aut si conciliare alijs eam, ut bonam no licet mo do fed etiam debes, cur non tibi in primis ipfircui non cumferedi minus propitium effete quam alijs decet.neq em quu te natura moneat uti in alios bonus sis, cade te rursus ad pieratis iuber, in temet sæuum atqu indemétem esse. Vitam er- officium të go iucundam inquiunt, id est uoluptatem tancis opera tura neces tionum omnium finem, ipfa nobis natura præfcribit, fitate accu ex cuius præscripto uiuere, uirtutem definiunt. At quu natura mortales inuitet ad hilarioris uitæ mutuu fubfidium(quod certe merito facit.neq; em tam fupra generis humani forte quifce est, ut solus natura cura sit. quæ universos ex æquo fouet, quos eiusdem formæ có munione coplectitur) cadem te nimiru iubet etia atqu etia observare, ne sic tuis como dis obsecudes: ut alioru procures incomoda. Seruanda igitur censent non inita Pacta & le folú inter priuatos pacta, sed publicas etiá leges, quas ges. aut bonus princeps iuste pmulgauit, aut populus, nec oppressus tyrannide, nec dolo circuscriptus, de partien-dis uitæ commodis, hoc est materia uoluptatis, comuni confensu sanxit. Hijs inoffensis legibus tuum curare commodum, prudentía est:publicum praterea, pie tatis: Sed alienam uoluptatem præreptum ire.dum co fequare tuam:ea uero iniuria est cotra tibi aliquid ipsi demere

cersunt do fit religio. potius fine

demere, quod addas alijs, id demű est humanitatis ac benignitatis officiú, quod ipfum nuncis tantú aufert co tæ mutua. modi,quantű refert. Nam & beneficiorű uicissitudine pensatur, & ipsa benefacti coscientia, ac recordatio charitatis eoru & beneuolentiæ quibus benefeceris, plus uoluptatis affert animo, quam fuiffet illa corporis qua abstinuisti. Postremo(quod facile persuader animo li benter affentienti religio)breuis & exiguae uoluptatis uice, ingenti ac nuncip interituro gaudio rependit deus. Itaq; hoc pacto censent, & excussa sedulo & perpensa re omesactioes nostras atcp in his uirtutes etia ipfas, uoluptatem tandé uelut finem, felicitatemes respicere.

Voluptas quid.

Fallæ uolu ptates.

Voluptaté appellant omné corporis animi ue motú statuce, in quo uerfari natura duce delectet. Appetitio nem natura, non temere addunt. Nam ut quicquid na tura iucudum est, ad quod nece per iniuriam tenditur. nec iucudius aliud amittitur, neclabor fuccedit, no fens fus modo, sed recta quoq; ratio persequit, ita qua præ ter naturam dulcia fibi mortales uanissima cospiratione confingunt (tanti in iplis effet perinde res ac uocabula commutare)ea omnia statuunt adeo nihil ad feli citatem facere, ut plurimű officiant etiam, uel eo quod quibus femel insederunt, ne ueris ac genuinis oblecta. mentis uscet locus, totum prorsus animum falsa uoluptatis opinione præoccupat. Sunt enim perquam multa,quæ quum suapte natura nihil contineant suauitatis

uitatis,imo bona pars amaritudinis etiam plurimum, peruerfa, tum improbarum cupiditatum illecebra, non pro fummis tantum uoluptatibus habeantur: uerum etiam inter pracipuas uita caufas numerentur. In hoc adulterinæ uoluptatis genere, eos collocant, quos ante memoraui,qui quo meliorem togam habent, eo fibi meliores ipfi uidétur.qua una in re, bis errant. Neque Error corti em minus falsi funt, quod melioré putant togam suá, cultipob cultipob quam quod se. Cur enim si uestis usum spectes, tenuio cent. ris fili lana præftet craffioricat illi tamen tancis natura nó errore præcelleret, attollút cristas, & sibimet quoq; precij credut inde non nihil accedere.eog honorem, quem uilius uestiti sperare non essent ausi elegantiori togæ.uelut suo iure exigunt,& prætermissi negligétius indignantur. At hocipfum quoq, uanis & nihil profu turis honoribus affici, an non eiuldé inscitia est. Nam Stula hor quid naturalis & ueræ uoluptatis affert nudatus alterius uerrex, aut curuati poplites, hoccine tuorum popli tum dolori medebitur? aut tui capitis phrenesim leua. bit In hac fucatæ uoluptatis imagine, mirum quam fuauiter infaniunt ij qui nobilitatis opinione fibi blan diuntur ac plaudunt, quod eiusmodi maioribus nafai contigerit, quorum longa series diues (neque enim nuncaliud est nobilitas) habita sit, præsertim in præ/ Vana nobi etiam si maiores nihil inde reliquerint, aut relictum ipli obligu

108 V T O P I AE T H O M AE M O R I

Stulniffi ma uolu, mis.

addit, aut adimit gë mis.

ipli obligurierint. His adnumerant cos qui gemmis ac lapillis (ur dixi) capiuntur, ac dij quodammodo fibi ui prasex ge/ dentur factifi quando eximium alique confequantur, cius præfertim generis, quod fua tempestate, maximo Opinio ho apud suos æstimetur.necp em apud omnes,necp omni mini pem tempore, eadem genera sunt in precio: Sed necnisi exemptum auro ac nudum comparat. Imo ne sic quide. nisi adiurato uenditore, & præstanti cautionem, ucra gemmam aclapidem uerum effe,tam folliciti funt: ne oculis coru, ueri loco adulterinus imponat. At fpecta/ turo tibi, cur minus præbeat oblectaméti factitius, qué tuus oculus non discernit à uero. Vterce ex æquo uale re debet, tibi, no minus herde co caco. Quid hij qui fuperfluas opes adferuant, ut nullo acerui ufu, fed fola co templatione delectentur, num ueram percipiut: an fal fa potius uoluptate luduntur? aut hi qui diuerfo uitio, aurum quo nuncis sint usuri, fortasse necuisuri amplius, abscondunt, & solliciti ne perdant, perdunt, quid em aliud est, usibus demptum tuis & omniu fortalle mortaliu, telluri reddere: & tu tamen abstruso thesau Mira fictio ro, uelur animi iam fecurus lætitia gestis. Quem si quis furto fustulerit, cuius tu ignarus furti, decem post annis obieris, toto illo decennio, quo subtracta pecunia supi fuifti, quid tua retulit, furreptu an faluu fuiffe? utrocs certe modo tantundé usus ad te peruenit. Ad has tam Alea ineptas latitias, aleatores (quotu infaniam auditu, non

& aptilli ma.

ulu

ulu cognouere)uenatores praterea, atquaucupes, adiú Venado. gunt. Nam quid habet, inquiunt, uoluptatis, talos in al ueum projeere, quod toties fecifti, ut fi quid uoluptatis ineffet, oriri tamen potuiffet ex frequenti ulu fatietas:aut quæ fuauitas effe potest, ac nó fastidiú potius. in audiedo latratu, atquulatu canum aut qui maior uoluptatis sensus est, cum leporem canis insequitur, cip quu canis canem? nempe idem utrobice agitur accurri tur enim, si te cursus oblectet. At si te cædis spes, laniatus expectatio sub oculis peragendi retinet, misericor/ diam potius mouere debet, spectare, lepusculum à cane,imbecillum à ualidiore, fugacem actimidu à feroce, innoxiú denica à crudeli discerptú. Itaq Vtopieses to die ars est tum hoc uenandi exercitium, ut rem liberis indignam, deorti au in lanios (qua arté per seruos obire eos supra diximus) horum. reiecerunt.infimam enim eius partem effe uenatione flatuur, reliquas eius partes & utiliores & honestiores ut que & multo magis conferant, & animalia necessita tis dútaxat gratia perimát, quú uenator ab miseri animalculi cæde ac laniatu, nihil nifi uoluptaté petat, qua spectanda necis libidine in ipsis etiam bestijs, aut ab animi crudelis affectu censent exoriri, aut in crudelitate denics, assiduo ta effera uoluptatis usu defluere. Hac igitur & quicquid est eiusmodi (funt em innumera) qui oppro uoluptatibus mortalium uulgus habeat, illi ta men quum natura nibil infit fuaue, plane statuut, cum uera

V T O P I AE T H O M AE M O R I

uera uoluptate nihil habere comercij. Nam quod uul go sensum iucunditate perfundunt (quod uoluptatis opus uidetur)nihil de sententia decedunt. nó em ipsi. us rei natura, sed ipsorum peruersa consuetudo in causa est.cuius uitio sit, ut amara pro dulcibus amplectan tur. No aliter ac mulieres grauidæ picem & seuum, cor rupto gustu, melle mellitius arbitrantur. Nec cuius tamen aut morbo, aut consuetudine deprauatum iudi grauidis cium,mutare naturam,ut non aliarum rerum, ita nec uoluptatis potest. Voluptatum quas ueras fatetur, praus spès, species diuersas faciunt. Siquidem alias animo, corpori alias tribuunt. Animo dant intellectum, earnquide dinem quam ueri contemplatio pepererit. Adhac fua uis additur bene acta uita memoria, & spes no dubia futuri boni. Corporis uoluptatem in duas partiuntur formas, quarú prima sit ea, quæ sensum perspicua suauitate perfundit, quod alias earum instauratione par-Volupta, tium fit, quas insitus nobis calor exhauserit. Nam hz cibo potuq; redduntur, alias dum egeruntur illa, quorum copia corpus exuberat.hæc fuggeritur,dum exce

métis intestina purgamus, aut opera liberis datur, aut ullius prurigo partis frictu scalptuúe lenitur, Interdum

uero uoluptas oritur, nec redditura quicqua quod mo branostra desyderent, nec ademptura quo laborenti ceterum quæ fensus nostros tamen ui quadam occulta, sed illustri motu titillet afficiatos, & in se conuertat,

qualisex

tes corpis.

qualis ex musica nascitur. Alteram corporea: uoluptatis formă, cam uolunt effe, quæ in quieto, atq; æquabili corporis statu confistat, id est nimirum sua cuiusqu nul lo interpellata malo sanitas. Hac siquide, si nihil ea do loris oppugnet, per se ipsa delectat, etiá si nulla extrinsecus adhibita uoluptate moueat. Quaci em sese mi nus effert, minusq; offert sensui, çç tumida illa edédi bi bendicy libido, nihilo tamen fecius multi eam statuut uoluptatu maxima, omnes ferè Vtopienses magna & uelut fundamentu omnium acbasim fatentur, ut quæ uel fola placidam & optabilem uitæ conditionem red/ dat,& qua sublata, nullus usce reliquus sit cuice uolupeati locus. Na dolore prorfusuacare, nisi adsit sanitas, Valcat stuporé certe no uoluptaté uocant. lamdudum explo-possessor fum est apud eos decretú illorú, qui stabilem & tráquil oporteu lam fanitate(nam hæcquoq; quæftio gnauiter apud cos agitata est)ideo nó habendá pro uoluptate censebant, quod præsentem no posse dicerét, nisi motu quo piam extrario sentiri. Veru cotra nucin hoc prope uni uersi cospirant, sanitatem uel in primis uoluptati esse. Erem quu in morbo, inquiunt, dolor sit, qui uoluptati implacabilis hostis est, no aliter, ac sanitati morbus, qd ni uicissim insit sanitatis tranquillitati uoluptas? nihil em ad hac rem referre putat, seu morbus dolor esse, seu morbo dolor inesse dicat. Tatude em utróq modo ef fici. Quippe si sanitas, aut uoluptas ipsa sit, aut necessa rio uo/

rio uoluptatem pariat, uelut calor igni gignitur, nimirum utrobicp efficitur, ut quibus immota fanitas adeft his uoluptas abesse non possit. Præterea du uescimur, inquiunt, quid aliud quam fanitas quælabefactari co perat, aduerfus esurientem (cibo commilitone)depur gnat,in qua dú paulatim inualescit, ille ipse profectus ad solitú uigorem suggerit illam, qua sic resicimur, uo luptarem. Sanitas ergo quæ in conflictu lætatur, eadê no gaudebit adepta uictoriam: Sed priftinum robur, quod folum toto conflictu petiuerat tandem, feliciter affecuta protinus obstupescett nec bona sua cognoscet atcp amplexabitur? Nam quod non sentiri sanitas di cta est, id uero per quam procul à uero putant. Quis enim uigilans, inquiunt, fanú effe fe non fentit, nifi qui non est qué ne tâtus, aut stupor, aut lethargus adstrin git,ut fanitatem non iucunda fibi fateatur ac delectabi lem at delectatio quid aliud quam alio nomine uoluptas est: Amplectuntur ergo in primis animi uolupta tes, (eas enim primas omnium principesque ducut) qua rum potissimam partem censent ab exercitio uirtutum bonæçı uitæ conscientia proficisci. Earum uoluptatű quas corpus fuggerit, palmam fanitati deferunt. Nam edendi, bibendice fuauitatem, & quicquid eandem ob lectamenti rationem habet, appetenda quidem, sed non nisi sanitatis gratia statuunt. Nece em per se iucu/ da esse talia, sed quatenus aduersæ ualitudini danculu furrepenti

furrepenti relistunt.ideóq fapienti.sicuti magis depre, candos morbos, quam oprandam medicinam,& dolo res profligandos potius, quam adfeifeenda folatia, ita hocquocy uoluptatis genere non egere quam deliniri præstiterit, quo uoluptatis genere si quisci se beatum putet, is necesse est fateatur, se tum demum fore felicisti mum. si ea uita contigerit, quæ in perpetua fame, siti. prutitu efu, potatione, scalptu frictúcs, traducat: quat quam non feeda folum, fed mifera etiam fit, quis non uider. Infimæ profecto omnium hæ uoluptates funt, ut minime synceræ,necp enim unch subeunt, nisi contrarijs coniunctæ doloribus, Nempe cum edendi uoluptate copulatur esuries, idep no satis æqua lege. Nam ut uchementior, ita longior quoqi dolor est. quippe & ante uoluptatem nascitur, & nisi uoluptate unà como/ riente, non extinguitur. Huiulmodi ergo uoluptates, nifi quatenus expetit necessitas, haud magni habedas putar. Gaudet tamé etiá his, gratics agnolcunt natura parentis indulgentiam, quæ fœtus fuos ad id quod ne cessitatis causa tam assidue faciúdum erat, etiam blandissima suauitate pelliceat. Quanto enim in tedio uiuendu erat, si ut cæteræ ægritudines quæ nos infestant rarius, ita hij quoq cotidiani famis ac sitis morbi, uene/ nis ac pharmacis amaris estent abigendi. At formam. uires, agilitatem, hæc ut propria, iucundace naturæ do na libeter fouent. Quin eas quoce uoluptates, quæ per aures,

áures, oculos, ac nares admittuné, quas natura proprias acpeculiares effe homini uoluit (negs enim aliud ani mantium genus, aut mundi formam pulchritudinece fuspicit, aut odorum: nisi ad cibi discrimen, ulla comouetur gratia:necy confonas inter fe discordescy fonoru distantias internoscit) & has inquam ut iucunda qua dam uitæ condimenta persequuntur. In omnibus auté hunc habet modum ne maiorem minor impediat, neu dolorem aliquando uoluptas pariat, quod necessario sequi censent, si inhonesta sit. At certe formæ decus con temnere:uires deterere, agilitatem in pigritiam uertere, corpus exhaurire ieiunijs, sanitati iniuriam facere: & ca tera natura blandimenta respuere:nisi quis hac sua co moda negligat, dum alioru publicamue ardentius procurat, cuius laboris uice maiorem a deo uoluptatem ex pectet:alioquin ob inanem uirtutis umbra nullius bono. semet affligere: uel quo aduersa ferre minus moleste possit:nuncis fortasse uentura.hoc uero putant este dementiffimű, animiép & in se crudelis: & erga naturá ingratissimi:cui tanquam debere quicci dedignetur: Annotan/ omnibus eius beneficijs renunciat. Hæcest eorum de diligêter. Uirtute ac uoluptate sentétia: qua nisi fanctius aliquid inspiret homini:calitus immissa religio:nullam inuesti gari credunt humana ratione ueriorem: qua in re recté ne an fecus fentiant, excutere nos, nece tempus patitur, negs necesse est.quippe qui narranda corum instituta. non etiam 140000

dũ & học

non etiam tuenda fuscepimus. Cæterum hoc mihi certe persuadeo, ut ut sese habeat hæc decreta: nuscip nech Felicitus præstantiorem populum, nech feliciorem esse remput ac descrit phartantion popular agili uegetóq; uirium amplius puo. quam statura promittat, nec ea tamen improcera: & quum neq; solo sint uscaqua ca fertili:nec admodú sa lubri celo:aduerfus aerem ita fefe temperantia uictus muniut:terræ sic medentur industria: ut nusquam gentium sit frugis, pecorisce prouentus uberior: aut homi nú uiuaciora corpora:paucioribuscp morbis obnoxia. Itaq; non ea modo quæ uulgo faciút agricolæ: diligen ter ibi administrata conspicias: ut terram natura maligniorem, arte ates opera iuuent: sed populi manibus alibi radicitus euulsam syluam, alibi consitam uideas: qua in re habita est nó ubertatis: sed uecturæ ratio: ut effent ligna, aut mari, aut fluuijs, aut urbibus iplis uici niora, minore enim cum labore terrestri itinere, fruges quàm ligna longius afferutur. Gens facilis ac faceta, fol lers,ocio gaudes, corporis laboru (quum est usus) satis paties. Cateru alias haud estes fane appetes: animi stu Villitas lin des infatigata. Qui quu à nobis accepissent de literis & gua graca disciplina Gracoru (Nam in latinis præter historias ac poetas nihil erat quod uidebant magnope probaturi miru quato studio cotenderut, ut eas liceret ipsisno Docilitas fira interpretatióe pdifcere. Cœpimus ergo legere, ma- Veopieiro gis adeo primu, ne recufare laboré uideremur, quod mira. P 2 fructu

116 V T O P I AE T H O M AE M O R I

fructu eiusalique speraremus. At ubi paulum process

mus, ipforu diligéria fecir, ut nostra haud frustra impé denda animo statim præciperemus. Si quidé literatu formas, tam facile imitari.uerba tam expedite pronunciare, tam celeriter mandare memoria, & tanta cum fi de reddere cœperunt, ut nobis miraculi esset loco, nist quod pleraq pars corum,qui non fua folum sponte Arnunc fti accenfi ueru fenatus quoca decreto iuffi,ifta fibi difcen pites & cau da sumpserut: E numero scholasticorum, selectissimis literis: feli ingenijs,& matura ætate fuerunt. Itaq minus quam cistima in triennio nihil erat in lingua, quod requirerent bonos ptatibe cor autores, nisi obstet libri menda, inosfense perlegerent. rumpunt. Eas literas ut equidem conficio ob id quoca facilius ar ripuerunt, quod nonnihil illis essent cognata. Suspicor enim eam gentem a gracis originé duxisse: propterea quod fermo illorum catera fere Perficus, nó nulla gra ci sermonis uestigia seruet in urbium ac magistratuum uocabulis.Habent ex me, (Nam librorum farcina mediocrem loco mercium quarto nauigaturus in nauem conieci quod mecum plane decreueram nuncis potius redire quam cito) Platonis opera plerago, Aristotelis plura, Theophrastu item de plantis, sed pluribus, quod

doleo, in locis mutilum. In librum enim dum nauiga bamus negligentius habitum, cercopithecus inciderata qui lasciuies ac ludibundus, paginas aliquot hinc atq inde euulfas lacerauit. Ex hijs qui scripfere grammati-

cam.

eam. Lascarem habent tantum, Theodorum enim no aduexi mecum,nec dictionarium aliquem præter Hesychium, ac Dioscoridem: Plutarchi libellos habet chariffimos.& Luciani quoq; facetijs ac lepore capiuntur. Expoetis habent Aristophanem, Homerum, atq. Euripidem:tum Sophodem minufaulis Aldi formulis.Ex historicis Thucydidem arq Herodotum: necnon Herodianum. Quin in re medica quoq fodalis meus Tri eius Apinatus aduexerat secum parua quædam Hipi pocratis opuscula, ac Microtechnen Galeni, quos li- Medicina bros magno in precio habent: siquidem & si omnium utilissima. ferè gentium, re medica minime egent, nusép tamen in maiore honore est, uel eo ipso quod eius cognitionem numerat inter pulcherrimas arq; utiliffimas partes phi losophiæcuius ope philosophiædum naturæ secreta ferutantur, uidentur fibi non folum admirabilem inde uoluptatem percipere: sed apud autorem quoq; eius. Contepla, arq opificem summam inire gratiam: Quæcæterorum uo natura. more artificum arbitratur:mundi huius uifendam ma chinam homini(quem folum tantæ rei capacem fecit) exposuisse spectandamieog chariorem habere: curiofum ac follicitum inspectorem, operisco sui admiratorem: quàm eum qui uelut animal expers mentis:tantú ac tam mirabile spectaculum, stupidus immotusco ne glexerit. Vtopiensium itaqu exercitata literis ingenia mire ualent ad inuentiones artium, qua faciant aliquid ad commodæ

ad commodæ uitæ compédia. Sed duas tamen debent nobis Chalcographorú & faciendæ charræ, nec folista men nobis sed sibi quoq bonam eius partem. Nam quum ostenderemus eis libris chartaceis impressas ab Aldo literas, & de chartæ faciendæ materia, ac literas imprimendi facultate loqueremur:aliquid magis quex plicaremus(neq; enim quiscis erat nostrum qui alterutram calleret)ipsi statim acutissime coniecerunt remi& quum ante pellibus corticibus ac papyro tantu scribe rent, iam chartam ilico facere. & literas imprimere ten, tarunt:quæ quum primo non satis procederer, cadem fæpius experiedo breui funt utruca confecuti, tantuca effecerunt, ut si essent Gracoru exemplaria librorum: codices deesse no possent. At núc nihil habét amplius, क à mecomemoratu est, iduero quod habét impressis iam libris in multa exemplarioru millia propagaue re. Quisquis eo spectadi gratia uenerit, quem insignis aliqua dos ingenij aut longa pegrinatione usum: mul tarum cognitio terrarum comendet (quo nomine gratus fuit noster appulsus) pronis animis excipitur. Quip pe libenter audiunt, quid ubiq terrarum geratur. Ca terum mercandi gratia non admodum frequenter api pellitur. Quid enim ferrent: nisi aut ferrum, aut quod quiscp referre mallet, aurum argetumue? Tum qua ex ipsis exportanda sint, ea consultius putant ab se efferi quam ab alijs illine peti, quo & exteras undices gentes explorationes exploratiores habeant, nece maritimaru rerum ulum ac peritiam oblitum eant.

DE SERVIS.

PRo seruis neces bello captos habent nisi ab ipsis ge Mira hur sto, neces seruorum silios: neces denices quences que ius gentis apud alias gentes seruientem possent comparare, sed aut si cuius apud se flagitium in seruitium uertitur, aut quos apud exteras urbes (quod genus multo frequen/ tius est) admissum facinus destinauit supplicio. Eorum enim multos,interdum æstimatos uili,sæpius etiá gra tis impetratos, auferunt. Hac feruorum genera non in opere folum perpetuo:uerum etiam in uinculis habet: fed suos durius quos eo deploratiores, ac deteriora me titos exempla cenfent, quod tam prædara educatione ad uirtutem egregie instructi: contineri tamen ab scel lere non potuerint. Aliud seruorum genus est: quum alterius populi mediastinus quispia laboriosus ac pau per elegerit apud eos sua sponte seruire. Hos honeste tractant ac nisi quod laboris:ut pote consuetis, imponitur plufculum non multo minus dementer ac ciues habent: uolentem discedere (quod non sæpe sit)neque retinent inuitum, neque inanem dimittunt. Egrotan dis. tes: ut dixi, magno cum adfectu curant, nihiles prorsus omittunt quo sanitati eos, uel medicina uel uictus observatione, restituant. Quin infanabili more bo laborantes

ILO V TOPIAE THOMAE MORI

bo laborantes affidendo, colloquendo, adhibendo demum quæ possunt leuamenta solantur. Cæterum si non immedicabilis modo morbus sit ueruetiam per petuo uexet atq discrutiet:tum sacerdotes ac magistra tus hortantur hominem, quandoquidem omnibusuita munijs impar alijs molestus ac sibi grauis morti iam fuæ superuiuat, ne secu statuat pestem diutius ac luem alere, neue quum tormentum ei uita sit mori dubitet, quin bona îpe fretus acerba illa uita uelut carcere atqu aculeo uel ipfe femet eximattuel ab alijs eripi fe fua uo luntate patiatur: hocillum quum non commoda, sed fupplicium abrupturus morte sit prudenter facturum, quoniam uero facerdotum in ca reconfilijs id est inter pretum dei sit obsecuturus, etiam pie sanctéq; facturii. Hæc quibus persuaserint: aut inedia sponte uita finiut, aut sopiti sine mortis sensu soluutur. Inuitum uero ne minem tollunt nec officij erga eum quicco imminuunt persuasos hoc pacto defungi honorificu. Alioqui qui mortem sibi consciuerit causa non probata sacerdotibus & senatui:hunc neqt terra neqt igne dignantur:sed in paludem aliquam turpiter insepultus abijcitur. Fœmina non ante annum duodeuicesimű nubit. Mas

Decon-

Mors spon

non nisi expletis quatuor etia amplius. Ante coniugiú, mas aur fœmina si conuincatur furtiuæ libidinis, gravi ter in eu eamue animaduertiť: coniugióq; illis in totú interdicitur, nisi uenia principis noxam remiserit, sed &

pater

pater & materép familias cuius in domo admissum fla gitium est:tancis suas partes parum diligéter tutati ma gnæ obiacent infamiæ:id facinus ideo tam seuere uin-dicant, quod futurum prospiciunt, ut rari in coniugale amorem coalescerent:in quo atatem omnem cum uno uideant exigendă: & perferendas insuper quas ea res affert moleftias, nisi à uago concubitu diligéter arcean tur. Porro in deligendis coniugibus ineptiflimu ritum (uti nobis uifum eft) adprimecp ridiculum, illi ferio ac feuere observant. Mulierem enim seu uirgo seu uidua Etsiparti fit, grauis & honesta matrona proco nudam exhibet, uerecude haud ta/ac probus aliquis uir uicissim nudum puellæ procum men in/fistit. Hunc morem quum uelut ineptum ridentes im/caute. probaremus, illi contra caterarum omnium gentium insignem demirari stultitiam, qui quu in equuleo com parando, ubi de paucis agitur nummis, tam cauti fint, ut cipuis ferè nudu nisi detracta sella tamen, omnibus ca reuulsis ephippijs recusent emere, ne sub illis operculis hulas aliquod delitesceret, in deligenda coniuge, qua ex re aut uoluptas, aut nausea sit tota per uitam comitatura, tam negligenter agant, ut reliquo corpore uestibus obuoluto, totam muliere uix ab unius palmæ ípa/ tio(nihil enim præter uultum uisitur)æstiment adiungantes fibi non ables magno (fi quid offendat postea) male coharredi periculo. Nam nego omnes tam sapié tes funt ut folos mores respiciant, & in ipsorum quoch fapientum

ILL V T O P I AE T H O M AE M O R I

sapientum coniugijs, ad animi uirtutes non nihil addi, tamenti corporis etiam dotes adijciunt, certe tam forda deformitas, latere sub illis potest inuolucris ut aliena re prorsus animu ab uxore queat, quum corpore iam seiungi non liceat: Qualis deformitas si quo casu contingat post contractas nuptias, suam quisqs fortem ne celle ferat, ante uero ne quis capiatur infidis, legibus caueri debet,idep tanto maiore studio fuit curandum quod & soli illaru orbis plagaru singulis sunt contenti Dinortiu. coingibus: & matrimoniu ibi hand læpe aliter, comot te foluitur:nifi adulterium:in caufa fuerit, aut moru no ferenda molestia. Nempe alterutri sic offenso facta ab senatu coniugis mutadi uenia: alter infamem simul ac cælibem perpetuo uitam ducit. Alioquin inuitam con iuge, cuius nulla sit noxa repudiare, quod corporis obti gerit calamitas, id uero nullo pacto ferunt:nam & crudele iudicant, tum quenco deferi, cum maxime eget folatio, & senectuti, quum & morbos afferat & morbus ipfa sit:incertam atquinfirma fidem fore. Cæterum ac cidit interdum ut quum non satis inter se consugum conueniant mores repertis utriq; alijs quibus cum fpe rent se suauius esse uicturos amborum sponte separati:noua matrimonia cotrahant, haud abiq; fenatus au toritate tamen, qui nisi causa per se atqui uxores suas di ligenter cognita: diuortia non admittit. Imo ne sic qui dem, facile. quod rem minime utilem sciunt firmande coniugum

roniugum charitati,facilem nouaru nuptiarum spemelle propositam. Temeratores coniugii grauissima feruitute plectuntur, & si neuter erat calebs,iniuriam passi (uelint modo) repudiatis adulteris coiugio in/ ter se ipsi iunguntur alioquin quibus uidebitur. At si læsorum alteruter erga tam male merentem con/ iugem: in amore persistat: tamen uti coniugii lege non prohibetur si uelit in opera damnatum sequi: accidites interdum ut alterius peenitentia alterius of ficiola ledulitas miserationem commouens principi, libertatem rurfus impetret. Cæterum ad scelus iam relapsonex infligitur. Cæteris facinoribus nullam cer Aestima, tam pœnam lex ulla præstituit: sed ut quodép atrox, cij penes aut contra uisum est: ita supplicium senatus decer magistra. nit. Vxores mariti castigant, & parentes liberos: ni/
si quid tam ingens admiserint: ut id publice puniri,
morum intersit. sed ferè grauissima quaces scelera ser/
uitutis incommodo puniuntur, id siquidem & scele/
ratis non minus triste: & reipublica magis commo/ dum arbitrantur, quam si mactare noxios & protinus amoliri festinent. Nam & labore quam nece ma gis profunt,& exemplo diutius alios ab fimili flagitio deterrent quod si sic habiti rebellent atque recalcitrent. tum demum uelut indomitæ beluæ quos cohercere carcer & catena non potest, trucidantur. At patientibus no adimit omnis omnino spes: quippe longis domiti malis

124 V T O P I AE T H O M AE M O R I

malis si eam pœnitentiam præ se ferant, quæ peccatum testeur magis eis displicere quam pœnam, principis in terdum prærogatiua:interdu suffragijs populi, aut mi-Stuprisol/ tigatur seruitus aut remittitur. Sollicitasse ad stuprum nihilo minus quam stuprasse periculi est. In omni siqui dem flagirio certum destinatumq; conatum aquant licitati poe/ na.

facto.necp enim id quod defuit ei putant prodesse des bereiper quem no steritiquo minus nihil defuerit. Mos e morios riones in delitijs habentur, quos ut affecisse contumes lia magno in probro est, ita uoluptatem ab stultitia ca pere non uetant. Si quidem id morionibus ipsis maxis mo esse bono censent, cuius qui tam seuerus actristis est ut nullum necp factum necp dictum rideat ei tutan dum non credunt, ueriti ne non fatis indulgenter curetur ab eo, cui non modo nulli ufui, fed ne oblectamen to quidem (qua sola dote ualent) futurus esset. Irride re deformem aut mutilum, turpe ac deforme nó ei, qui ridetur, habetur, sed irrisori qui cuico quod in cius po testate no erat ut fugeret, id uitij loco stulte exprobret. Vt enim forma naturalem no tueri segnis atquinentis

forma, ducunt, sic adiuumentu ab fucis quærere infamis apud illos infolentia est. Víu enim ipfo fentiunt, quam non

ullum formæ decus uxores æque ac morum probitas Et præmijs & reuerentia comendet maritis. Nam ut forma nonulinuitădi ci li fola capiuntur, ita nemo nisi uirtute atcp obsequiore tinetur. Non poenis tantum deterrent à flagitis, sed cium.

propolitis

propolitis quoq honoribus ad uirtutes inuitat, ideócu flatuas uiris infignibus & de republica prædate meritis in foro collocant, in rerum bene gestarum memoriam, fimul ut ipforum posteris maiorum suorum gloria calcar & incitamentum ad uirtutem fit. Qui magistratum Damnat ullum ambierit exípes omnium redditur. Conuiuunt Honor ma amabiliter, quippe nec magistratus ullus infolens, aut gistratus. terribilis est:patres appellantur: & exhibent. ijsdem de principis. ferturut debet:ab uolentibus honor:no ab inuitis exigitur. Ne principem quidé ipsum, uestis aut diadema, fed gestatus frumenti manipulus discernit, ut pontisids insigne est pradatus cereus. Leges habent per quam paucas sufficient enim sic institutis paucissima. Quin Leges pauca. hoc in primis apud alios improbant populos, quod le gum interpretumq uolumina, non infinita fufficiunt. Ipliuero cenfent iniquissimum:ullos homines his obli gari legibus:quæ aut numerofiores fint,quam ut perle gi queant: aut obscuriotes quam ut à quouis possint intelligi: porrò causidicos: qui causas tractent callide: Aduocato; acleges uafre, disputent:prorsus omnes excludunt cen rum inutil fent enim ex ufu effe:ut fuam quifq caufam agat: ea/ listurba. demog referat iudici: quæ narraturus patrono fuerat. Sic & minus ambagum fore & facilius elici ueritatem. dum eo dicente:quem nullus patronus fucum docuit: iudex solerter expendit singula: & contra uersutorum calumnias simplicioribus ingenijs opitulat. hæc apud

116 V T O P I AB THOM AB MORI

alias gentes:in tanto perplexisimarum aceruo legum difficile est observari. Caterum apud cos unusquisque est legis peritus. Nam & sunt (ut dixi) paucissima:& interpretationum præterea ut quæch est maxime crass sa:ita maxime æquam censent. Nempe quum omnes leges (inquiunt) ea tantum caufa promulgenturiut ab hijs quisq sui commonesiat officij: subtilior interpretatio paucissimos admonet (pauci enim sunt qui asse quantur) quum interim simplicior ac magis obuius le gum fenfus:omnibus in apto fit:alioquin quod ad uul gus attinet: cuius & maximus est numerus & maxime eget admonitu:quid referat utrum legem omnino non condas: an conditam in talem interpreteris sententiam:quam nisi magno ingenio & longa disputa tione nemo possit eruere: ad quam inuestiganda neq crassum uulgi iudicium queat attingere : neq: uita in comparando uictu occupata sufficere. Hijs eorumuit tutibus incitati finitimi:qui quidem liberi funt & fuz spontis (Multos enim ipsi iam olim tyrannide libera uerunt)magistratus sibi:ab illis alij quotannis:alijinlu ftrum imperrant:quos defunctos imperio, cum honore ac laude reducunt:nouoscp fecum rurfus in patria reuehunt. Atcp hi quidem populi optime profecto ac faluberrime reipublicæ fuæ confulunt: cuius & falus & pernicies quum ab moribus magistratuum pendean quos nam potuissent elegisse prudentius, quam qui

neg ullo precio queant ab honesto deduci (utpote quod breui sit remigraturis inutile) ignoti ciuibus, aut prauo cuiuscii studio aut simultate flecti. Qua duo mala affectus atq; auaritiæ, sicubi incubuere iudicijs, il lico iustitiam omnem, fortissimum reipublice neruum diffoluunt. Hos Vtopiani populos, quibus qui imperent ab ipsis petunt, appellant socios, cateros quos be neficijs auxerut amicos uocat. Fædera quæ reliquæ De fæder nulla cum gente feriunt. Quorsum enim sœdus inqui/ untiquali non hominem homini fatis natura conciliet quam qui contempferit, hunc uerba scilicet putes curaturum. In hancfententiam eo uel maxime trahuntur, quod in illis terrarum plagis, foedera pactaco principu folent parum bona fide feruari. Etenim in Europa ides his potiffimu partibus quas CHRISTI fides & religio pollidet, sancta est & inuiolabilis ubiquaiestas fœde ru. partim ipfa iustitia &bonitate principum, partim fummoru reuerentia merúq; pontificu, qui ut nihil in se recipiunt ipsi:quod non religiosissime præstant. ita exteros omnes principes iubent, ut pollicitis omnibus modis immorentur, tergiuerfantes uero pastorali cen fura & seueritate compellunt. Merito sane censent tur, pillimam rem uideri si illorum sæderibus absit sides: qui peculiari nomine fideles appellantur. At in illo nouo orbe terrarum, qué circulus æquator uix tam longe ab hoc

ItS V TOPIAE THOMAE MORI

ab hoc nostro orbe semouet: & uita moresque diffiden fœderum nulla fiducia est:quorum ut quoq plurimis ac sanctissimis ceremonijs innodatum fuerit:ita citissi me soluitur inueta facile in uerbis calumnia, quæ sicin terim de industria dictant callide:ut nuncis tam sirmis adstringi uinculis queant: quin elabantur aliqua, foe duścą & fidem pariter eludant. Quam uafriciem, imo quam fraudem dolumq: si privatorum deprehendere interuenisse contractui: magno supercilio rem sacrile gam:& furca dignam damitarent, hi nimirum ipfi: qui eius consilii principibus dati:semet gloriatur Autores. Quo fit ut iustitia tota uideatur, aut no nisi plebea uir tus & humilis, quæcp longo internallo subsidar infrare gale fastigium:aut uti saltem duæ sint quarum altera uulgus deceat, pedestris & humirepa: néue uscis septa transilire queat, multis undich restricta uinculis, altera principum uirtus, quæ sicuti sit quam illa popularis au gustior: sic est etia longo internallo liberior, ut cui nihil non liceat nisi quod non libeat. Hos mores ut dixi principum:illicfcedera tam male feruantium puto in causa esse:ne ulla feriant Vtopienses: mutaturi fonal fe sententiam si hic uiuerent. Quance illis uideturut optime seruentur:male tamen inoleuisse scederis omni no fanciendi consuetudinem qua fit, ut (perinde ac si populum populo: quos exiguo spacio, collis tantum aut riuus discriminat: nulla natura: societas copularer) hoftes

hostes atque inimicos inuicem sese natos putent, meritórs in mutuam grassari perniciem, nisi feedera prohi beant, quin his ipsis quors initis, non amicitiam coale sere, sed manere prædandi licentiam, quatenus per im prudétiam dictandi feederis, nihil quod prohibeat sa/ tis caute comprehensum in pactis est. At illi contra cen fent, neminem pro inimico habendum, à quo nihil injuriæ profectum est. Naturæ confortium, seederis uice este, & satius, ualentius phomines inuicem beneuolen/ tia, quam pactis, animo quam uerbis connecti.

DE RE MILITARI.

Beluarum formæin tam assiduo, atqs homini est usu, summopere abominantur, contraqs morem gentum fermè omniŭ nihil æque ducunt inglorium, atqs petitam è bello gloriam, eoqs licet assidue militari sese disciplina exerceant, neque id uiri modo, sed sceminæ quoque, statis diebus, ne ad bellum sint, quum exigat usus, inhabiles: non temere capessunt tamen, nisi quo aut suos sines tueatur, aut amicorum terris, insusos hosses propulsent, aut populum quempiam tyrannide pressum, miserati, (quod humanitatis gratia faciunt) suis uiribus Tyrani sugo, & seruitute liberent. Quanquèm auxilium gratisicantur amicis non semper quidem, quo se desendant, sed interdum quoqs illatas reta

lient, atcp ulciscantur iniurias.uerum id ita demum faciunt, si re adhuc integra consulantur ipsi, & probata causa, repetitis ac non redditis rebus belli autores infe rendi fint, quod non tunc folum decernut, quoties ho Rili incursu abacta est præda, uerum tum quoque mul to infestius, quum corum negotiatores usquam gentium,uel iniquarum prætextu legum, uel finistra deriuatione bonarum, iniustam subeunt, iustitiæ colore,ca lumniam. Necalia fuit eius origo belli.quod pro Nephelogetis aduerfus Alaopolitas, paulo ante nostram memoriam, Vtopienses gessere, quam apud Alaopoli tas Nephelogetarum mercatoribus illata prætextuiu/ ris(ut uilum est ipsis)iniuria certe, siue illud ius, siue ca iniuria fuit, bello tam atroci est uindicata, quu ad proprias utriuf q partis uires, odiáco circuiectarum ctiam gentium studia atque opes adiungerentur, ut florentiflimis populorum alijs concuffis, alijs uehementer ali flictis, orientia ex malis mala, Alaopolitarum feruitus demum, ac deditio finierit, qua in Nephelogetarum (nech enim fibi certabant Vtopienses)potestatem con cessere, gentis, florentibus Alaopolitarum rebus, haud quaquam cum illis conferendæ. Tam acriter Vtopicases amicorum, etiam in pecunijs, iniuriam persequun tur, suas ipsoru, non item, qui sicubi circunscripti bonis excidant, modo corporibus ablituis hactenus iralcun tur,uti quoad satisfactio fiat, eius comercio getis abstineant.

neant. Non quod minoris sibi curæ ciues, cp socij sint, fed horum tamen pecuniam intercipi, ægrius & fuam ferunt propterea quod amicorum negotiatores,quomam de suo perdunt priuato, graue uulnus ex iactura fentiunt. At ipforum ciuibus nihil nisi de publica perit. praterea quod abundabat domi, ac ueluti supererat, alioqui non emittendum foras. Quo fit uti intertri. mentum citra cuiufquam fenfum accidat. Quo circa ni mis crudele censent id damnum multorum ulcisci mor ribus,cuius damni incommodum nemo ipforum,aut uita aut uictu persentiscat. Cæterum si quis suoru usco per iniuriam debilitetur, aut occidat, siue id publico fa ctum confilio, siue priuato sit, per legatos re comperta. nifi deditis noxijs placari no poslunt, quin ilico bellum denuncient. Noxa deditos, aut morte, aut seruitio puniunt. Cruentæ uictoriæ non piget modo eos, sed pu Magno det quoq, reputantes inscitiam esse qualibet preciosas ctoria. merces nimio emisse, arte dolócp uictos, oppressos ho stes impendio gloriantur, triuphumqi ob eam re publi citus agunt, & uelut re strennue gesta, tropheŭ erigunt. te gestisse, quoties ita uicerint, quomodo nullum animal præter hominé potuit, id est ingenijuiribus. Nam corporis inquiut urli, leones, apri, lupi, canes, cateráeq beluæ dimicant, quarum ut pleræcp nos robore ac fero cia uincunt, ita cuncta: ingenio, & ratione superantur.

Hocunum illi in bello spectant, uti id obtineant, quod si fuissent ante consequuti, bellum non fuerant illaturi. aut fi id res ueter, tam feueram ab his uindictam exper tunt, quibus factum imputant, ut idem aufuros in po-sterum terror absterreat. Hos propositi sui scopos de stinant, quos mature petunt at ita tamé, uti prior uitan di periculi cura, quàm laudis aut famæ cosequendæsit. Itaq; protinus indicto bello, schedulas ipsorum publico signo roboratas, locis maxime cospicuis hostica ter ræ,clam uno tempore multas appendi procurant, quibus ingentia pollicentur præmia, fi quis principem ad uerfarium sustulerit, deinde minora quancipilla quoq egregia decernunt, pro fingulis eorum capitibus, quo rum nomina in isidem literis proscribut, hij sunt quos secundum principem ipsum, autores initi aduersus se confilij ducunt. Quicquid percuffori præfiniunt, hocge minat ei, qui uiuu è proscriptis alique ad se pduxerint. quum iplos quoq; proscriptos, præmijs ijsdem, addita etiam impunitate, contra focios inuitant. Itacp fit celeri ter, ut & cateros mortales suspectos habeant, & sibi in uicem ipfi,neg fidentes fatis,neg fidi fint, maximóg in metu & non minore periculo uersentur. Nam sape numero constat euenisse, uti bona pars corum & prin ceps in primis iple ab his proderentur, in quibus maxi mam spem reposuerunt. Tam facile quoduis in facinus impellüt munera, quibus illi nullum exhibent mo dum.

dum. Sed memores in quantum discrimen hortantur, operam dant, uti periculi magnitudo beneficioru mo/ le compensetur. eoq non immensam modo auri uim, fed prædia quoq; magni redit9 in locis apud amicos tu tissimis, propria ac perpetua pollicitantur, & summa cu-fide præstant. Hunc licitandi mercandica hostis more, apud alios improbatum, uelut animi degeneris crudele facinus illi magnæ fibi laudi ducunt, tanço prudentes, qui maximis hoc pacto bellis, sine ullo prorsus præ lio defungantur, humanicp ac misericordes etiam, qui paucorum nece noxiorum, numerofas innocentium ui tas redimăt, qui pugnando fuerint occubituri. Partim cluis, partim ex hostibus, quorum turbam, uulguscp non minus ferme quam fuos miferantur, gnari no fua fponte eos bellum capeffere, sed principum ad id furis agi. Si res hoc pacto non procedar, diffidiorum femina iaciunt, aluntos fratre principis, aut aliquo è nobilibus in spem poriundi regni perducto. Si factiones internæ languerint, finitimas hostibus gétes excitát, com mittunique eruto uetusto quopiam titulo, quales nunci regibus desunt, suas ad bellum opes polliciti, pecunia affluenter suggerunt. Ciues parcissime, quos tam unice habent charos, tanticp fefe mutuo faciunt, ut neminem fint esuis cum aduerso principe libenter commutaturi. At aurum, argentumq; quoniam unu hunc in ulum omne seruant, haud grauatim erogant utpote non mi nus F 3

nus comode uicturi, etiam si uniuersum impenderent. Quin præter domesticas diuitias est illis foris quoque infinitus thefaurus, quo plurimæ gentes, uti ante dixi. in ipforum are funt . ita milites undica conductos ad bellum mittunt.præfertim ex Zapoletis. Hic populus quingentis passuum millibus ab Vtopia distat,orien tem folem uerfus, horridus, agreftis, ferox, fyluas mon tesce asperos, quibus sunt innutriti, præserunt. Dura gens,æstus,frigoris,& laboris patiens, delitiaru expers omniu, neque agriculturæ studens, & cum ædificiorum tum uestitus indiligens, pecorum duntaxat curam habent.Magna ex parte uenatu & raptu uiuunt. Ad folum bellum nati, cuius gerendi facultate studiose qua runt, reperta cupide amplectuntur, & magno numero egressi, cuiuis requirenti milites uili semet offerut. Hanc unam.uítæ artem nouerút, qua mors quæritur, fub qui bus merent, acriter pro hijs & incorrupta fide dimicat. Verum in nullum certum diem fele obstringunt, sed ea lege in partes ueniunt, ut posteriore die, uel ab hostibus, oblato maiore stipendio sint staturi, ijdem peren die rursus inuitati plusculo remigrant. Rarum oritur bellum,in quo non bona pars illorú in utrocp fint exer citu.itacp accidit quotidie, ut fanguinis necessitudine, rissime semet inuicem utebantur, paulo post in contra rijs distracti copias, hostiliter concurrant. & infestis ani mis.

mis.obliti generis, immemores amicitia, mutuo fefe co fodiant, nulla alia causa in mutuam incitati perniciem. quam quod à diuersis principibus exigua pecuniola conducti, cuius tam exactam habent rationem, ut ad diumű stipendium unius accessione assis facile ad com mutandas partes impellantur. Ita celeriter imbiberunt auaritiam, quæ tamen nulli est eis usui. Nam quæ sanguine quarunt, protinus per luxum,& cum tamen mi ferum consumunt. Hic populus Vtopiensibus aduer fus quofuis mortales militat, quod tanti ab hijs eorum tonducatur opera quanti nufquam alibi. Vtopienses si quidé ut bonos quær ut quibus utantur ita hos quoq homines pessimos quibus abutantur, quos quu usus postulat, magnis impulsos pollicitationibus, maximis obriciunt periculis, unde pleruncp magna pars nuncis ad exigéda promissa reuertitur, superstitibus, qua sunt polititi bona fide, perfoluunt, quoad similes ausus in/ cendantur. Negs enim pensi quicquam habent, quam multos ex eis perdant, rati de genere humano maximam merituros gratiam fe, si tota illa colluuie populi tam tetri, ac nepharij orbem terraru purgare possent. Secundum hos corum copijs utuntur, pro quibus arma capiunt, deinde auxiliaribus cæterorum amicorum turmis. Postremo suos ciues adiungunt, è quibus ali quem uirtutis probatæ uirum, totius exercitus fummæ præficiunt, Huic duos ita fubstituunt, uti eo incolumi, ambo

ambo priuati fint,capto aut interempto, alter è duob9 uelut hæreditate fuccedat, eich ex euentu tertius.ne (ut funt bellorum fortes uariæ) periclitante duce totus per turbetur exercitus. E quaq; ciuitate delectus exercetur ex his, qui sponte nomen profitentur-neque enim inui tus quilquam foras in militiam truditur, quod perfuafum habeant, si quis sit natura timidior, no ipsum mo do nihil facturum strennue, sed metum etiam comiti bus incussurum. Cæterum si quod bellum ingruat in patriam, ignauos huiusmodi, modo ualeant corpore, in naues mixtos melioribus collocat: Aut in mœnibus sparsim disponunt . unde non sit refugiendi locus . ita fuorum pudor, hostis in manibus, arquadempta fuga spes, timorem obruunt, & sæpe extrema necessitas in uirtutem uertitur. At sicuti ad externú bellum ex ipsis nemo protrahitur nolens, ita fœminas uolentes in mi litiam comitari maritos, adeo non prohibent, ut exhot tentur etiam, & laudibus incitent, profectas cum suo quaring uiro, pariter in acie constituut.tum sui quemq liberi affines cognati circunfistunt, ut hi de proximo sint mutuo sibi subsidio, quos maxime ad ferendas inuicem suppetias natura stimular. In maximo probro est coniunx absq; coniuge redux, aut amisso paren te reuerfus filius quo fit, uti si ad ipsoru manus uentu fit modo perstét hostes, longo & lugubri prælio ad in ternitionem usque decernatur. Nempe ut omnibus au rant

rant modis ne ipsis dimicare necesse sit, modo bello possint uicaria conductitiorum manu defungi, ita quu uitari non potest quin ipsi ineant pugnam, tam intrepide capessunt, quam quoad lícuit prudenter detrecta/ bant, nec tam primo ferociunt impetu quam mora sen sim & duratione inualescunt, tam offirmatis animis ut interimi citius quam auerti queant: Quippe uictus illa securitas qua cuiq domi est, ademptaq de posteris anxia cogitadi cura (Nam hæc folitudo generofos ubiv que spiritus frangit) sublimem & uinci dedignanté fa-cit. Ad hæc militaris disciplinæ peritia siduciam præbet, postremo rectæ opiniones (quibus & doctrina & bonis reipublicæ institutis imbuti à pueris sunt) uirtuté addunt qua neg tam uilem habent uitam, ut temere prodigant, neg; tam improbe charam, ut quum honestas ponendam suadeat, auare turpiterep retineat. Du spotiss
simum im
ubiqi pugna maxima seruet, lectissimi suuenes consus petendus,
tati, deuotiep, ducem sibi deposeut aduersum, huc aper
te inuadunt, hunc ex insidis adoriuntur, idem eminus bellum. idem cominus petitur, longo qua e ppetuo cuneo, fum-miffis affidue in fatigatorum locum recentibus, oppu-gnatur. raro qua accidit (ni fibi fuga prospiciat) ut non in-tereat aut uiuus in hostium potestatem ueniat. Si ab iplis uictoria sit, haud quaquam cæde grassantur, sugar tos enim comprehendunt, quam occidunt libentius. nequunquam ita persequuntur sugientes, ut non una interim

interim sub signis instructam aciem retineant, adeo uisi ceteris superati partibus, postrema acie sua uicto riam adepti fint, elabi potius hostes universos sinant. quam infequi fugiétes perturbatis fuorum ordinibus infuefcant, memores fibimet, haud femel ufu ueniffe. ut mole totius exercitus uicta profligataq, quu hostes uictoria gestientes, hac atq; illacabeuntes persequere tur, pauci ipsorum in subsidijs collocati ad occasiones intenti, dispersos acpalantes illos & præsumpta securi tate negligentes derepente adorti, totius eucntum pra líj mutauerunt.extortácp è manibus tam certa & indubitata uictoria uicti uictores inuicem uicerunt. Hand facile dictu est, astutiores instruendis insidijs, an cautio res ad uitandas sient. sugam parare credas, quum niv hil minus in animo habent, contra quum id confilij ca piunt, nihil minus cogitare putes. Nam si nimium sele sentiunt, aut numero, aut loco premi, tunc aut noctu, agmine silente, castra mouent, aut aliquo stratagema te eludunt, aut interdiu ita fensim sese referunt, tali seruato ordine, ut non minus periculi sit cedentes quam instantes adoriri. Castra diligentissime communium fossa prealta latáque, terra quæ egeritur introrsum reie Aa,nec in earn rem opera mediastinoru utuntur.ipso rum manibus militum res agitur, totuscp exercitus in opere est, exceptis qui pro uallo in armis ad subitos a

fus excubant. Itaquam multis adnitentibus, magna

multumg

multurhen amplexa loci munimenta, omni fide citius perficient. Armis utuntur ad excipiendos ictus, fir Formare mis,necad motum gestumue quemlibet ineptis, adeo morum. urne natando quidem molesta sentiant. Nam armati natare inter militaris disciplinæ rudiméta consuescut. tela funt eminus fagittæ, quas acerrime fimul & certifli me iaculantur non pedites modo, sed ex equis etiam, cominus uero nó gladíj, sed secures uel acie letales, uel pondere scu cassim, seu puctim feriant. Machinas exco girant solertissime, factas accurratissime calant ne ante pditte quàm res postuler. Ludibrio magis quàm usui fint, in quibus fabricandis hoc in primis respiciunt, uti uectu faciles & habiles circumactu fint. Initas cum Deindus hostibus inducias tam sancte observant, ut ne lacessiri cijs. quidem uiolent. Hostilem terram non depopulantur, neque segetes exurunt, imo ne hominum equorunue pedibus, conterantur, quantum fieri potest pro uident, rati in ipforum usus crescere. Inermem neminem lædunt, nisi idem speculator sit. Deditas urbes mentur, at nec expugnatas, diripiunt, sed per quos des ditio est impedita eos enecant, cateris defensoribus in feruitutem addictis. Imbellem turbam omnem relinquant intactam. Si quos deditionem fualisse compere nnt.his edamnatorum bonis aliquam partem impartiunt, reliqua sectione auxiliares donant. Nam ipsoru acmo quicquam de præda capit. Cæterum confecto

140 V TOPIAE THOMAE MORI

Athodic Victores maximam pendunt.

bello, non amicis impensas in quos infumpsere, fed ui ctis imputant, exigunica eo nomine, partim pecuniam partem de quam in similes bellorum usus referuant, partim pradia quæ sint ipsis apud eos perpetua non exigui cenfus. Huiufmodi reditus nuncapud multas gentes habent, qui uarijs ex causis paulatim nati, supra septini genta ducatorum millia in singulos annos excreuere. in quos è fuis ciuibus aliquos emittunt quæstorum no mine, qui magnifice uiuant, personamq; magnatum 1 lic præ fe ferant, at multum tamen superest quod infe ratur ærario, nisi malint eidem genti credere, quod se pe tantisper faciunt, quoad uti necesse sit uixés accidit unquam,ut totam reposcant. Ex his prædijs partemal fignant illis, qui ipforum hortatu tale discrimen adelle quale ante monstraui, si quis princeps armis aduersus eos fumptis corum ditionem paret inuadere, magnis illico uiribus extra fuos fines occurrut:nam neq temere in suis terris bellum gerunt, nequulla necessitas tanta est,ut eos cogat aliena auxilia in insulam suam admiu tere.

DE RELIGIONIBUS VTOPIENSIVM.

ELIGIONES sunt non per insulam modo: Lucrum fingulas etiam urbes uariæ, alijs Solem. Lunam alijs, alijs aliud errantium syderum dei uid ucně

uenerantibus, funt quibus homo quispiam, cuius olimant uirtus aut gloria enituit, non pro deo tan/ tum, sed pro summo etiam deo suspicitur. At multo maxima pars, eadering longe prudetior, nihil horum, fed unum quoddam numen putant, incognitum, æter num, immenfum, inexplicabile, quod fupra mentis hu manæ captum fit, per mundum hunc univerfum, uirtu te non mole diffusum.hunc parentem uocant. Origi-nes, auctus, progressus, uices, sineses rerum omnium. huic acceptos uni referut, nec diuinos honores alij præ terea ulli, applicant. Quin cateris quoq; omnibus, quar quam diuería credentibus, hoc tamen cum iftis conuer nit quod effe quidem unum censent summum, cui & uniuerlitatis opificium,& prouidétia debeatur,eumcs communiter omnes patria lingua Mythram appel/ lant, sed eo dissentiunt, quod idem alius apud alios ha betur. Autumate quo quicquid id sit, quod ipse sum mum ducit, eandem illam prorsus esse naturam, cuius unius numini ac maiestati, rerum omnium summa, omnium confensu gentium tribuitur. Cæterum paula tim omnes ab ea superstitionum uarietate desciscunt. atq in unam illam coalescut religionem, quæ reliquas ratione uidetur antecellere. Necp dubium est quin catere iam pridem euanuissent, nisi quicquid improsperum cuiquam inter mutanda religionis cosilia fors ob lecifle, non id accidiffe cafu, fed calitus immiffum inter/ pretaretue

pretaretur timor, tancis numine, cuius relinquebatur cultus, impium contra se propositum uindicante. At posteacis acceperunt à nobis CHRISTI nomen, doctri nam, mores, miracula, nec minus mirandam tot marty rum constantiam, quorum sponte fusus sanguis, tam numerolas gentes in fuam fectam longe latéque traduxit, non credas quam pronis in eam affectibus enia ipfi concesserint, siue hoc secretius inspirante deo, siue quod eadem ei uifa est hæresi proxima, quæ est apud iplos potistima, quanquam hoc quoq fuisse non paulum momenti crediderim, quod CHRISTO comunem fuorum uictum audierant placuisse, & apud germanil simos Christianoru conuentus adhuc in usu esse. Certe quoquo id momento accidit, haud pauci nostram in religionem coierunt Lymphacy facra funt abluti. Verum quoniam in nobis quatuor (totidem enim duntaxat supereramus, nam duo fatis concesserant) nemo id quod doleo, sacerdos erat. Cateris initiati, ea tamé ad huc facramenta desyderant, quæ apud nos non nisi facerdotes conferunt, intelligunt tamen, optantos ita ut nihil uehementius.quin hoc quoq fedulo iam inter fe disputant an sine Christiani pontificis missu quisque fuo numero delectus facerdotij confequatur characte rem. & electuri.sanè uidebatur. uerum quum ego difrederem, nondum elegerant. Quin hi quoque religio ni Christiana

Conobia

ni Christianæ, qui non assentiunt, neminem tamen ab sterrent, nullum oppugnant imbutum. Nisi quod unus è nostro cœtu me præsente cohercitus est. Is quum recens ablutus, nobis contra fuadentibus, de CHRISTI cultu publice maiore studio, quam prudentia differeret, usqueadeo coepit incalescere, ut iam nostra modo facra cateris anteferret, sed reliqua protenus uniuersa damnaret. Prophana ipsa, cultores impios ac facrilegos, æterno plectendos igni uociferaretur. Talia diu concionantem comprehendunt, ac re- Laude tral um non spretæ religionis, sed excitati in populo tu- hendisunt multus agunt peragunique, damnatum, exilio mul hoies ad re ligionem. etant, siquidem hocinterim antiquissima instituta nu merant, ne sua cuiquam religio fraudi sit. Vtopus enim iam inde ab initio, quum accepisset incolas ante suum aduentum de religionibus inter se assidue dimicalle, atque animaduertiflet eam rem, quod in com mune dissidentes, singulæ pro patria sectæ pugnabant, occasionem præstitisse sibi uincendarum omnie um, adeptus uictoriam in primis fanxit, uti quam cui que religionem libeat fequi liceat, ut uero alios quoque in fuam traducat, hactenus niti possit, uti plas ride, ac modeste suam rationibus astruat, non ut acerbe cetteras destruat, si suadendo non persuadeat, ne que uim ullam adhibeat, & conuicijs temperet, pe/ tulantius

144 V T O P I AE, T H O M AE M O R I

tulantius hac de re contendentem exilio, aut servitute mulctant-Hac Vropus instituit no respectu pacismo do qua affiduo certamine, atquine xpiabili odio fundi tus uidit euerti, fed q arbitratus e ft, uti fic decemeref, iplius etiam religionis interesse, de qua nihil est ausus temere definire, uelut incertu habens, an uariu ac multiplicem expetens cultum deus, aliud infpiret alij, cente ui acminis exigere, & quod tu uerum credis idem omni bus uideatur, hocuero & infolens & ineptum cenfuit, tum si maxime una uera sit, cæteræ omnes uanæ, facle tamen præuidit(modo cum ratione ac modestia res agatur)futurum denicp:ut ipfa per se ueri uis emergat aliquando atque emineat. sin armis & tumultu certetur, ut sint pessimi quice maxime peruicaces, optimam ac fanctiffimam religionem ob uaniffimas inter fe fuper stitiones, ut segetes inter spinas ac frutices obrutum in. Itaq hanc totam rem in medio posuit, & quid credendum putaret liberum çui que reliquit. Nisi quod sancte ac seuere uetuit, ne quis us cadeo ab humana nature dignitate degeneret, ut animas quoch interire cum cor pore aut mundú temere ferri, sublata prouidentia putet, atquideo post hanc uita supplicia uitijs decreta, uittuti præmia costituta credut. cotra sentientem, ne in ho minum quidem ducunt numero, ut qui sublimem ani mæ suæ naturam, ad pecuini corpusculi uilitatem de iecerit, tantum abest ut inter ciues ponant, quorum instituta

instituta, moresq (si per metum liceat) omnes, floccifa cturus sit. Cui enim dubium esse potest, quin is publit eas patriæleges, aut arte clam eludere, aut ui nitatur in fringere, dum suæ priuatim cupiditati seruiat, cui nul lus ultra leges metus, nihil ultra corpus spei superest amplius, Quamobrem sic animato nullus communica tur honos, nullus magistratus committitur, nulli publi comuneri præficitur. Ita passim uelut inertis, ac iacentis natura despicitur. Caterum nullo afficiút supplicio. quod plualum habeant, nulli hocin manu effe, ut quic quid liber, sentiat. sed nec minis adigunt ullis, animum ur diffimulet fuum,nec fucos admittunt,& mendacia. que uelut proxima fraudi, mirum quam habér inuifa. Verum ne pro sua disputet sententia prohibent, atque id duntaxat apud uulgus. Nam alioquin apud faceri dotes, graues qui uiros feorfum, non finunt modo, fed hortantur quoque, confiss fore, ut ea tandem uesania rationi cedat. Sunt & alij, nec hij fane pauci, nempe im prohíbiti, uelutí neque ratione penitus pro se carentes, neque mali, qui uitio longe diuerfo, brutorum quoque Mira optonio de ante maternas effe animas opinantur. At nostris tamen nege mabo bru dignitate comparandas, nece ad æquam natas felicita/ torum.
tem. hominum enim cuncti ferè tam immensam fore beatitudinem pro certo atque explorato habent, ut mor bum lamententur omnium, mortem uero nullius, nisi que uident anxie è uita, inuitum que diuelli. Nempe hoc

pro

pro pessimo habet augurio, tancis anima exspes acma le conscia, occulto quopiam imminentis pœnæ præfa gio, reformidet exitu. Ad hoc haudquaquam gratum deo, eius putat aduentum fore qui quum sit accersitus; non accurrit libens, sed inuitus ac detrectans pertrahitur. Hoc igitur mortis genus, qui intuent horrent, itaq defunctos, mœsti ac silentes efferut, precaticp propitia manibus deum, uti corum dementer infirmitatibus ignoscat, terra cadauer obruunt. Contra, quicunq; ala: criter ac pleni bona spe decesserint, hos nemo luger, fed cantu profequuti funus, animas deo, magno com mendantes affectu, corpora randem reuerenter magis quam dolenter concremant, columnamen loco inscul pris defuncti titulis erigunt, domum reuersi, mores actaque eius recensent, neculla uitæ pars, aut sæpius, aut libentius, quam latus tractatur interitus. Hanc probiratis memoriam. & ujuis efficaciffima rentur incitament ta uirtutum, & gratissimum defunctis cultum putant. quos interesse quoq de se sermonibus opinant, quan quam (ut est hebes mortalium acies) inuisibiles. Nam neque felicium forti conueniat, libertate carere migran di quo uelint, & ingratorum fuerit prorfus abicciffe de fyderium amicos inuifendi fuos, quibus cos dum uiue rent, mutuus amor, charitascp deuinxerat, quanquim bonis uiris, ut catera bona, auctam post fata potius.

quam imminutam coniectant. Mortuos ergo uerfan

inter

inter uiuentes credunt, dictorum factorum que spectato res, cócs res agendas fidentius aggrediútur, talibus ue lut freti præsidib9,& ab inhonesto secreto deterret eos, credita maiorum præsentia. Auguria, cæterasés superstitionis uanæ divinationes, quarum apud alias gentes magna est observatio, negligunt prorsus, atque irri dent. Miracula vero, quæ nullo naturæ proveniunt ad miniculo, uelut præsentis opera, testes ép numinis uene rantur.qualia & ibi frequeter extare ferunt, & magnis. interdum ac dubijs in rebuspublica supplicatione, certacum fiducia procurant, impetrantque. Gratum deo. cultum putant naturæ contemplationem, lauderique ab ea.funt tamen, hijóp haud fanè pauci, qui religione ducti,literas negligunt,nulli rerum cognitioni student; neque ocio prorfus ulli uacant, negocijs tantum, bo. Vita activ niscs in cateris officijs statuut, futuram post fata felici- ua. tatem promereri. Itacp alijægrotis inferuiunt, alijuias reficient, purgant fossas, pontes reparant, cespites, are nam.lapides effodiunt, arbores demoliuntur ac diffecant, bigisque ligna, fruges, item alia in urbes important, nec in publicum modo, sed privatim quoque mi niltros, ac plus quam seruos agunt. Nam quicquid usquam operis est asperum, difficile, sordidum, à quo plerosque labor, fastidium, desperatio deterreat, hoc illi fibi totum libentes, hilaresque desumunt, cateris ocium procurant, ipsi perpetuo in opere ac labore uerfantur,

fantur, nec imputant tamen, nec aliorum fugillant uita. nec fuam efferunt. Hij quo magis fele feruos exhibent, eo maiore apud omnes in honore funt. Eorum tamen hæreses duæ sunt, Altera cælibum, qui nó Venere mo do in totum abstinent, sed carnium esu quoq quidam animalium etiam omnium, reiectiscis penitus taquam noxijs uitæ præfentis uoluptatibus, futuræ duntaxat, per uigilias ac sudores inhiat, eius propediem obtinen dæ spe.alacres interim.uegeticp. Altera laboris haud minus appetens, coniugium præfert, ut cuius nec afper nantur folatium,& opus, naturæ debere fe,& patriæ liberos putant. Nullam uoluptatem refugiút, quæ nihil eos ab labore demoretur. Carnes quadrupedú uel co nomine diligunt, quod tali cibo fe ualidiores ad opus quodép censeant. Flos Vtopiani prudentiores, at illos fanctiores reputant. Quos quod calibatu anteferunt matrimonio, asperamon uitam placida anteponunt, si rationibus niterentur irriderent,nunc uero quumfe fateantur religione duci suspiciunt ac reuerentur. Niha enim follicitius observant, quam ne temere quicquam ulla de religione pronuncient. Huiufmodi ergo funt. quos illi peculiari nomine fua lingua Buthrelcas uso cant, quod uerbum latine religiofos licet interpretari Sacerdotes habent eximia fanctitate, eóq admodum paucos.neg enim plus quam tredecim in singulis has bent urbibus pari templorum numero, nifi quum ium

ad bellum.tunc em feptem ex illis cu exercitu profectis totidem sufficiuntur interim, sed illi reuersi, suu quisqu locum recuperat, qui supersunt, hij quoad decedenti-bus illis ordine succedant, comites interea sunt Pontisi bus illis ordine succedant, comites interea sunt Pontisi cis. Nam unus reliquis præsicitur. Eliguntur à populo, idép cererorum ritu magistratuum, occultis, ad studia uitanda, sustragis, electi à suo collegio consecratur. Hij rebus diuinis præsunt, religiones curant, ac morum ueluti censores sunt, magnóq; pudori ducis ab hijs quenquim tanquàm uitæ parum probatæ accersi, compellariuc. Caterum ut hortari atque admonere illorum est, ira coercere atque in facinorosos animaduertere principis, atque alsorum est magistratuum, nisi quod facris interdicunt, quos improbe malos comperiunt, necullum sere supplicium est quod horreant magis. Nam & summa percellutur infamia, & occulto religionis menu lacerantur, ne corporibus quidem diu suturis in tur tu lacerantur, ne corporibus quidem diu futuris in tuto-quippe ni properam pœnitentiam facerdotibus ap
probent, comprehensi impietatis pœnam Senatui per
soluunt, pueritia iuuentusép ab illis eruditur, nec prior
literaru cura, quàm morum ac uirtutis habetur, names fummam adhibét industriam, ut bonas protenus opiniones. & conservandæ ipsorum reipublicæ utiles, tene ris adhuc, & sequacibus puerorum animis instillent, quæ ubi pueris penitus insederint, uiros per totam uir tam comitantur, magnamq; ad tuendum publicæ rei **ftatum**

Formina facerdotes

statum (qui non nisi uitijs dilabitur, quæ ex peruersis nascuntur opinionibus)afferunt utilitatem. Sacerdoni bus (ni fœminæ fiut.nam neque ille fexus excluditur. fed rarius, & non nisi uidua, natúque grandis eligitur) uxores sunt popularium selectissimæ. Neg enim ulli apud Vtopienses magistratui maior habetur honos ufquadco, ut si quid etiam flagitij admiserint, nulli publico iudicio subsint, deo tantum, ac sibi relinquuntur. Neque enim fas putant illum, quantumuis scelestum, mortali manu cótingere, qui Deo tam singulari modo uelut anathema dedicatus est. Qui mos illis faciliorest Excomuni observatu, quod sacerdotes & tam pauci, & tanta cum cura deliguntur. Nam neque temere accidit, ut qui ex bonis optimus ad tantam dignitatem, solius respectu uirtutis euchitur,in corruptelam & uitium degeneret. & fi iam maxime contingeret, ut est mortalium natura mutabilis, tamen qua funt paucitate, nec ulla præter ho norem potestate præditi, ad publicam certe perniciem nihil magni ab his momenti pertimescédum sit. Quos ideo tam raros atquinfrequentes habent, ne dignitas ordinis, quem nune tanta ueneratione profequentur, communicato cum multis honore uilesceret, præfettim quum difficile putent frequentes inuenire tambo nos, ut ei sint dignitati pares, ad quam gerendam non sufficit mediocribus esse uirtutibus. Nec eorum astima tio apud suos magis, quam apud exteras etiam gentes

At apud nos quata

turbacit.

catio.

tes habetur, quod inde facile pater, unde etiam natum puto. Nempe decernentibus prælio copijs, seorsum illi non admodum procul confidunt in genibus, facras induti uestes tensis ad calum palmis, primum omnium O facerdo pacem, proxime, suictoriam, sed neutri cruetam par longe fant i comprecantur, uincentibus suis decurrunt in aciem, chiores. fauientesch in profligatosinhibent, uidiffe tantu atqu appellasse præsentes ad uitam satis, dissuentium con/ tactus uestium, reliquas quoq fortunas ab omni beli lorum iniuria defendit. Qua ex reapud omes undiqu gentes, tanta illis ueneratio, tantum ueræ maiestatis ac ceffit, ut sape ab hostibus non minus falutis ad ciues reportarint, quam ab ipfis ad hoftes attuliffent. fiquidem aliquando constat, inclinara suorum acie, despera tis rebus, quum ipfi in fugam uerterentur, hostes in ce dem ac prædam ruerent, interuentu facerdotum inter/ pellatam stragem, ac diremptis inuicem copijs, pacem rquis conditionibus esse compositam atque constitu tam. Negs enim unquàm fuit ulla gens tam fera, crude lis acbarbara, apud quos ipforum corpus non facro/ fanctum, arch inviolabile sit habitum. festos celebrant Festos die initialem atque ultimum cuiusque mensis diem, & anni rum apud item, quem in menses partiuntur, circuitu lunæ finitos, observado ut folis ambitus annum circinat. Primos quofque dies Cynemernos, postremos ipsorum lingua Trapemer nos appellant, qua uocabula perinde fonant, ac si primifelti

iulmodi.

Templa cu mifesti & finifesti uocentur. Delubra uisuntur egregia. utpote no operofa modo, sed quod erat in tanta ipfo. rum paucitate necessarium, immensi etiam populica pacia. Sunt tamen omnia subobscura, nec id ædificandi inscitia factum, sed consilio sacerdotum ferunt, quod immodicam lucem cogitationes dispergere, par tiore ac uelut dubia colligi animos, & intendi religio nem putant quæ quoniam non est ibi apud omnes ca dem, & uniuerlæ tamen eius formæ quanquam uatiæ ac multiplices, in diuinæ naturæ cultum uelut in unum finem diuerfa uia commigrant, idcirco nihil in templis uisstur, auditurue, quod non quadrare ad cunctas in commune uideatur. Si quod proprium sit cuiusquam lecta facrumid intra domefticos quisque parietes au rat, publica tali peragunt ordine, qui nulli prorfus ex prinatis deroget. Itaque nulla deorum effigies in tem/ plo cospicitur, quo liberum cuico sit, qua forma deum uelit è summa religione concipere, nullu peculiare dei nomen inuocant, fed Mythræ duntaxat, quo uocabu lo cuncti in una diuinæ maiestatis naturam, quacung fit illa, conspirant, nullæ concipiuntur preces, quas non pronunciare quiuis inoffensa sua secta possit. Ad tem plum ergo in finifestis diebus uespere conueniunt, ad huc ieiuni, acturi deo de anno, meféue cuius id festum postremus dies est, prospere acto gratias, postero die, nam is primifestus est, mane ad templa confluitur. ut infequentis

LIBER SECVN DVS. 155

infequentis anni, menfisue, quem ab illo aufpicaturi fe/ fto fint, faustum felicemes successum comprecetur. At in finisestis antea quam templum petut uxores, domi Confessio ad uirorum pedes, liberi ad parentum prouoluti, pec Viopieliu, raffe fatentur fele aut admiffo aliquo, aut officio indili genter obito, ueniamq; errati precatur, ita fi qua fe nu becula domestica simultatis offuderat, tali satisfactio/ ne discutitur, uti animo puro ac sereno sacrificijs interfint.nam interesse turbido, religio est. eócp odij, iráeue At apud in quenco sibi conscij, nisi reconciliati ac defecatis affe, nos q sunt cubus ad facrificia non ingerunt sele, uindictæ celeris, inquinatif fimi, aris magnæq; metu. Eò quum ueniunt, uiri in dextram de pximi esse lubri partem, fceminæ feorfum in finistram commeat, cotendut, tum ita se collocant, ut cuius cp domus masculi ante pa tremfamilias confideant, fœminarum materfamilias agmen daudat. Ita prospicitur, uti omnes omnium ger stus foris ab his obseruetur, quorum autoritate domi acdifciplina reguntur, quin hoc quoq; fedulo cauent, uti iunior ibi passim cu seniore copuletur,ne pueri pue ris crediti, id temporis puerilibus transigant ineptijs, in quo deberent maxime religiosum erga superos metu. maximum, ac propè unicum uirtutibus incitamentum tocipere. Nullum animal in facrificijs mactant, nec fan guine rentur, ac cadibus diuinam gaudere demétiam. qui uitam animantibus ideo est elargitus, ut uiuerent-Thus incendunt & alia item odoramenta, ad hac ce-

reos numerosos præferunt, non quod hæc nesciant ni hil ad diuinam conferre naturam, quippe ut nec ipfas hil ad diuinam conferre naturam, quippe ut nec ipfas hominum preces, sed & innoxium colendi genus plaveet, & hijs odoribus luminibusép, ac cæteris etiam ceri monijs nescio quomodo sese sentiunt homines erigi, atque in dei cultum animo alacriore consurgere. Candidis in templo uestibus amicitur populus, sacerdos uersicolores induitur, & opere & forma mirabiles maveria non perinde preciosa. neque enim auro intexte, aut raris coagmentatæ lapidibus, sed diuersis auium plumis, tam scite, tantóq; artificio laboratæ sunt, ut operis precium nullius æstimatio materiæ suerit æquatura. Ad hoc in illis uolucrum pennis, plumisca, & certis earú ordinibus, quibus in sacerdotis ueste discriminan tur, arcana quædam dicunt cotineri mysteria, quorum tur, arcana quædam dicunt cotineri mysteria, quorum interpretatione cognita (quæ per sacrificos diligenter traditur) diuinorum in se beneficiorum, suæq uicissim pietatis in deum, ac mutui quoquinter se offici admo-neantur. Quum primum sacerdos ita ornatus ex adyto sele offert, cuncti protinus in terram uenerabundi procumbunt, tam alto ab omni parte filentio, ut ipfa rei facies, terrorem quédam uelut præsentis cuiuspiam numinis incutiat. Tellure paulum morati, dato ab sa cerdote figno, erigunt fefe tum laudes deo canút, quas Musica musicis instrumentis interstingunt, alijs magna ex par Vtopičis, te formis, quam quænostro ussuntur orbe. Ex illis ple

raq

raq ficuti quæ nobis in ufu funt, multum fuauitate uin runt ira quædam nostris ne conferenda quidem sint. Verum una in re haud dubie longo nos interuallo præ cellur.quod omnis eorum musica, siue qua personatur organis, fiue quam uoce modulantur humana, ita nat turales affectus imitatur & exprimit, ita fonus accom modatur ad rem, seu deprecantis oratio sit, seu lata. placabilis, turbida, lugubris, irata, ita rei fenfum quendam melodiæ forma repræfentat, ut animos auditoru mirum in modum afficiat, penetret, incendat . folénes ad ultimum conceptis uerbis preces, facerdos pariter populuscy percenfent, ita compositas, ut qua simul cuncti recitant, priuatim quisque ad semet referat. In his deum & creationis, & gubernationis, & caterorum preterea bonorum omnium, quilibet recognoscit aus tore, tot ob recepta beneficia gratias agit. nominatim. ucro quod deo propitio in eam rempublică inciderit que sit felicissima, cam religionem fortitus sit, qua speret elle uerissimam. Qua in re, si quid erret, aut si quid alterutra melius, & quod deus magis approbet, orare fe eius bonitas efficiat, hoc ut ipfe cognoscat, paratum enim fequi fe quaqua uerfus ab eo ducatur, fin & hac Reip.forma sit optima, & sua religio rectissima, tu uti & ipli coltantia tribuat,& cæteros mortales omneis ad eadé instituta uiuédi, in eandé de deo opinioné perdu cat, nisi inscrutabile eius uoluntate etia sit, quod in hac religio!

religionum uarietate delectet. Denice precatur, ut facle defunctum exitu ad se recipiat, quam cito, seroue pra finire quidem no audere fe. Quanquam quod inoffen sa eius maiestate siat, multo magis ipsi futurum cordi sit, difficillima morte obita, ad deum peruadere, qu'am ab eo diutius, piperrimo uitæ cursu distineri.Hac prece dicta rursus in terra proni, paulóq; post erecti, disce dunt pransum, & quod superest diei, ludis & exercitio militaris disciplinæ percurrur. Descripsi uobis quam potui uerissime eius formam Reip. qua ego certe non optimam tantum, sed folam etiam censeo, qua sibi suo iure possit Reip.uendicare uocabulum. Siquidem alibi.de publico loquentes ubiq commodo, priuatum cu rant. Hic ubi nihil priuati est, serio publicum negotiu agunt, certe utrobiq; merito. Nam alibi, quotus quifq est qui nesciat, nisi quid seorsum prospiciat sibi, quantumuis florente Rep. semet tamé fame perituru, eog necessitas urget, ut sui potius, co populi id est alioru ha benda fibi ratione censeat. Cotra hic, ubi omia omnia funt nemo dubitat (curet modo, ut plena fint horrea publica) nihil quicco priuati cuiquam defuturu. Neg enim maligna rerum distributio est, nequinops,neque mendicus ibi quifquam & quum nemo quicquam ha beat, omnes tamen diuites funt. Nam quid ditius elle potest, quàmadempta prorsus omni solicitudine, lato actranquillo animo uiuere ron de suo uictu trepi dum.

dum, non uxoris querula flagitatione uexatum, non paupertatem filio metuétem, no de filiæ dote anxium, fed de suo, suorumq omnium, uxoris, filiorum, nepotum.pronepotum,abnepotum,& quam longam poste rorum seriem suorum, generoli præsumunt, uictu esse, ac felicitate fecurum. Quid quod nihilo minus his pro spicitur, qui nuc impotes olim laborauerunt, quam his qui nunc laborant. Hic aliquis uelim cum hac aquitate audeat aliarum iustitiam gentium comparare, apud quas dispeream, si ullum prorsus comperio, iustitia, equitatiscs uestigium. Nam quæ hæc iustitia est, ut no bilis quispiam, aut aurifex, aut fœnerator, aut denics alius quisquam eorum, qui aut omnino nihil agunt, aut id quod agunt, eius generis est, ut no sit Reip.magnopere necessarium, lautam ac splendidam uitam, uel ex ocio, uel superuacuo negotio consequatur, quum in/ terim mediastinus, auriga, faber, agricola, tanto, tamqa affiduo labore, quam uix iumenta fustineant, tam necessario, ut sine eo ne unum quidem annum possit ulla durare Resp. uictum tamen adeo malignum parant, uitam adeo miseram ducut, ut longe potior uideri pos fit conditio iumentorum, quibus nectam perpetuus la bor nec uictus multo deterior est, & ipsis etia suauior. necullus interim de futuro timor. At hos & labor steri lis, atq infructuolus, in prælenti stimulat, & inopis re cordatio senectutis occidit, quippe quibus parcior est diurna

diurna merces, quam ut eidem possit diei sufficere, tantum abest ut excrescat, & supersit aliquid quod quoti die queat in senectutis usum reponi. An non hac ini qua est & ingrata respublica, quæ generosis ut uocant & aurificibus, & id genus reliquis, aut ociosis, aut tan tum adulatoribus, & inanium uoluptatum artificibus, tanta munera prodigit agricolis cotra, carbonarijs, me-diastinis, aurigis & fabris, sine quibus nulla omnino Resp.esser, nihil benigne prospicit. Sed eorum floren-tis atatis abusa laboribus, annis tadem ac morbo gra ues, omnium rerum indigos, tot uigiliarum immemor, tot ac tantorum oblita beneficiorum miserrima mone repenfat ingratiffima. Quid quod ex diurno pauperu demenfo diuites cotidie aliquid, no modo priuata frau de, sed publicis etiam legibus abradunt, ita quod ante uidebatur iniustum.optime de Rep.meritis pessimam referre gratiam, hoc isti deprauatum etia fecerunt, tum prouulgata lege iustitiam. Itaq; omnes has quæ hodie usquam florent Resp. animo intuenti ac uersanti mihi, nihil sic me amet deus, occurrit aliud quam quadi Hare anno conspiratio diuitum, de suis commodis Reip.nomine, titulóg tractantium. comminifcunturcp & excogitant omnes modos atque artes quibus, quæ malis artibus

ta lector.

ipfi congesserunt, ea primum ut absque perdendi me tu retineant, post hoc ut pauperum omnium opera oc laboribus quam minimo sibi redimant, eisque abutan tur.

tur. Hee machinamenta, ubi femel diuites publico no mine hocest etiam pauperum, decreuerunt observari, iam leges fiunt. At homines deterrimi cum inexplebili cupiditate, quæ fucrant omnibus fuffectura, ea omnia inter se partiuerint, quam longe tamen ab Vtopiensiu Reip.felicitate abfunt: è qua cum ipfo ufu fublata penitus omni auiditate pecuniæ, quanta moles molestia rum recifa, quanta scelerum seges radicitus euulfa est: Quis enim nescit fraudes, furta, rapinas, rixas, tumulnis,iurgia, seditiones, cædes, proditiones, ueneficia, coti dianis uindicata potius quam refrenata supplicijs, interempta pecunia commori, ad hac metum follicitui dinem, curas, labores, uigilias, eodem mométo quo pe cunia perituras, quin paupertas ipfa, quæ fola pecunijs uifa est indigere, pecunia prorfus undice fublata, proti nus etiam ipla decresceret.id quo fiat illustrius, reuolue in animo tecum annu aliquem sterile atquinfoccundu, inquo multa hominu millia, fames abstulerit, contendo planem fine illius penuriæ excussis diuitu horreis, tantum frugum potuisse reperiri quantu si fuisset inter cos distributum, quos macies actabes absumpsit illam celi folice parcitatem, nemo omnino fenfiffer. tam fai ole uictus parari posset, nisi beata illa pecunia, qua præ dare scilicet inueta est, ut aditus ad uictum per eam patesceret, sola nobis ad uictum uiam interduderet. Sen tiunt ista, non dubito, etiam divites, necignorat quanto potior effet illa conditio nulla re necessaria carere. quam multis abundare superfluis, tam numerosis enpi malis, quam magnis obsideri diuitijs. Neque mihi quidem dubitare subit, quin uel sui cuiusque commodi ratio,uel CHRISTI feruatoris autoritas (qui neq pro tanta sapientia potuit ignorare quid optimum esset, nequ qua erat bonitate id consulere, quod non optimu sciret)totum orbem facile in huius Reip. leges iamdudum traxisset, nisi una tatum belua, omnium princeps parenscp pestium superbia, reluctaretur.hac non suis comodis prosperitatem, sed ex alienis metitur incommodis.hac ne Dea quidé fieri ueller, nullis relictis mi feris quibus imperare atque infultare possit. Quorum miserijs præfulgeat ipsius comparata felicitas, quorum fuis explicatis opibus, angat atque incendat inopiams Hac auerni ferpens mortalium pererrans pectora, ne meliorem uitæ capessant uiam, uelut remora retrahit ac remoratur. quæ quoniam pressius hominibus infixa est, cp ut facile possit euelli, hanc Reip. forma, quam omnibus libenter optarim, Vtopienlibus faltem conti gisse gaudeo, qui ea uitæ sunt instituta sequuti, quibus Reip sundamenta iecerunt non modo selicissime, ues rumetiam quatum humana præsagiri coniectura con tigit, æternum duratura. Extirpatis enim domi cum ce teris uitijs ambitionis,& factionum radicibus,nihil im pendet periculi, ne domestico dissidio laboretur, que una

Miredictii

una multarum urbium egregie munitas opes pessundedit. At falua domi cocordia, & falubribus institutis, non omnium finitimorum inuidia principum (quæ fæ pius id iam olim semper reuerberata tentauit) concute re illud imperium, aut commouere queat. Hæcubi Raphael recensuit quanquam haud pauca mihi succurre bant, quæ in eius populi moribus, legibuscis perquam absurde uidebatur instituta, non solum de belli gerendi ratione, & rebus diuinis, ac religione, alijsép insuper eorum institutis, sed in eo quoque ipso maxime, quod maximum totius institutionis sundamentum est uita falicet, uictuque communi, sine ullo pecunia commerdo qua una re funditus euertitur omnis nobilitas, magnificentia, splendor, maiestas, uera ut publica est opi nio decora ates ornamenta Reipub. tamen quoniam defessium narrando sciebam, neque mihi satis explora tum erat, posset ne ferre, ut contra suam sententiam sen tiretur, præsertim quod recordabar, eo nomine quoldam ab illo reprehensos, quasi uererentur, ne non satis putarentur sapere, nisi aliquid inuenirent, in quo uellicare aliorum inuenta possent, ideirco & illorum institu tione,& ipsius oratione laudata,manu apprehendens intro cœnatum duco, præfatus tamen aliud nobis tem pus, ijsdem de rebus altius cogitandi, atque uberius cum eo conferendi fore. Quod utinam aliquando con tingeret interea quemadmodum haud possum omnibus

11/19

bus assentiri quæ dicta sunt, altoqui ab homine citra controuersiam eruditissimo simul & rerum humanaru peritissimo, ita facile consiteor permulta esse in Vtopienssum republica, quæ in nostris ciuitatibus optarim uerius, quam sperarim.

SECVNDI LIBRI FINIS-

THLODAEI, DE LEGIBVS ET INSTITUTIS VTOPIENSIS INSVLAE PAVCIS
ADHVC COGNITAE, PER CLARISSIMVM ET ERVDITISSI
MVM VIRVM D. THOMAM
MORVM CIVEM ET VI
CECOMITEM LON
DINENSEM,
FINIS.

all manion hou Cloud in masters of

- Hims malley but of mobombton spanning a was

HIERONYMVS

MORO S. D.

ON SAT FVIT ORNATISSIME More, olim omnem curam, operam, studium, intulisse in rem & comodu singuloru, nisi uel ea (qua tua pietas & liberalitas est) conferres in uniuerfum, ratus hoc(tuu qualecuncy foret)

gratiam, aucupari gloriam, quato illud & latius propagatum, & in plures distributum, pluribus esset profuturum. Quod & si alias semper præstare contenderis, tamen id maxime es nuper mira selicitate adsecutus, sciliet pomeridiano illo sermone abs te in literas relato.
Quem de recte & bene costituta (ab omnibus expeten
da) Vtopiesium Rep,ædidisti. In cuius pulcherrimi instituti selici descriptioe nihil est, in quo uel summa eru
ditio, uel absoluta rerum humanaru peritia desyderari
possit. Quando ea quide ambo in illo tanta paritate &
equabili congressu cocurrunt, ut neutro alteri herbam
porrigente, utrunca æquo Marte de gloria contendat.
Tam siquide multisaria polles doctrina, Rursum tam
multa, eaca certa reru peritia, ut prorsus expertus affir-

HIERONYMI BVSLIDII

mes quicquid scripferis, doctissime scribas, quicquid affirmandum destinaueris. Mira profecto, raraq felid tas, ac plane eo rarior, quo magis ipfa fefe inuidens plu rimis, no præbet nisi raris, Maxime ijs, qui sicut cando, re uelint, ita eruditione sciant, fide queat, autoritate pos fint, ram pie, recte, prouide, in comune cosulere, sicut tu iam facis probe, qui quod no folum tibi, ueruetiam to ti te gentium orbi existimas, operæpreciú duxeris, hoc tuo pulcherrimo merito, uel totu ipfum orbem demereri,qd' præstare alia ratione nece rectius, nece melius potuisses, pipsis mortalibus ratione pollentibus, eam Reip.ideam, eam moru formulam, absolutissimumon simulacrum præscribere, quo nullo un con in orbe uisum sit, uel salubrius institutu, uel magis absolutu, uel quod magis expetendum uideatur, utpote multo quide pre stante, atquilo post se internallo relinquete, tot celes bratislimas, tantopere decantatas Lacedæmoniorum, Atheniesium, Romanoru, respublicas. Qua si ijsdem essent auspicijs auspicatæ, ijsdē (quibus hæc tua Resp.) institutis, legibus, decretis, moribus, moderatæ. Profe cto hæ nódum labefactaræ & folo æquaræ, Iam proh dolor citra spem omnem instaurationis extinctæ iace rent. Sed cotra, incolumes adhuc, beatæ, felices, fortuna tissime agerent. Interim rerum dominæ, suu late impe rium terra maricp fortitæ, Quaru quidem reru publi carum, tu miseranda miseratus sorte, ne aliæ itide (quæ hodie hodie rerum potitæ fummű tenent)parem fustinerent wicem, prospicere uoluisti, scilicet hac tua absolutistima republica, quæ nó tam in condendis legibus, çi uel pro batiffimis magistratibus formandis, maxime elabora uit. Nec id quidé ab re, quado alioqui sine illis omnes (acl optimæ) leges, si Platoni credimus, mortuæ censerentur.præfertim ad quorum magistratuu simulacru, probitatis specimen, exemplar moru, iustitiæ imagine, totus status, & rectus tenor cuiusuis absolutæ Reip.sit effingendus. In quo in primis concurrant, prudentia in optimatibus, fortitudo in militibus, temperantia in fin gulis,iustitia in omnibus.quibus quu tua(qua tantope re celebras) refpublica fit tam pulcherrime, ut liquet, copolita. Non mirū si hincueniat non solū multis timen da, sed & cunctis gentibus ueneranda, simul omnibus faculis prædicanda. Idép eo magis, quod in ca omnis proprieratis cotentione sublata nulli sit quippiam pro prij. Cæterum in rem ipfam comunem, communia funt omnibus omnia, Adeo ut omnis res, quæuis actio seu publica, seu priuata, non ad multoru cupiditatem, non ad paucoru libidinem spectet, sed ad unam iustitiam, æquabilitatem,comunionem sustinendam (quantulatunq; sit)tota referat. Quo illa integre relata, omis ma teries, fax & fomes, ambitus, luxus, inuidentiæ, iniuriæ facessat necesse est. In quæ nonnuncip, aut priuata reru possessio, aut ardens habendi sitis, omniumen miserri marcrum

HIERONYMI BVSLIDII

ma rerum ambitio, mortales (uel reluctates) prorrudir. maximo fuo,ides incomparabili malo. Quando hine fapenumero diffensiones animoru, motus armorum, & bella plusto ciuilia derepente oriantur. Quibus non folum florentissimus status beatissimaru Rerup.fun. ditus pessundatur, uerum illarum olim parta gloria, acti triumphi, dara trophea, totiesco opima spolia de uictis hostibus relata, penitus obliterantur. Quod si in his hac nostra pagina minoré forte, ac uelim, fidem fo cerit, certe in promptu aderunt testes ad quos te relegé, locupletissimi, uidelicet tot & tata olim uastata urbes, dirutæ ciuitates, pstratæ Resp. incensi & cosumpti uici, quoru uti hodie uixullæ tatæ calamitatis reliquiæ, aut uestigia uisuntur, ita nec nomina illoru ulla quantuuis uerus, & longe deducta historia, sat probe tenet. Quas quidem infigneis dades, uaftationes, cuerfiones, cate rascp belli calamitates,nostræ (si quæ sint) Resp. facile euaserint, modo ad unam Vtopiesium reipublica nor mam sese adamussim componentes, ab ea ne transuer fum quidem, ut aiunt, un qué recedant. Quod sic demu præstantes, tandem re ipsa cumulatissime agnoscent quantu hoc tuum in se collatum beneficium profuerit, maxime quo accedente, didicerint, fuam Remp. falua incolume, triumphante feruare. Proinde tatum tibi fuo præfentissimo seruatori debituræ, quantú is haudiniu ria promeretur, qui no tantu aliquem è republica ciue. fed

AD THO. MORVM EPIST

fed uel ipsam totá Rép. servarit. Interea Vale, ac feliciter perge nonihil usque meditari, agere, elaborare, quod in Remp. collatum, illi perpetuitatem, tibi immortalita tem addat. Vale doctissime, & idé humanissime Mo re.tux Británix, ac nostri huius orbis decus. Ex ædibus nostris Mechlinix, M. D. XVI.

GERARDVS NOVIOMAGVS DE VTOPIA.

Dulcia lector amas: funt hic dulcissima quæqu. Vtile si quæris, nil legis utilius.

Sue utrunce uoles, utroop hac infula abundat, Quo linguam ornes, quo doceas animum.

Hic fontes aperit, recti prauicp disertus Morus, Londini gloria prima sui.

Visnoua monstra, nouo dudum nunc orbe repertos
Viuendi uaria uis ratione modos:
Vis qui uirtutum fontes: uis unde malorum
Principia: & quantum rebus inane latet:

Heclege, que uario Morus dedit ille colore, Morus Londina nobilitatis honos.

BASILEAE APVD IOANNEM FROBE NIVM MENSE MARTIO.

AN. M. D. XVIII.

THE WALL BUT OF A SHIP

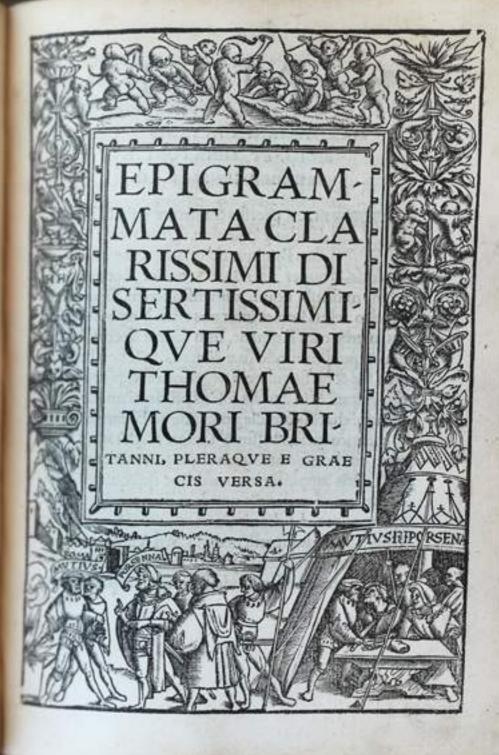
Prudens simplicitas amorés rei

वेंस्रियाम केंद्र की महदाडाद्यों.

IN INCLYTA GERMANIAE BASILEA.

M. D. XVIII.

&BEATVS RHE

MAXIMILIANI CAESARIS À CON SILIO, ET SENATORI NV. RENBERGENSI S. D.

ELLE prorfus conuenire mihi uifum fuit, clarissime Bilibalde, si THOMAE MORI illius Britaniæ decoris Epigrammata, quæ nuper ERASMVS nofter Roterodamus ad me misit, tibi nominatim inscriberem. Siquidé mul tis adeo rebus similes inter uos estis. Vteres iurispend tus, utercp cum Romane, tum Gracce doctus, Vteres non in publicis modo fuæ ciuitatis functionibus uct fans, fed & ob fingularem negociorum explicandorum dexteritate. & in dandis cossilis prudentiam, suo quisque principi chariffimus,ille potentissimo Britannorum regi Henrico, tu facratiffimo Cæfari MAXIMILIANO. nam quid de fortunis attinet comemorare, quas utiqu possidetis amplissimas, utuel hoc quicquid est oma menti, quod ex diuitijs accedere putatur, neutri delit, quinpotius ædendis uirtutum maxime liberalitatis ex emplis abunde supersit materia. Sed & utrice pater ob tigit non minus literis, quam senatoria familia darus. Itaque cu amicitiæ similitudo sit autor & æqualitas hanc Mori BEATI RHENANI AD BILIBALDVM BPIST. 167

MORI fœturam tibi nuncupare congruentiffimu du xi. ut quem multis alioqui nominibus amore profequeris, de his ctiam Epigrammatis impensius comple-ctaris, ames, magnifacias. Huc adde quod nemini re-ctius mitti poterant hi lepidissimi lusus, quam ei, qui in hanc, quod aiunt, harenam aliquando sit descendere solitus. Nam is demum nouerit, quam sit egregia res doctum epigramma, quilquis iple fuerit, fuum no nunquam ingenium in hoc exercitationis genere peri cliratus. Sed enim, id quod te non latet, argutiam habe at epigramma cum breuitate coiunctam, lit festiuum, & acclamatiunculis, quæ ξπιφωνίματα Græci uocat, subinde daudat. Quas sane dotes omneis cumulatissime licet in his Moricis Epigramatibus reperire, præfertim in his quæ iple genuit na in cæteris, quæ è Græcis uerla funt.inuentionis laus priscis tribuitur. Quanquam hic quoq: non minus magni fieri meretur comode reddes ex aliena lingua, quam scribens. labor certe uertentis sæ pe maior. Siquidem qui scribit, liber est, & inuentioni li bere uacat at qui traffert, ad aliud fubinde respicere cogitur, nimirum ad id quod uertendu desumpsit. quod quoties fit, multo plus sudat ingenium, quam cum suu aliquid progignit. Vtrobics sanc mirus est THOMAS MORVS.nam elegantissime coponit, & selicissime ucts tit. Qu'àm fluut fuauiter huius carminas Qu'àm eft hic nihil coactum: Quàm funt omnia facilia: Nihil hic du x 2 rum,nihil rum, nihil scabrum, nihil tenebricosum. Candidus est. argutus, latinus. Porrò gratissima quadam festiuitate ficomnia temperat, ut nihil unquam uiderim lepidius. Crediderim ego Musas quicquid usquam est iocoru, leporis, salium, in hunc cotulisse. Quam lusit eleganter ad Sabinum alienos pro fuis tollentem liberos: Quam false Lalum ridet, qui uideri Gallus tam ambitiose au piebat? Sunt autem huius fales nequaquam mordaces, sed candidi, melliti, blandi, & quiduis potius quàm amarulenti. Iocatur enim, sed ubicp citra dentem.ridet, sed citra cotumeliam. Proinde quemadmodum Syrus Therentianus Demeam belle prædicans, Tu quantus quantus, inquit, nil nisi sapientia es, ita de MORO dice re licebit, Quantus quantus est, nil nisi iocus est. Iam in ter epigrammatographos Pontanum & Marullum in primis hodie miratur Italia. at dispeream, si non tantundé in hoc est natura, utilitatis uero plus nisi si quis inde magnopere se credit iuuari, dum suam Nearam celebrat Marullus,& in multis avifer a Heraditu quen dam agens, aut dum Io. Pontanus ueterum nobis Epigrammatistarum nequitias refert, quibus nihil sit frigidius, & boni uiri lectione magis indignum, ne dicam Christiani. Scilicet usq adeo uetustatem istis amulari. cordi fuit.qua ne cotaminarent, sic à sacris abstinuerut. ut à Gracis olim Poponius Latus ne Romana lingua castimoniam uiolaret, homo superstitiose Romanus Cateru

BILIBALDVM PIRCHEIMERVM EPIST. 169

Caterú quemadmodú hi lufus MORI ingeniú oftendunt. & insignem eruditionem, sic iudicium nimirum acre, quod de rebus habet, ex V TOPIA cumulatissime eluxerit. De qua paucis obiter meminero, quod hácac curatissimus in literis BVDEVs, incoparabilis ille meli oris eruditionis antistes, & ingens, atq adeo unicum Galliarum decus, ita ut decebat, luculenta præfatione laudauit. Habet ea hoc genus decreta, qualia nec apud Platonem, nec apud Aristotelem, aut etiam Iustiniani uestri Pandectas sit reperire. Et docet minus forsan philosophice, quam illi, sed magis Christiane. Quanto (audi per Mulas bellam historiam) cum hic nuper in quodam grauium aliquot uirorum consessu, Vtopiæ mentio orta fuisser, & illam ego laudibus ueherem, negabat quidam pinguis plus habendű MORO gratiæ, quàm actuario cuipiam scribæ, qui in curia alioru sentétias dútaxat enotet, doriphorematis ritu (quod aiút) interim assidendo, nihil ipse censens, quod diceret ea omnia ex Hythlodæi ore excepta,&à MORO tantú in literas missa. Proinde MORVM nullo laudandum alioqui nomine, nisi quod hæc commode retulisset. Et nó deerant, qui hominis iudicio uelut rectiffime fentientis album adifcerent calculum. αρα οὐ σὰ τουτοτί το κώρου Χωριοτισμόρ λέχε, τοιούτους ζυθγας ου τους τυχόντας αλλά τοις δοκίμους παρά τοῖς πολλοῖς, καὶταῦτα θεολόγους, πλαι moures, Postremo si hoc quoq scire cupis, Guil. Lilius, x 3 Mori

170 BEATI RHENANI AD BILIBALDVM EPIST.

MORI fodalis, cum quo uertendis Græcis epigramma tibus iam olim collusit, quæ Progymnasmatum titulo sunt inscripta, Britannus est, uir omnisariam doctus, non modo Græcos autores, sed & eius nationis mores uernaculos domestice notos habens, ut qui in insula Rhodo suerit aliquot annos comoratus. is nunc ludu literarium, quem Londini Coletus instituit, magna si laude exercet. Quod superest, cum tibi per occupation nes licebit, quibus in obeundis legationibus administrandacis Republica, laborios sissime distrandacis legationibus administrandacis Republica, laborios sissime distrandacis su la libelli in manuem canalege.

heris, hoc libelli in manum cape, lege. &

MORO, cuius os, ut puto, nondum

uidifti, fed ex fcriptis iam pri
dem cognitu habes, faue.

Bene Vale dariffime

uir. Bafileæ, VII

Cal.Mar-

ANNO M. D. XVIII.

PROGYMNAS

MATA THOMAE MORI, ET GVI/

A OYKIA A IOY-

τη δισκλεπιάθες à φιλάγγεςος είθερ οδίδιος, κα) τί ποιθς φεσιρ φίλτατε μῦ πας εμοί; Εθύ δ ὁμῦς γελάσας, μεθέρ φίλε φεσί φοθεθής ούχι τροφές πας α σοί χείζομερ, δίλλα μονές.

T. MORI IN AVARVM.

Murem Asclepiades ut apud se uidit auarus,

Mus quid in æde facis dixit amice mea?

Mus blande arridens, tolle inquit amice timorem,

Hicego non uictum quæro, sed hospitium.

G. LILII.

Murem Asclepiades in tecto uidit auarus, Et quid apud me o mus; inquit, a nice facis? Mus ridens inquit, nihil o uerearis amice, Non abs te uictum, sed mihi quaro domum.

PAAAAAA.

πλούτορ ή πλουτοιώτος έχίς, ‡υχήνδε πένητς. ὧ τοῖς κληςονόμοις πλέσε, σοίδε πένης.

Diuitias locupletis habes, animam fed egeni.
Hæredi o diues, fed tibi folus egens.
T.Mori.

T. MORI.

Diuitias locupletis habes, inopis tibi mens est.

O miser hæredi diues, inopsép tibi.

AOTKIANOY.

Αγεός αχαιμενίδου γενόμημ ποτέ, εῦρ δε μενίππον, καὶ πάλιρ εξετέςου, ελόμαι εις έτεςομ.

κού 3/3 εκθνος Υχαμ με ποτ ώετο, Ο πάλιν ούτος διεται, ειμί δ'όλως ούδενός, άλλα τύχνς.

Nuper Achemenidæ, fed nunc fumus arua Menippi.

Et nunc huncrurfus, nunc alium petimus.

Ille etenim nuper, nunc & nos alter habere Se putat, at nobis nil nisi casus inest.

T. MORI.

Nuper Achemenidæ fueram, nunc ecce Menippi, Adep alium rurfus deueniam ex alio.

Me proprium nunc iste putat, proprium ille putabat. Ast ego nullius sum, nisi sortis ager.

AAHAON.

Σώματα πολλά τρέφερ, κ) δώματα πολλά αμεγείς (ρ, ατραπός εις πενίκη δέλη ετοιμοτάτκ.

Multas ædificare domos, & pascere multos.

Est ad pauperiem semita recta quidem.

G. LILII.

Corpora multa alere, & complures ponere fedes.

Ipfa ch

G. LILII PROGYMNASMATA. 173 Ipfaest ad summam semita pauperiem.

AOTEIANOT.

οι τιθιεξόμονος, δώ σώμ αγαθώμαπόλαβε, ὡς δε βιωσόμονος, φείδεο σώμ κτεάνωμ. Η δειές σεφός ούτς, ὸς ἄμφω ταῦτα νοί(ξες, φαδοί, κοι) δαπάνε μέτρομ ἐφεςμό(ξετο.

G. LILII. DE MODERATO SYMPTY:

Diuitijs utare tuis tanquam moriturus. Tanquam uicturus, parcito diuitijs.

Vir sapiens est ille quidem, qui hæcambo uolutans Parcit, quice modum sumptibus applicuit. T. MORI.

Tanquàm iam moriturus partis utere rebus.

Tanquam uicturus denuo parce tuis.
Ille fapit, qui perpensis hijs rite duobus,
Parcus erit certo munificuscip modo.

AAHAON.

ελτίς καὶ σὰ Τύχκ, μέγα χαίςετε του λιμέν εδςομε ού δεμ εμολ, χυμιμοκοίζετε τους μετ εμέ.

T. MORI. DE CONTEMPTY

FORTVNAE.

Iam portum inueni, Spes & Fortuna ualete.
Nil mihi uobiscum est. ludite nunc alios.

G. LILII.

Nil mihi uobifcum, ludite nunc alios

Y mamada

ΠΑΛΛΑΔΑ.

τις επέβημ γυμνός, γυμνός βίνπο γαταμίταμμη, καί τι μάτημ μοχοώ, γυμνόρ δρώμ το τίλΘ΄;

G. LILII. DE MORTE.

Ingredior nudus terram, egredior quoq nudus, Quid frustra studeo, funera nuda uidens:

T. MORI.

Nudus ut in terram ueni, sicnudus abibo. Quid frustra sudo, funera nuda uidens:

AAHAON.

ΟἶνΘ', μοὺ τὰ λοιτρὰ, μοὺ μπερὶ κύπητη εςων, δευτέρημ πέμπα πλιὰ δε όμ ἐις ἀκδίρ.

T. MORI. DE LVXV

ET LIBIDINE.

Si quis ad infernos properet descendere manes, Huc iter accelerant, balnea, uina, Venus.

G. LILII.

Nos caligantis rapiunt ad tecta tyranni. Præcipiti curfu,balnea,uina. Venus.

ουχ δυτω ελάπθα μισθέρ δ λέγωρ αναφανδόρ

ωσες δ πλιο καθαράρ Ιδυδόμεν φολίαρ.

τόρ μβο γουρ μισοιώτα, περαδότες, εκτρεπόμε θα,

τόνδε λέγοντα φιλθέρ, ου περοφυλασσόμε θα.

εχθερο εγώ κάνορ κείνω βαςύρ, ός ποτε λάθες

πλιο από τές φιλίκς πίσιρ έχωρ, αδικά.

T. Mori

T. MORI. DE FICTO AMICO.

Non aque nocet hic, qui sele odiffe fatetur,

Atqui hic qui puram fingit amicitiam.
Oforem monitus fugio, fugiffe fed illum

Quomodo qui se me fingit amare, queo:

Peffimus hic certe est inimicus, quisquis amicus Creditus, occulta subdolus arte nocet.

G. LILII.

Non is tam lædit, liquide qui dixerit, odi, Quam qui finceram fingit amicitiam.

Vitabis certe quem noueris esse nocentem, Ast illum nunquam qui tibi dixit, amo.

Ille mihi grauis est hostis, qui dam nocuisse Gaudet, quice sidem fert in amicitia.

EIE AAKAINAN AAHAON.

τομεδρ λίδα λάκανα παλίντροπορ ξειπολέμοιο παϊδ έδρ το πάτραρ δικύρ λέντα πόδα,

bris kifa@ofi Nmar@ Nagor 267xlw

έξξινα ξεξαμένε φθό γομ επί εταμένο.

La ที่เอก องส์อุของ เริ่มอก หลัง 🕒 , เรื่อุ๊ง พอฟ์ ลัง อก,

life latel thebow margida, well restrate.

T. MORI. DE MILITE SPARTANO.

In patriam amissis celeri pede dum redit armis, Conspiciens gnatum sæua Lacæna suum.

Obuia sublata corpus transuerberat hasta,

Hac super occisum mascula uerba loquens.

y 2 Degener

176 THOMAE MORIET GVIL.

Degener o Spartes genus, ito in Tartara tandem, Ito degeneras, & patria, & genere.

GVIL. LILII.

Quum nudum è bello gnatum remeare Lacana Vidit, & in patrios accelerare lares.

Insultans contra, pectus traiecerat hasta,

Horrida in extinctum uoce uirago furens. Spartanam quando es patriam mentitus, auoscp, Ad manes tandem degener inquit, abi.

ATABIOT.

χωλόμ έχας το νοώ ως τομ πόδα καί χη άλκοως. εικόνα τετες σε φύσες εκτός έχα.

Clauda tibi mens est, ut pes natura notasép

Exterior certas interioris habet.

GVIL. LILII.

Tardus es ingenio, ut pedibus, natura etenim dat Exterius specimen, quod latet interius.

AAHAON.

tì Å kp µatëp à dë madëp, ng) µk madëp, xaxôp kp + µatëp. li 3M matëp à dë µatëp, ti dë µadëp.watëp yook 28%.

T. MORI. THEOPHRASTI APVD AVLVM GELLIVM DILEMMA. Si uitare queas, quæ sunt patienda, sciendo,

Scire

LILII PROGYMNASMATA. 177

Scire quidem pulchrum, quæ paterere, foret. Sin quæ præscieris vitandi est nulla potestas, Quid præscire iuuat, quæ patiere tamen?

G. LILII.

Si pollet casus quisquam præscire futuros, Et uitare simul, scire suaue foret.

Sin patienda tibi prorfus quæ scire requiris, Quid præscisse iuuat names necesse pati-

T. MORI, CARMINE IAMBICO TRIMETRO.

Præscire si queas, quæ oporteat pati, Queasce non pati, bonum est ut præscias. At si te oporteat, licet scias, pati, Præscire quid iuuat necesse enim est pati.

ПАЛЛАДА.

Δὰ δύ ἀδιλφούς ὧό ἐπέχα τάφος. ἔμ χοιὰ ἐπέχομ ξιας κοὰ γινικός οὶ δύο Ελθανάτου.

T. MORI. IN DVOS FRATRES, VNO
ET NATOS ET MORTVOS DIE.
Quatuor hic tumulus fratres complectitur. ex his
Lux fimul una duos & parit, & perimit.

G. LILII.

Quatuor hic tumulus fratres habet una duobus Lux & natalis, mortis & una fuit.

πός, κύκνος, ταύςος, σάτυςος, χουσός δ'ε έςωτα λάδας, ευζώπας, αντιόπας, δανάκς.

y 3 T.Mori

178 THOMAE MORIET GVIL

Taurus, olor, satyrus es ob amoré & suppiter auru est Europes, Ledes, Antiopes, Danaes.

G. LILII.

Taurus, olor, satyrus, per amorem Iuppiter aurum Europæ, Ledes, Antiopæ, Danaes.

AAHAON.

εννέα τὰς μούσας φασήρ τινες, ὡς ὁλιγώςως Ανί δε κρόζ σαπφώ λεσδόδερ κ δεκάτκ.

T. MORI. IN SAPPHO.

Musas esse nouem referent, sed prorsus aberrant, Lesbica iam Sappho Pieris est decima.

G. LILII.

Quâm temere dixere nouem quidam esse sorores Musarum, en Sappho Les bis adest decima.

ATABIOT EXOAAETIKOT.

Β σάτυς Φ ή χαλκόμ ὑπέδς αμβυ, ἔ διὰ τέχνης Χαλκός ἀναγκαοθείς, ὰμφεχύθη σατύςω.

Aut Satyrus fusus circum æs, aut arte coactum
Illud idem circum fusum erat æs Satyro.

T. MORI.

Prorfum admiranda dum circumflectitur arte, Aut Satyrum hoc tegit æs, aut Satyro æs tegitur. EIVSDEM.

Aut isti Satyrus iam circumflectitur æri,

Autifte

LILII PROGYMNASMATA. 179 Autisto Satyrusiam circumflectitur ære.

EIE AFAAMA NIOBRE.

τα ζωίς με θεοὶ τενξαμλίθορ. ἐκδε λίθοιο ζωλύ πραξιτέλες Κμπαλιρ ἐιγγάσαν.

G. LILII. IN STATVAM NIOBES.

Exuita faxum Dij me fecere, sed ipse Ex faxo uitam denuo Praxiteles.

T. MORI.

Di ex uiua lapidem fecere at quum lapis essem, Me uiuam fecit denuo Praxiteles.

EIMONIAOT.

Δίμο άθωσίωρ σε νεοπολεμέτικον τηθε τίμης τυνοίης ένσεβίης θενεκα-

T. MORI. IN STATVAM NEOPTOLEMI.
Cecropis urbs te tota Neoptoleme hac statua ornat.
Vt faciat, faciunt hinc amor, hinc pietas.

G. LILII.

Hocte donarat propter pietatem & amorem, Signo Cecropidûm turba Neoptoleme.

FINIS PROGYMNASMATON THO

MAE MORI, ET GVILIELMI

LILII SODALIVM.

Epigrammata

SEPIGRAMMA.

TA CLARISSIMI, DISERTISSIMIQUE VI RI THOMAE MORI BRITAN NI, PLERAQUE E GRAE-

CIS VERSA.

ceps, dum more uirginum, quæ fatis formæ fuæ non fi dut, picturæ lenocinio gravtiam illepidis uerficulis coparare studeo, ne eos qua maxime dote placere potu issent, id est ipsius rei nom tate, fraudarim. Nam qui

ilico in præsentem coronationem tuam conscriptos eos pictori exornados dedissem, effecit certe podagra, qua protinus quam opus inchoauit, incómodissime tétatus est, ut eos nunc tandem, serius aliquanto quam res postulare uidebatur, exhibeam. Itaqs (si tecum pro insita humanitate tua liberius agi sinis) haud scio, maiorem ne gratia uersiculis nostris pictoris manus adiecerint an pedes ademerint. Quippe quibus effectum est, ut mihi uerendum sit, ne no minus sera, ac proinde intem pestiua uideri tibi possit hac nostra gratulatio, quam olim

T. MORIEPIGRAMMATA. 181

olim Tiberio principi uisa est, Iliensium illa consolatio, qua eum de morte filij, iamdiu desuncti, consolabantur. quam ille saceta dicacitate delusit, respondens se eo rum quo quicem dolere, quod bonum militem amissisent Hectorem, uerum eorum officium, ad luctum no senescentem modo, sed plane præmortuum, non potuit esse non ridiculum, meum uero ab hoc uitio uendi cat immesa illa de celebri coronatione tua lætitia, quæ quum pectoribus omniu tam efficacem sui uim ac præsentiam impresserit, ut senescere uel integra ætate non possit, effecit nimirum, ut hoc meum officium non sero re peracta atque euanida, sed præsens in rem præsentem peruenisse uideatur. Vale princeps illustrissime, & (qui nouus, ac rarus regum titulus est) amatissime.

IN SVSCEPTI

DIADEMATIS DIEM HENRICI OCTAVI,
ILLVSTRISSIMI AC FAVSTISSIMI BRI
TANNIARVM REGIS, AC CATHERI
NAE REGINAE EIVS FELICIS.
SIMAE, THOMAE MORI
LONDONIENSIS CAR
MEN GRATVLATORIVM.

I qua dies unce, si quod suit Anglia tepus, Gratia quo superis esset agenda tibiz Hax est Hacest illa dies niueo signanda lapillo,
Lata dies fastis annumeranda tuis.
Meta hac seruitij est, hac libertatis origo,

Tristitiæ finis, lætitiæcp caput.

Nam iuuenem fædi decus o memorabile nostri

Vngit.&in regem præficit ista tuum.

Regem qui populi non unius usq, sed orbis Imperio dignus totius unus erat.

Regem qui cunctis lachrymas detergat ocellis, Gaudia pro longo fubstituat gemitu.

Omnia discussis arrident pectora curis,

Vt folet excussa nube nitere dies.

Iam populus uultu liber præcurrit amceno,

Iam uix lætitiam concipit ipfe fuam. Gaudet, ouat, gestit, tali sibi rege triumphat.

Nec quicquam nisi rex quolibet ore sonat.

Nobilitas, uulgi iamdudum obnoxia feci,

Nobilitas, nimium nomen inane diu,

Nunc caput attollit, nunc tali rege triumphat, Et merito caufas unde triumphet, habet.

Mercator uarijs deterritus ante tributis,

Nunc maris infuctas puppe refulcat aquas-

Leges inualida prius, imo nocere coacta,

Nunc uires gaudent obtinuisse suas.

Congaudent omnes pariter pariteres rependunt Omnes uenturo damna priora bono.

Iam

Iam quas abdiderat cæcis timor ante latebris,

Promere quiscs suas gaudet & audet opes

Iam iuuat o, potuit tot furum fi qua tot uncas

Tam circumspectas fallere præda manus

Non iam diuitias ullum est (magnum este solebat)

Quafitas nullo crimen habere dolo.

Non metus occultos infibilat aure fufurros,

Nemo quod taceat, quodúe susurret, habet.

lam delatores uolupe est contemnere, nemo Deferri, nisi qui detulit ante, timet.

Conueniunt igitur simul aras, fexus, & ordo,

Caufacp non ullum continet ulla domi.

Quo minus intersint, dum sacris rite peractis,

Rexinit auspicijs regna Britanna bonis. Quacunq ingreditur, studio conferta uidendi

Vix sinit angustam turba patere uiam.

Opplenturce domus, & pondere tecta laborant,

Tollitur affectu damor ubiq nouo.

Nec semel est uidisse satis, loca plurima mutant,

Si qua rursus eum parte uidere queant.

Terspectare inuat quid ni hunc spectare inuarer,

Quo natura nihil finxit amabilius?

Mille inter comites excelsior omnibus extat,

Et dignum augusto corpore robur habet.

Necminus ille manu est agilis, quam pectore fortis,

Seu res districto debeat ense geri.

z 2 Seu quu

Seu quum protentis auide concurritur hastis, Seu petat oppositum missa sagitta locum.

Ignea uis oculis, Venus infidet ore, geniscis

Est color in geminis qui solet esse ross. Illa quidem facies alacri ueneranda uigore

Esse potest teneræ uirginis, esse uiri.

Talis erat, Nympham quu fe simulauit Achilles. Talis, ubi Aemonijs Hectora traxit equis.

O si animi præstans unà cum corpore uirtus.

Cerni, natura non prohibente, queat. Imo etiam uultu uirtus pellucet ab ipfo,

Est facies animi nuncia aperta boni.

Quàm matura graui fedeat prudentia mente, Quàm non folliciti pectoris alta quies,

Quoce modo fortem ferat, & moderetur utranq.

Quanta uerecundæ cura pudicitiæ,

Quam tranquilla fouet placidum clementia pectus,

Quam procul ex illo fastus abest animo, Principis egregius nostri (quas fingere non est)

Præ se fert certas uultus & ipse notas.

At qua iustitia est, regnandi quas habet artes,

Profequitur populum qua pietate fuum,

Hac facile exuultu fiunt illustria nostro,

Hac funt ex nostris conspicienda bonis. Quod sic afficimur, quod libertate potimur.

> Quodep abiere timor, damna, pericla, dolor, Ouod

Quod rediere fimul, pax, commoda, gaudia, rifus.

Eximij uirtus principis inde patet.

Eneruare bonas immensa licentia mentes,

Ides etiam in magnis affolet ingenis. At quamuis erat ante pius, mores tamen illi

Imperium dignos attulit imperio.

Nambona quæ pauci fera fecere fenecta.

Protinus in primo præstitit ille die-Illico correptos inclusit carcere, quisquis

Consilio regnum læserat ante malo.

Qui delator erat, uinclis constringitur arctis,

Vt mala quæ multis fecerat, ipfe ferat. Ad mercatores aperit mare, fi quod ab illis

Durius exactum est ante, remisit onus.

Despectuscip diu magnatum nobilis ordo,

Obtinuit primo pristina iura die.

Ille magistratus & munera publica, uendi

Quæ sueuere malis, donat hab enda bonis.

Et uersis rerum uicibus feliciter, ante

Quætulit indoctus præmia, doctus habet.

Legibus antiquam (nam uerfæ euertere regnum

Debuerant) fubito uimés decusés dedit.

Omnis cumés prius prorfus descisceret ordo, Protinus est omnis redditus ordo sibi.

Quid quod in his etiam uoluit rescindere quædam,

Vrpopulo possit commodus esse suo.

z 3 Quæ

Quæ tamen ante suo nouit placuisse parenti:
Sic patriam, ut decuit, prætulit ille patri.
Nes miros quid enim non principe siat ab ille.

Nec miror quid enim non principe fiat ab illo, Cui cultum ingenuis artibus ingenium est:

Castalio quem fonte nouem lauere sorores,

Imbuit & monitis Philosophia fuis-

Nominibus populus multis obnoxius omnis

Regi erat.hocunum pertimuitce malum.

At rex.hinc metui quum posset se inde

Congerere immenfas, si uoluisset, opes. Omnibus ignouit. securos reddidit omnes.

Sollicities malum fubstulit omne metus.

Ergo alios populi reges timuere, sed istum,

Per quem nunc nihil est quod timeatur, amant.

Hostibus o princeps multum metuende superbis-

O populo princeps non metuende tuo. Illi te metuunt nos te ueneramur, amamus.

Illis, noster erit, cur metuaris, amor-

Sic te securum, demptocy satellite tutum,

Vndiq præstabunt, hinc amor, inde timor.

Extera bella quidem, coeat si Gallia Scotis,

Sit tantum concors Anglia, nemo timet. At procul intestina aberunt certamina.namq

Semina, quas caufas unde oriantur, habent

Primum equidem de jure tuæ titulogs coronæ

Quaftio iam non est ulla, nec esse potest.

Que

Que certare folet iamtu pars utrach folus. Nobilis hanclitem foluit uteres parens.

Ast magis abs te etiam est populi procul ira, tumultus

Impia ciuilis quæ solet esse caput.

Ciuibus ipfe tuis tam charus es omnibus unus,

Vt nemo possit charior esse sibi.

Quod si forte duces committeret ira potentes.

Soluctur nutu protinus illa tuo.

Tanta tibi est maiestatis reuerentia sacra,

Virtutes merito quam peperere tuæ.

Que tibi sunt, fuerant patrum quecunq tuorum,

Sæcula prisca quibus nil habuere prius. Estibinamos tui princeps prudentia patris.

Estop tibi matris dextra benigna tuæ.

Est tibi mens auiæ, mens religiosa paternæ.

Est tibi materni nobile pectus aui.

Quid mirum ergo, nouo si gaudeat Anglia more,

Cum qualis nunquam rexerat ante, regat?

Quid quod lætitia hæc, quæ uifa est non potuisse

Crescere, coniugio creuit adaucta tuo? Coniugio, superi quod decreuere benigni,

Quo tibi, quoch tuis consuluere bene.

Illatibi coniunx, lætus communia tecum

Quam uidit populus sceptra tenere tuus,

Cuius habent tantam cælestia numina curam, Vt thalamis ornent, nobilitentes tuis-

Illa cft

Illa est quæ priscas uincat pietate Sabinas. Maiestate sacras uicerit heroidas.

Illa uel Acestes castos æquarit amores,

Vel prompto superet consilio Tanaquil. Illo ore hoc uultu forma est spectabilis illa.

Quæ talem ac tantam sola decere potest.

Eloquio foecunda cui Cornelia cedat,

Incp maritali Penelopeia fide.

Illa tibi princeps multos deuota per annos, Sola tui longa mansit amore mora.

Non illam germana foror, nec patria flexit. Non potuit mater, non reuocare pater.

Vnum te matri, te prætulit illa forori.

Te patriæ. & charo prætulit illa patri.

Illa tibi felix populos, hinc & inde potentes Non diffoluenda iunxit amicitia.

Regibus orta quidem magnis, nihilo cp minorum est Regum, quam quibus est orta, futura parens.

Hactenus una tui nauem tenet ancora regni.

Vna, sat illa quidem sirma, sed una tamen.

At regina tibi fexu fœcunda uirili

Vndiq firmatam perpetuamq dabit. Proueniunt illi magna ex te commoda, rurfus

Ex illa ueniunt commoda magna tibi.

Non alia ulla fuit certe te digna marito. Illa non alius coniuge dignus erat.

Anglia

Anglia thura feras, facrumép potentius omni Thure, bonas mentes innocuasép manus. Connubium ut fuperi hoc, ficuti fecere, fecundent,

Vr data celesti sceptra regantur opc.

Vici ipsis gestata diu hac diademata, tandem Et natus nati gestet & inde nepos.

IN POMPA REGIS AC REGINAE
LARGE OBORTVS, NEC SO.
LEM ABSTVLIT, NEC

DVRAVIT.

Dum peterent facras rex & regina coronas, Pompa qua nunquam pulchrior ulla fuite Aureus explicuit late se Phœbus, eratés

Lata dies populi confona pectoribus. Atubi iam mediam celebris peruenit in urbem,

Tota statim athereis pompa rigatur aquis. Nulla tamen Phœbi subduxit lumina nubes,

Et minima nimbus perstetit ille mora. Res bene contra æstus cecidit, rem siue quis ipsam

Spectet, siue omen, non potuit melius.
Principibus nostris uberrima tempora spondent,
Et Phœbus radijs, & Iouis uxor aquis.

EIVSDEM AD REGEM.

Cuncta Plato cecinit tempus quæ proferat ullum. Sæpe fuisse olim, sæpe aliquando fore.

A Verfugit,

Ver fugit ut celeri, celerica reuertitur anno,
Bruma pari ut spacio quæ fuit ante, redit.
Sic inquit rapidi post longa uolumina cæli

Cuncta per innumeras funt reditura uices.

Aurea prima sata est ætas, argentea post hanc. Aerea post illam, ferrea nuper erat.

Aurea te princeps redierunt principe facla.

O possir uates hactenus esse Plato.

EIVSDEM AD REGEM DE SPECTACY LIS EQUESTRIBUS PER EVM

AEDITIS, EPODON

IAMBICVM.

Quæcunq regesædiderunt hactenus Equestrium spectacula,

Lugubris illa semper aliqua reddidit Calamitas insignia.

Aut tabido transuerberati militis

Madens harena fanguine.

Aut lanceis icta ungulisúe fonipedum

Obtrita plebs ferocium,

Turbam ue comprimens simul miserrimam
Lapsæ ruina machinæ.

Verum tua hæc spectacula o rex omnium Quæ uidimus pulcherrima,

Non ulla clades, sed tua digna indole Insignit innocentia.

Eiuldem

IN VNVM COALITA.

Purpureæ uicina fuit rosa candida.utranca Vtraca dum certant, sit prior utra, premit. Vtraca sed florem rosa iam coaleuit in unum, Quoca potest uno lis cadit illa modo.

Nuncrofa confurgit, nunc pullulat una fed omneis Vna habet hæc dotes, quas habuere duæ.

Schicet huic uni species, decor, atquenustas, Et color, & uirtus, est utrius profæ.

Alterutram ergo rofam uel folam quifquis amauit.
Hanc in qua nunc est, quicquid amauit, amet.
At qui tam ferus est, ut non amet, ille timebit.
Nempe etiam spinas flos habet iste suas.

IN RHETOREM INDOCTVM. È GRAECO.

Quinq Solœcifmis donaui Rhetora Flacchum.
Quinq statim decies reddidit ille mihi.
Nunc numero hos, inquit, paucos contentus habeto.
Mensura accipies quando redibo Cypro.

IN SVSPICIONEM. È GRAECO.

Magna habet in rebus uim acpondus, opinio.non uis Lædere, uelle tamen fi uideare, peris.

Quem falso credunt uelle tyrannum agere.

A 2 In rhetore

IN RHETOREM INFANTEM SCITE PICTYM. E GRAECO.

Ipse tacet Sextus, Sexti meditatur imago.

Ipsa est rhetor imago, ab imagine rhetor imago est.

IN GAECVM ET CLAVDVM MENDICOS.

Claudipedem gestat cæcis uicinus ocellis,

Conducité poculos arte, locaté p pedes.

ALITER.

Cæcus claudipedem gestat.prudenter uterqs Rem gerit. atqs oculos hic locat, ille pedes-

ALITER.

Cœus fert daudum, atq; opera conducit eadem, Istius ille oculos, illius iste pedes.

ALITER.

Prospicit atque oculis huic regit ille pedes.

IDEM FVSIVS.

Tristis erat nimium miseris Fortuna duobus. Huic oculos, illi dempsit iniqua pedes.

Sors illos copulat fimilis, daudum uchit alter-Sic fua communi damna leuant opera-

Hic pedibus quouis alienis ambulat, itur Huic recta alterius femita luminibus.

IDEM ALITER.

Vtilius nihil esse potest, quàm sidus amicus, Qui tua damna suo leniat officio.

Feedera

Cum claudo folidæ cæcus amicitiæ,
Claudo cæcus ait, collo gestabere nostro.
Rettulit hic, oculis cæce regere meis.
Alta superborum sugitat penetralia regum,
Inég casa concors paupere regnat amor.

ALITER.

Cum claudo cæcus sic lege pacifcitur æqua,ut Hic ferat illum humeris, hunc regat ille oculis.

PINVS NAVTICA LOQVITVR'
VENTO SVBVERSA.

E GRAECO.

Pinus ego uentis facile superabilis arbor,
Stulte quid undiuagam me facis ergo ratem?
An non augurium metuis quum persequitur me
In terra, Boream qui fugiam in pelago?

IDEM ALITER.

Ventispinus humo sternor, quid mittor in undas: Iam nunc passa prius quam nato naufragium.

IN NAVIM EXVSTAM.

Iam ratis æquoreas oneraria fugerat undas,
Matris at in terræ deperijt finibus.
Corripitur flammis, atq; ardens auxiliares
Quas maris hostiles fugerat, optat aquas.
A 3 Cunicula

MVSTELAE INCIDIT IN DISPO

SITA VENATORVM RETIA.

Mustelam obliquo dilapsa foramine fugi,

Sed feror humanos heu misera in laqueos.

Hic ego non uitam celerem, non impetro mortem. Seruor ut heu rapidis obijciar canibus.

Qui mea dum laniant scelerato uiscera morsu. Spectat, & effuso sanguine ridet homo.

O durum genus, atq fera truculentius omni,
Nex cui crudelem præbet acerba iocum.
INNOCENTIAM OBNOXIAM ESSE

INIVRIAE. È GRAECO.

Aufus erit mordere malum uel mus, uetus hocest
Verbum. sed longe res habet ipsa secus.
Innocus audet uel mus mordere nocentem

Innocuos audet uel mus mordere nocentem Tangere non audet territus iple draco.

IN EFFLATVM VENTRIS. È GRAECO.

Te crepitus perdit nimium si uentre retentes.

Te propere emillus feruat item crepitus.
Si crepitus feruare potest & perdere, nunquid
Terrificis crepitus regibus æqua potest.

DE MORTIS AEQUALITATE.

È GRAECO.

Victor ad Herculeas penetres licet usque columnas. Te terræ cum alijs pars maner æqua tamen.

Iro

EPIGRAMMATA.	195
Iro par moriere, obolo non ditioruno,	. 63
Et tua te (fed non iam tua) foluet humus.	
IN SORDIDVM. È GRAECO.	
Te ditem appellant omnes, ego plane inopem te.	- 1
Nam facit ufus opes, testis Apollophanes.	
Situutare tuis, tua fiunt, fin tua ferues	0
Hæredi,tua iam nunc aliena facis.	P. F.
VENATVS ARANEAE.	
Insidiata uagam comprhendit aranca muscam,	2.7
Et lentis trepidam cassibus implicuit.	-
lamen hiat in morfum.fed fæpe os inter & offam,	
Vt uerbum uetus est, multa uenire folent.	-
Sors musce miseretur. & aduersatur Arachna,	
Incp malam è mifera transtulit exitium,	
En stimulante fame properans inuadis utramés	
Sturne.ruunt caffes.hac fugit,illa perit.	
	O
Inter & armatos mille malo metus eft.	and .
IN CYNICVM STVLTE ABSTI	N
NENTEM. È GRAECO.	- x
Barbati Cynici, baculocp uagantis egeni	N. N
I	140
Solicet hie raphanis Cynicus primum atos lupino,	1000
Ne uirtus uentri seruiat, abstinuit.	
Atniueum postes bulbum conspexit ocellis,	
Iam rigidum & fapiens excutit ingenium.	
having Flag	icae
- B	

Flagitat at qui auide spem præter deuorat omnem. Virtuti bulbus, nil ait officiet.

EPITAPHIVM MEDICI. E GRAECO.

Thessalus Hippocrates, Cous genere, hac iacet urna, Phoebi immortalis semine progenitus.

Crebra tropha a tulit morborum armis medicina, Laus cui magna, nec id forte, sed arte fuit.

IN SERVVM MORTVVM. E GRAECO.

Hic feruus dum uixitserat nunc mortuus idem Non quam tu Dari magne minora potelt.

IN ANCILLAM MORTVAM.

Ante fuit solo Sosime corpore serua,

Nunc fato pars est hac quoqu missa manu.

IN PISCATOREM ADAMATVM. E GRAECO. Pisces dum captat piscator, diuitis illum

Nata uidet,uisi flagrat amore uiri-

Deinde uiro nubit sic illi ex paupere uita.

Magna superbarum copia uenit opum.
Adstetit & ridens Fortuna ait, heu Venus haud iam
Mars erat iste tuus, Mars erat iste meus.

ALITER.

Mars erat iste meus, Venus, inquit, uerba retorquens.
Illico Sors eadem, Mars erat iste meus.

IN REPENTE FELICEM E MISERO, E GRAECO. Non tibi quod faucat, sicte Fortuna leuauit.

Vel de te liqueat, uult sibi, quid liceat.

Inmediocri

IN MEDIOCRITATEM. È GRAECO. Inuidia est peior miseratio, Pindarus inquit.

Felici inuidiam splendida uita facit.

At nimium mileros mileramur, Pindarus inquit.

Hei nimium felix,nec miserandus ego.

Schicet extremis longe mediocria præstant. Infima calcantur, summa repente ruunt.

NIHIL PRODESSE TORQUERI METV

MALI VENTVRI. È GRAECO.

Cur patimur stulti, nancp hæc uæcordia nostra,

Vrat ut indomitus pectora nostra metus.

Seu mala non uenient, iam nos metus urit inanis. Sin uenient, aliud fit metus ipfe malum.

Iple quidem cecini, scripsit diuinus Homerus.

IN RIDICVLVM IVDICIVM. È GRAECO. Lis agitur, surdus cur reus, surdus suit actor.

Ipsetamen index surdus utroq; magis.

Pro ædibus hic petit æs, quinto iam mense peracto.

Ille refert, tota nocte mihi acta mola est.

Afpicit hos iudex, & quid contenditis, inquit.
An non utrique est mater sutrique alite.

AD LVCERNAM NOCTVRNAM.

Lychne reuerfuram ter te iurauitamica.

Hæcredit, o pænas der tibi, si deus es.

Ludenti cum nocte places, extinguere. & aufer Tam facra tam facris lumina luminibus.

B Lais

E GRAECO.

Nequiter arrisi tibi, quæ modo gratia, amantum Turbam in uestibulis Lais habens iuuenum,

Hoc Veneri speculum dico.nam me cernere talem Qualis sum nolo, qualis eram nequeo.

IN MORTIS DIEM OMNIBVS INCERTVM.
Non ego quos rapuit mors, defleo defleo uiuos,

Quos urunt longo fata futura metu. Fleres si scires unum tua tempora mensem.

Rides quum non sit, forsitan una dies.

IN APVM INDVSTRIAM. È GRAECO.

Mellis apes fluuios ipíæ fibi in æthere fingunt. Ipíæ quos habitant ædificant thalamos.

Grata apis humanæ frugesép facillima uitæ est. Non bouis aut curuæ falcis egebit ope.

Tantum opus hic situla est, ubi dulcia pocula mellis

Vbertim paruo fundat ab alueolo. Congaudete facræ, uarios & pascite flores. Aetherei uolucres nectaris artifices.

IN ANVM FVCIS FRVSTRA

VTENTEM.

Sæpe caput tinguis, nunch tinctura senectam, Aut tensura genis quæ tibi ruga tuis. Desine iam faciem stibio perfundere totam,

Ne persona tibi hac sit modo, non facies.

Quum

Quum nihil affequeris fuco stibiocp, quid amens Vistibi: nunquam Hecuben hac faciet, Helenen. IN HOMINIS NATIVITATEM. È GRAECO.

Heus homo si memor es, quid te dum gigneret, egit Tum pater, ex animo iam tumor ille cadet.

At Plato te factum dum fomniat, inflat, inani Acternumce uocat femen & athereum.

Factus es ecce luto, quid fuspicis alta sed istud Plasmate, qui te ornat, nobiliore feret.

Quin si uera uoles audire, libidine sceda Natus es è coitu, guttula & è misera.

DE ASTROLOGO RIDICVLO.

Non Cumæa facro uates correpta furore, Certius afflata mente futura uidet.

Quam meus astrologus diuina clarus in arre Præuidet inspecto sydere præterita.

ALIVD IN ASTROLOGYM VXORIS

IMPVDICAE MARITYM.

Astra tibi æthereo pandunt sese omnia uati.
Omnibus & quæ sint sata sutura, monent.
Omnibus ast uxor quod se tua publicat, id te
Astra, licet uideant omnia, nulla monent.

IN EVNDEM TAMBICVM.

O chare nobis fyderum cælestium Inspector astris, ipse nunc Phœbus tibi Optem libenter indicare danculum

B 2 Quiddam

Quiddam, quod ad te pertinens quam maxime,
Dum cuncta lustro, deprehendi pridie.
Sed territat Venus, minatur & mihi
Secundum amorem, qui nihilo secundior
Mihi sit futurus, quam fuit Daphnes prior,
Quicquam cuiuis garrulus si deferam
Desse marito, quale detuli prius.
Nescibis ergo hoc cateras rerum uices
Docebo te nupta sed in rebus tua
Si quid tua non cedat ex sententia.
Hoc omnibus prius patebit, quam tibi.

ALIVD IN EVNDEM.

Quid inter alta stulte quæris sydera
In humo manentis coniugis mores tuæ?
Quid alta spectas sinsiet, id est cui tu times?
Dum iam tu, agat quid illa, quæris in polo,
Hæc quæ libebat, interim egit in solo.

ALIVD IN ASTROLOGYM EVNDEM.

Sydera uestigans inter calestia demens,

Cur dubia sempermente quid uxor agat?

Si nescis qualis tibi sit, crede esse pudicam.

Quod tibi perfuades fi bene, iam bene habes. Quid cognoscere uis, quæ non nisi cognita lædunt?

Quid fieri studio uis miser ipse tuo? Hic furor haud dubie est, quum iam desistere possis.

Quarere follicite quod reperire times,

Aliud

ALIVD IN ASTROLOGYM.

Saturnus procul est, iamep olim cæsus, ut aiunt,

Nec prope discernens à puero lapidem.

Luna uerecundis formofa incedit ocellis,

Nec nisi uirgineum uirgo uidere potes.

Iuppiter Europen, Martem Venus, & Venerem Mars,

Daphnen Sol, Hyrcen Mercurius recolit.

Hinc factum astrologe est, tua quu capit uxor amates, Sydera significent ut nihil inde tibi.

DE FORMA, DILEMMA IAMBIS

TRIMETRIS SCAZONTIBVS.

Quid forma confert, Hercules nihil cerno.

Si ferueas, deformis ecce formofa est.
Sin frigeas, formofa iam sit informis.

Quid forma confert, lercules nihil cerno.

DE ASTROLOGO DE QVO SVPRA.

Sape fuam inspectis uxorem Candidus astris,

Prædicat en uates omnibus esse bonama

Inspectis iterum postquam uxor adultera sugit,
Prædicit uates omnibus esse malam.

PARAENESIS AD VIRTV.

TEM VERAM.

Heu miferis quicquid mifero blanditur in orbe,
Illico marcefcens ut rofa uerna cadit.

Nec quenquam usq; adeo placidis complectitur ulnis Sors, ut non aliqua parte molesta premat.

B ; Imbibe

Imbibe uirtutes, & inania gaudia sperne. Sunt animi comites gaudia uera boni.

AD CONTEMPTVM HVIVS VITAE.

Nos uelut instabiles uentus quatit omnis aristas,

Quolibet impellunt spes, dolor, ira, metus. Nil habet in rebus pondus mortalibus ullum.

Momento pudor est si moueare leui.

MORTEM NON ESSE METVENDAM, CVM SIT FINIS MALORYM.

È GRAECO.

Non stultum est mortem matrem timuisse quietis: Quam fugiunt morbi.moestacp pauperies: Sola semel miseris sese mortalibus offert,

Nec quisquam est ad quem mors iterum redijt.

At reliqui morbi uarij.multiép uicissim Nunc hunc, nunc illum, terép quaterép premunt. IN EPISCOPVM QVENDAM SOR-

DIDVM AC PERPARCYM.

Vita Sibyllinos mea si duraret in annos,

Non bonitas unquam præfulis excideret.

Iugera multa foli locat, amplas possidet urbes,

Centum stipatus progreditur famulis. Me tamen exigui cenfus, quum nuper adirem,

Excipit,& uere comiter alloquitur.

Quin abiens nigri gustarem ut pocula uini, È loculo dauem liberat ipse suo.

De uiciffi

DE VICISSITUDINE FORTUNAE.È GRAECO.

Lubrica non feruat certum Fortuna tenorem,

Sed rotat instabilem caca subinde rotam.

Sternere summa libet, libet infima tollere, rerum Incp uicem nulla uertere lege uices.

Maxima quũ bona funt, iā funt mala proxima, rurfus,

Maxima quú mala funt, proxima iam bona funt.

Forti animo mala fer, nec bis miser esto dolore, Ne cito uenturis præmoriare bonis.

VITA BREVIS.

Non tibi uiuacem furor est spondere senectam?
Quum non sit uitæ certa uel hora tuæ.

Finge age Nestorium sis peruenturus in æuum, Longa tument multis tempora sæta malis.

Omniaut effugias uiridis quibus angitur ætas, Tedia longa tibi curua senecta feret.

Tu tamen ad feros (nulli quod contigit) annos Vt uenias, nullo percitus ante malo.

Hoc tamen exiguum est. ubi nunctor Nestoris anni: Ex tanto superest tempore nulla dies.

PATIENTIA.

Triftia qui pareris perfer, Sors triftia foluet.
Quod si non faciat Sors, tibi mors faciet.

VITA IPSA CVRSVS AD MORTEM EST.

Nugamur, mortemés procul procul esse putamus. At medijs latet hæc abdita uisceribus.

Scilicet

Scilicet ex illa, qua primum nascimur hora, Prorepunt iuncto uitacs morses pede.

Partem aliquam furtim qua le metitur, & ipfam

Surripit è uita quælibet hora tua.

Paulatim morimur, momento extinguimur uno,

Vt lampas oleo deficiente perit.

Vt nihil interimat, tamen ipfo in tempore morseft.

Quin nunc,interea dum loquimur,morimur.

DIVES AVARYS, PAVPER EST SIBLE GRAECO

Diuitias animi solas ego iudico ueras.

Qui rebus pluris le facit iple fuis,

Hunc adeo ditem, hunc opulentum rite uocamus,

Magnarum quis sit qui uidet usus opum-Calculus at si quem misere numerandus adurit,

Qui misere semper diuitias cumulet.

Hicur apes paruo crebrocp foramine fosso, Sudat in alueolo, mel alij comedunt.

DILEMMA EPICVRI.

Deijciat miseram tibi nulla molestia mentem. Si longa est, leuis est, si grauis est, breuis est.

Deijcit heu miseram, prosternit & utracp mentem.
Longa neculla leuis, nec grauis ulla breuis.

DE MORTE.

Somniat, hic ditem qui se putat esse, uidetch Morte experrectus illico quam sit inops.

Sola

SOLA MORS TYRANNICIDA ESTA

Duriter es quicunquiris oppressus iniquis,

Spem cape spes luctus leniat alma tuos.

Verfilis in melius uel te Fortuna reponet.

Vt solet excussa nube nitere dies.

Aut libertatis uindex frendente tyranno.

Eruet iniecta mors miserata manu.

Auferet hæc(quo plus tibi gratificetur)& illum,

Afferet atquituos protinus ante pedes.

Ille opibus tantis, fastucp elatus inani,

Ille ferox crebris ante fatellitibus,

Hicneq toruus erit, uultu necut ante superbo,

Sed mifer abiectus, folus, inermis, inops.

O quid uita tibi dedit unquam tale uiciffim

Iam ridendus erit, qui metuendus erat.

O Cortifte malis mifere immerfumés profundis

Rumpere sit poenæ terminus ifte tuæ.

Sanguinolenta tuæ dominæ tua uulnera pande.

Illa breui est, quæ nos diuidet una duos.

Quam miser ergo diu sic heu lachrymabo, querarcps Mors ades, & tantis horrida solue malis.

IN AMICAM FOEDIFRAGAM IOCOSVM.

Di melius, uenere in hac quæ fomnia nocte:

Tota semel mundi machina uersa ruit.

Nec fua lux Phœbo constabat, nec fua Phœbe

lamq tumens omnem strauerat æquor humum.

Maius adhuc mirum uox en mihi dicere uifa eft. Heus tua iam pactam fregit amica fidem. DE CVNICVLO BIS CAPTO

È rete extrahor, è digitis in rete relabor. Heu semel heu fugi, bis miser ut caperer.

IN VIRGINEM MORIBVS HAVD VIRGINEIS. Blanda, salax, petulans, audax, uaga, garrula uirgo,

Si uirgo est, uirgo est bis quoq qua peperia

IN VXORES.

Hoc quiles dicit, rebus in mortalibus Quod tristius sit, ac magis uiros grauet, Natura nil produxit his uxoribus. Hoc quifq dicit, dicit, at ducit tamen. Quin sex sepultis, septimam ducit tamen.

IN EASDEM.

Res uxor grauis est, poterit tamen utilis esfe, Si sua det propere se moriente tibi.

IN IMAGINEM DISSIMILEM. È GRAECOL

Hæctua quam nuper pinxit Diodorus imago, Cuiusuis magis est, quam tua Menodote.

IN EANDEM.

Sic le totum isthac expressit imagine pictor, Vt nulli tam sit, quàm tibi dissimilis.

CHORIAMBICVM DE VITA SVAVI.

E GRAECO.

Nonest cura mihi Gygis,

Qui

Qui rex Sardibus imperat. Aurum non ego perfequor, Reges non mifer æmulor. Curæest, barba suauibus Vnguentis mihi perfluat. Cura eft, ut redolentibus Cingam tempora floribus. Cura funt hodierna mi, Nam quis crastina nouerits Tomato bene Mulciber Argento mihi poculum. Iam nunc effice concauum, Erquantum potes imbibum. Et fac illud ut ambiant Non currus, neqs fydera, Orion neq flebilis. Vites facuirides mihi-Botri fac mihi rideant Pulchro cum Dionyfio.

> IN MEDICVM IMPOSTOREM, QVI GVTTVLAM FICTI BALSAMI

MAGNO VENDIDIT.

Febre laboranti medicus, feret o tibi certe

Aut nihil, aut tantum balfamus, inquit, opem.

Sednemo me præter habet, perpaululum & ipfe,

Gutta emitur libris non minus una decem.

C. 2. Nunc

Nunemihi quinq dabis, reliquas mihi quinq daturus Sanus, ut has nunquam te moriente, petam.

Nunquam rem facies, tanto in discrimine qui uis Tam charæ guttæ ponere dimidium.

Pacta placent, minimocp è uitro & findone tecto, Iacta petit gladif cuspide gutta merum.

Abluatut uino mucronem,æger obsecrat. absit, Inquit, adhuc libras bis habet ille decem.

Gutta, ait, una fat est, & erat fatis-unica tantum Gutta potest unam uix bibit, & moritur.

O nimis aduerso contractum sydere pactum.

Hinc guttæ, hinc uitæ dimidium perijt.

IN FVCATAM. È GRAECO.

Tinguis capillos fœmina.at qui scis, rogas? Nigri fuere quum referres è foro.

IN IMAGINEM MALE PICTAM.

Effigie studuit tua in hac ostendere pictor, Expressisse queat quam tibi dissimilem.

IN EANDEM.

Hactua tam uere est facies expressa tabella, Vt iam non tabula hæc sit tibi, sed speculum.

IN EANDEM.

Quam mihi monstrasti demiror Posthume pictor. Effigiem quanta finxerat arte tuam.

Inspicit hanc quisquis, si te conspexerit unquam, Si non artificis tangitur inuidia, Tam similem hic ouo non esse fatebitur ouum,
Effigies hac est quam tibi dissimilis.
IN ANGLYM, GALLICAE LINA

GVAE AFFECTATOREM.

Amicus & fodalis est Lalus mihi,

Britanniace natus, altusce infula. At cum Britannos Galliæ cultoribus

Oceanus ingens, lingua, mores, dirimant,

Spernit tamen Lalus Britannica omnia.

Miratur, expetités cunéta Gallica.

Toga superbit ambulans in Gallica,

Amates multum Gallicas lacernulas.

Zona, locello, atquenfe gaudet Gallico.

Filtro, bireto, pileocp Gallico, Et calceis, & fubligare Gallico,

Totocp denice apparatu Gallico.

Nam & unum habet ministrum, eumés Gallicum.

Sed quem(licer uelit)nec ipía Gallia

Tractare quiret plus (opinor) Gallice,

Stipendijnihil dat, atquid Gallice.

Vestirce tritis pannulis,& Gallice hoc.

Alitabo paruo, & malo, ide Gallice.

Labore multo exercet, atop hoe Gallice. Pugniscp crebro pulfat, idep Gallice.

In cortu & in uia, & foro,& frequentia

Rixatur, obiurgatop semper Gallice.

C ; Quid:

Quid: Gallice illud: imo fémigallice. Sermonem enim(ni fallor) ille Gallicum Tam callet omnem, quam Latinum Pfytacus. Crescit tamen, sibiés nimirum placet. Verbis tribus si quid loquatur Gallicis. Aut Gallicis si quid nequit uocabulis, Conatur id, uerbis licet non Gallicis, Sonoce faltem personare Gallico. Palato hiante acutulo quodam fono, Et fœminæ instar garrientis molliter, Sed ore pleno, tanquam id impleant faba, Balbutiens uidelicet fuauiter Preflis quibufdam literis, Galli quibus Ineptientes abstinent, nihil secus, Quam uulpe gallus, rupibusés nauita. Sic ergo linguam ille & Latinam Gallice, Et Gallice linguam sonat Britannicam. Et Gallice linguam refert Lombardicam. Et Gallice linguam refert Hispanicam. Et Gallice linguam fonat Germanicam, Et Gallice omnem, præter unam Gallicam. Nam Gallicam folam fonat Britannice. At quisquis insula satus Britannica. Sicpatriam infolens fastidiet suam, Vt more simiæ laboret fingere, Et æmulari Gallicas ineptias,

Ex amne

Examne Gallo ego hunc opinor ebrium. Ergo ex Britanno ut Gallus esse nititur. Sic Dij iubete, siat ex gallo capus.

IN NICOLAVM MALVM

MEDICVM.

Nuncuideo haud rerum tantum, sed & ipsa uirorum Nomina, non temere, sed ratione dari.

Nicolaus nomen medici est qui conuenit inquis, Hoc potius nomen debuit esse ducis.

Dux populos armis uincit. sed & iste uenenis

Et populum,& forteis sternit ubiq; duces. Sape ducem bello repetunt, bis nemo rebellat

Huic medico, uero est nomine Nicolaus.

IN IMAGINEM ELEGANTEM,

SED DEFORMISSIMI.

Iplam iudice me Venerem superabat Apellis,
Hectua quæ uisa est nuper imago mihi

Pictor in hanc omnes unam confumpferat artes,

Spectari hac una quid ualuit, uoluit. Qualia in re decor, qui nafus, qualia labra,

O quales oculi, qualis ubicp color.

Tam fuit ex omni longe pulcherrima parte,

Quàm fuit à nulla parte tibi fimilis.

Nuper ut ingredior pictoris forte tabernam, Effigies oculis est tua uifa meis.

Exte

Exte dum pictor sic exprimat omnia, uultum Immotum credo te tenuisse diu.

Sicte totum inspecta refert intelligo cuia est Protinus ut pictor rettulit esse tuam.

IN PARCYM MORIENTEM.

Chryfalus heu moritur diues, dolet,ingemit, unquam Nemo magis trifti pectore fata tulit.

Non quoniam ipse perit, cui nil se uilius ipso est, Sed nummi pereunt quatuor in tumulum. IN GRAMMATICVM PVTIDVM.

Quu mihi grammaticus mentem fubit Heliodorus, Nostra Soleccismos illico lingua timet. IN PROGNOSTEN RIDICVEVM.

Hoc anno in regno rex nobilis ille quiescet Gallorum, celeber scripserat astrologus.

Rex ubi uix ccepto uita defungitur anno, Iam nil se uates quo tucatur, habet.

Rem quidam prorfum coepit defendere, uerum est Augurium, rex iam nonne quieuit? ait.

Latius hocuerbum prorepit, & undiq; ridens Id populus, rex iam nonne quieuit; ait.

Audit ut in populo hoc uates, iam ferio uerum est

Augurium, rex iam nonne quieuit ait.
IN VEHEMENTER NASVTVM. È GRAECO.
Nunquam Prode manu nares emungere possis.

Nam tua nare manus,magna licet.minor eft. Ouando Quado Iouem inclamas sternutans, quippe nec audis Tam procul ab nasus prominet aure tuus.

IN POETAM FURIOSVM.

Sunt ctiam in Musis furiæ, quibus ipse poeta Fis, per quas temere carmina multa facis.

Ergo age plurima scribe precortibi nempe surorem Non ego maiorem quem precer inuenio.

IN PERPUSILLUM. E GRAECO.

Grus ne te rapiat Pygmeo fanguine gaudens, Si fapias, media tutus in urbe mane.

NEGLIGENDOS VVLGI RV

MORES. E GRAECO.

Tute ipsum oblectes, & uulgi uerba loquacis Sperne, bene hic de te dicet, & ille male.

IN FATVVM. E GRAECO.

Quem mordent pulices extinguit Morio lychnon, Non me inquit cernent amplius hij pulices.

DE SOMNO. È GRAECO. SEN.

TENTIA ARISTOTELIS.

Ferme dimidium uitæ dormitur. in illo Aequales spacio diues, inopsep iacent,

Ergo Crœse tibi regum ditissime, uitæ Ferme dimidio par erat Irus egens.

ALIVD.

Non es dum in somno es, dum nec te uiuere sentis, Felix, at somnus ni ueniat, miser es.

D Qui

Qui felix igitur forte indulgente superbit, Inflatus que leui prosperitate tumet, Nox quoties uenit, aut toties iam desinit esse Felix, aut toties incipit esse miser.

> . QVID INTER TYRANNVM ET PRINCIPEM.

Legitimus immanissimis Rexhoctyrannis interest. Seruos tyrannus quos regit, Rex liberos putat suos.

SOLLICITAM ESSE TYRANNI VITAM.

Magna diem magnis exhaurit cura tyrannis, Nocte uenit requies, si tamen ulla uenit.

Nec tamen hi pluma requiescunt mollius ulla,

In dura pauper quam requiescit humo. Ergo tyranne tibi hær pars felicissima uitæ est,

In qua mendico partamen esse uelis.

BONVM PRINCIPEM ESSE PATREM.

NON DOMINVM. IAMBICVM.

Princeps pius nunquam carebit liberis, Totius est regni pater.

Princeps abundat ergo felicissimus Tot liberis, quot ciuibus.

DE BONO REGE ET POPVLO.

Totum est unus homo regnum, idép coheret amore. Rex caput est, populus cettera membra facit. Rex quot habet ciues (dolet ergo perdere quencis)
Tot numerat parteis corporis iple fui.

Exponit populus sese pro rege, putatop

Quilibet hunc proprij corporisesse caput.

BONA NON COGNOSCI, NISI-

DVM AMITTVNTVR.

Perdendo bona nostra ferè cognoscimus omnes. Dum possidemus, spernimus.

Sic populo quoq: sæpe malus, sed sero benignum Commendat hæres principem.

TYRANNVM IN SOMNO NIHIL

DIFFERRE À PLEBEIO. Erigitergo tuas infane superbia cristas,

Quod flexo curuat se tibi turba genu.

Quod populus nudo furgat tibi uertice, quod fit Multorum in manibus uitáqs, morsqs tuis.

At fomnus quoties artus adstringit inertes,

Hac tua iam toties gloria dicubi fit? Tuncignaue iaces trunco non impar inani.

Aut paulo functis ante cadaueribus. Quod nisi conclusus timide intra tecta lateres,

In cuius foret iam tua uita manu.

DE PRINCIPE BONO

ET MALO.

Quid bonus est princeps, canis est custos gregis inde Qui fugat ore lupos, quid malus, ipie lupus.

D 2 In raptore

IN RAPTOREM ET PATRONVM.

Raptam se queritur uirgo, crimence negari Non potuit, raptor iam periturus erat.

Callidus at fubito patronus protrahit ipfe

Membrum deducta ueste uirile rei,

Hoccine uirgo tua membrum fuit, inquit, in aluo? Illa uerecundo mota pudore negat.

Vicimus o iudex clamat patronus, ca ipía est.

Id negaten sine quo se negatipsa rapi.

IN FUREM ET PATRONYM.

Dum furti metuit damnari Clepticus, amplo Non fine confuluit munere causidicum

Sicubi sape diúq immensa uolumina uoluit Spero ait effugies Cleptice, si sugias.

IN ASTROLOGYM QVI FACTVM PRAEDIXIT. È GRAECO.

Sæpe patri frater quod debuit esse superstes, Hoc uelut uno omnes astrologi ore canunt,

Ast Hermodides obiturum præpatre solus Dixit, sed dixit postquam obijsse uidet,

IN HVIVS VITAE VANITATEM.

Damnati ac morituri in terræ claudimur omnes Carcere, in hoc mortem carcere nemo fugit,

Carceris in multas describitur area partes, Incp alijs alij partibus ædificant,

Non

Non aliter qu'am de regno de carcere certant.

In caco cupidus carcere condit opes,

Carcere obambulat hic uagus, hic uincitur in antro,

Hic feruit, regit hic hic canit, ille gemit,

Iam quoq; dum carcer non tanquàm carcer amatur, Hinc alijs alij mortibus extrahimur.

REGEM NON SATELLITIVM.

SED VIRTUS RED -

DIT TVTVM.

Non timor inuifus, non alta palatia regem,

Non compilata plebe tuentur opes, Non rigidus uili mercabilis ære fatelles

Qui, sic alterius fiet ut huius erat,

Tutus erit populum, qui fic regit, utiliorem

Vt populus nullum censeat esse sibi.

POPVLVS CONSENTIENS REGNVM

DAT ET AVFERT.

Quicunq multis uir uiris unus præest,

Hoc debet his quibus præest.

Præsse debet neutiquam diutius

Hi quam uolent quibus præest.

Quid impotentes principes superbiunt?

Quod imperant precario?

IN PERPVSILLVM. E GRAECO.

Ex atomis Epicurus totum fabricat orbem.

Alchime, dum nihil his credidit elle minus,

D 3 Exte

Ex te feciffet si tum Diophante suisses,

Nempe atomis multo es tu Diophante minor.

Aut forte ex atomis iam cætera scriberet esse, Astipsas ex te scriberet esse atomos.

> IN AMOREM CASTVM ET IN-CESTVM. È GRAECO.

Hi duo detraxere duos incestus & almus,

Dum contra occurrunt hinc amor, inde pudor.

Phedram amor Hippolyti columplerat igneus, iplum Interimites facer proh pudor Hippolytum. IN VRBEM ROMAM. È GRAECO.

Gradiui genus Hector aue, si quid sub humo audis,

Respira, & patriæ nomine cresce tuæ.

Ilios urbs colitur, nunc inclyta, gens colit illam, Quam tu Marte minor, Martis amica tamen.

Mirmydones periere, ades & dicHector Achilli, Esse sub Aeneadis undica Thessaliam.

DE MEDIOCRITATE. È GRAECO.

Ingratu est quicquid nimiu est. sic semper amaru est. Vt uerbum uetus est, mel quoq; si nimium est.

IN VEHEMENTER INFELI-

Nunquam uixisti o pauper nunquam morieris. Nempe miser uisus uiuere mortuus es.

At quibus immensa est fortuna, pecunia multa, His uitæ sinem mors aliquando sacit.

In Pythagora

IN PYTHAGORAE ECHEMY. THIAM. È GRAECO.

Rebus in humanis magna est doctrina tacere,
Testis erit sapiens hic mihi Pythagoras.
Nempe loqui doctus, reliquos docet ille tacere.
Magnú hoc ad requiem pharmacon inueniens.

RIDICVLVM IN

GELLIAM.

Quid modo sæclorum miremur monstra priorum, Quod loquitur taurus, quod cadit imbre lapis, Monstra antiqua nouum superat. surrexerat ecce,

Ante tenebrosum Gellia uesper heri, Plus dicturus eram, nisi me ridere putares,

Surrexit mediam, sed tamen ante diem,

Mira licet sæpe illa tamen uidere priores,

Sæpe potest forsan cernere posteritas, Istud at hesternam nemo unquam uiderat ante, Et post hanc poterit nemo uidere diem.

IN PALLADEM, VENEREM.

QVE. È GRAECO.

Curita me lædis Venerem tritonia uirgo. Corripis in digitos, cur mea dona tuos?

Scilicet Idais memor esto in rupibus olim.

Me non te pulchram censuit esse Paris.

Hista tua est, ensisque tuus, mihi uendico malum.

Mars modo sit malo pristinus ille satis.

Vitam

VITAM HOMINIS

ESSE NIHIL.

Nos tenuem strictis spirantes acra fibris, Viuimus & Phœbi lampada conspicimus.

Quotquot uiuimus hic fumus omnes organa,qua Viuificis animat flatibus aura leuis,

Quot tua si tenuem restringat palma uaporem Eripiens animam miseris usq; stygem.

Sic fumus ergo nihil. Plutoni pafcimur omnes, E flatu minimo nos leuis aura fouet.

> IN PVGIONEM EBETEM EBETIS. È GRAECO.

Plumbeus hic mucro tuus est obtusus, ebescp. Mucro aciem ingenij fert tuus iste tui.

DE GLORIA ET PO-

PVLI IVDICIO.

Maxima pars hominum fama fibi plaudit inani, Atq; leuis uento fertur in astra leui.

Quid populi tibi uoce places: fæpe optima cæcus, Dat uicio. & temere deteriora probat.

Sollicitus pendes alieno semper ab ore.

Ne laudem cerdo quam dedit, eripiat. Fors tamen irridet quo tu laudante superbis.

Ex animo laudet: laus tamen illa fugit. Quid tibi fama facit: toto lauderis ab orbe.

Articulus doleat, quid tibi fama facit?

Ridiculum

Muscas è cratere tulit conuiua prius quam Ipse bibit, reddit rursus, ut ipse bibit. Addidit & causam muscas ego non amo dixit, Sed tamen è uobis nescio num quis amet.

Os canis implet anas alium capturus hiabat,
Non capit at quam iam ceperat ore fugit.
Siemifer interea dum rem captas alienam,
Sæpius & merito perdis auare tuam.

AVARVS .HOMO.

In præsepe canis sæno nec uescitur ipse,
Nec sinit ut sænum qui cupit edat equus.
Seruat auarus opes,opibus non utitur ipse,
Atque alios uti qui cupiunt, prohibet.

OCCIDERE MATREM.

Quâ gladium intrudes per uentremne an ne papillas:
Tepeperit uenter, te lactauere papilla.

DVS DEVS.

Dabona siue rogere deus, seu nulla rogere,
Er procul à nobis mala quéeq; petentibus auser,
Et mala siue petare nega, seu nulla petare.

E In

Qui capit uxorem defuncta uxore secundam, Naufragus in tumido bis natat ille freto. IN FATVM. È GRAECO.

Si ferris ferre & fer . sin irasceris,& te

Læseris, & quod fert te feret, immo trahet.

DE SOMNO AEQ VANTE PAV
PEREM CVM DIVITE.

Somne quies uitæ spes & solamen egenis, Diuitibus noctu, quos facis esse pares.

Triftia demulcens lethato pectora rore,

Excutis & sensum totius inde mali.

Lata benignus opes inopi per somnia mittis.

Quid falfas rides diues opes inopis? Diuitibus uere curas, tormenta, dolores,

Pauperibus false gaudia uera ferunt.

IN DEFORMEM ET IMPROBUM. È GRAECO
Pingere difficile est animum, depingere corpus.

Hocfacile eft, in te funt tamen ambo fecus.

Nam prauos animi mores natura reuelans, Fecit ut emineant undica perspicui.

Sed formæ portenta tuæ deformia membra

Quis pingat quando haccernere nemo uclist

TVM. È GRAECO.

Vippera Cappadoce mordens mala protinus haufto, Tabifico perijt fanguine Cappadocis. [In statuam

IN STATVAM FERREAM. E GRAECO. Effigiem statuere tibi rex perditor orbis

Ex ferro, ut longe uilius ære foret.

Hoc fecere fames, cædes, furor æris, egeftas, Hæctua, quis omnes perdit auaritia.

VERSUS TAMBICI DIMETRI BRACHY CATALECTICI AD CANDI-

DVM, QVALIS VXOR

DELIGENDA.

Moneta Candide, Prius receperis Sequi cubilia. Quo nil beatius, Fœainda dulcibus Pater tibi tuus

Iam tempus id petit Quod à prioribus Vagis amoribus Non absq fœnore Tandem renuncies, Repende posteris. Tandemag desinas Non sit tibi tamen Incerta Cypridis Haccura maxima Spectare Candide Querasquirginem, Quid dotis afferat, Quam rite iam tibi Quam sit ue candida, Concorde uincias Infirmus estamor, Amore conjugem, Quem stultus impetus Que iam genus tuum, Decore concitus Parit, uel improbus Ardor pecuniæ. Natis adaugeat, Quicuncp amauerit Propter pecuniam Hoc ante præstitit Amatur huic nihil

E 2 Præter

Præter pecuniam. Capta pecunia Vanescitilico, Item fugax amor, Feréquiam prius Perit quam nascitur. At nec pecunia, Quam auarus antea Miser cupiuerat, Iuuare postea Quicquam potest, ubi Quam non amauerit Sit orta perspice. Inuitus attamen Omnino cogitur Tenere coniugem. Quid forma nungdhac Mores puellula Vel febre decidit: Annisue deperit? Vt fole flofalus Tum defluentibus Genæ coloribus. Amorligauerant Quem hac fola uincula Absitq; toruitas. Solutus aufugit. At rurlus ut tamen At uerus est amor, Sit in genis pudor, Quem mente perspicax. Nec ore uirginis

Ratione confule Prudens iniuerit. Et quem bono omine Virtutis inclytre, Quæ certa permanens Non febre decidir. Annis ue deperit. Respectus efficit. Primum ergo quam uoles Amice ducere. Quibus parentibus Vemater optimis Sit culta moribus, Cuius tenellula Infugat, exprimat. Tum qua sit indole. Quam ducis, hocuide, Vt ore uirginis Infit ferenitas, Ab ore uirginis Infit

Infit procacitas, Et sit quieta, nec Cingat falacibus Viros lacertulis, Vultu modesta sit. Nec spectet undig Vagis ocellulis. Proculcy Stulta fit Paruis labellulis Semper loquacitas. Procules rusticum Semper filentium. Sit illa uel modo Instructa literis. Veltalis ut modo Sit apta literis. Felix, quibus bene Prifcis ab optimis Poffit libellulis Vitam beantia Haurire dogmata. Armata, cum quibus Necilla prosperis Superba turgeat, Necilla turbidis

Prostrata casibus Iucunda ficerit Semper,nec unquam erit Grauis, molestaue Vitæ comes tuæ. Quæ docta paruulos, Docebit & tuos Cum lacte literas Olim nepotulos. Iam te iuuauerit Viros relinquere, Doctag coniugis Sinu quiescere. Dum grata te fouet, Manug mobili. Dum plectra personat, Et uoce qua nec est Progne fororculæ Tua fuatior. Amœna cantilat. Apollo quæ uelit Audire carmina-Iam te iuuauerit Sermone blandulo Docto tamen, dies Miscella lugeat Noctes que ducere. E 3" Notare

Notare uerbula Mellita maximis Non ables gratijs Ab oremelleo Semper fluentia, Quibus coherceat. Si quando te leuet Inane gaudium, Quibus leuauerit, Si quando deprimat Temœror anxius Certabit, in quibus Summa eloquentia. Iam cum omnium graui Rerum scientia. Talem olim ego putem, Et uatis Orphei Fuiffe coniugem. Necunquam ab inferis Curaffet improbo Labore feeminam Referre rusticam, Talemq credimus Nasonis indyram, Quæ uel patrem queat Acquare carmine,

Fuisse filiam. Talemq suspicor Qua nulla charior Vnquam fuit patri, Quo nemo doctior Fuisse Tulliam. Talisquaguag tulit Gracchos duos, fuit Quæ quos tulit,bonis Instruxit artibus. Hoc profuit minus. Magistra quam parens. Quid prisca sacula, Tandem reuoluimus? Vicung rufticum. Vnam tamen tenet Nostrumq uirginem Tenet, fed unicam. Atlicutunicam Plerifc præferat. Cuiq conferat Ex hijs fuiffe, quæ Narrantur omnibus Tot retro fæculis, Quæ nunc & ultimam Monet Britanniam Perlata Perlata penulis Fameuolucribus. Laus arcp gloria Orbispuellula Totius unica, Acnon modo fuæ Cassandra patriæ. Dic ergo Candide, Sitalis & tibi Puella nuberet. Quales ego tibi Supra recensui. Desit licet queas Formam requirere. Dotisue quod parum Lucrere conqueri, Hiclermo uerus eft, Quacunq fit fatis Elt bella quæ placet, Nec quisco habet magis, Te Croese ditior. Quam qui libi fatis

Quodana haber purat. Sic nunc me amet mea. Vtnil ego tibi Amice mentiar. Cuicunca gratiam Formæ negauerit Natura uirgini . Certe licet fiet Carbone nigrior. Foret tamen mihi hac Virtutis indole Olore pulchrior. Cuicung lubrica Dotem negauerit. Fortuna uirgini Certe fiet licet Vel Iro egentior Foret tamen mihi hac Virtutis indole

RIDICVLVM IN MINACEM. Thrasonis uxorem Bubulcus rusticus Absente eo uitiauerat, Domum reuerfus miles ut rem comperit,

Armatus & ferus infilit.

Tandem

Tandem affequutus folum in agris rusticum.

Heus clamat heus heus Furcifer.

Restat bubulcus, saxácp in sinum legit.

Ille enfe stricto damitat,

Tu coniugem meam attigisti carnifex?
Respondit imperterritus,

Feci.fateris, inquit. At ego omnes deos,

In pectus hunc enfem tibi capuló tenus, Ni fassus esses, abderem.

DE MEDIOCRITATE.

gr os ego haud porrectiores appeto Non auream aut Gygis beatitudinem. Quæ sit satis sibi, uita sat eadem est mihi, Illud nihil nimis, nimis mihi placet.

Proijcitote meum Danai post fata cadauer, Nam metuunt lepores occisi membra leonis.

IN STVLTVM POËTAM.

Scripferat Aeneam nulli pietate fecundum, Vates fecundus nemini.

Quidam igitur regem dum uult laudare, Maronem Pulchre æmulatus feilicet,

Hic hicest, inquit, princeps cui nemo secundus. Hac laude rex indignus est,

Iple led

Iple led est uates dignissimus, ergo age demus Vtriqual laudem debitam.

Hichicest igitur uates, cui nemo secundus, Rex qui secundus nemini.

IN QUENDAM QVI SCRIPSERAT HY-MNOS DE DIVIS PARVM DOCTE, TESTATVS IN PRAEFATIONE

SE EX TEMPORE SCRI-

PSISSE, NEC SER-VASSE LEGES CARMINVM;

ET ARGVMEN-

TVM NON RECIPE.

RE ELOQVENTIAM.

Hic facer Andrea cunctos ex ordine fastos
Perstringit mira cum breuitate liber.

Iplos quos cecinit fuperos dum feriberet omneis,

Credibile est uati consuluisse suo.

Nam subito scripsit, sed sie ut scribere posset

Quantumuis longo tempore non meliuse

Erpia materia est, priscisco intactus ab ipsis Seruatus fato est huic operi iste stilus,

Sec q ad numeros non anxius obligat omnes,

Hoc quoch non uitio, sed ratione facit.
Maiestas operis metro esse obnoxia non uult.

Nempe ibi libertas est, ubi spiritus est,

F Ipla

Ipfa operis pietas indocto fufficit. At tu

Castalio quisquis fonte bibisse soles,

Singula si trutines, erit hinctibi tanta uoluptas.

Quanta tibi ex alio non fuit ante libro.

IN STRATOPHONTA PVGILEM

IGNAVVM. È GRAECO.

Dux Ithacus, patria bis denos abfuit annos.

Quum redijt, celeri cognitus uf q; cani est.

Te pugil o Stratophon, certantem quatuor horas,

Et canis & populus dedidicere simul.

Quin etiam speculum de te si consulis ipse.

Iuratus Stratophon te Stratophonta neges.

IN PVGILEM IGNAVVM.

Nesimus ecce pugil uatem consultat Olympum, An uentura sibi sera senecta foret.

Fors rude donatus uiues ait ille, minatur Certanti gelidus fed tibi falce deus.

IN PARASITVM. È GRAECO.

Stare putes stadio Eutychides quum curreret, at quum Curreret ad cœnam, nempe uolare putes.

IN BIBONEM. È GRAECO.

Serta unquenta, meo ne gratificare sepulchro. Vina, focus, lapidi sumptus inanis erit.

Hac mihi da uiuo, cineres miscere falerno,

Nempe lutum facere est, non dare uina mihi. In bibonemIN BIBONEM. È GRAEGO. Eterra genitus, sub terram morte recondar, Ergo lagena mihi terrea, plena ueni.

IN MVLIEREM FOEDAM.

È GRAECO.

Te speculum fallit, speculum nam Gellia uerum, Si semel inspiceres, nunquam iterum inspiceres.

IN FOEDAM. È GRAECO.

Fugerit ad Parthos, uel ad Herculis uf que columnas. Visa semel, positis uestibus, Antipatra.

IN FOEDAM. È GRAECO.

Qui miser uxorem deformem duxit, habebit Vespere,iam accenso lumine,adhuctenebras.

IN BARBA TANTVM PHILO-SOPHVM. È GRAECO.

Si promissa facit sapientem barba, quid obstat Barbatus possit quin Caper, esse Plato:

DE LICENTIA.

Vltra concessos indulta licentia fines
Prouehitur celeri, non reuocanda, gradu.
Si patiare pedem calcet tibi uespere coniunx,
Calcabit surgens hæc tibi mane, caput.

EPITAPHIVM ABYNGDONII

CANTORIS.

Attrahat huc oculos, aures attraxerat olim Nobilis Henricus cantor Abyngdonius

F & Vous

Vnus erat, nuper mira qui uoce fonaret.
Organa qui fcite tangeret, unus erat.
Vellensis primo templi decus, inde sacellum
Rex illo uoluit nobilitare suum.
Nunc illum Regi rapuit deus , intulit astris.

Ipsisut noua sit gloria calitibus.

ALTERVM DE EODEM.

Hic iacet Henricus, semper pietatis amicus.
Nomen Abyngdon erat, si quis sua nomina quarat.
Vuellis hic ecdesia suerat succentor in alma.
Regis & in bella cantor fuit ipse capella.
Millibus in mille cantor fuit optimus ille.
Præter & hæc ista, suit optimus orgáquista.
Nuncigitur Christe quoniam tibi seruit iste
Semper in orbe soli, da sibi regna poli.

IN IANVM HAEREDEM ABYNGDONIII
Scripsi elegum carmen, Iano me hærede rogante,

Quod tumulum Henrici fignet Abyngdonn-

Displicet, & doctis bene displicuisser, at illi

Displicet hoc tantum si quid inest melius.

Non resonant isti uersus ait, ilico sensi Qualeis lactucas talia labra petant.

Ridendos ergo ridens effutio uerfus.

THE PARTY

Hos uorat applaudens Ianus utráq manu. Hos tumulo infculpfit, fub eundem protinus obdi. Atquifdem dignus uerfibus ipfe legi.

Ante,

Ante, retroque bifrons Ianus deus omnia uidit.
Talpa, effrons uidet hic Ianus utring nihil.

AD AVLICVM.

Sæpe mihi iactas faciles ad principis aures
Liber, & arbitrio ludis ut ipfe tuo.
Sicinter domitos fine poya famelennes

Sicinter domitos fine noxa fæpe leones,

Luditur, ac noxæ non fine fæpe metu. Infremit incerta crebra indignatio cauffa.

Et subito mors est, qui modo ludus erat.

Tuta tibi non est, ut sit secura uoluptas

Magna tibi est, mihi sit dummodo certa, minora

IN TYNDALVM

DEBITOREM.

Ante meos quam credideră tibi Tyndale nummos, Quum libuit, licuit te mihi sæpe frui.

At nunc si tibi me fors angulus offerat ullus,

Haud fecus acuifo, qui pauet angue, fugis-

Non fuit unch animus mihi crede reposcere nummos

Non fuit, at ne te perdere cogar, erit,

Perdere te saluo nummos uolo, perdere utrunca

Nolo, sat alterutrum sit perijsse mihi.

Ergo tibi nummis, aut te mihi redde, retentis.

Aut tu cum nummis te mihi redde meis.

Quod tibi si neutrum placeat, nummi mihi saltem

Facredeant, at tu non rediture, Vale.

F 3 In

IN MENDICVM GERENTEM

Tu te fers medicum, nos te plus esse fatemur. Vna tibi plus est litera, quàm medico.

IN VXOREM IMPVDICAM. Est fœcunda mei fœcunda est uxor Arati, Nempe suo genuit ter sine fœta uiro.

Vt fugeret miseræ Diophantus tedia uitæ, Vsus Arachneo est stamine, pro laqueo.

DE PVELLA QVAE RA-PTVM FINXIT.

Conspiceret solam iuuenis cum forte puellam, Et sibi oportunum crederet esse locum, Improbus inuitam cupidis amplectitur ulnis. Basiácp & plusquam basia ferre parat.

Illa reluctata est, legemquirata minatur.

Qua miser effuso sanguine raptor, obit. Instetit ille tamen iuuenili ardore proteruus.

Nunc precibus satagit, nunc superare metu. Non precibus, non illa metu superata, reclamat,

Calce petit, mordet dente, manucy ferit. Ira fubit iuuenem iam pene libidine maior,

Et ferus o demens siccine pergis, ait,
Per tibi ego hunc ensem iuro, simul extulit ensem,
Commoda ni iaceas, ac taceas, abeo.

Ilico

Ilico fuccubuit tam trifti territa uerbo

Atquage, sed quod agis, ui tamen, inquit, agis.
IN CHRYSALVM.

Chryfalus in fyluis loculos quum conderet, hæsit.

Certa loci possent, qua sibi signa capi.

At super ut summa raucum uidet arbore coruum, Hiemihi conspicua est, inquit, abitq;, nota

Capti fola scopi redeuntem copia lusir,

Nam sua iam in quauis arbore signa uidet.

IN ASTROLOGVM.

Dum tua quos noster celebrat pro uatibus error. Fata cient positu syderis Astrologi.

Hædum stella fauet, dumq hæd tibi stella minatur, Pendula mens inter spering, metumq tua est.

Prospera seu uenient, uenient reticentibus illis.

Affolet & fubitum lætius effe bonum.

Seu uenient aduerfa, diu nescire iuuabit. Viura & medij temporis usq; frui.

Quin iubeo fatis etiam prohibentibus ipsis Factibi mens hilares transigat æqua dies.

IN CRVCE DIGNVM. È GRAECO.

Mastaur

n elementa tibi duo subtrahe prima,
Nemo te reliquis dignior esse potest.

EPITAPHIVM. È GRAECO.

Quatuor hic tumulus fratres complectitur, ex his Prohdolor una duos lux parit, ac perimit.

Egraco.

È GRAECO.

Fortibus haud parcis Mars ferè, sed timidis.

È GRAECO.

Ista Neoclidæ gnatos habet urna gemellos Seruitio hic patriam liberat, hic uitio.

AD QUENDAM CVI VXOR

MALA DOMI.

Vxor amice tibi est semper mala, quum male tractas Fit peior, sed sit pessima, quando bene.

Sed bona si moriatur erit, melior tamen id si Te faciat uiuo, ast optima si propere.

CHVM IN TEMPESTATE, CVI FVERANT CONFESSI.

Cum tumida horrifonis infurgeret unda procellis, Et maris in lassam ferueret ira ratem,

Relligio tumidis illabitur anxia nautis,

Heu parat exclamant hoc mala uita malum.

Vectores inter Monachus fuit, huius in aurem Se properant uitijs exonerare fuis.

Ast ubi senserunt nihilo sibi mitius æquor, Sed rapido puppim uix superesse freto.

Quid miriest ait unus, aqua si uix ratis extat,

Nostrorum scelerum pondere adhuc premitur.

Quin

Quin monachú húc, in qué culpas exhausimus officis; Eïfcite, & secum hinc crimina nostra ferat.

Dicta probant, rapiunt cp uiru, simul in mare torquet, Et lintrem leuius quam prius isse ferunt.

Hinchine quam grauis est peccati sarcina, disce, Cuius non potuit pondera ferre ratis.

AD CANDIDVM, PAROCHVM VITAE IMPROBAE.

Factus es o populi pastor mi Candide magni, Ter tibi, terce tuo gratulor ergo gregi.

Aut mihi iudicium minuit fauor, aut tuus ufquam Non potuit talem grex habuisse pattem.

Non tibi uanarum est fastosa scientia rerum,

Quippe nec in populum est utilis illa tuum.

Atrarætibi funt uirtutes, fictibi raros

Patribus ex priscis credo suisse pares. Quid faciant, sugiant ue tui, quo cernere possint.

Vita potest daro pro speculo esse tua.

Tantum opus admonitu est, ut re intueantur, & ut tu Quæ facis, hæc fugiant, quæ fugis, hæc faciant.

È GRAECO.

Naufragus hac situs est, iacet illa rusticus urna. Ad styga siue solo par uia, siue salo.

IN POSTHVMVM EPISCOPVM.

Præful es, & merito præfectus Posthume sacris, Quo magis in toto non erat orbe sacer.

G Gaudeo

Gaudeo tam magnum, tam fanctum gaudeo munus, Tandem non temere nuncuelut ante dari.

Nempe errare folet temerarius impetus, at te Delectum magna sedulitate patet.

Namo ubi de multis tantummodo fumitur unus, Sæpe malus casu, pessimus arte uenit.

At te, de multis legitur si millibus unus, Stultior haud possit, deterior úe legi-

DE BOLLANO.

Vrticis lectum Bollano urentibus omnem Insternunt socij, quum cubiturus erat-Se tamen urticis ustum negat, haud negat illas In tenebris nudum se reperisse tamen. Vnguibus aut, igitur uitata carne necesse est, Aut nudis tantum dentibus inciderint. Cum tamen in tenebris illæsus repperit herbas,

Vrticas qua nam repperit elle nota. DE VVLPE AEGROTA ET

LEONE APOLOGVS.

Dum iacet angusta uulpes ægrota cauerna, Ante fores blando constitit ore Leo. Ecquid amica uales? cito me lambente ualebis, Nescis in lingua uis mihi quanta mea. Lingua tibi medica est, uulpes ait. at nocet illud

Vicinos quod habettam bona lingua malos. Delcone DE LEONE ET LYSIMACHO.

Dum domitus placido Leo lamberet ore magistrum,

Prouocat exemplo quemlibet ipfe fuo. Cumés diu ex tanta prodiret nemo corona,

Profilijt forti pectore Lysimachus.

Iple, ait, audebo leoninam tangere linguam, Sed tam uicinis dentibus haud faciam.

IN FABIANVM ASTROLOGVM.

Vno multa die de rebus fata futuris,

Credula quum de te turba frequenter emat.

Inter multa unum si fors mendacia uerum est. Illico uis uatem te Fabiane putem.

At tu de rebus semper mentire futuris.

Si potes hoc, uatem te Fabiane putem.

IN IACOBVM REGEM

Dum pius Henricus uictricibus afferit armis Romano te iterum Gallia pontifici,

Scotorum Iacobus regnum rex ecce Britannum Occupat, infeftis impius agminibus.

Fædera non illum toties iurata morantur,

Coniugis in fratrem quin ferat arma fuz.

Quin Gallo fidei comitem fe adiungeret hosti,

Quin cuperet Petri mergere nauiculam. Nec mirum est, scelera hæc si uir conceperit, infans

Carde patris teneras imbuit ante manus.

G 2 Ergo

240 THOMAS MORI

Ergo uolente Deo, perijt cum strage suorum. Exitus & scelerum qui solet esse, suit.

IN REGEM SCOTIAE, QVI ARCEM NOR HAMAM PRODITAM SIBI TAMEN OPPVGNAVIT, DISSIMVLANS

PRODITAM ESSE.

Scote quid oppugnas Norhamam uiribus arcem?
Ante tibi falsa proditione datam.

An fraudis pudet at tam multis, & tot apertis
In uitijs non est illa pudenda tuis.

Artibus ergo malis capta fuit arce, uoluptas Magna tibi forfan, sed breuis illa fuit.

Tecp, tuiscp mala (merita fed) morte peremptis, Arx intra est paucos capta, recepta dies.

Proditor ince tuo peteret cum præmia regno, Mors sceleri est merces reddita digna suo.

Proditor ut pereat, pereat cui proditur hostis-Inuicta in fatis arx habet ista suis-

GIS SCOTORVM.

Scotorum Iacobus princeps, regno hostis amico Fortis & infelix hac ego condor humo. Quanta animi fuerat, fidei uis tanta fuisset.

Sed pudet heu iactare, queri piget, ergo tacebo. Garrulacis o utinam fama tacere uelis.

Vos

Vos tamen o reges moneo, rex nuper & ipfe, Ne sit (ut esse solet)nomen inane sides.

IN MALVM PICTOREM.

Exprimit egregia pictor mirabilis arte,
Dira canis pauitans ut fugit ora lepus.
Intima naturæ scrutatus uiscera fingit,

In cursu leporem retro metu aspicere. Tam bene qui leporem sugientem expresserit, opto Sit lepus, & sugiens ipse retro aspiciat.

IN EVNDEM.

Cum cane sic pictus lepus est, ut dicere nemo
Esset utér ue canis posset, utér ue lepus.
Pictor ubi hoc didicit, quod inerti defuit arti,
Suppleuit miro callidus ingenio.
Resut aperta foret, longects facesseret error.
Subscripsit tantum, est hic canis, iste lepus.

DE TYNDARO.

Non minimo infignem nafo dum forte puellam Bafiat, en uoluit Tyndarus effe dicax. Frustra ait ergo tuis mea profero labra labellis, Nostra procul nasus distinet ora tuus. Protinus erubuit, tacitacp incanduit ira,

Nempe parum falfo tacta puella fale, Nafus ab ore meus tua fi tenet ofcula, dixit, Qua nafus non est hac dare parte potes.

G 3 In Brixiū

BENTEM DE CHORDIGERA, NAVE
GALLORVM, ET HERVEO
EIVS DVCE.

Heruea dum celebras Brixi, tua carmina damnas. Nam tibi scripta mala est res bene gesta, side.

Historiam spondes illa Germane poesi,

Quæ modo quum non sir uera, nec historia est.

Aut odio incipiant, aut indulgere fauori,

Et quisnam historijs qui modo credit, erit: Iamés nec ipse tuus per te laudem Herueus ullam Sublata rerum possit habere side.

IN EVNDEM. DE EODEM HERVEO, ET EADEM NAVE, QVAE IN PVGNA NAVALI CON FLAGRAVIT.

Brixius immerita quod fustulit Heruea laude.
Quod merito aduersum fraudat honore ducem.

Quod de Chordigera mendacia mille carina, Contra quam fefe res habuere, canat.

Non equidem miror, nece prauo falsa fauore,

Quod uoluit prudens scribere, credo tamen. Sed de Chordigera, uatem qui uera doceret,

Quiuit adhuc reducem nemo referre pedem. Iple tamen(sciret quo certius omnia) dignus.

Qui media præsens naue fuisset, erat.

Verlus

VERSVS EXCERPTI È CHORDIGERA BRIXII, AD QVOS ALLVDVNT QVAEDAM EPIGRAMMA-

Circumeunt unum dextra, leuacp Britanni Heruca, tela uolant brumali grandine plura In caput unius Heruei, quæ fortiter heros Excutiens dypeo, contraria in agmina uertit.

POSTEA DE EADEM CHORDIGERA.

Iple fuos Herueus comites hortatur, & inftat,
Atq inter primos audax magno impete in hoftes
Inuchitur, ferit hos miffo per tempora telo.
Transigit huic gladio costas, huic ilia nudat.
Decutit his caput, impacta per colla bipenni.
His latus, his humeros hasta perstringit acuta.

EPIGRAMMA MORI, ALLVDENS AD VERSVS SVPERIORES.

Quod ferit hos Herueus misso per tempora telo.
Iliacp & costas transigit huic gladio.
Decutit his caput impacta per colla bipenni.
His humeros hasta perforat, atcp latus.
Tum clypeo aduersa quod tela uolantia parte
Fortiter excutiens unde uolant, regerit.
Estugit hoc sensum, tot telis pugnet ut unus,
Iscp cui clypeo est altera onusta manus.

Fortis.

Fortis huic pugnæ rerum natura repugnat.

Præteritum quiddam est hac puto parte tibi.

Namq ubi magnanimum produxeris Heruca, telis Pugnantem pariter quatuor, det clypeo.

Forte tibi exciderat, fed debuit ante moneri

Lector, tunc Herueo quinq fuisse manus.

ALIVD DE EODEM.

Miraris dypeum, gladium, hastam, tela, bipennem, Herueus quocp gerat belligeret cp modo.

Dextera crudeli manus est armata bipenni,

Instructa est gladio sæua sinistra suo. Iam telum, telica uicem quæ præbeat, hastam Fortiter (impressis dentibus) ore tenet.

At quia tela caput brumali grandine plura Inuolitant, dypeum collocat in capite.

Duritia capitis draco cesserit, unque Celeno, Sicelephas illi dentibus impar erat.

Ergo nouum aduerfos monstrum procurrit in hostes. Terribilis rictu, terribiliscs manu.

HIC PRIMVS VERSVS BRIXII EST, QVO HERVEA IAM MORITVRVM DE

SE FACIT VATICINANTEM.

Inter Phœbeos non aspernandus alumnos Heruei magna canit Brixius acta ducis.

Inter Phœbeos non aspernandus alumnos, Herueum, hostes, socios, concremat atquates.

Inter

Inter Phœbeos non aspernandus alumnos,
Vnde igitur uates, quæ cecinit, didicit:
Inter Phœbeos non aspernandus alumnos,
Phœbeo reliquum est audiat ex tripode,
IN EVNDEM, VERSVS POËTA!

RVM SVFFVRANTEM.

Priscos poetas nemo te colit magis, Legir ue diligentius.

Nam nemo priscis è poetis omnibus Est, cuius ipse ex uersibus,

Non hinc & inde Hosculos, & gemmulas Manu capaci legeris.

Vatem redonans tanto honore protinus, Scriptis tuis ut inferas.

Beasch uatem. nempe quæ tu congeris, Suos parentes indicant,

Magiscp resplendent tua inter carmina,

Quam nocte lucent fydera. Tantum decus uati inuidere nemini Soles amigus omnium

Soles, amicus omnium,

Ne quis, decus prioris olim faculi,

Neglectus abs te defleat. Ergo facrati ne poetarum modi Longo fitu obfolefcerent.

Iniuria tu uindicatos temporis Nouo nitore percolis.

H Hocest

Mens.

Hoc est uctustis arte nouitatem dare,
Qua re nihil felicius.
Ars o beata quisquis arte isthactamen
Vetusta nouitati dabit,
Is arte nulla (quamlibet sudet diu)
Nouis uctustatem dabit.

ALLVSIO AD CENOTA/ PHIVM HERVEI.

Heruca cum Decijs unum conferre duobus, Aetas te Brixi iudice nostra potest.

Sed tamen hoc distant, illi quod sponte peribant, Hic perijt, quoniam non potuit sugere.

PHOEBVS BRIXIVM ALLOQVITVR.

Vis de grandisono quid sentio scire libello,

Qui arma, necemca Heruci bellipotentis habet.

Ergo facer Phœbo facra hæc oracula uates Accipe Phœbeo reddita de tripode.

Vna opere in toto deest fyllaba, mille supersunt. Plenu opusest, nam quid posset abesse minus.

Vna uno hæclegitur, sed non legitur tibi mense, Et plus quam medium syllaba mensis habet.

> AD SABINVM, CVI VXOR ABSENTI CONCEPIT.

Subfidium uitæ, feræ spes una senectæ, Nata tibi est soboles, curre Sabine domum-

Curre,

Curre, salutanda est uxor secunda, uidenda est. Chara tibi soboles, curre Sabine domum.

Chara tibi loboles, curre Sabine domum.

Curre inquam, ac propera, nimiumés uidebere lentus, Quantumuis properes, curre Sabine domum.

Iam queritur coniunx de te tua,iam tua de te

Conqueritur foboles, curre Sabine domum.

Nunquam ingratus ades, nece cu foboles tibi nata est. Sed nece cum genita est, curre Sabine domum.

Curre, ut adelle, puer facro dum fonte lauatur,

Nunc saltem possis curre Sabine domum.

AD CANDIDVM, LAVDANTEM SAN CTOS VIROS, CVM IPSE

ESSET MALVS.

Sapebonos laudas, imitaris Candide nunquam. Laudo, inquis, posita Candidus inuidia.

Nam quicunq; bonos imitatur, & æmulus idem est, O lacte, o niuibus Candide candidior.

QVIS OPTIMVS REIPVB. STATVS.

Queris uter melius, Rex ne imperet, an úe Senatus. Neuter (quod sæpe est) si sit uter qualus.

Sin sit utercy bonus, numero præstare Senatum,

Incp bonis multis plus reor effe boni.

Difficile est numerum forsan reperire bonorum, Sic facile est unum sæpius esse malum.

Er fuerit medius sæpe inter utrung Senatus,

Sed tibi uix unquam Rex mediocris erit-

H 2 Confiliocs

Consiliocp malus regitur meliore Senator, Rex consultores sed regit ipse suos.

Alter ut eligitur populo, sic nascitur alter.

Sors hiccæca regit, certum ibi confilium.

Illecp se factum populo, populum sibi factum Scilicet hicut fint quos regat iple putat.

Rexest in primo semper blandissimus anno,

Omni anno conful rex erit ergo nouus.

Rex cupidus longo populum corroferit æuo. Si consul malus est, spes melioris adest.

Nec me nota mouet quæ pastam fabula muscam Ferre iubet, subeat ne male pransa locum.

Fallitur expleri regem qui credit auarum,

Nunquam hæcnon uacuam mittet hirudo cuti

At patrum confulta grauis diffensio turbat,

Regi diffentit nemo, malum hoc grauius. Nam quum de magnis uaria est sententia rebus,

Quartio fed tamen hac nascitur unde tibi?

Est ne usquam populus, cui regem siue Senatum Præficere arbitrio tu potes ipfe tuo:

Si potes hoc, regnas, neciam cui, confule, tradas Imperium.prior est quastio, an expediat.

DE FVSCO POTORE

Potando medicus perituros dixit ocellos Fusco, qui cum se consuluisset, ait,

Perden

Perdere dulcius est potando, quam ut mea seruem Erodenda pigris lumina uermiculis.

AD AMICVM.

Litera nostra tuis quantum mihi colligo scriptis, Sera tibi ueniet, nec tibi sera tamen:

Nec bello ueniunt intempestiua peracto, Qua bello poterant tela iuuare nihil-

DE REGE ET RVSTICO.

Rusticus in syluis nutritus uenit in urbem-Rusticior Fauno, rusticior Satyro.

En populus plena stetit hinc, stetit inde platea,

Vnacp uox tota, Rexuenit, urbe fuit. Rufticus infolita uocis nouitate mouetur,

Quidnam ita respectet turba, uidere cupit-

Rex subito inuehitur, celebri præeunte caterua.

Aureus excelso conspiciendus equo.

Tum uero ingeminant, uiuat rex. undiq; regem Attonito populus fuspicit ore suum.

Rusticus, o ubi rex cubi rex est clamat at unus,

Ille, ait, est illo qui sedet altus equo.

Hiccine rex puto me derides, rusticus inquit.
Ille mihi picta ueste uidetur homo.

IN EPISCOPUM ILLITERATUM, DE

QVO ANTE EPIGRAMMA EST

SVB NOMINE POSTHVMI.

Magne pater damas, occidit litera, in ore

H , Hocumum

Hoc unum, occidit littera semper habes, Cauisti bene tu,ne te ulla occidere possit

Littera, non ulla est littera nota tibi.

Nec frustra metuis ne occidat littera, scis non Viuificet qui te spiritus esse tibi.

DE SACERDOTE RIDICVLE ADMONEN/ TE POPVLVM DE IEIVNIO, CVM

DIES IAM PRAETERISSET.

Admonuit populum noster cum forte sacerdos, Proxima quos fastos afferat hebdomada,

Martyris Andreæ magnum & memorabile festű est, Scitis, ait, charus quam fuit ille deo.

Squalida lasciuam macerent iciunia carnem.

Hoc luetum est, sancti hoc instituere patres.

Præmoneo ergo omneis, in martyris huius honorem, Quod ieiunari debuit, inquit, heri.

DE QUODAM MALE CANTANTE.

ET BENE LEGENTE.

Tam male cantasti, possis ut episcopus esse.

Tam bene legisti, ut non tamen esse queas.

Non satis esse puto, si quis uitabit utrumuis. Sed fieri si uis præsul, utrunq; caue.

AD SABINVM.

Quos ante coniunx quattuor Natos Sabine protulit Multum ecce dissimiles tibi,

Tuos

Tuos nec ipfe deputas. Sed quem tibi puellulum Enixa iam nuperrime est, Solum tibi fimillimum Pro quatuor complecteris. Adulterinos quatuor Vocas, repellis, abdicas. Huncunicum ceu yváriop, Qui sit tibi hæres, destinas. Hunc ergo in ulnis gestiens, Exofculandum ab omnibus Ve filium fert fimia. Totam per urbem baiulas. Atqui graues tradunt Sophi, Quibus laborép, studiumép id est, Secreta quicquid efficit Natura perscrutarier. Ergo graues tradunt Sophi, Quodeunq matres interim Imaginantur fortiter, Dum liberis datur opera, Eius latenter & notas, Certas & indelebileis, Modocp inexplicabili In semen ipsum congeri. Quibus receptis intime,

Simulép

Simules concrescentibus A mente matris infitam Natus refert imaginem. Ouum tot abeffes millibus. Dum gignit uxor quatuor, Quod effet admodum tui Secura, distimiles parit. Sed unus omnium hic puer Tui refert imaginem, Quod mater, hunc dum concipit, Sollicita de te plurimum. Te tota cogitauerat, Dum pertimelcit anxia, Ne tu Sabine incommodus Velutes Lupus in fabulam Superuenires interim.

DE PRINCIPE ET RVSTICO SELANDO, RIDICVLVM.

Quum spectaret aquas princeps, in ponte resedit, Primoresca suos ante stetere pedes, Rusticus adsedit, modico tamén internallo,

Ciuilemes dato se putat esse loco.

Ponte sedere audes rustice; non ne pudet;

Ille refert, scelus est in eodem ponte sedere;

Quid si pons longus millia dena foret:

DE AVLICO RIDICVLVM

Quum descendit equo de circumstantibus uni
Aulicus hunc teneas quisquis es inquit equum.
Ille ut erat pauidus dixit, domine ergo serocem,

Hunc rogo qui teneat sufficit unus equum?

Vnus ait potis est retinere, subintulit ille. Si potis est unus, tu potes ipse tuum.

IN MILITEM FYGACEM ET ANYLATYM.

Aureus iste manus miles cur annulus ornat Iure tuos ornet qui meliore pedes ? Viilior nuper, meliorep in Marte feroci Planta tibi palmis una duabus erat.

IN BRIXIVM POËTAM.
Brixi tale tuo natum est ænigma libello

À Sphinge opponi possit ut Oedipodi.
Cordigera est tibi tota frequens, tibi no tamé use est.
Cordigera in toto syllaba prima libro.
Cor.

IN TVSCVM POTOREM.

Perdis ait Tusco Medicus tua lumina uino, Consultat secum quid uelit ergo sequi. Sydera, terra, freturnop solent quecunop uideri, Omnia sunt inquit uisa reuisa mihi.

Multa mihi fed uina tamen gustanda supersunt, Multa refert annus quum noua musta nouus. I Iam

China

Iam certus, firmusép. ualebitis inquit ocelli Nempe fatis uidi, non fatis uf q bibi.

IN ARNVM PERIVRVM.

Iurasti satis Arne diu, tandem obtinuisti,
Iurare ut posthaciam tibi non sit opus.

Cœpit ubics tuo uir iuratissime uerbo
Quam iuramento non minor esse sides.

IN EVNDEM.

Te femper iuras, & cunctis Arne minaris, Vis feire utilitas quæ u enit inde tibi. Sie iuras, ut nemo tibi iam deniep credat, Sie minitaris, ut has nemo minas metuat.

IN EVNDEM.

Arno nemo magis pedibus ualetufq, sed olim Frigore contractas perdidit ille manus.

Optat bella tamen, cui pes citus, utraq; manca est Cui manus, in bello, scis puto quid faciet.

At cui lingua procax, manus est ignaua, procax est Huic non ignaua lingua secanda manu.

DE MARVLLO.

Admonuit Medicus lippum Theodore Marullum Ne uinum (cæcus ni uelit esse) bibat.

Pareat ut medico (quancia ægre) abstemius esse Ecce duos totos sustinet usca dies.

Post, sitit assueti renocatus imagine uini, Iam & foras Medico uera minante ruit.

Ventum

Ventum erat ad uinum, quum sic sua lumina mœstus Affatur, posito iam peritura mero.

Huc iter est, huc me fidi duxistis ocelli.

Hunc bibite,& dulces ambo ualete duces.

Gustus, odorés manent, miratur abire colorem, In nigras subeunt lumina dum tenebras.

Hoc tamen aduerfum lenit folamine cafum,

Dote meri minima quod cariturus erat.

IN RISCVM EQVITEM

Riscus eques prudens longóq peritus ab usu Distimiles, causa non sine, pascit equos.

Nance alit ille duos, uolucrem præuerterit alter, Alter fed pigro, pigrior est Asino,

Hicergo non festinantem ad prælia defert, Ille prius tuba & clanxerit, inde refert.

IN GELLIAM.

Mentitur qui te dicit mea Gellia fuscam Iudice me non es Gellia fusca, nigra es.

IA EANDEM.

Candida fum dicis, fateor, fed candida quum fis, Cur tibi candorem hunc obtegit atra cutis ?

IN EVPARYPHVM VESTE, OPPIGNE/ RATO FVNDO, EMPTA.

Non miror sudare tuæ te pondere uestis,

St. Date:

I 2 Quatuor

Quatuor hac terrae ingera uestis habet, Quantum uiuenti tibi terrae ingesseris uses Tam magnum tumulu, nec tumulatus habet,

IN GAREMANVM VENDIA TIS AGRIS PAV.

En patrios nuper Garemanus uendidit agros,
Nunc fubito fama uiuere fertur inops.
Non illi ingenium, non illi industria defit,
Verum inimica uiro fata, nocere puto.
Nam putres fuluo glebas mutauerat auro
Callidus,& nunce rem tamen ille facit.

AD SABINVM.

Interiere duæ, coniunx tibi tertia nuplit
Nec tibi fida tamen de tribus ulla fuit.
Non tantum ergo tuas, sed damnas improbe totum
Fœmineum irata mente Sabine genus.
Si tamen hancæqua rem uis expendere lance,
Fies erga ipsas mitior ipse tuas.
Nam tres quum fuerint issem tibi moribus omnes,
Astra hæc nascenti fata dedere tibi.
Si genesis tua te semper iubet esse cucullum
Scilicet expectas uxor ut astra regat.
Casta sutura alis suerat quod adultera tecum est
Hocmerito satis imputat illa tuis.

IN NAVFRAGVM MORSVM A VIPERA IN LITTORE.

E GRAECO.

Aequoris infanas eualit naufragus undas, Tristius Afra salo præbet harena solum.

Dum iacet ecce graui pressus prope littora somno, Nudus, & infesto fessus abusq freto,

Vipera trux perimit, frustra fugis aquora frustra, Heu mifer, in terris debita fata tibi.

DE CHIRVRGO ET ANV.

Vnxit anus ægros uelans chirurgus ocellos Vtile perfuadens hoc fore quing dies.

Interea mappas, pelues, mortaria, discos,

Quicquid onus tutum non facit, inde rapit. Quum fanata oculos circumtulit illa reuinctos

Instrumenta sua sentit abesse domus.

Mercedem ergo exacta, tua contingeret inquit

Vberior pactum est, ut mihi uisus ope. Atuideo nunc di ante minus, quorum ufus in æde eft,

Vidi multa prius nunc uideo inde nihil.

AD QVENDAM.

Quam tibi mens leuis est, tibi si pes tam leuis estet. In medio leporem postes prauertere campo.

DE HERODE ET HERODIADE. Coram Herode Herodiadis dum filia faltat

Dum quo debuerat displicuisse placet.

13 Ebrius . Ebrius affectu rex coniugis, ebrius illo Fortunæ luxu, prætereá que mero.

Opta ait o uirgo, dabitur, iurauimus, huius Dimidium regni poscere si libeat.

Impia fuggettu feleratz filia marrie

Impia fuggeftu fceleratæfilia matris,

Inquit, Baptistæ da precor ergo caput. Dona petis uirgo (si saltatricula uirgo est)

Quæ uix fustineas cernere dona petis.

O funesta parens, o natæ dira nouerca,

Saltare, atqui homines quam iugulare, doces,

Rex dolet, & triftis concedit.nempe coactus Iurifiurandi relligione fui.

O regem fidum, sed tunc tantummodo fidum, Maius perfidia est quum scelus, ipsa fides. AD QUENDAM EBRIOSUM.

Tecum in colloquium quod non properantius iui Segniciem incufas, conquererisco meam,

Confiteor uere, tibi non in tempore ueni. Serior, aut citior debuit hora legi.

Aututinam eiusdem uenissem mane diei,

Aut tibi uenissem mane sequente die . Nunc res luce nimis tractari cœpit adulta,

Quando tua factum est ebrietate nihila

IN PICTURAM HERODIANAE MENSAE.
Sanguine funcita est Herodis mensa uirili,

Sanguine funesta est, mensage Flamminija

Tam

Tam similes cædes, similes fecere puellæ,
Illam saltatrix obtinet, hanc meretrix.
Id tamen intererat, meretrici uita nocentis,
At saltatrici penditur innocui.

Ora uiri fœdo fancti fluitantia tabo,
Decuflumq gerit regia menfa caput.
Corpora fic regi rex Atreus ambo Thyesti
Natorum appoluit frater edenda patri:
Sicregi Odrysio natum regina peremptum
Fida foror, genitrix persida ponit Itim,
Talia regales ornant bellaria mensas.
Crede mihi non est pauperis iste cibus.

TVM È GRAECO.

Situus ad folem statuatur nasus, hiante
Ore, bene ostendas dentibus hora quota est.

Quur emitur fucus, coma, dens, mel, ceráqu, posset Quum persona tibi tota minoris emis

Catera ad historiam, quidda tamen, id quoq magnu Iam tibi saltatum contra erat historiam. Dum Nioben ageres, stabas tanco lapis esses, Quum sieres Canapeus ecce repente cadis. At Canacem gladio referens, quum uiuus abisti, Hoc tibi saltatum contra erat historiam.

Saltauit Nioben, saltauit Daphnida Memphis Ligneus ut Daphnen, saxeus ut Nioben.

Vespere quu bibimus homines sumus, atq benigni.
Mane homini siccus trux fera surgit homo.

IN ANDREAM IN MARE VOMENTEM.

Gratus es Andrea, dignusque cui bene fiat Nam pifces totics qui te pauere, repafcis. DE EODEM.

Aequoris edisti pisces, irascitut æquor. Ecp tuo sœtus exigit ore suos.

IN PVELLAM DIVARICATIS TIV

Ergo puella uiri quis te negat esse capacem, Quum tua tam magnum circudat crura caballum;

AD GALLYM SVBLEGENTEM VE TERVM CARMINA.

Varibus idem animusép, & uere spiritus idem, Qui suit antiquis est modo Galle tibi. Carmina nance eadem, uersusép frequenter cosdem Quos secere illi, tu quoce Galle sacis-

De histrione

IN SCVRRAM PAVPEREM.

Scurra ubi iam fures totam fibi nocte uideret Scrutanteis magna fedulitate domum,

Risit,& o media quid uos hicnocte uidetis

Miror ait, media nil ego cerno die.

DE SOLLICITA POTENTYM VITA.

Semper habet mileras immenfa potentia curas,

Anxia perpetuis follicitudinibus.

Non prodit, multis nisi circumseptus ab armis, Non nisi gustato uescitur ante cibo.

Tutamenta quidem funt hæc, tamen hæc male tutum Illum, aliter tutus qui nequit esse, docent.

Nempe satellitium, metuendos admonet enses,

Toxica prægustans effe timenda docet.

Ergo timore locus quisnam uacat hic ubi gignunt, Hac eadem pellunt, quæ metuenda, metum.

IN PRIVIGNYM COLLAPSA NOVERCAE

STATVA OPPRESSVM. E GRAECO.

Flore nouercalem cingis priuigne columnam, Morte ratus mores interiffe malos.

Te tamen illa premit fubito inclinata, nouercæ Si priuigne fapis,ipfa fepulchra fuge.

AD QVENDAM POETAM

EXTEMPORALEM.

Hos quid te scripsissemones ex tempore uersus:
Nam liber hoc loquitur, te reticente, tuus.

K Innouercas

Prinigno uel amans infortunata nouerca est.

Hippolyto granis, hoc Phædra docere potest.

IN QUENDAM QVI DICEBAT

CARMINIBUS SVIS NON

DEFVTVRVM GE-

NIVM.

Hoc habet Hispani festiuum epigramma poeta. Victurus Genium debet habere liber.

Dum legis huncuerfum, iam tu quoq; scribere uersus Tota mente paras, sed sine mente tamen.

Qué ue canas, quali úe modo contemnis, ea est spes Victura hæc Genio qualiacung; suo.

Namq tuis Genium uir tam geniose Camœnis, Non dubitas aliquem mox alicunde fore.

Tutamen(& cariturus erit) tuus hicliber, opta Vt careat Genio, qui caret ingenio.

Cui Genius uitam producat si quis,erit quis Ex Genijs, adsunt qui tibi mille, malis.

Sed negs sic uinet, uati si credis eidem,

Nam non uiuere, sed uita ualere bene est.

Quod si uita libri est iugi languescere probro. Detur & æterna uiuere morte tibi.

DE CVPIDITATE REGNANDI.

Regibus è multis regnum cui fufficit unum, Vix Rex unus erit, si tamen unus erit.

Regibus

Regibus è multis regnum bene qui regat unum. Vix tamen unus erit, si tamen unus erit.

DE DEDITIONE NERVIAE HENRI/ CO VIII ANGLIAE REGI.

Belliger inuictam domuit te Neruia Cafar,

Non tamen extremis ablqutriulq malis.

Tecapit Henricus, capit & fine fanguine, princeps Magno tam maior Cafare quam melior.

Sensit honorificum sibi Rex coepisse, tibicp Vtile sensisti non minus ipsa capi.

DE FABVLLA ET ATTALO.

Fabulla nuper nescio quid Attalo Irata, & illum commouere gestiens,

Ostenderects quam prorsus hunc nihili putet,

Iurauit illi, si sibi centum forent

Membra, mulier quibus fit, è centum tamen

Præstare dignaretur haud unum Attalo.

Noninquit ille: quæ, malum, est isthæc noua

Frugalitas tibis quá ue parfimonias

Certe folebas effe liberalior.

Vnum ne de centum grauareris modo

Auara commodare at aliquando unicum

Tantum quum haberes, unicum tamen, uiris

Centum folebas dare benigna centies.

Hei metuo ne quid ista portendat tibi

Monstrosa tandem parcitas, magni mali.

K 2 Defebri

DE FEBRICITANTE ET MEDICO BIBACI.

Febre laboraret mihi quum puer Hemitritæo, Forte ibi Sauromatæ posco medentis opem.

Sensit ut admoto salientem pollice uenam,

Fortis, ait, calor est, sed calor ille cadet.

Flagitat ergo cyphum, fundumép exhaurit ad imum. Quantum nec Bitias ebibiturus erat.

Haurit, ad æqualeis ægrotum prouocat hauftus.

Et facere hoc temere ne uideatur, ait,

Aestuat hic ualde, ualde bibat ergo necesse est,

Non paruo obruitur magna liquore pyra.

DE HESPERO CONFITENTE.

Ex more facro dum facerdoti Hefperus.
Commissa fassus expiaret crimina.
Explorat huius ille conscientiam.
Et cautus omne examinat scelerum genus,
Interép multa quærit, an unquàm malos.
Ritu prophano crediderat in dæmonas.
Vah egó ne credam in dæmones, inquit, pater?
Multo labore uix adhuc credo in Deum.

Vnde erat hic plastes: Sicyonius at quis erat, dic.
Lycippus tu quis: tempus ego omne domans.

Cur summis instas digitis roto semper at alas Cur pedibus gestas rut leuis aura feror

At dextra

At dextram cur armat acuta nouacula: fignum est, Quod conferri acies non potis ulla mihi est.

Cur coma fronte iacet quod qui me prendere captat.

Præueniat, caluum est cur tibi retro capur. Quod postos leuibus præceps esfugero pennis,

Nil aget à tergo qui reuocare uolet.

Vnde igitur posses documentum sumere, talem Artificis posuit me tibi docta manus.

DE PHYLLIDE ET PRISCO IM/ PARITER AMANTIBVS.

Clam Phyllis cupido bene nubet candida Prisco, Quam bene spumanti uitrea lympha mero.

Phyllida Priscus amat calido feruentius igne, Frigidius gelida Priscus amatur aqua.

Jungetur tuto, nam si simul ardeat illa,

Sustineat flammas quæ domus una duas?

DE NVMMIS ANTIQVIS APVD HIERONYMVM BVSLIDIA-NVM SERVATIS-

Roma fuis olim ducibus quàm debuit, illi Tam debent omnes Bustidiane tibi.

Roma fuis ducibus feruata est, ipfe referuas Romanos Roma præmoriente duces.

Nam quæ Cæfareos antíqua nomifmata unitus, Aut referunt daros tum ue prius ue niros,

K , Hac

Hæctu fædorum studio quæsita priorum Congeris, & folas has tibi ducis opes.

Cunque triumphaleis denfus cinis occulat arcus, Ipfe triumphantum nomen, & ora tenes.

Neciam Pyramides procerum monumenta suorum Tam sunt, quam pyxis Bustidiane rua.

AD EVNDEM.

Ecquid adhuc placidam mi Buffidiane Camcenam Tua coerces capfular

In tenebras abdis cur dignam luce, quid illi?
Quid inuides mortalibus?

Musæ fama tuæ toto debetur ab orbe.

Quid huic repellis gloriam?

Gratus ab hac fructus toti debetur & orbi

Quid unus obstas omnibus?

An tibi casta procul cœtu cohibenda uirili Cohors uidetur uirginum?

Sunt hæcuirginibus fateor metuenda, sed illis

Deuirginari quæ queunt.

Aede tuam intrepidus, pudor est inflexilis illi. Nec ille rudis, aut rusticus.

Vt tua non ipli cessura est uirgo Dianæ Pudore grata lacteo,

Sicrua non ipli cessura est uirgo Mineruæ Sensu, lepore, gratia.

Ad Bullidianű

AD BUSLIDIANUM DE AEDIBUS MAGNIFICIS MECHLINIAE.

Culta modo fixis dum contemplabar ocellis, Ornamenta tuæ Buflidiane domus,

Obstupui quonam exoratis carmine fatis
Tot rursus ueteres nactus es artifices:

Nam reor illustreis uafris ambagibus ædes,

Non nisi Dædaleas ædificasse manus. Quod pictum est illic pinxisse uidetur Apelles.

Quod sculptum credas esse Myronis opus. Plastica quum uideo Lysippi suspicor artem.

Quum statuas, doctum cogito Praxitelem.

Disticha, quodes notant opus at que disticha uellet. Si non composuit, composuisse Maro.

Organa tam uarias modulis imitantia uoces, Sola tamen ucteres uel potuisse negem.

Ergo domus tota est, uel sædi nobile prisci,

Aut quod prisca nouum sæcula uincat opus. At domus hæc noua nunc, tarde, seróg; senescat

Tunc uideat dominum, nec tamen user senem.

DE PHILOMENO ET AGNA, CON-

IVGATIS MALA FIDE.

En redeunt nostro Veneris miracula sædo Qualia nec prisco tempore sacta reor.

Flos iuuenes inter Philomenus, & Agna puellas. Iunguntur Paphiæ rite fauore Deæ.

K 4 Ille

Ille sed heu nimium laudata uoce superbit, Illa tumet placidi laudibus ingenij.

Ergo coniugium uotis tam sæpe petitum

Non Veneri acceptum, sed retulere sibi.

Ingratis adimit formam Dea, néue coirent

Mutati, dispar indit utrica genus.

Mox Philomenus enim quauis æstate canentem In cuculum, inép auidam uertitur agna lupam.

MEDICINAE AD TOLLENDOS FOETORES

ANHELITVS PROVENIENTES

Sectile ne tetros porrum tibi spiret odores,

Protinus à porro fac mihi cepe uores.

Denuo fœtorem si uis depellere cepe, Hoc facile efficient allia mansa tibi.

Spiritus at si post etiam grauis allia restat.

Aut nihil, aut tantum tollere merda potest.

AD LECTOREM DE NOVO TESTAMEN-

ROTERODAMO.

Sanctum opus. & docti labor immortalis ER A SMI Prodit, & o populis commoda quanta uchit:

Lex noua nam ueteri primum est interprete læsa Scribentum uaria post uitiata manu.

Sustulerat forsan mendas Hieronymus olim, Sed periere pigro tam bona scripta situ.

Tota

Tota igitur demptis uerfa est iam denuo mendis, Atq; noua CHRISTI lex noua, luce nitet. Nec tamen ambitiose singula uerba notauit,

Sanctum habuit quicquid uel mediocre fuit-

Quo fit ut hac celeri fi quis prateruolet ala.

Huic nihil hic magni forte putetur agi. Idem si presso relegat uestigia gressu,

Censebit maius commodius ue nihil.

AD REVERENDISSIMVM & THOMAM
CARDINALEM ET ARCHIEPISCO
PVM EBORACENSEM, IN LIBRVM NOVI TESTAMEN

TI EL AB ERAS.

Vnice doctorum pater, ac patrone uirorum, Pieridum pendet cuius ab ore chorus, Cui populus quantum defert ac cedit honore,

Virtutes infra est tantum honor ipse tuas.

Abliber iste tuo longe tibi uenit ER ASMO.

Hunc precor hoc animo quo dedit ipfe, cape.

Nec dubito, capies operi nam iure fauorem

Autor, & autori conciliabit opus. Ille tui cultor semper fuit, est opus ipsum

Lex CHRISTI, studium quæ fuit uses tuum. Illa paratur ab hac prudens tibi lege facultas,

Qua Momo coram reddere iura potes.

Namq

Namqi ita perplexas populo mirante querelas

Difcutis, ut uictus non queat ipfe queri.

Non humana tibi facit hoc follertia, fed lex

CHRISTI, iudicijs unica norma tuis.

Ergo opus hoc placido Præful dignissime uultu

Excipe, & autori (quod facis) use faue.

AD REVERENDISSIMVM & ARCHI-

EPISCOPVM CANTVARIENSEM.

Quod bene funt collata tuo pie præful ER ASMO Tanta tua toties munera prompta manu.

Quâm non ducat iners, quæ tu facis ocia, monstrant Multa, sed in primis indicat istud opus.

Aediderit quamuis numerofa uolumina, fructu

Non fine, uincit opus cuncta priora nouum. Cunctorum utilitas, sed honor teest inter, & illum.

Præstitit ille operam, tu bone præsul opem.

At partem ille suam toto tibi pectore cedit,

Quicquid agit, meritis imputat omne tuis.

Hunc petit ille sui fructum pater alme laboris, Charus ut hoc tu sis omnibus, ille tibi.

OLIM VXORIS MORI, DESTINANTIS
IDEM SEPVLCHRVM ET SIBI ET

ALICIAE POSTERIORI VXORI.

Chara Thomæ iacet hoc Iohanna uxorçula Mori, Qui tumulum Aliciæ hunc destino, quice mihi.

Vna

Vna mihi dedit hoc coniuncta uirentibus annis,
Me uocet ut puer, & trina puella patrem.
Altera priuignis (quæ gloria rara nouercæ eft)
Tam pia, quam gnatis uix fuit ulla fuis.
Altera fic mecum uixit, fic altera uiuit,
Charior incertum eft, hæc fit, an hæc fuerit.
O fimul o iuncti poteramus uiuere nos tres
Quam bene, fi fatum relligiocp finant.
At fociet tumulus, fociet nos obsecro cælum.
Sic mors, non potuit quod dare uita, dabit.

EPIGRAMMATUM CLARISSIMI DISERTIS.

SIMI'QUE VIRI THOMAE MORI,

CIVIS ET VICECOMITIS

LONDINENSIS, FINIS.

BASILEAE, APVD IOANNEM FRO BENIVM, MENSE MARTIO, AN. M. D. XVIII.

447-1560

Κραπιρος κ ποθώ πέχομ diteto ventaglove, d'ice waga to mayist, wounded , בשניפלות נוצו שול א משפים αμβροσίαμ εις τη συμπότυμ παιγιασίωμ φιλοτκοίας THE SO KING pasoa. Ο ζεύς . τέκνου αγώ πειθέμου Kanol mine, To ferio, τώρ συμπότωρ πζιασίωρ. passal with wo Duscas ים סף מעמאלוווון אוףמק , garpinop The arbiop. τωμ κυωδωμ, λάβε, would braine order on the oig detavog to viktago Manbeorias &Bd wanthown. בששל , שואים שליים לפים μισοήσε, τέςπνισομ πόμα., καλοίς τέςωσι, κιμίςα, και τους χαρισιρ επισκοποις. Ani de Ballin To nigue Bearming Ta Asigia. seps Bealg. Ta f die winawiore applican wall . It of d'e ou uno lat χαίρουσι . τέςπονται κεςζ τωρ ανθίωρ Εςασμικώρ.

Anno. M. D. XVI.

PO IOANNES FRO

BENIVS CANDIDO LECTO

ccepimos iam pridem, Erafini Ro terodami compatris nostri Epigram mata à studiosis summopere slagitari. Proinde dedimus operam, ut quicquid ill us uersiculor u aut apud Beatum nostrum Rhenan u esset, aut Bru

nonem Amorbacchiū, id omne uno complexi libello typis nostris excuderemus. Quancii intelligebamus, plurimum nos hac re studiosis, Erasmo uero minimu gratificaturos. Nam magnam horum Epigramatum partem non in hoc scripsit ut æderentur, sed ut amiculis suis (ut est minime morosus) obsequeres. Quin ipsi uidimus cum abhinc sesquiannum apud nos ageret Euagelica & Apostolica monumera, partim latine uer tens, partim recognoscens, & doctissimas illas in nouu instrumerum Annotationes, nec non in diuum Hieronymu scholia scriberet, deum immortalem, cip laborio sis lucubrationibus, cip pertinaci studio, quantum sudoris illi cotidie exhauriebatur: ipsi inquam uidimus no defuisse emagnatibus, qui uirum occupatissimu (si quisquam in literis unquam suit occupatus) interpella-

re de nugis auderent, aliquot epigrammation aut epistolium eblandientes. Sed em quid ageret uir suauissi ma morum facilitate præditus negaret, inciuile hoc exi gentibus uideref. scriberet, at animus alijs cogitationi/ bus impediebatur nec ab inceptis laboribus quico re spirare licebat. Nihilo secius scribebat, sed extempore & obiter ad Musarum sacra divertens. Quancis huius extemporalia plane talia funt, ut aliorum diu medita tis anteponi mereantur. Et ueniet nunc triobolaris aliquis pædagogulus, qui instar Momi, tatum carpendi studio singulis curiosissime exploraris, uerbulum aliquod reperiet, quod fibi no probet, ut non Baptiftinia nicum aut Faustinum, aut denique si dijs placet Marulli cum . hic statim succlamabit , o uirum carminis indo. ctum. Regererem in illum ego, si quem superbe sic ineptientem au lirem, o nebulonem, o furciferum, Tu ne tantum tibi ribuis, ut tanti uiri cenforem agas." De cem totis mensibus non posses uel unum uersiculum fcribere, caput scabens & arrosis ante digitis, quod genus hic multos, (ut Horatius inquit) stas pede in uno, minima parte horæ, amanuensi suo dictar. Sed hæcin malignos iftos. Candidi uel infeliciora boni cofulunt, tantum abest ut quæ docta sunt, uellicent. Bene Va/ D. XVIII. le.Bafileæ Cal.Martiis. Anno M. Des-Erafmi

DES ERASMI RO

IN LAVDEM ANNAE AVIAE
IESV CHRISTI;

Alue parens fanctiffima. Sacro beata coniuge, Sacratiore filia, Nepote facratiffimo.

Domo quid hacillustrius:

Ornatiusue: Qua altera

Tam multiplex habuit decus?
Tantum una monstrorum tulit?

Hichic maritum annis grauem

Effœta anus facit patrem

Est uirgo fœta filia

Nepos dei uerbum, ac deus.

Gener pudicus se negat Partus parentem uxorij.

At integram iurat, neces

Riuale pallet suspicax.

Ergo Anna mater optima.
Cumulatius multo tuas
Lachrymas deus folatus eft.
Quàm uel Rebecca, uel Sara.

Li Vd

Vel illius quæ te refert Et rebus,& uocabulo. Quæ dum filenter anxij Proferret æftus pectoris.

Visa est Helimulto mero

Amens, parumq; fobria. At te pio cum coniuge Amore prolis annua

Templis ferentem munera Procax facerdos reppulit, Heus, inquit, hinc mihi ocyus Prophana uota tollite,

Ipfifimul procul procul

Aris facris ablistite, Vestran deo donaria Futura grata creditis:

Præter libidinem nihil Luxum & fenilem feilicet Tanto tulere tempore:

Quo se locorum uerterent Vultus pudentum coniugum, Repulsa quos tam sœda, tam Insignis exanimauerat;

Gregum ad fuorum pafcua

Se proripit,

Seproripit. triftis fuam Recepit Anna se domum.

Largis utercp fletibus Votisce pertinacibus Orare non ceffat deum Vt probe probrum tolleret.

Cælum penetrarunt preces Adest ab astris Angelus Qui prole promissa, graues Luctus inberet ponere.

Surgunt alacres, inuicem Narrare uifa gestiunt, Porta maritus aurea Se queritantem coniugem

Offendit.hiclætus stupor, Dulces utricy lachrymas Excuflit.hinc modicos lares lunctis reuisunt gressibus, oding isology similar Mr.

Haud uana uox oraculi Lusit piam senum fidema Bis Luna nata quinquies Anum uidet puerperama

Tanto quidem felicius, Fœainda quanto serius, Fit Anna filiæ parens, Necfilia quiuflibet.

Sed filia.

Lead has the said

Sed filiæ, quæ fertilis

Eadem quirgo gigneret.

At quem beata gigneret:

Summi parentis filium.

Qui sceptra terræ & ætheris
Cum patre habet communia,
Qui deus & idem homo,necis
Autore,uicto per necem,

Vitam reduxit mortuis.
Aperuit in calos iter.
O terés quaterés & amplius
Parens beata, Nam potes

Iuua preces mortalium
Tuo uacantum cultui,
Nam te patrona quidlibet
Speramus assequi modo

Voles, uolet que & filia. Nec huic petenti pulio Negare quicquam nouerit. Amat parentem filius

Neg filio negat pater Amans & ipfe filium.

Amen.

Ad Guiliel

Luft pian (quier felen)

DES. ERASMI ROTERODAMI CARMEN AD
GVILIELMVM COPVM BASILEIENSEM
DE SENECTVTIS INCOMMODIS,
HEROICO CARMINE, ET IAM,
BICO DIMETRO CATA
LECTICO.

Nica nobilium medicorum gloria Cope, Seu quis requirat artem, Siue fidé specter, seu cură, in quolibet ho-Vel iniquus ipse nostro (rum

Præcipuos tribuit Gulielmo liuor honores.

Cedit fugitas morbi

Ingenio genus omne mo. Teterrima porrò
Senecta morbus ingens,

Nullis arceriúe potest, pelliúe medelis.

Quin derepente oborta,

Corporis epotet fuccos, animica uigorem

Hebetet, fimul trecentis

Hinc atqs hinc stipata malis.quibus omnia carptim Vellitce deteritce

Commoda, quæ fecum subolescens uexerit ætas. Formam, statum, colorem.

Partem animi memoré, cum pectore, lumina, somnos Vires, alacritatem,

Autorem uitæ igniculum, decerpit, & huius Nutricium liquorem,

m Vitales

Vitaleis adimit flatus, cum fanguine corpus,

Rifus, iocos, lepóres.

Denies totum hominem paulatim furripit ipfi, Nects de priore tandem

Praterop nomen titulum que relinquit inanem.

Cuiufmodi tuemur

Passim marmoreis inscalpta uocabula bustis. Vtrum hac senecta quasso,

An mors lenta magis dicenda est inuida fata, & Impendio maligna,

Vt quæ deteriora labantis stamina uitæ, Pernicitate tanta

Accelerare pelint, rapidiscp allabier alis.

At floridam iuuentam

Víqueadeo male pracipiti decurrere filo, Vt illius priuíquam

Cognita fat bona fint, iam nos fugitiua relinquant.

Et citius atq; nofinet Plane uiuere fenferimus,iam uiuere fracti

Repente definamus.

At cerui uolucres,& cornix garrula, uiuunt Tot faculis,uigentq;

Vni porrò homini post septima protinus, idep Vixdum peracta lustra,

Corporeum robur cariofa fenecta fatigat.

Necp id fatis, sed ante

Elin C

Quam

Quam decimum lustrum uolitans absoluctit atas,

Tentare non ueretur

Immortalem hominis, ductaing exachere partem. Et hanc laceffit audax,

Nec timet ingenij facros incesfere neruos.

Sua si fides probato

Constat Aristoteli.sed quorsum opus obsecro tanto Autore, quando certam

Ipfa fidem, heu nimium facit experientia certam.

Quam nuper hunc Erafmum

Vidisti media uiridem florere iuuenta?

Nunc is repente uerfus,

Incipit urgentis senij sentiscere damna, Et alius effe tendit,

Diffimilisqs fui,necadhucphoebeius orbis

Quadragies reuexit Natalem lucem, quæ bruma ineunte Calendas Quinta anteit Nouembreis.

Nunc mihi iam raris sparguntur tempora canis. Et albicare mentum

Incipiens, iam præteritis uernantibus annis,

Vitæ monet cadentis

Aduentare hyemem, gelidam pinstare senectam.

Eheu fugacis, ohe

Pars ueluti melior, sic & properantior æui O fæculi caduci

Flos nimium breuis,& nulla reparabilis arte, Teneræ o uiror iuuentæ,

O dulces anni, o felicia tempora uitæ Vt danculum excidiftis,

Vt sensum fallente fuga, lapsucp uolucri Furtim auolastis, ohe

Haud simili properant undosa relinquere cursu. Virideis fluenta ripas.

Impete nec simili, fugiunt caua nubila, siccis Quoties aguntur euris-

Sic sic effugiunt racitæ uaga somnia noctis Simul auolante somno,

Quæ defyderium, curas & præter inaneis, Sui nihil relinquunt.

Sicrofa, quæ tenero modo murice tincta rubebat Tenui fenefcit hauftro.

Atque ita, me miferum, nucibus dum ludo puellus, Dum literas ephebus

Ardeo, dum ferutor, pugnasép ujasép fophorum, Dum rhetorum colores,

Blandáq; mellifluæ deamo figmenta poesis, Dum necto syllogismos,

Pingere dum meditor tenueis sine corpore formas, Dum sedulus per omne

Autorum uoluor genus, impiger undique carpo, Apis in modum Matinæ,

Pædias

Pædias folidum cupiens abfoluere cydum,

Sine fine gestienti.

Singula correptus dum circumuector amore,

Dum nil placet relinqui,

Dumqs prophana facris, dum iungere graca latinis Studeócp moliorcp,

Dum cognoscendi studio, terráq marica

Volitare, dum niuo fas

Cordi est, & iuuat & libet ereptare per alpeis,

Dulceis parare amicos

Dum studeo, atquiris inuat innotescere doctis,

Furtim inter ifta pigrum

Obreplit senium, & subito segnescere uireis Mirorcy sentiócy.

Vixce mihi spatium iam defluxisse ualentis Persuadeo iuuenta.

Quur adeo circumspecte parcécy lapillis,

Quur purpuris & oftro

Mortales utuntur, & atas aurea, tanto

Preciofior lapillis,

Et quouis auro, quouis preciolior oftro,

Prodigitur, incp nugis

Conteritur miseris nullo uecorditer usu.

Sinitures abire frustra:

Adde quod illa queant farciri perdita, Craffos

Speres tibi licebit,

Et Lydos

286	DES. ERASMI ROTERODAMI
	los speres Crœsos iam Codrus,& Irus ed quod semel seucra
Penfili Id	bus fusis Clotho deuoluerit æuum, I nec uenena Circes,
Necm	agicum Maia nati gestamina, sceptrum lecp dira Thessalorum,
Mede	e fuccis reuocare precamina pollint. Von li uel iple diuûm
Necta	re te faturet pater, ambrofióq; liquore.
Arceri	fenium fcripfit nugator Homerus. Jon fi tibi efficaci
Rorer	get corpus Tithoni Lutea coniunx.
Phaon	per Chias Venerem transuexeris undas. Ion si tibi ipse Chiron
Omne	is admoueat, quas tellus proferit, herbas. Vec anulus, nec ulla
Pharm	naca, cum neruis annos remorantur eunteis. Atqui ferunt Magorum
Monf	rifico fifti torrentia flumina cantu, ídem ferunt relabi
Præcip	ites amnes, uerfo in contraria curfu. t Cynthiæ uolucres,
Etrapi	idas Phœbi fifti.figicp quadrigas. Sed ut hæc ftupenda possint
-	Comment of the control of the contro

Carmina,

Carmina, non speres tamen improbus, ut tibi quonda

Aut iam peracta uitæ

Sæda, iterum referant, aut prætereuntia sistant.

Sol mergitur, uiciffing

Exoritur nouus,& nitido redit ore ferenus.

Extincta luna rurlum

Nascitur, incp uices nunc decrescente minuta Sensim senescit orbe.

Nunc uegeta arridet tenero iuueniliter ore.

Redit ad fuam iuuentam.

Bruma ubi confenuit, zephyris redeuntibus annus.

Et post gelu, niueisch

Ver nitidum, florescp reuerfa reducit hirundo.

At nostra posteaquam

Feruida præterijt fædis labentibus æftas,

Vbi triftis occupauit

Corpus hyems, capitiscs horrentia tempora policis

Niue canuere denfa.

Nulla recurfuri fpes, aut fuccessio ueris,

Verum malis supremum

Imponit mors una, malorum maxima, finem.

More Phrygum inter ista

Incipimus sero sapere, & dispendia uita

Incogitanter acta

Ploramus miseri, & consumptos turpiter annos.

Horremus, execramur.

Que quondá heu nimiú placuere, & quæ uehementer Mellita uisa dudum,

Tum trifti cruciant recolentia pectora felle Frustrácis maceramur

Tam rarum fine fruge bonum fluxisse, quod omni Bene collocare cura

Par erat, & nullam temere disperdere partem, At nunc mihi oscitanti

Qualibus heu nugis, quanta est data portio uita. Satis hactenus miselle

Cessatum, satis est dormitum, pellere somnos Nunc tempus est Erasme

Nunc expergifci & tota relipifcere mente Velis dehinc, equisco.

Et pedibus, manibusqu, & totis deniqueruis Nitendum, ut anteacti

Temporis,& studio iactura uolubilis æui Vigilante sarciatur

Dum licet, ac dum triftis adhuc in limine primo Confiftimus fenectæ,

Dum noua canicies,& adhuc numerabilis,& dum Pilis notata raris

Tempora, duntaxat spatium effluxisse uirentis Iam clamitant iuuentæ,

Nectam præsentem iam testificantur adesse Quam nunciant citatum

Ferre

Ferre gradum, & sterilem procul aduentare senectam.

Tum rerum facies, quum autumni frigore primo, Iam uernus ille pratis

Decessit decor, ac languescunt lumina florum.

Iam jam minus nitenteis

Herbas affirmes, Boreasqu, gelúqu nocentis Iam prætimere brumæ.

Ergo animus, dum totus adhuc constatep, uigetep. Et corporis pusillum

Detrimenta nocent, age iam meliora sequamur. Quicquid mihi deinceps

Fata æui superesse uolent, id protinus omne CHRISTO dicetur uni.

Quo,cui uel folidam decuit facrarier,ut cui Bis,terép debeatur,

Principio gratis donata, hinc reddita gratis, Totiesquindicata,

Huic saltem pars deterior, breuiorép dicetur. Posthac ualete nugæ.

Fucatécy uoluptates, rifusqu, iocicp Lufus, & illecebræ,

Splendida nobilium decreta ualete fophorum, Valete fyllogifmi.

Blandæ Pegalides, animosep trahentia Pithûs Pigmenta, flokuliép.

N Pectore

290 DES. ERASMIROT.

Pectore iam foli toto penitusca dicato, Certum est uacare CHRISTO.

Hic mihi folus erit studium, dulcesca Camcenæ, Honos, decus, uoluptas.

Omnia folus erit, necp quicco ca cura (quod aiunt) Mouebit Hippodidem.

Terrea si moles, compagóq; corporis huius Marcescet obsolescens,

Mens modo pura mihi, scelerum qui ignara, per illum Nitearque, florearque,

Donec fumma dies pariter cum corpore mentem Ad pristinum nouata

Conuictum reuocabit,& hinc iam uere perenni Pars utracp fruetur.

Hæc facito, ut rata fint uitæ exorabilis autor, Vitæque restitutor.

Quo fine nil possunt unquam mortalia uota & Vires labant caducæ.

DVM SVVM, IN DISCESSV.

Quando distrahimur absens absentis amici
Candide Ioannes hoctibi pignus, habe.

Quocp magis spatium seiunget corpora nostra, Mutuus hoc propius pectora iungat amor. Illustrissimo

ILLVSTRISSIMO

ROTERODAMVS S. P. D.

E Gi

Eminisse debes Henrice Dux illustris sime, cos qui te gemmis, auróue honorant, dare primum aliena, quippe fortunæ munera, præterea caduca, deinde qualia Es plurimi mortales possint elargiri, postremo quæ tibi ipsi

domi abudent, quæq; donare alijs çi accipere, magno principi longe sit pulchrius. At qui carmé suo ingenio, suis uigilis elucubratum, nomini tuo dicat: is mihi no paulo præstantiora uidetur offerre: utpote qui non ali ena, sed propria largiatur, nec paucis annis intermoritura: sed quæ gloriam etiam tuam immortalem queant efficere, tum ea quæ perçi pauci possint donare (nequenim pecuniosorum & bonorum poetarum par copia) deniç quæ non minus sit regibus pulchrum accipere. Expremunerari. Et opibus quidé nemo non regum abu dauit, nominis immortalitatem nó ita multi sunt asse quuti, quam quidem illi pulcherrimis facinoribus emerci possunt, at soli uates eruditis carminibus præstare. Siquidem & ceras & imagines, & stemmata. & aure as statuas, & incisos in æs titulos, & operosas pyramidas, longa annorú series demolitur. Sola poetarú modas, longa annorú series demolitur.

N 2 numenta

numéta, ipfa ætate, quæ resomnis debilitat inualescut. Quod prudéter intelligens, Alexander ille cognométo Magnus, à Cherylo poeta.nó admodú fanè bono, sin, gulos uerficulos tolerabileis, fingulis Philippicis ex pa cto redimebat. prospiciebat nimiru & Apellis tabulas, & Lyfippi statuas, paucis annis interituras, nec quiccis omnino fortiŭ uiroru memoria æterna posse reddere: præter immortalitate dignas, eruditorú hominum lite ras, nec ullú elle gloriæ genus syncerius, ac præstantius, quod à posteris uirtuti datur hominu, non fortunz. non ab amore, non à metu, non ab affentatione, sed libero iudicio profectú. Age iá qui malos ueríus tá chare prodigus emit, none optet Homericos non singulis aureis, sed singulis urbibus emercaris Que quide poer tã,& in delitijs habuisse,& Achilli inuidisse legitur.bea tum illű pronuncians, nó folű uirtute, fed potiffimű ta li uirtutu fuaru præcone. Quançis nó me dam est, hac nostra memoria principes plerosca literis tá non delectari, ce eas no intelligunt qui utruce iuxta ineptu existimant,imo pudendu, optimaté uiru, uel scire literas. uel à literatis laudari, quasi uero sint ipsi, uel cu Alexan dro, uel cu Casare, uel omnino cu ullo ueteru, aut graui tate, aut sapientia. aut benefactoru gloria conferendi. Ineptú putant à poeta laudari, quia desierut facere lau danda, nec tamen à gnatonibus suis laudari refugiunt. à quibus rideri se, aut sciunt, aut id si nesciut, stultissimi fint

sint oportet. Quos quideego uel ipso Mida stolidiores iudico, qui asininis auriculis deturpatus est, no gecarmi na conténerer, sed quod agrestia præferret eruditis. Mi dæ itaca nó tá animus defuit, co iudiciú . at his nostris utruncp. À quoru stultitia quu intelligere generosam tua indolé uchementer abhorrere, dux clarissime, cócp iá nunc à puero tuos conatus spectare, ut non tá tuoru temporu, ci ueteru similis euadere cupias, non ucritus fum hunc qualécunq; panegyricu nomini tuo nucupa re. Qui si tuæ celsitudini.longe impar(ut est)uidebitur, memineris facito & Artaxerlem regem præstätissimű aqua à rusticano quoda operario, qua ille manu utra/ g haustā, obequitāti obtulerat, hilarē, subridentēcu ace cepisse, & ciusde nominis aliú (ut opinor) pro malo, à pauperculo quopiá allato, perinde, ut pro magnificentissimo munere gratias egille, ratu uidelicet, no minus esse regale parua prompte accipere. ci magna munisice elargiri. Quid? nonne etia superi ipsi, qui nullis mor taliú opibus egent, ita muneribus huiufmodi delectan rur, ut cotempta interim diuitu Hecatombe, rusticana mica, & thusculo paupere placentur, animo nimiru offerentis no reru precio, nostra donaria metiétes. Et hæc quidé interea taç ludicra munuscula ture pueritire dica uimus, uberiora largituri, ubi tua uirtus unà cum ætate accrescens uberiore carminu materia suppeditabit. ad quod equidé te adhortarer, nisi & ipse ia dudu sponte

194 DES. ERASMIROT.

res Skeltonum, unum Britannicarum literarum lumen ac decus, qui tua studia possit, no solum accendere, sed etiam consummare. Bene uale, & bonas literas splen dore tuo illustra, autoritate tuere, liberalitate soue.

dibus Britanniæ, Regisq Henrici septimi, ac
regiorum liberorum, carmine hexa/
metro, & Iambico trimetro
acatalectico.

BRITANNIA LOQVITVR.

I iactare licet magnorű munera diuûm, Sibićp ueris fas placere dotibus, Quur mihi nó uidear fortunatiflima tell% Digna est malis,bona quæ parú nouit

Vltima lanigeris animofa est India lucis, (sua.

Arabia. Suis fuperbus est Arabs odoribus, Panchaia. Thuriferis gaudet Panchaia diues harenis

Ibera flumen terra iactat aureum.

Aegypto faciunt animos feptem oftia Nili, Laudata Rheni uina tollunt accolas.

Læta necuberibus fibi displicet Africa glebis,

Hæc portubus superbit.illa mercibus.

At mihi

India,ex/ trema. Arabia. Panchaia. Hifpaniæ Tagus. Aegypti Nilus. Vina Rhez

Aphricæ

fertilitas.

EPIGRAMMATA.	195
At mihi nec fontes, nec ditia flumina defunt,	Anglia
Sulciúe pingues, prata nec ridentia.	dotes.
Fœta uiris,fœcunda feris,fœcunda metallis	
Ne glorier, quod ambiens largas opes.	
Porrigit Oceanus, neu quod nec amicius ulla	Temperie
Cælum, nec aura dulcius spirat plaga.	es Anglia.
Serus in occiduas mihi Phœbus conditurundas,	Lögi dies .
Sororcp nocteis blanda ducit lucidas.	Noctes lui
Possem ego laudati contemnere uellera Beti.	Lana An
Vbi uillus albis mollior bidentibus ?	glar.
Et tua non nequeam miracula temnere Memphi.	- Miracula
Verum illa maior, iustiorce gloria,	Anglia.
Quod Latijs, quod sum celebrata Britannia Graijs,	Alter műs
Orbem uetustas, quod uocauit alterum.	dus An
Non tamen hæciacto.nam funt antiqua, sed inde	glia.
Attollo cristas, ac triumpho serio.	
Quod mihi rex pulchri pars est pulcherrima regni.	Regis Hen
Rex unicum huius faculi miraculum	rici laudes
Instructus pariter Martisép, & Palladis armis,	Artes belli
Belli peritus pacis est amantior.	& pacis.
Indulgens alijs, fibi nil permittit, habenas	Regis mos deratio.
Suis relaxans ciuibus, stringit fibi.	Regis cles
Hoc regnum ille putat, patriæ chariffimus effe,	mentia.
Blandus bonis, folis timendus impijs.	
Non Decijs fua Roma, fuo non Atrica Codro."	Regis in
Pluris fuit, fatis redempta mutuis.	patriam pictas.
Numini	

Danierelia N

nictu eum

qui ferci

gis filitie/

mědebař. Pax An

Optat regi immortali

The morning

gliæ.

catem.

Registeli/ Numinis ac cali tanta est reuerentia, quanta gio. Nec erat Metello, nec marito Aegeria.

Regis facti. Non mellita magis Pylio facundia regi.

Nec Cæfari mens maior, aut sublimior,

Regislibe Nec Meccenati, uel dextra benignior un cista ralifimi fuma fan Vel fanguinis tam magna parfimonia.

guinis par Creditus Aeneas Veneris de femine cretus.

fimonia.

Dictus parente Scipio fatus Ioue.

Quid si prisca meum uidissent sæcula regem, Hoc ore tam decente, tali pectore:

Nonne Iouem humanis ipfum fuccurrere rebus,

Nostro latentem credidissent corpores

Atcp hic femper erit magni mihi numinis instar.

Meus hic Apollo faculi pater aurei.

Alludit ad Hoc oriente meis gens ferrea cessit ab oris, affertium.

Fraudes reuersa Astrea distulit malas.

Alludit ad Non secus, ac toto uanescunt sydera cælo

Simul ore Titan emicauit igneo.

Claudere iam Ianum fas est, iam ducere longas

Custode rerum tam potente ferias.

Me miseram, quur huic aternos Iuppiter annos Non addidisti, cuncta quum donaueris?

Nolunt nostra suis æquari numina regnis.

At si qua magnos uota tangunt calites,

Serus sydereas certe referatur in arces,

Fatale sera stamen amputer Atropos.

Finnt

Finijt Alcides speciosos morte labores,

Debetur altum regibus calum bonis.

Hunc repetant superi, sed tum, quum Nestoris æuu.

Vbi senectam uicerit Tithoniam

Etuiuet tamen usch mihi, dum regia proles

Referet parentis nomen.os.& indolem.

Quæ mihi purpureis iam quina adolescit in aulis

Regum futuri tres patres, matres dua. Non aliter pictis Pesti uernantis in hortis,

Almo nitentis rore pubefcunt rofa.

Formosæ Veneri flos acceptissimus, & quo Nec spirat alter, aut renidet blandius,

Nec cui nexilibus sit gratia tanta coronis,

Ambire folus regiam dignis comam.

Hicubi cultoris lasciua industria docti,

Miscere gaudet punicanteis candidis.

Plurimacp in spina rutilat rosa, & albicat, una Vt lacteum si murici iungas ebur,

Omnibus idem odor est. ros omneis educat idem.

Eadem juuenta. forma par, idem frutex.

Atqueadem tellus fucco nutricat eodem.

Fouentur auris ijldem, eodem lydere.
Sunt duo quæ uariant, coonatács permina pulchi

Sunt duo, quæ uariant, cognatácp germina pulchros, Actas, colorcp dividunt discrimine.

Hac modo nata, latet propè cortice tota uirenti, Tenuice rima tenera lucet purpura. regisliber rorum.

Coparatio derofispo ftanis. Rofie laur des.

Rubra roz fa & alba.

Rofa Ed/ mundi,

Hæc

298

Rofa Mar Hæcniuei tantum fastigia protulit oris,

Sensim at dehiscens turgidos rumpit sinus.

Rofa Hen/ Exerit hac totum discissa ueste mucronem,

Clausas minata iam comas euoluere.

Rofa Mar, Illách lacteolos nondum exinuauit amictus, garitæ. Vix credit auris tam rudeis adhuc opes,

Candida fed tenui fuffunditur ora rubore,

Seu fratris hic est, siue syderis color.

Maxima ter seno foliorum gaudet honore,

Rofa Ar, Tyrio micantes explicans oftro comas.

Auri. Non fic lana rubet bis Concha imbuta marina,

Non fic Eois phœbus emergens aquis.

Nec folum arridet pulchro uenientibus ore, Luteola fed iam pollicetur femina-

Arcturi Hic meus Arcturus qui nominis omine felix, laus. Virtute reddet, quem refert uocabulo.

Arcteri in Aspice quod specimen generosæ frontis in illo est.

Vt lucet oculis uiuidus mentis uigor.

Arcturi Præcoqua nec tardam expectat fapientia pubem.

præmatu / Præuertit annos indoles ardens fuos.

Talis Iesides, illig simillima proles,

Dauid pu Hic quum timendas diffecat puer feras, er. Salomon Hac quando ancipitem potuit diffoluere litem, puer. Malamos fraudem, fraude docta prodere.

Margaritæ Proxima confequitur Nymphe quæ nomina ducit

Vnionis Ab unione, Persici fœtu maris.

Omine

Omine delector, blando candore lapillus Placet.pudore Margarita lacteo.

Hicteres est, nec inæquali leuore rotundus, In Margaritæ moribus scabrum nihil.

Est noua cum liquido gemmæ cognatio cælo.

Claret sereno sole, pallet nubilo. Armea uirgo pijs est addictissima diuis,

Cælumq mauult,quam uagum pelagus fequi.

Hanc qui cum socijs uidisset ludere Nymphis,

Habilión fratrem tela torquentem manu, Aureus hic Phoebus, foror hac argentea Phoebi eft,

Per ipfa iurer alma Phœbi lumina.

Iam puer Henricus genitoris nomine lætus,

Monstrante fonteis uate Skeltono facros.

Palladias teneris meditatur ab unquibus arteis.

Quàm multus illi lucet in uultu pater, Talis in Afcanio renitebat imago parentis,

Sic pulchram Achilles ore reddebat Thetin.

Nescio quid Maria prædari spondet ab ipso Nunco occidentis syderis cognomine.

Sed cunas Edmonde tuas quo carmine dicam?

Adeste plectris huc forores aureis

Et puero fidibus placidos accersite somnos,

Ac Fesceninis infonate uersibus.

Muneribus blandis cunabula spargite Nymphæ,

Aggerite, quicquid est odori graminis. O a Ambroliam.

Marin laus.

Henrica

Edmond faus.

Ambrolia, Calia. Calthamq, Thymumcp, Crocumq, Et Syra Amôma, necinfuauem Amaracum.

Tum florum mille species, ac mille colores, Sed plurima omneis inter ardeat rofa-

Hanc turbam, hanc niueam pulchris mifcete corollis

Vos precor o puero date uellera candida Parcæ, Earca fausto molle stamen pollice,

NVM NON DVM VISVM, CARMEN HENDECASYLLABVM.

ALLOQVITVR MYSAS SVAS.

Vid dum mittimini uerenda ad ora Gaguini, laceræ ac leues Camænæ, Restatis trepidæq; pallidæq; Nec non Parmeno uti Terentianus

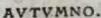
Causas nectitis, ecquis secquid secquos Vos solas adeo sugit Roberti Nomen, scripta diferra cuius ingens Nouit, suspicit, ac adorat orbis sergo nos humiles esp barbará esp Ad tanti patris irruemus, altas Docti, nobilis, ac potentis ades se Magna est rusticitas, nihil pudere, Summa est rusticitas nimis pudere.

Ecquem

Ecquem fingitis obsecto Robertum? Personam Tragicam cauete cultum Tam raris studijs, & expolitum, Vulgi moribus æstimare pectus. Sunt fastidia tetra barbarorum, Sunt commercia gratijs folutis Cum blando Aonidum choro fororum. Vanum ponite pectoris timorem, Et doctum celeres adite uatem. Vos quàmuis humilesce barbarasce Blando comiter ille, candidógs Exceptabit(ut est benignus)ore. Si dictaq falute, redditaq Percontabitur, illico, unde, cuiæ? Ne crassum pudeat solum fateri. Obscuriúe uocabulum magistri Si quid ueneritis rogabit, hocoratum carminis huius ut Poëtam Commendatum habeat, suumq scribat.

IN ANNALES GAGVINI, ET EGLOGAS FAVSTINAS, EIVSDEM CARMEN

RVRI SCRIPTVM, ET

Vper quu uiridis nemorolo in margineri Irrigua spatiarer in herba. (pæ O 3 Errabam Errabam tacitæ per amica filentia fyluæ, Dulci tactus corda furore.

Iam nemora & fontes, iam rustica uita placebar. Turbam, & fumida tecta peroso.

Curhon Marone meo, gelidis in uallibus Hemi Sisti teren quateren precabar.

Quum subito affulgens, Venerice simillima pulchra.
Obuia sit tua Fauste Thalia.

Protinus illa oculis est eminus agnita nostris, Comi arrisit molliter ore.

Vt coram sterit, ecquid, agit meus, occupo, Faustus:
Quidúe decus commune Gaguinus:

Viuit uterq, & uterq fuo deuinctus Erafmo, Aut eadem, aut meliora precatur.

Gaudeo.uerum age dic,quidnam molitur utercs Quod cantet schola Franca,legasue:

Quæ reor à tam ditibus atq; feracibus aruis, Iamdudum annua munera sperat,

Autumnum fuum primum tuus ille Robertus
Exæquat fermone foluto

Stemmata Francorum, & decus, & fera prælia regum. Iam nihil est, quod Gallia docto

Inuideat Latio, fuus ipfi contigit alter Liuius, ac Saluftius alter.

Quid tuus ille parat uates? quonam monumento Faustum nigris inuidet umbris?

An filet

An filet, alterna cupiens recreare quiete Longis haufta laboribus arua:

Ille quidem felix agit ocia, qualia quondam

Scipiades agitare folebat,

Vrbe procul, tacitis, folus, necp folus, in agris

Ocia pulchri plena negoci.

Quippe inter colles, uinetáq: Gallica folus,

Parrififs uagus errat in agris.

Sunt comites pingui gaudentes rure Camœna,

Illic raptus Apolline toto,

Et sese, & Musis dignum, Phæbóch poema

Agresti meditatur auena.

Quale nec aquari doleat fibi Tityrus ipfe,

Qui patulæ sub tegmine fagi,

Syluestrem tenui tentabat arundine musam.

Quale trahat, camposés pecusés,

Quale queat rigidas deducere montibus ornos,

Siftere flumina, flectere faxa,

Reddere quale queat placidos tigres cap lupos cap,

Quale feros enincere manes.

Deniquod proprie tecum latabere)castum

Nulla hic Liuia, nulla Columba.

Nufquam hic formofum Corydon ardebit Alexin.

Phyllis toto in carmine nulla.

Quod necp Sorbonæ nequeat censura probare.

Et multos habet illa Catones.

Quod

304 DES. ERASMI ROTERODAMI

Quod nece grammaticus teneræ dictare iuuentæ, Plagola uercatur in antro,

Nec tetrico l'lippolytum pudeat recitare parenti Felicem ter & amplius illum,

Quisquis Faustina dicetur arundine Gallus, Vel Varus, uel Pollio quisquis,

Viuet, & æternum pulchro cum carmine notus. Quadrifido cantabitur orbe.

SVIS QVERELA.

Iror, quæ mihi fydera
Nafcenti implacido lumine fulferint,
O Gaguine meum decus,
Nam feu iure aliquo nostra negotia

Ignes ætherei regunt,
Me primum teneras lumen ad infolens
Aedentem querimonias,
Nec mitis rutilo fydere Iuppiter
Afpexit,neqs profpera
Arrifit radijs mi Venus aureis.
Tantum Mercurius celer
Adfulgens nitidis eminus ignibus.
Adflarat fua munera.
Sed stella uetuit falcifer inuida,
Vulcanicp minax rubens.

Riualis,

Riualis, calidus cum gelido senex. Scu tres terrigen ûm deæ Fortunas triplici numine temperant, Sum duriffima stamina Sortitus, Volucrem, seu potius deam Verfare omnia credimus. Hanc in perniciem certe ego deierem Conjuraffe meam mifer. Pelicis mihi nec fata Polycratis, Nec Scyllæ precor improbus. Arpinas toties conful, iniquus Fortunam infimulat fuam, Quæ tot prospera, tot dulcia, paululo Fermento uitiauerit. Ingrate ille quidem rusticus, ac foro Rerum nescius utier. Alterius dominæ qui queritur uices. Sat felicem ego iudico, Qui præsentia lenire potest mala, Actis prosperius memor, Acsperare iterum iam fore, quod fuit. At me matris ab ubere Fati persequitur tristis & asperi Idem ac perpetuus tenor, In me crediderim proruit improbi Pixis tota Promethei,

P Et quicquid

106 DES. ERASMIROT.

Et quicquid stabular triste uel asperum,
Nigri in limine tartari.
Heu quid simplicibus uatibus inuidum
Numen, quis Genius malus?
Quéue infesta nouem Iuno sororibus
Sic nostrum caput impetit ?
O fatis genite prosperioribus
Bis Gaguine meum decus,
Hunc si tu minime temnis amiculum,
Non totus suero miser,
Nec cedent grauibus pectora casibus.

ARX VVLGO DICTA HAMMENSIS.

E qa sim no magna, caue cotepseris hostis, Arx Tarpeia Remi no mage tuta suit. Qo bene desensat primu hic q sustinet ag-Tu q me cingit no inamœna pal⁹. (gera

Ista quidem omnigenos mihi comoda seruit in usus. At subito infusis, quum uolo stagnat, aquis.

Iam uero, ut cesset, uigilum custodia pernox, Stertat ut aerea Lynceus in specula,

Attamen excubias Grus officiofa diurnas Intus, nocte foris peruigil Anfer agit.

Grus nece docta, nec admonita, speculantis ad æra Responsans acri dangit in astra tuba.

Er procul

Er procul insidias (nam præsentire uidetur)
Fida, sono uigili prodit & arcet auis.

Anser item non doctus, obit sua munia, quum fas Pabulat, & nota ad symbola rursus adest.

Ast ubi uicino se condidit æquore Titan, Milite tum denso mænia nostra subit.

Partiturép aliquis mira arte locosep, uicesep

Quiúe ætate prior fortéue lectus erit.

Nec cedunt statione sua, dum rursus ab undis Emicet, & clarum lux agat alma diem,

Adde quod hic miles tam fidus & impiger, annos Complures, nullo iam meret ære mihi.

DVM IN CIMITERIO

SVB SIGNO

CRVCIFIXI

Epulta uiuum te falutat Odilia. Quid ad fepultæ uerba mox fugit color: Viuum faluto uiua.quur lubitum est rei Placidæ bonæcp dira dare uocabula:

Mala uita mors est, & sepulchrum, & inferi. Vna hæc tibi timenda, si mortem times. Nam quod uocant mori, est pijs renascier. Nostri peribit nihil, & haud pilus, nisi

P 2 Perit

Perit, feraci semen abditum scrobe, Mox se benigno redditurum fænore. Si rem putaris, quid mori est, nisi seri ? Condi sepulchro, quid ? nisi occari sata ? Iamcs in propinquo est ille fatalis dies, Quum uere nostro flantibus Fauonijs Rediuiua putri pullulabunt è cauo. Moxes emicabit lata corporum feges. Quorum uiror perennis.haud unca amplius Marcescet, hanc in spem sidelis interim Sopita gremio terra seruat fragmina. At mens caducis expedita uinculis Inuifa quanquam, uiuit, acte cominus Senrit, uidetq;, triplici discrimine Vitæ anteactæ merita carpens præmia, Messemq pro semente quam fecit metens. Bona pars relictis artubus circumuolans Captat, pias hâc commeantium preces, Vt à luendis expiata noxijs, Quas terreo contraxit e contagio Iam pura purum adire possit æthera. Has flagitato subleua precamine, Memor, uices te mox manere mutuas. Pendentis alto uictimæ destipite Mors obsecranda est, obsecranda uninera, Hoc fonte, si quod efficax piaculum,

Viuisq

Viuisq manat, manat hinc & mortuis. Si porro properas, tum precatus uerbulo Lucem & quietem, perge curlum, te quoq Para sepulchro, mox sequuturus. uale.

LIO SVPERSTITE.

Ictű erat ad facras mihi nomé Odilia lym Idés mei folű, iá fuperesse uides. (phas. Cætera mors rapuit cineres atcp arida ran Terra parés gremio cósouet ossa suo. (tú

Quid tibi te dignum, nisi te mors saua precemur Scindere cui cordi est, qua bene iunxit amor? Iam nihil est charam à membris discerpere uitam

Quiddam etiam dulci dulcius est anima. Tu potes à gnato dilectam auellere matrem.

Impia, uel centum rumpere uincla potes, Quos natura potens, te præter in omnia uictrix

Mutua quos pietas, quos ita rara fides. Quos mores placiti, & dulcis concordia uitæ

Tam bene, tam multis nexibus unierant.

Hostu ut distraheres tollis, sine pignore matrem

Atq; ita pars melior orba relicta mei est.

Sed bene, qd' mors nostra scidit, tua CHRISTE resarPlusq; boni reddit, cp dedit ista mali. (cit
P 3 Respondet

110 DES. ERASMI ROT.

CTVRA CHRISTI CRV/
CIFIXI MOYSI ET
SERPENTIS.

Ita fugax haud lóga dedit díuortía nostri, En mors æqua tibi, qd' tulit ipsa refert. Vna duos pietas uiuos bñ iúxerat, ut núc Amború cineres una recondit humus.

Amborum, uultus tabula uifuntur cadem,

Subripuit leto hoc ingeniosa manus. Artu spectator, sortis memor omnibus æquæ,

Hæcfaltem ex animo fundito uota litis.

CHRISTE necis domitor ac uitæ perpetis autor,

Iugem animis uitam morte repone tua.

Tu facra illa filex, teretis quæ uerbere uirgæ

Vitaleis scatebras gentibus icta dedit.

Tucp falutiferum ferpentis in arbore fignum,

Quod ueteris colubri cuncta uenena domat.

Quin hodiéq: pijs uitæ fons ille perennis

Pectore defosso sanguis & unda scaret.

Ille dat exanimes reduci recalescere flatu

Hæc animæ maculas abluit omnigenas.

His age muneribus dulci cum pignore matrem

În dextrum referens affere CHRISTE gregem.

IN FILIAM BEKAE QUOD SONAT RIVVM LINGVA NOSTRATE.

Vm Gulielma, pře Arnoldo cognomine Iuris fős gemini, nő mő riu⁹erat. (Beka, is Cui gener Antoni placuisti ex omib⁹ un⁹, Isbrandum referens ore animóq: patré.

Necminus est mea uita tibi, quàm forma probata, Templa, domus, proles, hæc mea cura fuit.

Quatuor enixam pueros totidemq; puellas, Mors rapit, intra æui septima lustra mei.

Lector age huic requiem, cinerics, animacs precatus, Viue diu, imo diu est hic nihil, ergo bene.

Hic sita Margareta est merito cognomine Honora,

Fiscini tedis digna Guihelme tuis

Quàm bene congruerant, & forma, & pectus, & anni, Et ne morte quidem dissoluendus amor.

Rapta sed est uiridis primauo in flore iuuenta, Vt rosa sacteolis semadaperta comis.

Dimidius superest dulci sine coniuge coniunx Mœrens, ut uiduus compare turtur aue. EPISCOPO TRAIECTENSI DAVID

NOTHO PHILIPPI DVCIS

BORGONDIONVM.
Ic situs est præsul, nó tátú nomine Dauid,
Digna patre, ples magne Philippe tua.

Iste gregem pluscip patria pietate souebat, Pacis amans, uirtuti ingenijscp fauens.

EIDEM.

Hic Dauid ille duci proles iactanda Philippo,
Commissum patrio fouit amore gregem.
IACOBO BATTO, graco dimetro Iambico.

τάκωβε βάττε Βάςσιο καλῶς Βανώμ παλιμφύει

HIDEM LATINI VERSUS.

Iaco be Batte ne time, Bene mo riens renascitur.

IN TERGO CODICIS BATTICI.
Sum Batti, qui me manibus fubduxerit uncis

Huic ne quo Battus defuat opto loco.

dam dono missa, a monialibus, monasterij, uulgo dicti, uallis uirginum;

Virginea de ualle, duo fine labe falilla

Adfumus,hanc mensam non nisi pura decent.

IN ALTERO SALINO.

Virginitas nitor argenti, sapientia sal est. Virgo dat argentum, tu pater adde salem.

IN SEX TINTINABULA RESTITUTA, quæfulmine conflagrarant.

Concinimus fex æra, at ego cui maxima uox est Alpha & o Triadi rite dicata uocor.

Nos

Nos,ædemg facram, Scasti pia cura Girardi,
Præsulis, absumptam fulmine restituit.
IN TINTINABVLVM MARIAE SACRVM,
Aenea mi uox est, ac sienulla ænea uox est,
Vt par Christiparæ laudibus esse queat.
IN IDEM.

Maria nomen inditum est mihi mutuum, Qua trinitati nil sedet uicinius.

Vox damantis erat, cuius gero nomina plebem Ad CHRISTI cultum nocte diéquoco.

Petro facra fugo cacodæmonas, arceo fulmen, Funeracia, & festos cantibus orno dies, QVINTVM MAGDALENAE

SACRYM SCAZON.

Sum Magdalenæ, iuuit impium fulmen,
Meliora quando cuncta dat pius præful.

SEXTYM OMNIBYS SANCTIS SACRYM.

Exilis mihi uox, fed quæ ferit eminus aures,

Dat mihi cælicolûm nomina tota cohorse

Non mihi Dodones.non æra prophana Corinthi Certent.nam cunctis tinnio cælitibus. IN AVLICVM Q.VENDAM CLE

Vrfalus ecce Midas, fed Lydo stultior illo Se properat quouis nobilitare modo.

Q Et furit

Et furit in clerum, capit hinc exordia famæ, Ecs Mida fubito uertitur in Phalarim.

Sic quondam exusto peperit sibi nomina templo

Credo autor generis graculus ille mali. Tam stolidam mentem nullis aboleueris undis.

At rabiem folus tollere mucro queat.

IN EVNDEM.

Tam stolidum credo, nec te Mida pectus habebat Malce nec in derum tam uiolentus eras,

Quàm quidam, non est sententia dicere nomen, Nam famam affectat qualibet ille uia.

Huic utinam aut aliquis asininas addat Apollo Aut ambas Petrus demetat auriculas.

Aut certe crepet ipse magis, faciatos paterni Quod cognomenti syllaba prima monet. IN EVNDEM.

Bacchanti in derum tibi dixerat Vrfale quidam Et ius Cæfareum lædier atop facrum.

Hictu ridebas hominem multumq diúq; Et merito, quid enim hoc stultius ac leuius?

Qui præter tibi iura coqui notissima iuris Auditum nomen crederet esse aliud.

IN PICTURAM FABULAE GIGANTEAE.

In stolida sine patre sati tellure Gigantes

Montibus accumulant montes, ipsumep minantur

Cælicolûm regem supera detrudere ab arce.

Sed

Sed male uæsanæ cedent sine pectore uires.

IN EOSDEM FVLMINE DEPVLSOS.

Iuppiter extructas disturbat fulmine moles
Ignibus inuoluens rapidis, monteisés uirosqu.

Sic sic uis sine consilio, sic impia facta
Præcipitata ruunt superis ultoribus usqu.

Penthea cernis Echioniden.
Hofpitis Orgia qui Bromij
Spreuerat.impius ecce deo
Vindice iam malefacta luit.
Matris enim, Orgiad ûmép manu,
Dum fera creditur esse, perit.
Quàm sceleri bene pœna suo
Congruit & mala digna malis.

IN PICTURAM EVROPAE STUPRATAE.
Hic qui à monte boues ad proxima littora uertit.

Aurea te, quis sit, uirga monere potest. Tum testes alæ, neq; non talaria, testis

In flauo bicolor crine galerus crit.

Si rogitas quid agat, patrio subseruit amori. Inscius, obsequio, furta dolosa tegens.

Raptor enim niuei latitat sub imagine tauri

Improbus, acprædam per freta longa uehet.

Vt Cretam attigerit, mox taurus definet effe Iuppiter. & uirgo non erit ista diu.

2 a Quid

Quid non cæcus amor mortalia pectora cogat, Si taurum æthereum non piget esse Iouem?

Aut quæ formosis satis est cautela puellis,

Hicquoq: stuprator si metuendus erat:

IN FRONTE LIBELLI DONO MISSI EPI SCOPO ATREBATENSI SCAZON.

Auibus fequundis uade charteum munus.

Exile quance te breuis dicar nates.

Licear modo placere Præfuli docto.

Precio lapillos uiceris & Erithreos.

IN FRONTE LIBELLI DE IMPERA

Christianum orbem tuenti qui fauetis Cæsari, Huicfauebitis libello, qui tuetur Cæsarem.

IN FRONTE ODARVM GVILIELMI-Huc, siquidem pia, si pudica Musa Delectat, nihil hicuel inquinatum-Vel quod melle nocens tegat uenenum. CHRISTVM tota sonat chelis Guihelmi-

IN FRONTE LIBELLI BVSLIDIO
DONO MISSI.

Nonego Bullidiæ decus adfero bibliothecæ. Sed decus apponit bibliotheca mihi.

Non equidem ornabis tu Antoni bibliothecam.
Temagis ornabit bibliotheca liber.

In cacum

IN CAECVM TRAGOEDIARVM CASTIGATOREM.

Qui castigauit, lumine captus erat.

SVB PICTVRA VVLTVS CHRISTI.
Hic intuetur & intimos mentis sinus.
Fac tota niteant pectoris penetralia.

AGIT CARMINE GRATIAS PRO-MISSO MVNERE.

Antiftes facer elegantiorum, ac
Princeps Carmiliane literarum,
En uerfus tenuis tibi Poëta
Hos pro munere splendido rependit,
Hoc est scilicet, are mutat aurum.
At quid tandem aliud deis uël ipsis,
Gratus sed tenuis referre uates
Possit, quam numeros modosep uerum
Largiri numeros tibi Petre, hoc est
Syluæligna, uago mari addere undas.

Nil moror aut laudes, leuis aut conuicia uulgi, Pulchrum est uel doctis, uel placuisse pris. Spe quog maius erit mihi si contingat utrunq.

Cui CHRISTVS fapit, huic fi placeo, bene habet

Vnicus ille mihi uenælargitor Apollo,

Sunt Helicon huius mystica uerba meus.

Q; Libellus

LIBELLYS DONO MISSYS

Mittere quur uerear magno leue munus amico
Quum capiant fummos thuscula pauca deos
10 ANNI OKEGO MVSICO SVM-

MO, EPITAPHIVM.

Ergó ne conticuit Voxilla quondam nobilis, Aurea uox Okegi? Sicmulicæ extinctum decus? Aurea uox Okegi: Dicage, dicfidibus Triftes Apollo nænias. Tu quoq Calliope Pullata cum fororibus Funde pias lachrymas. Lugete, quotquot musica Dulce rapit studium, Virumq ferre laudibus. Artis Apollineæ Sacer ille Phœnix occidita Quid facis inuida mors? Obmutuit uox aurea Aurea uox Okegi. Vel faxa flectere efficax. Quie toties liquidis Et arte flexilibus modis Per sacra tecta sonans.

Demulie

Demulfit aures cælitum
Terrigenûmcp fimul
Penituscp mouit pectora?
Quid facis inuida mors?
Vel hoc iniqua maxime,
Aequa quod omnibus es.
Sat erat tibi promifcue
Tollere res hominum,
Diuina res est Musica
Numina quur uiolas?

HENRICI EPISCOPI CAMERACEN

SIS EPITAPHIVM.

Henricus hic est, Bergicæ stirpis decus, Qui laude morum auita uicit stemmata. Gregis salute nil habuit antiquius, In quem pius paterna gessit uiscera. Hic incitatus amore miro cælitum, Iacobe sedem uisit impiger tuam, Arcema Petri uisit, & Solymas sacras.

DE EODEM.

Berganæ stirpis septem de fratribus unum Condidit Henricum hoc inuida Parca loco. Ille gregis Cameracini præfulép paterép,

Cui simul & patriænon sibi,natus erat, Bisép Iacobæam uisit pius aduena sedem,

Dehinc Romā, & Solymas uectus adulop facras.

320 DES. ERASMI ROTERODAMI

Sic pietate uagus, uirtute grauissimus, æuum Exegit felix & fine labe fuum-

> IN MAGNATEM QVENDAM, SED FICTO NOMINE, QVI LAVDES SVAS EXIGVO MVNVSCV-

LO PENSARAT.

Orrexit errorem meum Lepide Marullus. nam mihi Laudatus aquo largius Nimium pulillo prodigum

Vatem redonat munere. O pectus, o memorabilem, Huius modestiam uiri. Non uult cani, quæ non facit, Vult & sileri quæ facit. Proin pudendis præmijs Inuitat ad palinodiam. Inuitat ad silentium. Non fuadet hocfrugalitas Tenaxés Parlimonia, Quum fannionibus quogs Fœdisép Morionibus Prolixa donet munera. Quodista donat uatibus, Quædareminus conil dare eft, Pudore non uitio facit.

ODE DICOLOS, DISTROPHOS, ALTERO uerfu Heroico Hexametro, altero Iambico Dimetro. De casa natalitia pueri

IESV, dece paupere puerperio

uirginis deiparæ Mariæ.

Cquid adhuc ueteru fequimur spectacula Huchuc frequentes currite. (reru? Hæccafa,quælacera & star agrestibushor

Nouum dabit spectaculum. (rida culmis,

Quale nihil fædis proaui uidere uetuftis,

Nihil uidebunt posteri.

Hic cuius tonitru telluscp tremiscit & arther,

Teneris crepat uagitibus.

Hic orbis magni moderator maximus infans

Virginea mulget ubera.

His ego non stabulis augusta palaria Roma Feliciora iudicem.

Non (operofa licet)Solomonia templa, nec auream

Lydi tyranni regiam.

Salue dara domus, calocp beatior ipfo,

Partus facrati confcia.

Iure tibi Iouis inuideant Capitolia falsi,

Diuis superba saxeis.

Aegyptus fancta inuideat cunabula, monstris Finem datura turpibus.

R Nec

Necminus apta deo es, quod hiantibus undiquimis.
Imbres & Euros accipis.

Quod lodicis egens, rigido és incommoda fœno

Fœtus rubenteis excipis.

Talia nascentem decuere cubilia CHRISTVM, ut Qui dedocere uenerit

Fastum nullace non fuadentem turpia luxum.

Non hic renident purpuræ,

Serfore frondea, non imitantes fulmina tædæ, Non menfa fumptuofior,

Nec strepit officijs domus ambitiofa, nec alti
Fouent puerperam thori.

Pannofus iacet in duris præfepibus infans.

Diuinus attamen uigor

Emicat, & patrios uagitu dispuit ignes. Sensere præsentem deum,

(Quodes licet) puero iumenta tepentibus auris Frigus decembre temperant.

Vpilio calamis ifdem, quibus ante capellis, Agrefte, fed pium canit.

Aethereich chori uolitant cunabula circum,

Vt mensibus uernis, apum

Degenerem simul ac pepulere examina regem, Regi nouo, fauentibus

Applaudunt alis, sublimemes agmine tollunt.
Sicturma cælitum duci

Circumfula

Circumfusa suo, gaudens stupet, atquiacentem Pronis adorat uultibus,

Et natalitium sonat ad præsapia carmen.

Coniux pudicus interim,

Fusus humi,magnum trepidus ueneratur alumnum.

Porrò puella, nobilis

Pars bona spectacli, defixis haret ocellis,

Primumce sele non capit,

Séquificament de la company de

At simul ejecit pietas materna stuporem,

Prædulce pignus corripit,

Acmodo porrectis prohibet uagire papillis,

Modo tepente frigidum

Blanda fouet gremio, paruisque dat oscula labris.

Nunc pectori adprimit suo,

Nunc blefo teneros inuitat murmure fomnos,

Amabili inuicem modo.

Lætam prole deo uideas gestire parentem. Prolem parente uirgine.

LATIO IESV CVM HOMINE SVA

PTE CVLPA PEREVNTE.

Vm mihi sint uni bona, quæ uel fródea tel Vel olympus ingens continet, (lus, R 2 Dicite Dicite mortales, qua uos dementia cepit?

Hacaucupari utunde uis

Malitis, quam de proprio deposcere fonte,

Adeo benigno, & obuio?

Mendacesép iuuet trepido, miseroép tumultu Vmbras bonorum persequi?

Pauci me, qui sum ueræ largitor & autor

Felicitatis, expetant?

Forma rapit multos, me nil formofius ufquam eft, Formam ardet hanc nemo tamen.

Suspiciunt ceras, antiquaces stemmata multi, At me quid est illustrius?

Vt qui sim genitore deo deus ipse profectus, Genitrice natus uirgine.

Vnde fit.ut mecum uix gestiat unus & alter Affinitatem iungere?

Maximus ille ego fum cælicp folicp monarcha,

Seruire nobis cur pudet?

Diues item, & faeilis dare magna, & multa roganti, Rogari amo, nemo rogat,

Sumép, uocorép patris fummi sapientia, nemo Me consulit mortalium,

Iple ego sum ætherei splendorés, decusés parentis. Me nemo stupet, aut suspicit.

Sum firmus iuxta, ac iucundus amicus amico,

Me pariter ac meas opes

Candidus.

Candidus, atque lubens charis impertio, nemo hanc Ambit necessitudinem.

Sum uia qua fola cæli itur ad aftra, tamen me Terit uiator infrequens.

Cur tandem ignarum dubitat mihi credere uulgus?
Aeterna cum sim ueritas.

Pollicitis cur stulte meis diffidere perstas:

Autor ad hæcuitæcum fim unicus, ipfacp uita Cur fordeo mortalibus:

Lux ego fum, cur huc uertunt fua lumina paud?

Dux, cur grauantur insequi?

Viuendi recte certiffima regula folus, Aliunde formas cur petunt?

Ipse ego sum solus uera, & sine selle uoluptas, Quid est quod ita fastidior:

Vnica pax animi, quin huc deponitis ægri Curas edaces pectoris:

Si benefacta truces etiam meminere leones, Referuntés belux uicem,

Respondere feri merito didicere dracones, Si meminit officij canis,

Si redamant aquilæ, redamant delphines amantem, Cur efferacior feris,

Me me non redamas homo "cui femel omnia feci, Quem condidi, quem fanguine

R 3 Afferui

316 DES. ERASMI ROT.

Afferui proprio, propriáci; à morte recepi Dispendio uita uolens.

Si bos agnoscit dominum, si brutus asellus Agnoscit altorem suum,

Cur me folus homo male gratus, nosse recusas, Et conditorem, & uindicem?

Vnus ego hictibi fum cunctorum fumma bonorum? Quid est quod extra me petas?

Quorsum distraheris per tot dispendia grassans Laboriosa inertia:

Sum placabilis, & pronus miserescere, quin hoc Miser ad asylum confugis:

Idem iustus, & implacabilis ultor iniqui, Cur non times offendere:

Corpus ego, atq; animum nutu fub tartara mitto, Nostri metus uix ullum habet.

Proinde mei desertor homo secordia si te Adducet in mortem tua,

Præteritum nihil eft,in me ne reijce culpam,

Malorum es ipse autor tibi.

Nam quid adhuc superest: si te nece prouocat ardens, Suice prodiga charitas,

O bis marmoreum pectus, nequinitigat unquam Adeo profusa benignitas,

Si nece tantarum uel spes certissima rerum Expergefacit, & allicit.

Si nech tartarez cohibet formido gehennz,

Nec

Necullus admonet pudor,

Immo si durant magis hæc, addunica stuporem

Tam multa, ramq infignia,

Vt facile immanesq feras, chalybernq petraring

Rigore uicto molliant.

Quid faciat pietas, quibus artibus abstrahat ultro

Deuota morti pectora:

Inuitum feruare, nec est mentis, puto, sanæ,

Et patria prohibet æquitas.

CARMEN IAMBICVM.

On inuenusto antiquitas anigmate Studíj magistram uirginem Finxit Mineruam, ac literarum præsides Finxit Camcenas uirgines.

Nuncipse uirgo matre natus uirgine, Præsideo uirgineo gregi. Et sospitator huius, & custos scholæ. Adfunt ministri uirgines, Pueros meos mecum tuentes angeli. Mihi grata ubica puritas, Decetes studia literarum puritas. Procul ergo facro à limine Morum arceant mihi literatores luem, Nihil huc recipiant barbarum. Procul arceantilliteratas literas, Necregna polluant mea.

Sapphicum.

SAPPHICVM.

Oeperit faustis auibus precamur, Semper augescens meliore fato, Hic nouæ sudor nouus officinæ, Auspice 1ESY.

Hierudis(tanquam noua testa)pubes Literas Graias, simul & Latinas, Et sidem sacram, tenerisép CHRISTVM

Combibet annis.

Quid fuit læta fobolem dedisse Corporis forma nisi mens & ipsa Rite singatur, studijs ep castis

Culta nitefcat:
Stirpe ab hac fenfim noua pullulabit
Ciuium proles, pietate iuxta,ac
Literis pollens,breuitercp regno

Digna Britanno.
Ludus hic fyluæ pariet futuræ
Semina.hinc diues nemus undequaqa
Denfius furgens decorabit Anglum
Latius orbem.

IMAGO PVERI IESV IN LVDO LITErario, quem nuper instituit Coletus. Discite me primum pueri, atcp effingite puris Moribus, inde pias addite literulas.

Carmé

Sedes hac puero facra est 1ESV.
Formandis pueris dicata.quare
Edico, procul hinc facessat, aut qui
Spurcis moribus, aut inerudita
Ludum hunc inquinet eruditione.

ALIVD.

Quin hunc ad puerum pueri concurritis omnes?
Vnus hic est uitæ regula, sonses piæ.
Hunc qui non sapiat, huius sapientia stulta est,
Absep hoc uita hominis mors (mihi crede) mera est.

CHRISTIANI HO

MINIS INSTITUTUM ERASMI ROTERODAMI.

Ad Galat. Quinto. Valet in CHRISTO fides, quæ per dilectionem operatur.

FIDES.

CREDO. PRIMVS ARTICVLVS.

Confiteor primum ore pio, uenerores fideli Mente deum patrem, uel nutu cuncta potentem. Hunc, qui stelligeri spaciosa uolumina cæli, Et solidum omniparæ telluris condidit orbem. ET IN IESVM. II.

Eius item gnatum IESVM.cognomine CHRISTVM. Quem dominum nobis agnoscimus acueneramur.

QVI CONCEPTVS. III.

HuncMARIA afflatu diuini numinis, aluo
Concepit uirgo. peperit purissima uirgo.

PASSVS SVB PONTIO. IIII.

Et graue supplicium immeritus damnante Pilato
Pertulit, infami suffixus in arbore mortem.

Oppetijt, tumulatus homo est, daususées sepulchro.
Interea penetrat populator ad infera regna.

Mox ubi tertia lux mœsto se prompserat orbi. Emersit tumulo, superas rediuiuus in auras.

Inde palam ætheream fcandit fublimis in arcem Illic,iam dexter patri affidet omnipotenti.

ITERVM VENTVRVS EST. VII. Idem olim rediturus, ut omnem iudicet orbem, Et uiuos pariter, uitaq ac lumine cassos.

Te quo credo fide fimili fpirabile numen Halitus, afflatus que dei facer, omnia lustrans.

SANCTAM ECCLESIAM. IX.

Et te confiteor fanctiffima concio, qua gens

Christigena arcano nexu coit, omnis in unum

Corpus.

Corpus, & unanimis capiti fociatur IESV.

Hincproprium nescit, sed habet communia cuncta.

REMISSIONEM PECCATORVM.

Hoc equidem in cœtu fancto, peccata remitti

Credo, uel ijs facro fuerint qui fonte renati. Vel qui diluerint ultro fua crimina fletu.

CARNIS RESVERECTIONEM.

Necdubito, quin exanimata cadauera furfum In uitam redeant, animas fortita priores.

VITAM AETERNAM. XII.

Vtraq; pars nostri corpusq; animusq; deinceps Iuncta simul, uitam ducent sine sine perennem.

SACRAMENTA. VII.

Hoc quoch perfuafum est, ecclesia mystica septem Munera dispensat, quæ sacramenta uocantur. Hinc uariæ dotes, & gratia plurima menti Cælitus inseritur, si quis modo sumpserit apte.

ORDO. I.

Ordine nancy facro, confertur facra potestas Vt fungare ministerijs, CHRISTO auspice, sanctis.

MATRIMONIVM. II.

Munere coniugij nati hunc prodimus in orbem, Vicp adeo pulchri, pulcherrima portio, mundi.

BAPTISMVS. III.

Munere baptismi longe felicius ridem

QE prius, in te CHRISTE renascimur, atqu nouamur.

S 2 Confirmatio

CONFIRMATIO. - IIII.

Deinde in amore dei, nos confirmatio facra Constabilit, mentemos inuicto robore durat.

EVCHARISTIA. V.

Mysticus ille cibus (Græci dixere synaxin)
Qui panis uiniép palam sub imagine, CHRISTVM
Ipsum præsentem uere exhibet, intima nostri
Viscera, cælesti saginat, & educat esca,
Inép deo reddit uegetos, & reddit adultos.

Si quem forte deo capitalis reddidit hostem

Noxia, continuo metancea medebitur illi.
Restituet lapsum, rescissa feedera rursum
Sarciet, offensi placabit numinis iram,
Commissi modo poeniteat, pigeas procentem,
Isos uolens peragat præscripta piamina culpæ.

VNCTIO. VII.

Vnguinis extremi munus nos munit, & armat, Migranterines animam per fumma pericula, tuto Transmitit patriæ, & superis commendat euntem.

AMOR DEI.

Hac est indubitata sides, cui pectore certo
Nixus, amabo patrem super omnia cunctipotentem,
Qui me condideritq;, & in hunc produxerit orbem.
Rursus amore pari dominum complectar IESV M.
Qui nos asseruit, precióq redemit amico.
Spiritum

Spiritum item fanctum, qui me fine fine benigno
Afflatu fouet, at ça animi penetralia ditans.
Dotibus arcanis, uitali recreat aura.
At ça hic ternio fanctus, & omni laude ferendus,
Toto ex corde mihi, tota de mente, fupremis
Viribus, obfequio, meritó ça coletur honore.
Hunc unum reuerebor, & hoc femel omnis in uno
Spes mea figetur, hoc omnia metiar uno,
Hic propter fese mihi femper amabitur unus.
Post hunc haud alia ratione, ac nomine charus
Ipse mihi fuero, nisi quatenus omnis in illum
Ille mei referatur amor, fontem ça reuisat.

FVGA PECCATI

Culpam præterea fugiam pro uiribus omnem, Præcipue capitale tamen uitauero crimen. Quod necat at cp animam letali uulneret ictu.

SVPERBIA. INVIDIA. IRA. Ne fastu tumeam, ne uel liuore maligno Torquear, aut bili rapiar seruente, cauebo.

Ne uel spurca libido, uel infatiabilis aluus Imperet, enitar, ne turpis inertia uincat.

AVARITIA:

Ne nunquam faturanda fames me uexet habendi.
Plus fatis ut cupiam fallacis munera mundi.
S 3 Fuga

Improba pestiferi fugiam commertia cœtus Omnia, summo animi conatu, próq; uirili.

STVDIVM PIETATIS.

Atq; huc incumbam neruis ac pectore toto, Vt magis atq; magis superet mihi gratia, uirtus, Augescatq; piæ diuina scientia menti.

ORATIO.

Orabo, superosca precum libamine puro Placare adnitar, cum tempore sedulus omni, Tum uero eximie, quoties lux festa recurret,

FRVGALITAS VICTVS.

Frugales epulæ semper, mensæq placebit Sobria mundicies,& auari nescia luxus.

IEIVNIVM.

Seruabo reuerens, quoties iciunia nobis Indicit certis ecdelia fancta diebus.

MENTIS CVSTODIA.

Sancta uti sint mihi secretæ penetralia mentis, Ne quid eò subeat sœdum ue, nocens ue, studebo.

LINGVAE CVSTODIA.

Ne temere iuret, ne unquàm mendacia promat, Turpia ne dictu dicat mea lingua, cauebo.

MANVS CVSTODIA.

A furto cohibebo manus, nec ad ulla minuta Viscatos mittam digitos, & si quid ademptum

Cuick

Cuiquam erit, id domino properabo reddere iusto.

RESTITUTIO REI FORTE REPERTAE.

Id quoch restituam, si quid mini forte repertum est.

Me penes haud patiar prudens aliena morari.

AMOR PROXIMI.

Nec secus atq; mihi sum charus, amabitur omnis
Proximus, est autem (ni fallor) proximus ille
Quisquis homo est, ac sic ut amor referatur amici
In CHRISTV M, uitamq; piam, ueramq; salutem,
Huic igitur suerit quoties opus, atc; necesse,
Sedulus officio corpusq; animumq; iuuabo,
Vt mihi succurri cupiam, si forsan egerem.
Id tamen in primis præstabo utriq; parenti,
Per quos corporeo hoc nasci mihi contigit orbe,
Tum præceptori, qui me erudit, instituitq;
Morigerus suero, ac merito reuerebor honore.
At rursusq; dulcisq; scholæ, studijc; sodales,
Semper (uti par est) syncero amplectar amore.
ASSIDVA CONFESSIO.

Si quando crimen fuero prolapfus in ullum,
Protinus enitar, pura ut confessio lapfum
Erigat, ac iusta tergatur noxia pœna.
svmptio corporis christi in vita.
Ast ubi facrati me ad corporis atep cruoris
Cælestes epulas pietasep, diesep uocabit.
Illotis manibus metuens accedere, pectus

Ante

336

Ante meum, quanta cura, studió que licebit, Purgabo maculis, uirtutum ornabo nitelis.

MORBVS.

Porro ubi fatalis iam terminus ingruet æui, Extremum diem cum morbus adesse monebit, Mature sacramentis me armare studebo, Atqs his muneribus, quæ ecclesia sancta ministrat Christigenis, reteget confessio crimina uitæ Sacrisico, sumam CHRISTI uenerabile corpus.

MORS.

Quod si uicinæ propius discrimina mortis
Vrgebunt, supplex accersam qui mihi rite
Oblinat, ac signet sacro ceromate corpus.
Atque his præsidijs armatus, sic uti dig num est
Christicola, sorti ac sidenti pectore, uita
Decedam, bonitate dei super omnia fretus.
HOC FAC ET VIVES.

lorum omnium, Ode dicolos hendecafyllaba Sapphica, suffigenda in tem plo Michaeli sacro.

Aelitum princeps Michaele,& omnes Spiritus facti, libeat precamur Supplicum uotis tribuisse pronas

Cælitus aures.

Sordidæ,

Sordidæ fed ne merito canentum Sordeant odæ, citus huc ab arce Deuolet fulgente, Seraph decoris Igneus alis.

Qui foco facto usq; calentis aræ Calculum uiuum rapiens(ut olim) Applicet nostris placidus labellis

Oracis tergat.
Luridæ quicquid maculæ, perurat.
Desidem pellens animo teporem.
Igneas cantent acies (ut æquum est)

Ignea uerba.
Porrò tu primas tibi uendicato
Carminis partes Michael beate,
Primipilari duce quo triumphant

Agmina cæli.
In quibus luces, itidem ut Pyropus
Nobiles inter radiat lapillos,
Viue formofus focia inter ardet
Lucifer aftra.

Ius tibi fummum necis atquita, Tradidit magni moderator orbis. Tu potes feruare probos, & idem Perdere fontes.

Tu piorum tutor & aduocatus, Tu dei in templo nitidas ad aras,

T Vilus

BE DES. BRASMI ROT.

Visus es dextra tenuisse plenam

Thuris acerram.

Inde furgens fumus odore multo, Ibat ad fummi folium tonantis, 'Ac dei nares liquidi iuuabant

Dona uaporis.

Tu pias lætis animas reponis Sedibus,cantu procul audiendo Squalidis olim gelida exciebis

Funera buftis.

Quàm dedit lætos pia turba plaulus, Cum graui cælum quateret ruina, Hostis & serpens ueterator, acri

Non fine pugna.

Illi fublimes fubito fub auras

Emicans, feptem (flupuere cuncti)

Ora tollebat, colubris tumebant

Colla trecentis.

Flammeis ardens oculis, auernum Virus efflabat furiale monstrum, Fulminiscs instar, piceos uomebat

Faucibus ignes.
Te nihil terret rabies minacis
Beluæ, sed ui domitam superna,
Cogis absorptam, superas ad auras

Reddere prædam.

Quæ

Quætuas fuluas fugitat fub alas Læta, præfenti fed adhuc perido Palpitans, elapfa uelut rapaci Ales ab unqui.

Ergo ne quid iam trepident, cadauer Trifte deturbas, labat ac labantis Pondus exhorrens, aperit profunda

Tarrara tellus.

Non secus, quam si Siculo Peloro Pendulum in fluctus abeat cacumen. Territum cedit, refluumce late

Diffilit æquor.

Ferreis illic domitus catenis, Horridum quaffat caput, ac minatus Multa nequicquam, furibundus iras Voluit inanes.

Temanet palma o Michael suprema-Tenoui plaufus, tibi non iniquas Impius pœnas dabit Antichristus,

Orbe leuato.

Latus ideireo meritos uteras Orbis, en hymnos canit, altus æther Indyto gaudet duce, gaudet æque Præfide tellus.

At meri cantus celebrantur ifthic, Hic (uti res funt uariæ atq; mixtæ)

goe to L

T 2 Reddimus

140 DES. BRASMI ROT.

Reddimus proni querulis remixta Carmina notis.

En uides, quantis miseri premamur Cladibus (nostro merito fatemur) Tota proh cæci terimus nefandis

Sæcula bellis.

Si tibi haud frustra data cura nostri est, Si tibi pax non temere uocablum Mutuat, belli procul o cruentos Pelle furores.

Fac tua lenis prece, rex olympi, Vindicem condat mileratus enfem, Ferias donet, referatop fessis Ociaterris.

DE SINGVLARI

LAVDE GABRIELIS ANGELI.

E quibus digne recinemus odis Gabriel, quem rite chorus supernus Proximum primo colit? O tonantis. Armiger altie

Illius tu strennuus administras Bella,nec quifquam melior, piorum Castratutari, & rabidas nocentum Frangere uires.

Tutenes:

Tu tenes oracula facra, te olim Nuncio, cafus didicit futuros, Ille quem infonti leo gaudet atrox

Lambere rictu.

Tu Zachariæ uetulo marito, Thura dum festis adolet sacellis, Pignoris seri subitus stupenti

Nuncius adstas.

Cuncta quid frustra sequimur canendo, Illius dulce est meminisse nunci, Latius quo nil lachrymosus unquam

Audit orbis.

Nec falus olim, neqt fpes falutis Vlla erat, fed mors ftygijs profecta Sedibus, gentem rapiebat omnem,

Vindice nullos

Tum nouas autor meditatus artes, Ipfe ut inuifat homo factus orbem, Te rei tantæ Gabriel, ministrum

Deligit unum.

Aduola terris, ait, & faluta Virginem, matrem mihi mox futuram. Fac facramentum tege; ne ille fcifcat

Callidus hoftis.

Sie pus facto nece plura fatus Ille, tu lapfu placido uolucies

T 3 Diffecas

DE LAVDE

RAPHAELIS.

Roxime primis Raphael canere, Ordinis pars non humilis superni, Tute nam darum comitem duobus Tertius addis.

O falus, ac certa hominum medela Rebus afflictis, ope cuius olim Reddito uidit reducem Thobias

Lumine gnatum. Nec modo faluum, fed & are largo Diuitem, multa ferie dientum Diuitem, aclongis gregibus, nouacp

Coniuge lætum. Ethnici Phœbumqı genusqı Phœbi, Saxeos olim coluere diuos, Hos rati morbis dubijs rogatam

Ferre falutem.

Nos magis nos te colimus, potentem Vel nigro manes reuocare ab Orco, Rurfus & pigris animam liquentem Spargere uenis.

Tu fimul membris, fimul o medere Mentibus præsens opiser, luemen

In tuos

In tuos euheu male fæuientem Exige terris.

DE OMNI-

Ec tacendi estis proceres, duces cu Cateri nobis, breuiter cuncti Milites regis ditione late Cuncta tenentis.

Ambitu quem ter triplici triformem Dextera leuace, frequentiores Cingitis, quam nocte filente plenam

Sydera lunam.
O falutandi nouies beati,
Ocium quorum mala nulla terrent,
Certa quos diui beat intuentes

Copia uultus.
Inuidet uestræ miser ille sorti,
Eminus sedes quotiens ademptas
Suspicit frendens, & inauspicati
Pœnitet ausus.

Vespero quondam similis rubenti Inter æternos rutilabat ignes. At simul regis diadema miles Ambijt audax,

Iam

Iam pares uoluens animo cathedras Flammeo telo, grege cum fequaci Ictus eiectuscp,rudem ruina

Terruit orbem.

Excipit partim caua Styx ruenteis. Abditur lucis bona pars opacis, Cursitat magnum per inane, multo

Plurima turba.

Densior, & Cecropiis in horris. Tinnulos æris crepitus fecuta, Euolant examina quamq; calo

Decidit imber.

Pugnat hocunum hacuigil improboqs Omnis incumbit studio, piosut Distrahat, tundat, geminocy taptos

Funere perdat. Ah nefas, quantum daret illa stragem? Cui falus tandem?nifi frangeretur

Oburjsuobis furor,& nocendi

Diralibidos de la companya del companya del companya de la company

Vestra nos tutela fidelis ortos Excipit, necluce prius relinquit. Semper hac freti nihili furentem

Ducimus hostem. Imus hac tuti tumidum per æquor, Asperas tuti penetramus alpeis,

200

Endon

Viuimus

Viuimus uestro, morimurca demum
Munere tuti.

Vos parum firmis dare robur, ijdem Anxios nostis gemitus leuare Nuncijs felicibus, ac subinde

Visere castos.

Cælici ciues, adeóne uobis Exules curæ fumus, ut uacet fic Obsequi nobis, pigeatos nunos

Sortis iniquæ:
Nuncij crebri uolitatis, inter
Arduos cælos, humiles és terras,
Hinc preces fertis querulas, at istinc

Dona refertis.

Porrò nos tantis meritis(quod unum Poslumus)gratos memori camœna Reddimus cantus, ferimusép templis

Dona dicatis.
Ferias anno referente facras,
Cælat hic festus simulacra fumus,
Hic chorus supplex manibus facessit

Vota supinis.

Quæ patris summi penetrent ad aures

Semper, ac per uos rata sint precamur.

O patroni præsidiumes felix

Christigenarum.

Eraſmi

ERASMI ROTERODAMI CARMEN cu, ex uoto dicatum uirgini Vuallingamica apud Britannos.

ω χατό ικου μέτες ευλογκμικ. Μότη γανομιώρ θεοτόκ Ο και παρθέτος . Amor phiamas doi didoan Sweing, ο μλύγε χευσόρ, ο δε τιάλιμ τομ άργαρομ. ο δε τιμίσο φέρωμ χαρίζη λίβσο. ANSED ENGLISS OF AND Exicises State. AMOI & WASTED, NOT TIVEC JUNGER'S Kuwrt Grandp omogicanizap wage. πυλία τινίς γέςοντ@ αίωμας λαχώμ. Autog Sandog, tupanie, wives , buce Στίχους ενέγκας, ού γους εξεστάλλος Δόσεως αμοιβάδ έντελεράτης, γέρας Mirisop aite, Brooks This xaediap πασώρ Κάναξ άμαςτιώρ ελθιθέςαρ.

Ευχά το Εςάσμε.

EPITAPHIVM SCVRRVLAE temulenti. Scazon. Pax fit uiator, tacitus hos legas uerfus, Vt facra uerba muffitant facerdotes. Ne mihi fuauem strepitus auferat somnum, Repetator uigiles ilico sitis fauces. Nam fourrula hocce sterto conditus faxo. Quondam ille magni darus Eufi mystes, Ve qui bis octo lustra perbibi tota, Oculis

Oculis profundus, deinde somnus obrepsit, Vr fit, benigno membra cum madent Baccho. Atquita peractis fuauiter bonis annis. Idem bibendi finis atcp uiuendi Fuit.sed etiam me aliquis ebrium credat, Aut somniare, qui ista dormiens dicam. Vale uiator,iam filenter abscede.

ENCOMIVM SELESTADII CARMI-NE ELEGIACO PER ERASMVM ROTERODAMVM.

Obile Sleftadiú, tua qs pomeria primus Signans, tam dextris codidit auspicijs? Vnde tibi Genius tā felix, tāq benignus? Sydera nascenti qua micuere tibi?

Cum uidearis enim, necp muro infigne capaci, Plebe nec innumera diuitifsue scatens,

Vrbibus in cunctis, tamen haud felicior ulla est

Quotquot Cæfarea sub ditione uigent. Non ego iam memoro, quod fertilis undiq; campus

Adiacet, & fegetem prosperat alma Ceres.

Quodes hincuitiferos monteis, hinc ditia Rheni Flumina prospectas, grata quod aura fouet.

Cómoda bella, sed hac tecum cómunia multis.

Dotibus hisce simul uinceris. & superas. Illa tibi propria est, quod & una, & parua, tot ædis

Virtute infigneis ingenioce uiros.

Totpa

Tot pariter gemmas, tot lumina fundis in orbem. Quot multis alijs uix genuisse datum est.

Doctrina proceres tot habes, quot proditor ille

Vix belli proceres occuluiffet equus-

Quam no Vuimphlingus, qua no Spiegellius urbem,

Quam non Kirherus nobilitare queat.

Vnde tibi Sapidus, doctis quoq; dignus Athenis:

Vnde facer Phrygio, Storkius unde tibi:

Vnde tibi Arnoldus, Musis excultus, & unde

Matthias niueo pectore Schurerius? Vt fileam reliquos, non te fatis ille Beatus

Rhenanus,lingua doctus utraqs.beat:

Quætibi cum liquido tacita est cognatio culos

Num quod Palladia numen ab urbe fauet."
Corpora gignit humus, mens æthere manat ab alto.

Membra aliæ pariunt, tu paris ingenia.

Quis non inuideat tam splendida commoda, ni quod

Non tibi, sed mundo fertilis, ista paris.

Gloria te penes est unam, sed fructus ad omneis Peruenit, humanum qua patet orbe genus.

Hæcmemor hospitij, tibi carmina panxit Erasmus Haud lepida, at grata qualiacunq; cheli.

AD SEBASTIANVM BRANT ARCHIGRAM mateum urbis Argentinen. Phalecium Erafmi.

Ornarunt alios fuæ Camœnæ,

Ornas iple tuas magis Camonas.

V 3 Multos

Multos patria reddidit celebres.
Vrbem tu celebrem, celebriorem
Multo constituis Sebastiane,
Lingua, moribus, eruditione
Libris, consilio, seueritate.
Sic cum senore plurimo rependis
Acceptum decus, etuo uicissim
Illustrans, patriame, siterase.
AD THOMAM DIDYMVM AVCVPARIVM POETAM LAVREATVM, ERASMI ROT.

CARMEN.

Quas mihi transcribis doctissime Didyme laudes,
Vt sunt maiores, quam quas agnoscere possim,
Ni prorsus frons nulla foret, sic rursus eædem
Sunt adeo doctæ, talicp è pectore natæ,
Vt minime libeat, quas das rescribere. Veras
Esse perinde optans, quam sunt lepidæ, atquenustæ.
His ego non sanè placeo mihi. Tu mihi Vates
Lauro digne places, nam dum me reddere magnum
Carmine magnissico docte conniteris, ipsum
Te ostendis uere magnum, ueréq stupendum,
Vt qui uiribus ingens possis Elephantum
Reddere de musca, nihilicp attollere tricas.
Sed quo iudicium minus approbo, maxime Vates
Hoc mage lætor amore tuo, candoréq mentis.

Des.

DES. ERASMI ROTERODAMI CARMEN IAMBICVM AD ANDREAM AM-MONIVM LVCENSEM, INVI-CTISSIMI REGIS ANGLO-RVM À LIBELLIS.

0

Vicunce dotes reputet Ammoni tuas, Oculiscip totum lustret admotis prope Oris decus, proceritatem heroicam, Vultuce toto & universo corpore

Bene temperatam dignitate gratiam, Nitentium blandum uigorem luminum, Linguacy plectrum tam fuaue tinniens, Mores dehinc horas ad omneis commodos. Facileis, amicos, melle melleos magis. Veneres, lepóres, gratias, rifus, iocos, Mitem indolem, mentiscs candorem nonum, Mirecp mixtam simplicem prudentiam. His pectus adde fordido auerfum lucro, Dextrames quam pro forte largiusculam. Iam quam benigni uena diues ingeni? Quot animus unus expolitus literis? Acrurfus his par addita est facundia. Demum universa hæc rara condit comitas. Et improbi liuoris arcet fascinum Modestiæ iucunditas cum dotibus In tam superbis, nil superbum in moribus.

V 4 Hec

Hacquisquis inquam pensitet, tot affatim Congesta in unum, nonne merito dixerit? Soli parentem fuisse naturam tibi. Contra nouercam cæteris mortalibus. Horum licet tibi ipse debes pleraq; Restant tuæ fortuna iam partes, uti Dotes ita amplas, opibus exæques tuis, Nisi uisuideri auterea plane autinuida.

AD EVCAM PALIVRYM RVBEAQVEN SEM EPISCOPI BASILEIENSIS CANCELLARIVM, ERAS. ROT. CARMEN.

LVCAE PALIVRO RVBEAQVENSI ERASMVS ROTERODAMVS

EX TEMPORE.

Exhaustum immodico nouale cultu Mentitur queruli spei coloni. Effœtum ingenium labore longo, Nil dignum parit hoc amore nostro Quo te profequor unice, inter omneis Mellitistime Paliure amicos, Nec dignum meritis tuis, nec ipsi Quod respondeat eruditioni. Quod folum licet, hoc in omne tempus Præstabo, ex animo medullitusque Nostrum (sic meritum est) amabo Lucam.

In fugam

Anglis apud Morinum, A.M.D.XIII. Scazon
Des. Erafmi Roterodami. Alludit ad
carmen Martialis de Catone.

Audiuit olim cenfor ille Romanus. Ludos iocofæquando noueras Floræ Cur in theatrum Cato scuere uenisti: An ideo tantum ueneras ut exires? At jure nuncimbellis audiat Gallus, Ludum cruenti quando noueras Martis, Animos ferocis quando noueras Angli, Quid quæso in aciem timide Galle prodisti, Ferro minaci splendidas agens turmas? An ideo tantum ucneras uti fœde Fugiens sequenti terga uerteres hostic Acsi pedum certamen esset, haud dextræ. Cato feeminas uidere non potest, Gallus Viros. Cato mutare potest non unitum, Gallus nequit mutare pectus ignauum. CVM MVLTOS MENSES PERPETVO isset, & per una modo diecula se mundo sol osten differ rurluscp no minus odiofe cp antea plue

ret, ERASMVS Basilea repetés, in itinere

Menses cum propè Iuppiter per octo
Vota surdus ad omnium pluisset,

Agros

Agros iam male perdidiffet omneis,
Vexasset segetesce, uineasce,
Tandem desierat, pudore credo,
Et tandem licuit uidere solem,
Quem migrasse polo timebat orbis,
Aeternam ratus imminere noctem.
Vix dum sesquidiem nitere passus
Obducit nebulisce nubibusces
Totum qua patet undequace mundum.
Ac rursum similis sui esse pergit.
Istoc si moderere pacto olympum,
Nec quicce es nisi nubium coactor,
Quis non officium probet gigantum s

Pessimum uocet, infimumq diuûm;

Et cognomina confueta uertens,

Viator. Isti cur luber assidere saxo,

Cum toto Pietas choro fororum ?

Pietas. Hic noster iacet unicus cateruæ Vindex,ille Philippus,ille dudum Cœtus gloria prima Cluniaci.

Viator. Luctum ar pulla folet decere uestis.

Vos albis uideo nitere totas.

Pietas. Cuius tam niuei fuere mores, Cui tam candida sit peracta uita.

2000 18

Huius

Huius funera non puto decere Aut pulla, aut lachrymis nigrandum.

MO NESENO CALAMVM DONO
DEDIT CVM HOC EPL
GRAMMATE.

CALAMVS LOQVITVR.

Tantillus Calamus, tot, tanta uolumina feripfi Solus, at articulis ductus Erafmiacis. Aediderat Nilus, dederat Reuchlinus Erafmo, Nunc rude donatum, me Gulielmus habet. Iscp facrum Mufis feruat, Phœbócp dicatum, Aeternæ charum pignus amicitiæ, Ne peream obfcurus, per quem tot nomina nofeet Posteritas, longo nunquam abolenda die.

EPIGRAMMATVM

DES. ERASMI

ROTERODA

MI, FINIS

BPIGEANATAL.

FROBENIVM MEN

SEMARTIO, AN.

M. D. XVIII.